

2019

Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego

Statistical Yearbook of Świętokrzyskie Voivodship

2019

Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego

Statistical Yearbook of Świętokrzyskie Voivodship

Urząd Statystyczny w Kielcach Statistical Office in Kielce

Kielce 2019

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego w Kielcach
Editorial Board of Statistical Office in Kielce

Przewodniczący
President
Agnieszka Piotrowska-Piątek

Redaktor Główny
Editor-in-Chief
Aneta Królik

Członkowie
Members
Anna Drecka, Mateusz Orzechowski, Małgorzata Sobieraj, Olga Szymocha, Ewa Tomczyk, Edyta Wojtasik

Sekretarz
Secretary
Bożena Molus

Opracowanie merytoryczne

Content related works

Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych Urzędu Statystycznego w Kielcach
Świętokrzyski Centre for Regional Surveys of Statistical Office in Kielce

Zespół autorski

Editorial team

Iwona Boksa-Nowak, Anna Drecka, Dominik Górski, Rafał Młynik, Ewa Morąg, Mateusz Orzechowski, Sylwia Światoń, Aldona Paliwoda, Magdalena Szczepanek

pod kierunkiem
supervised by
Agnieszki Piotrowskiej-Piątek

Prace redakcyjne i korekta

Editorial works and proof-reading

pod kierunkiem
supervised by
Anety Królik

Opracowanie graficzne

Graphics

Ireneusz Rusak

Skład publikacji

Typesetting

Aneta Łyżwa

Projekt okładki

Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Kielce – Rynek (fot. Pixabay)

ISSN 1640-0100

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on the website

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

When publishing SO data — please indicate source

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu kolejną edycję „Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego 2019”, który jest kompleksowym opracowaniem charakteryzującym sytuację społeczno-gospodarczą naszego województwa. Jego dopełnienie stanowi publikacja zatytułowana „Województwo Świętokrzyskie 2019 - Podregiony, Powiaty, Gminy”.

„Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2019” w 22 działach tematycznych zawiera informacje m.in. z zakresu: demografii, rynku pracy, gospodarki, finansów publicznych, kultury i oświaty, poziomu życia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego. Zamieszczony materiał statystyczny wzbogacony został ilustracją graficzną w postaci wykresów ukazujących wybrane tendencje rozwojowe poprzez dynamiczne ujęcie zjawisk.

Oddając do rąk Państwa niniejszą publikację, dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje oraz wnioski, które stanowią cenną inspirację w kształtowaniu i wzbogacaniu treści opracowania.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Kielcach
dr hab. Agnieszka Piotrowska-Piątek

Kielce, grudzień 2019 r.

PREFACE

The Statistical Office in Kielce is pleased to present the next edition of the „Statistical Yearbook of Świętokrzyskie Voivodship 2019”, which is the complex elaboration characterizing the social – economic situation of our voivodship. It constitutes the addition to the publication „Świętokrzyskie Voivodship 2019 – Subregions, Powiats, Gminas”.

The „Yearbook of Świętokrzyskie Voivodship 2019” contains in 22 subject matter chapters, i.a., information concerning: population, labour market, economy, public finance, culture and education, living standard of the population and public safety. Statistical material has been enriched with graphical illustrations in the form of charts depicting selected development trends by means of the dynamic presentation of the phenomena.

Presenting to you this publication, I would like to express our gratitude to all persons and institutions for their assistance in providing information and suggestions, which are a valuable inspiration in shaping and enriching its contents.

Director
of the Statistical Office in Kielce
Agnieszka Piotrowska-Piątek, PhD

Kielce, December 2019

SPIS RZECZY

Przedmowa.....
Spis tablic.....
Spis wykresów.....
Objaśnienia znaków umownych. Skróty.....
Uwagi ogólne.....

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2018 r. Ważniejsze dane o województwie
II. (2000, 2005, 2010, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018).....

DZIAŁY

I. Geografia.....
II. Stan i ochrona środowiska.....
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny.....
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości.....
V. Ludność.....
VI. Rynek pracy.....
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia spo- łeczne.....
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania....
IX. Edukacja i wychowanie.....
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna ...
XI. Kultura. Turystyka. Sport.....
XII. Nauka i technika. Społeczeństwo in- formacyjne.....
XIII. Ceny.....
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XV. Przemysł i budownictwo
XVI. Transport. Telekomunikacja.....
XVII. Handel i gastronomia.....
XVIII. Finanse przedsiębiorstw.....
XIX. Finanse publiczne.....
XX. Inwestycje. Środki trwałe
XXI. Rachunki regionalne.....
XXII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

Preface.....	3
List of tables.....	5 – 20
List of charts	21
Symbols. Abbreviations.....	22 – 23
General notes	24 – 30

REVIEW TABLES

Voivodship against the background of the country in 2018.....	31 – 37
Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)	38 – 65

CHAPTERS

Geography.....	66 – 69
Environmental protection.....	70 – 95
Administrative division and local gov- ernment.....	96 – 101
Public safety. Justice.....	102 – 110
Population.....	111 – 140
Labour market.....	141 – 176
Wages and salaries. Social benefits.....	177 – 195
Household budgets	196 – 215
Education.....	216 – 255
Health care and social welfare	256 – 274
Culture. Tourism. Sport	258 – 290
Science and technology. Information society.....	291 – 307
Prices.....	308 – 312
Agriculture, hunting and forestry.....	313 – 344
Industry and construction	345 – 361
Transport. Telecommunication	362 – 368
Trade and catering.....	369 – 374
Finances of enterprises	375 – 390
Public finance.....	391 – 398
Investments. Fixed assets.....	399 – 407
Regional accounts.....	408 – 413
Entities of the national economy.....	414 – 422

Strona
Page

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne województwa	Geographic location of the voivodship	1	66
Powierzchnia i granice w 2018 r.	Area and borders in 2018.....	2	66
Układ pionowy powierzchni.....	Elevations	3	67
Najwyższe szczyty górskie	The highest mountain peaks	4	67
Większe sztuczne zbiorniki wodne	Major artificial reservoirs	5	67
Większe rzeki.....	Principal rivers	6	68
Temperatury powietrza (1971-2000, 2001-2005, 2001-2010, 2018, 1971-2018)	Air temperatures (1971-2000, 2001-2005, 2001-2010, 2018, 1971-2018).....	7	69
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usło- necznienie i zachmurzenie (1971-2000, 2001- 2005, 2001-2010, 2018, 1971-2018)	Atmospheric precipitation, wind velocity, insola- tion and cloudiness (1971-2000, 2001-2005, 2001-2010, 2018, 1971-2018).....	8	69
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	70
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wyko- rzystaniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2019)	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2019)	1 (9)	77
Grunty zdewastowane i zdegradowane wyma- gające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2017, 2018).....	Devastated and degraded land requiring recla- mation and management as well as re- claimed and managed land (2010, 2015, 2017, 2018).....	2 (10)	79
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018).....	3 (11)	79
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodo- wej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018).....	4 (12)	80
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania sta- wów rybnych (2005, 2010, 2017, 2018).....	Area and water withdrawal for irrigation in agri- culture and forestry as well as water for filling fish ponds (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (13)	80
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowa- dzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2017, 2018)	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2017, 2018).....	6 (14)	81
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018)	Plants discharging wastewater by place of dis- charge and wastewater treatment plants pos- sessed (2010, 2015, 2017, 2018).....	7 (15)	81
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018)	Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (16)	82

	Tablica Table	Strona Page
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018).....	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2017, 2018).....	9 (17) 83
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018) ...	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2017, 2018).....	10 (18) 84
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2017, 2018)	Legally protected areas possessing unique environmental value (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (19) 85
Świętokrzyski Park Narodowy (2010, 2015, 2017, 2018)	Świętokrzyski National Park (2010, 2015, 2017, 2018).....	12 (20) 85
Rezerваты przyrody (2010, 2015, 2017, 2018)	Nature reserves (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (21) 86
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2017, 2018).....	Monuments of nature (2010, 2015, 2017, 2018)...	14 (22) 86
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2017, 2018).....	Landscape parks (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (23) 87
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2017, 2018).....	Generally accessible green areas and green areas of housing estates (2010, 2015, 2017, 2018).....	16 (24) 88
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2010, 2015, 2017, 2018).....	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (25) 88
Odpady według rodzajów w 2018 r.	Waste by type in 2018	18 (26) 89
Odpady komunalne (2010, 2015, 2017, 2018).....	Municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (27) 90
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2017, 2018).....	Liquid waste (2010, 2015, 2017, 2018).....	20 (28) 91
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018).....	21 (29) 91
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	22 (30) 92
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018) ..	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2017, 2018)	23 (31) 93
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Directions of financing of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Funds (2010, 2015, 2017, 2018).....	24 (32) 95
Wpływy z opłat i kar na Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Receipts from fees and fines for Environmental Protection and Water Management Funds (2010, 2015, 2017, 2018)	25 (33) 95
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	General notes	x 96
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2017, 2018)	Administrative units of voivodship (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (34) 98
Gminy w 2018 r.	Gminas in 2018	2 (35) 98
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2018 r.	Powiats and cities with powiat status in 2018	3 (36) 99
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	Councillors of organs of local government units in 2018	4 (37) 99
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2017, 2018)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (38) 101

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	102
Przestępstwa stwierdzone przez policję i prokuraturę w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2017, 2018)	Ascertained crimes by the police and prosecutor's office in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (39)	105
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję (2010, 2015, 2017, 2018)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the police (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (40)	108
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Incoming cases in the common courts (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (41)	108
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2017, 2018)	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (42)	109
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2017, 2018)	Resolved family cases (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (43)	109
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of in the National Judicial Register (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (44)	110
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	111
Ludność (2010, 2015, 2017, 2018)	Population (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (45)	115
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2017, 2018)	Working and non-working age population (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (46)	116
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018)	Population by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (47)	117
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2017, 2018)	Towns and urban population (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (48)	118
Gminy zamieszkanne przez ludność wiejską (2010, 2015, 2017, 2018)	Gminas and rural population (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (49)	119
Mediana wieku według płci (2010, 2015, 2017, 2018)	Median age by sex (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (50)	119
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Vital statistics (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (51)	120
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2017, 2018)	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (52)	121
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2018	9 (53)	122
Małżeństwa zawarte według poprzedniego statusu cywilnego nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2018	10 (54)	124
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Church or religious marriages (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (55)	124
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2018 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2018	12 (56)	125

		Tablica Table	Strona Page
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2017, 2018).....	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2017, 2018).....	13 (57)	126
Urodzenia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Births (2010, 2015, 2017, 2018).....	14 (58)	126
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2017, 2018).....	Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2017, 2018).....	15 (59)	127
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2017, 2018).....	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2017, 2018).....	16 (60)	127
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2017, 2018).....	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2017, 2018).....	17 (61)	128
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018).....	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018).....	18 (62)	129
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016, 2017).....	Deaths by selected causes (2010, 2015, 2016, 2017).....	19 (63)	130
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016, 2017).....	Infant deaths by selected causes (2010, 2015, 2016, 2017).....	20 (64)	132
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez policję (2015, 2017, 2018).....	Suicides registered by police (2015, 2017, 2018).....	21 (65)	133
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Life expectancy (2010, 2015, 2017, 2018).....	22 (66)	133
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2017, 2018).....	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2017, 2018).....	23 (67)	134
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2017, 2018).....	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2017, 2018).....	24 (68)	135
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2017, 2018).....	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2017, 2018).....	25 (69)	136
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2017, 2018).....	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2017, 2018).....	26 (70)	137
Kościóły i związki wyznaniowe (2010, 2015, 2017, 2018).....	Churches and religious associations (2010, 2015, 2017, 2018).....	27 (71)	138
Rezydenci (2010, 2015, 2017, 2018).....	Usual residence population (2010, 2015, 2017, 2018).....	28 (72)	140
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2017, 2018).....	Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2017, 2018).....	29 (73)	140
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne.....	General notes.....	x	141
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2015, 2017, 2018).....	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (74)	149
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. – na podstawie BAEL.....	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2018 – on the LFS basis.....	2 (75)	150

	Tablica Table	Strona Page
Pracujący	Employment	
Pracujący (2010, 2015, 2017, 2018).....	Employed persons (2010, 2015, 2017, 2018).....	3 (76) 151
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2017, 2018).....	4 (77) 152
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2017, 2018).....	Average paid employment (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (78) 153
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2017, 2018).....	Full- and part-time employment (2010, 2015, 2017, 2018).....	6 (79) 154
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2017, 2018).....	Hires (2010, 2015, 2017, 2018).....	7 (80) 155
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2017, 2018).....	Terminations (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (81) 156
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2017, 2018).....	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2017, 2018).....	9 (82) 158
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	Job vacancies, newly created and liquidated jobs in 2018.....	10 (83) 159
Bezrobocie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018).....	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2017, 2018).....	11 (84) 161
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2017, 2018).....	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2017, 2018).....	12 (85) 161
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2017, 2018).....	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2017, 2018).....	13 (86) 162
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018).....	Registered unemployed persons benefiting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2017, 2018).....	14 (87) 164
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2017, 2018).....	Labour Fund expenditures (2010, 2015, 2017, 2018).....	15 (88) 164
Warunki pracy	Work conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018].....	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2017, 2018].....	16 (89) 165
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018].....	Contact mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2017, 2018].....	17 (90) 168
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018).....	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2017, 2018) ...	18 (91) 171
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Persons working in hazardous conditions (2010, 2015, 2017, 2018).....	19 (92) 172
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	Paid employees at workstations assessed for occupational risk in 2018.....	20 (93) 174
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2017, 2018).....	Occupational diseases (2010, 2015, 2017, 2018).....	21 (94) 175
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2017, 2018).....	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2010, 2015, 2017, 2018).....	22 (95) 176

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	177
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2017, 2018).....	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (96)	181
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.....	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	2 (97)	182
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.....	Paid employment and average gross wages and salaries by performed by occupational groups for October 2018.....	3 (98)	186
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Average gross wages and salaries for October 2018	4 (99)	190
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2018	5 (100)	192
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2017, 2018)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2017, 2018).....	6 (101)	194
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2017, 2018)	Gross retirement pay and pension benefits (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (102)	194
Świadczenia z programu „Rodzina 500+” (2017, 2018)	"Family 500+" programme (2017,2018)	8 (103)	195
DZIAŁ VIII. GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA	CHAPTER VIII. HOUSEHOLDS. DWELLINGS		
Uwagi ogólne	General notes	x	196
Gospodarstwa domowe	Households		
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050).....	Households projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	1 (104)	204
Budżety gospodarstw domowych	Households budgets		
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Households (2010, 2015, 2017, 2018).....	2 (105)	204
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018).....	Average monthly per capita available income of households (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (106)	204
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly per capita expenditures of households (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (107)	205
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (108)	206
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	Households furnished with selected durable goods (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (109)	207
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018).....	At-risk of poverty rates in households (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (110)	207

	Tablica Table	Strona Page
Mieszkania. Infrastruktura		
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwelling stocks (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (111) 208
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2017, 2018) ...	Dwellings in dwelling stocks a fitted with installations (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (112) 208
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	Housing allowances paid out in 2018	10 (113) 209
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Administration of grounds for dwelling construction (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (114) 210
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings in which construction has begun (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (115) 210
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings completed (2010, 2015, 2017, 2018)....	13 (116) 211
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (117) 212
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2017, 2018)	Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (118) 213
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Consumers and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (119) 214
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2017, 2018).....	17 (120) 214
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2017, 2018)	House-heating (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (121) 215
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Population using water supply, sewage and gas supply systems (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (122) 215
DZIAŁ IX. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER IX. EDUCATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 216
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Education by level (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	1 (123) 221
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Schools by school governing authority (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	2 (124) 224
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Enrollment rate (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	3 (125) 228
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pupils and students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	4 (126) 230
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19) ...	Pupils and students studying foreign languages in schools for adults (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	5 (127) 232
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	6 (128) 232
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	7 (129) 233

	Tablica Table	Strona Page	
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2017, 2018)	Special education centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (130)	234
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2018, 2018)	Extracurricular education (2010, 2015, 2017, 2018).....	9 (131)	235
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	10 (132)	236
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	11 (133)	237
Studenci uczelni otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students of higher education institutions receiving scholarships and grants (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	12 (134)	237
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19].....	13 (135)	238
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	14 (136)	240
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	15 (137)	242
Uczniowie branżowych szkół I stopnia i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia (2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students of stage I sectoral vocational schools and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education (2015/16, 2016/17, 2018/19).....	16 (138)	242
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19].....	17 (139)	243
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19].....	18 (140)	243
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	19 (141)	244
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Level art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	20 (142)	245
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19].....	21 (143)	245
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia (2015/16, 2017/18, 2018/19).....	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education (2015/16, 2017/18, 2018/19).....	22 (144)	246
Uczelnie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19) ..	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	23 (145)	247
Studenci uczelni według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19).....	24 (146)	248
Absolwenci uczelni według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2017/18)	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18).....	25 (147)	249

		Tablica Table	Strona Page
Nauczyciele akademicy w uczelniach (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Academic teachers in higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	26 (148)	250
Cudzoziemcy — studenci i absolwenci według form studiów i typów uczelni (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Foreigners — students and graduates by mode of study and type of higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	27 (149)	251
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Postgraduate and doctoral programmes (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	28 (150)	252
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19...	Postgraduate programmes by narrow fields of education in the 2018/19 academic year	29 (151)	252
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	30 (152)	254
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	31 (153)	255
DZIAŁ X. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne	General notes	x	256
Pracownicy medyczni (2015, 2017, 2018)	Medical personnel (2015, 2017, 2018)	1 (154)	263
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018)	Out-patient health care (2015, 2017, 2018)	2 (155)	263
Lekarze specjaliści (2015, 2017, 2018)	Doctors specialists (2015, 2017, 2018)	3 (156)	264
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018)	In-patient health care (2015, 2017, 2018)	4 (157)	265
Szpital ogólny (2015, 2017, 2018)	General hospitals (2015, 2017, 2018)	5 (158)	266
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2017, 2018)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (159)	267
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2017, 2018)	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (160)	267
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2017, 2018)	Blood donation (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (161)	268
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2017, 2018)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (162)	269
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2017, 2018)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (163)	270
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2017, 2018)	Day-support centres (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (164)	271
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018)	Family foster care (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (165)	271
Instyucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018)	Institutional foster care (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (166)	272
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2017, 2018)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (167)	272
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2017, 2018)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (168)	273
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2017, 2018)	Social assistance benefits (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (169)	274

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XI. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XI. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	General notes	x 275
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2017, 2018)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (170) 278
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2017, 2018)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (171) 278
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2017, 2018]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (172) 279
Muzea (2010, 2015, 2017, 2018)	Museums (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (173) 279
Instytucje paramuzealne (2010, 2015, 2017, 2018)	Museum-related institutions (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (174) 280
Galerie sztuki (2010, 2015, 2017, 2018)	Art galleries (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (175) 280
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (176) 281
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2010, 2015, 2017, 2018)	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (177) 282
Kina stałe (2010, 2015, 2017, 2018)	Fixed cinemas (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (178) 283
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (179) 283
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2017, 2018)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (180) 283
Turystyka	Tourism	
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (181) 284
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (182) 286
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (183) 287
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (184) 287
Hotele według kategorii (2010, 2015, 2017, 2018)	Hotels by category (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (185) 288
Sport	Sport	
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2016, 2018)	Physical education organizations and sports clubs (2010, 2016, 2018)	17 (186) 289
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2018	18 (187) 290

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	291
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities and internal personnel in research and development (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (188)	296
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2017, 2018).....	Internal personnel in research and development by educational level (2010, 2015, 2017, 2018).....	2 (189)	297
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018].....	3 (190)	298
Nakłady w działalności badawczej i rozwojowej według dziedzin B+R (2010, 2015, 2017, 2018)	Gross domestic expenditures in research and development by of field R&D (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (191)	299
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Gross domestic expenditures on research and development activity by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	5 (192)	299
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018].....	6 (193)	300
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (194)	300
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2018 r.	Share of net revenues from sales of new or improved products in net revenues from sales in industry in 2018	8 (195)	301
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016–2018	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2016–2018.....	9 (196)	302
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018].....	10 (197)	303
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018].....	Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018].....	11 (198)	304
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Resident inventions and utility models (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (199)	306
Społeczeństwo informacyjne	Information society		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2017, 2018)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2017, 2018).....	13 (200)	306
Cele wykorzystania internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Purpose of using the internet by enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (201)	306

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIII. CENY	CHAPTER XIII. PRICES		
Uwagi ogólne	General notes	x	308
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (202)	309
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2017, 2018)	Retail prices of selected goods and services (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (203)	309
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (204)	312
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2017, 2018)	Average market-place prices received by farmers (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (205)	312
DZIAŁ XIV. ROLNICTWO. ŁOWIECTWO. LEŚNICTWO	CHAPTER XIV. AGRICULTURE. HUNTING. FORESTRY		
Uwagi ogólne	General notes	x	313
Rolnictwo	Agriculture		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (206)	319
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2017, 2018)	Agricultural land area by land type (2010, 2017, 2018)	2 (207)	321
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2016)	Farms by area groups (2010, 2016)	3 (208)	321
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2014, 2016, 2017]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2014, 2016, 2017]	4 (209)	322
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2014, 2016, 2017]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2010, 2014, 2016, 2017]	5 (210)	322
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2017, 2018)	Sown area (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (211)	324
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2010, 2015, 2017, 2018)	Selected crop production and yields (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (212)	325
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunto- wych (2015, 2017, 2018)	Area, production and yields of field vegetables (2015, 2017, 2018)	8 (213)	326
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of tree fruit in orchards (2015, 2017, 2018)	9 (214)	327
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards (2015, 2017, 2018)	10 (215)	328
Bydło, trzoda chlewna i owce (2010, 2015, 2017, 2018)	Cattle, pigs and sheep (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (216)	329
Drób (2010, 2015, 2017, 2018)	Poultry (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (217)	330
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (218)	330
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (219)	331
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (220)	331
Ciągniki rolnicze (2010, 2016)	Agricultural tractors (2010, 2016)	16 (221)	332

	Tablica Table	Strona Page
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	17 (222) 332
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	18 (223) 333
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (224) 334
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2017, 2018)	Organic farms (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (225) 335
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2017, 2018)	Major game species (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (226) 335
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/2011, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Shoot of main game species (2010/2011, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	22 (227) 336
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2017, 2018)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2010, 2015, 2017, 2018)	23 (228) 336
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Forest land (2010, 2015, 2017, 2018)	24 (229) 337
Powierzchnia lasów (2014-2018)	Forest areas (2014-2018)	25 (230) 338
Zasoby drzewne na pnii (2014-2018)	Growing stock of standing wood (2014-2018)	26 (231) 340
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2017, 2018)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2017, 2018)	27 (232) 342
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2017, 2018)	Removals (2010, 2015, 2017, 2018)	28 (233) 343
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2017, 2018)	Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2017, 2018)	29 (234) 344
Pożary w lasach (2010, 2015, 2017, 2018)	Forest fires (2010, 2015, 2017, 2018)	30 (235) 344
DZIAŁ XV. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XV. INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne	General notes	x 345
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu [2010, 2015, 2017, 2018]	Sold production of industry [2010, 2015, 2017, 2018]	1 (236) 348
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (237) 350
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of selected products (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (238) 351
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018)	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (239) 352
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (240) 354

	Tablica Table	Strona Page
Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018].....	6 (241)	356
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018].....	7 (242)	356
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (243)	358
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2010, 2015, 2017, 2018).....	9 (244)	359
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2017, 2018).....	10 (245)	361
DZIAŁ XVI. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA		
Uwagi ogólne	x	362
Transport		
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (246)	364
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2017, 2018).....	2 (247)	364
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2017, 2018).....	3 (248)	365
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2017, 2018).....	4 (249)	365
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (250)	366
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2017, 2018) ...	6 (251)	366
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2017, 2018).....	7 (252)	367
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2017, 2018).....	8 (253)	368
Telekomunikacja		
Łącza abonentkie, dostęp do sieci Internet (2010, 2015, 2017, 2018).....	9 (254)	368
DZIAŁ XVII. HANDEL I GASTRONOMIA		
CHAPTER XVII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	x	369
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018].....	1 (255)	372
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018].....	2 (256)	372
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018].....	3 (257)	372
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2017, 2018).....	4 (258)	373
Gastronomia (2010, 2015, 2017, 2018).....	5 (259)	373
Magazyny handlowe (2012, 2015, 2018).....	6 (260)	374
Targowiska (2010, 2015, 2017, 2018).....	7 (261)	374

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XVIII. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XVIII. FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	375
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (262)	380
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (263)	381
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (264)	382
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (265)	383
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (266)	384
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (267)	386
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2017, 2018)	Initial capital of companies (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (268)	388
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (269)	390
DZIAŁ XIX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XIX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	391
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenue of local government units budgets by type (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (270)	393
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Revenue of local government units budgets by division in 2018	2 (271)	395
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditure of local government units budgets by type (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (272)	396
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Expenditure of local government units budgets by division in 2018	4 (273)	397
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2015, 2017, 2018)	Revenue and costs of local government budgetary establishments (2015, 2017, 2018)	5 (274)	398
DZIAŁ XX. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XX. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	399
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	1 (275)	403
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (276)	404
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (277)	405

		Tablica Table	Strona Page
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2017, 2018].....	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2017, 2018].....	4 (278)	406
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2017, 2018]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2017, 2018].....	5 (279)	407
DZIAŁ XXI. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXI. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	408
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Gross domestic product (current prices) [2015, 2016, 2017].....	1 (280)	412
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2015, 2016, 2017].....	2 (281)	413
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2015, 2016, 2017)	Nominal income in the households sector (2015, 2016, 2017)	3 (282)	413
DZIAŁ XXII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	414
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2017, 2018).....	1 (283)	415
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (284)	416
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018).....	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2017, 2018).....	3 (285)	418
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018).....	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (286)	419
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018).....	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (287)	421

SPIS WYKRESÓW

LIST OF CHARTS

	Strona Page
Podział administracyjny województwa świętokrzyskiego w 2018 r.	Administrative division of Świętokrzyskie voivodship in 2018..... 423
Podział województwa świętokrzyskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2018 r.	Division of the Świętokrzyskie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistic (NUTS) in 2018 424
Województwo świętokrzyskie na tle kraju w 2018 r.	Świętokrzyskie voivodship against the background of Poland in 2018 425
Struktura emitowanych zanieczyszczeń powietrza	Structure of air pollutants emitted 426
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	Outlays on fixed assets in environmental protection 426
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	Population by sex and age in 2018..... 427
Struktura pracujących według sekcji.....	Structure of employed persons by section..... 428
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i czasu pozostawania bez pracy.....	Structure of registered unemployed persons by age and duration of unemployment 428
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego w województwie	Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in voivodship 429
Niepelnozatrudnieni według płci i wybranych sekcji w 2018 r.	Part-time employees by sex and sections in 2018 430
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita expenditures of households 430
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/19	Education by levels in the 2018/19 school year 431
Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć wychowania pozaszkolnego w 2018 r.	Participants of permanent and temporary forms of pursuits in extracurricular education in 2018 432
Struktura studentów szkół wyższych według płci i typów szkół w roku szkolnym 2018/19.....	Structure of students of higher education institutions by sex and type of school in 2018/19 school year..... 432
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	Land use in agricultural holdings in 2018 433
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r.	Structure of market agricultural output in 2017..... 433
Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita..... 434
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	Structure of gross value added by kinds of activity (current prices) 434

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (-)	–	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 17 na str. 28. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 17 on page 28.
Znak #	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”	–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	–	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	m	=	metr metre
mln	=	milion	km	=	kilometr kilometre
zł	=	złoty	m ²	=	metr kwadratowy square metre
PLN	=	złoty	ha	=	hektar hectare
szt	=	sztuka	km ²	=	kilometr kwadratowy square kilometre
pcs	=	piece	l	=	litr litre
egz	=	egzemplarz	hl	=	hektolitr hectolitre
kpl	=	komplet	dm ³	=	decymetr sześcienny cubic decimetre
wol.	=	wolumin	m ³	=	metr sześcienny cubic metre
vol.	=	volume	dam ³	=	dekametr sześcienny cubic decametre
μg	=	mikrogram microgram	hm ³	=	hektometr sześcienny cubic hectometre
g	=	gram gram	kW·h	=	kilowatogodzina kilowatt-hour
kg	=	kilogram kilogram	MW·h	=	megawatogodzina megawatt-hour
dt	=	decytona deciton	GW·h	=	gigawatogodzina gigawatt-hour
t	=	tona			
mm	=	milimetr millimetre			
cm	=	centymetr centimetre			

GJ	= gigadžul gigajoule	ust.	= ustęp
PJ	= petadžul petajoule	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
°C	= stopień Celsjusza centigrade	i in.	= i inni
h	= godzina hour	itp.	= i tym podobne
d	= doba	etc.	= and the rest
24h	= 24 hours	m.in.	= między innymi
r.	= rok	i.a.	= among others
ceg	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	np.	= na przykład
brick	= standard brick unit expressing the quantity of wall building materials	e.g.	= for example
t/r	= ton rocznie	tj.	= to jest
t/y	= tonnes per year	i.e.	= that is
art.	= artykuł article	tn.	= to znaczy
cd.	= ciąg dalszy	i.e.	= that is
cont.	= continued	tzw.	= tak zwany
dok.	= dokończenie	ww.	= wyżej wymieniony
cont.	= continued	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
Lp.	= liczba porządkowa	S.A.	= Spółka Akcyjna Joint stock company
No.	= number	ZOZ	= Zakład Opieki Zdrowotnej Health Care Institution
Kk	= Kodeks karny	NTS	= Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
kl.	= klasa	NUTS	= Nomenclature of Territorial Units for Statistics
m.st.	= miasto stołeczne	EKG	= Europejska Komisja Gospodarcza
nr (Nr)	= numer	ECE	= Economic Commission for Europe
No.	= number	EURO	= Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich
poz.	= pozycja	STAT	Office Statistique des Communautés Européennes
pkt	= punkt	ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
tabl.	= tablica table	UN	= United Nations
		UNES	= Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury
		CO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej — Statistical Classification of Economic Activities in the European community — NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007 w stosunku do dotychczas stosowanej klasyfikacji PKD 2004 wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności (ujęcie nowych, podział lub agregacja dotychczasowych), a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi. Zmiany te powodowały również brak porównywalności danych przy niezmiennych nazwach poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, który obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administracyjnych i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** — wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) and replaced Polish Classification of Activities – PKD 2004.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from the previously used PKD 2004/NACE Rev. 1.1 classification in the fact it introduced scope-related changes, i. e. new groupings of activity types (presentation of new types, division or aggregation of the previous ones) as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. In some cases these changes result in a lack of comparability of data if the names of classification levels remain unchanged.

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections “Mining and quarrying”, “Manufacturing” and “Electricity, gas, steam and air conditioning supply as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;

2) according to **institutional sectors** — exclusively within the scope of regional accounts;

3) według sektorów własności:

- sektor publiczny — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- sektor prywatny — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i — jeśli nie zaznaczono inaczej — obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

4. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji, działów i grup PKD opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całości podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku — obok PKD 2007 — należy wymienić:

3) according to ownership sectors:

- public sector — grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),
- private sector — grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- more than 49 persons.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to NACE sections, divisions and groups are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

7. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, klasyfikacja opracowana na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227), w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2014 r.;
 - 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług (PKWiU 2015)**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 stosowanej do 31 grudnia 2015 r.;
 - 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
 - 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
 - 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT 2016 wprowadzona została z dniem stycznia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. 2016 poz. 1864), w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2016 r.
8. Informacje o województwie oraz w podziale na miasta i wieś — jeśli nie zaznaczono inaczej — podano w każdorazowym podziale administracyjnym (terytorialnym). Przez **miasta** rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez **wieś** — gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
- 1) the **Occupations and Specializations Classification**, on the basis of which councillors of organs of local self-government entities are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018, item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;
 - 2) the **Polish Classification of Products and Services (PKWiU 2015)**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of the following international classifications and nomenclatures, was introduced on 1st January 2016 by a decree of the Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws item 1676), replacing the classification used until 31st December 2015;
 - 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
 - 4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;
 - 5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT 2016 was introduced on 1st January 2017 by the decree of the Council of Ministers, dated 3rd October 2016 (Journal of Laws 2016 item 1864), replacing the classification valid until 31st December 2016.
8. Information on voivodship as well as by urban and rural area — unless otherwise indicated is presented according to administrative (territorial) division in a given period. The term **urban area** is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a **rural area** is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i od importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej — ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 1995 r. (średnie ceny bieżące 1995 r.) w 2000 r.,
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006—2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011—2015,
 - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

11. **Liczyby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki — w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach — obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: the value added tax — VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including the excise tax) as well as other taxes on products, such as the excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting, the lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output — current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 1995 constant prices (1995 average current prices) in 2000,
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006—2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) for 2011—2015,
 - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

11. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices — in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. liczba lekarzy) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) — według stanu w dniu 30 czerwca.

U w a g a. Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną — jeśli nie zaznaczono inaczej — za lata 2000–2009 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002; od 2010 r. — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

13. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

12. When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g., the number of doctors), the population as of 31st December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) — as of 30th June.

N o t e. Calculations were made on the basis of for the years 2000-2008 - the results of Population and Housing Census of 2002; since 2010 results of Population and Housing Census 2011.

13. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the electronic method of data processing, in some cases component totals can differ from the amount given in the item „total”.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

**MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)**

**INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)**

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych

Diseases of blood and blood-forming organs

Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism

Wady rozwojowe wrodzone

Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe

Congenital anomalies

Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities

Objawy i stany niedokładnie określone

Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych jednostek chorobowych, gdzie indziej niesklasyfikowane

Symptoms and ill-defined conditions

Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI — PKD 2007
NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

X

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Electricity, gas, steam and air conditioning supply

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja

X

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Water supply, sewerage, waste management and remediation activities

Handel; naprawa pojazdów samochodowych

Trade; repair of motor vehicles

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle

Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Zakwaterowanie i gastronomia

Accommodation and catering

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Accommodation and food service activities

Obsługa rynku nieruchomości

X

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Real estate activities

Administrowanie i działalność wspierająca

X

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Administrative and support service activities

działy
divisions

Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny

Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker

Produkcja wyrobów z drewna oraz z korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania

Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials

Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej

X

Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej

Manufacture of coke and refined petroleum products

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007) (dok.)

NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE rev. 2 (cont.)

działy (dok)
divisions (cont.)

Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products		Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń X		Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep X		Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Gospodarka odpadami; odzysk surowców X		Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery.
Budowa budynków X		Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej X		Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej Civil engineering

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY — stan w dniu 31 XII				
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION — as of 31 XII				
Powierzchnia w km ²	312695	11711	3,7	Area in km ²
Powiaty	314	13	4,1	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	1	1,5	Cities with powiat status
Gminy	2478	102	4,1	Gminas
Miasta	930	36	3,9	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	2480	4,7	Rural localities
Solectwa	40740	2134	5,2	Village administrator's offices
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA				
ENVIRONMENTAL PROTECTION				
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:
pyłowych	31,8	1,8	5,7	particulates
gazowych	213214,2	15271,5	7,2	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 grudnia)	3257	111	3,4	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31st December)
w tym: biologiczne	2439	76	3,1	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	35	4,3	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	115338,7	5026,0	4,4	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thousand tonnes:
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	12485,4	250,1	2,0	Municipal waste collected ^b (during the year) in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	10392,1	286,2	2,8	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	5,0	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2467,9	74,4	3,0	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	1,3	x	in % of total investment outlays
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^c				
PUBLIC SAFETY ^c				
Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	768049	20271	2,6	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	199,9	162,9	81,5	per 10 thousand population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w %	73,4	80,6	109,8	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38411,1	1241,5	3,2	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta	23067,2	557,0	2,4	urban areas
wieś	15343,9	684,6	4,5	rural areas
w tym kobiety	19829,3	636,2	3,2	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	106	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65	65	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,7	-3,1	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,1	-2,0	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15614,9	485,0	3,1	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands ^a
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4589,91	3954,13	86,1	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	968,9	44,1	4,6	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	5,8	8,3	143,1	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA HOUSEHOLDS. DWELLINGS				
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^c (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14615,1	447,2	3,1	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	380,5	360,2	94,7	per 1000 population
izby: w tysiącach	55874,3	1696,1	3,0	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1454,6	1366,2	93,9	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1084166,5	33485,5	3,1	useful floor area of dwellings: in thousand m ²
na 1000 ludności w m ²	28225,3	26970,8	95,6	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	185,1	3,3	1,8	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,8	2,6	54,2	dwellings
izby	18,6	12,9	69,4	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	435,0	291,5	67,0	useful floor area of dwellings in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA (dok.) HOUSEHOLDS. DWELLINGS (cont.)				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII)				Network (as of 31 XII) in km:
w km:				
wodociągowej rozdzielczej	307690,4	13848,4	4,5	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^a	160671,4	6289,2	3,9	sewerage distribution ^a
gazowej	154380,0	4482,2	2,9	gas supply
EDUKACJA^b I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego EDUCATION ^b — as of beginning of the school year				
Uczniowie w szkołach ^c w tys.:				Pupils and students in schools ^c in thousands:
podstawowych	3039,8	89,6	2,9	primary
gimnazjach	350,6	11,3	3,2	lower secondary
branżowych I stopnia ^d	156,8	4,6	2,9	stage I sectoral vocational ^d
liceach ogólnokształcących	470,3	19,4	4,1	general secondary
technikach	505,6	18,4	3,6	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^e	12,9	0,3	2,2	general art ^e
policealnych	218,6	9,3	4,2	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^f :				Children attending pre-primary education establishments ^f :
w tysiącach	1392,9	38,3	2,8	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	895	863	96,3	per 1000 children aged 3-6
OCHRONA ZDROWIA^g I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII HEALTH CARE ^g AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII				
Pracownicy medyczni ^h :				Medical personnel ^h
lekarze	89532	2915	3,3	doctors
lekarze dentyści	12927	505	3,9	dentists
pielęgniarki ⁱ	192964	7496	3,9	nurses ⁱ
Przychodnie	21881	634	2,9	Out-patients departments
Szpitala ogólne	949	24	2,5	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	181,7	5,7	3,1	Beds in general hospitals in thousands
Apteki ogólnodostępne	12899	412	3,2	Generally available pharmacies

a Łącznie z kolektorami. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 216. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. e Dających uprawnienia zawodowe. f Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. g Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. h Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka zawodowa (lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek lub położnych). i Łącznie z magistrami pielęgniarstwa.

a Including collectors. b See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 216. c Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. d Including students in special job-training schools. e Leading to professional certification. f Including children attending for all school year in the units performing health care activities. g Including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. h See general notes, item 3 on page 257; including persons whose primary workplace is a professional practice (doctors, dentists, nurses or midwives). i Including master nurses.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7925	268	3,4	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127493,7	4254,4	3,3	Public library collections (as of 31 XII) in thousand vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	945	31	3,3	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	38124,4	643,5	1,7	Museum and exhibition visitors in thousands
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	497	17	3,4	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	59177,8	1215,7	2,1	Audience in fixed cinemas in thousands
Baza noclegowa turystyki ^{ab} w tys. miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	798,7	17,8	2,2	Tourist accommodation establish- ments ^{ab} in thousands: number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	33895,9	624,1	1,8	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^c w tys. ha	14539,6	464,1	3,2	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^c in thousand ha
pod zasiewami ^d	10829,3	311,7	2,9	sown area ^d
grunty ugorowane	179,9	12,7	7,1	fallow land
uprawy trwałe	352,6	40,0	11,3	permanent crops
w tym sady	331,0	39,6	12,0	of which orchards
ogrody przydomowe	27,9	1,5	5,4	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3149,9	98,1	3,1	meadows and pastures

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy do 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. d Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of upto 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

ROLNICTWO I LEŚNICTWO (dok.)
AGRICULTURE AND FORESTRY (cont.)

Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^a w tys. ha:				Sown area (as of June) ^a in thousand ha:
zboża	7806,3	231,1	3,0	cereals
ziemniaki	291,0	13,7	4,7	potatoes
warzywa gruntowe ^b	176,1	12,4	7,1	ground vegetables ^b
Zbiory w tys. t:				Production in thousand tonnes:
zboża	26779,8	701,1	2,6	cereals
ziemniaki	7312,0	331,2	4,5	potatoes
warzywa gruntowe ^b	4109,0	287,1	7,0	ground vegetables ^b
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	34,3	30,3	88,3	cereals
ziemniaki	251,3	242,0	96,3	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 grudnia) w tys. ha	9254,9	332,3	3,6	Forest areas (as of 31st December) in thousand ha

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO
INDUSTRY AND CONSTRUCTION

Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1520836,1	31125,2	2,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	39592	25013	63,2	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^c (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^c (current prices):
w milionach złotych	218148,0	5518,6	2,5	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	5679	4435	78,1	per capita in PLN

a Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). b Łącznie z ogrodami przydomowymi. c Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). b Including kitchen gardens. c Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII				
TRANSPORT. TELECOMMUNICATION — as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	303957	14633	4,8	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,7	89,5	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.: osobowe	23428,0	706,8	3,0	Registered cars ^a in thousand units: passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3758,2	141,9	3,8	lorries and road tractors ^b
Placówki dla usług pocztowych ^c	7602	257	3,4	Postal service offices ^c
Łączna abonenckie ^d : w tysiącach	4096,2	97,0	2,4	Telephone main line ^d : in thousands
na 1000 ludności	106,6	78,1	73,3	per 1000 population
HANDEL — stan w dniu 31 XII				
TRADE — as of 31 XII				
Sklepy	339880	10645	3,1	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	117	103,5	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2156	75	3,5	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE				
PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin^e				Budgets of gminas^e
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	121425,6	4549,5	3,7	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4702	4341	92,3	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	127132,8	4762,3	3,7	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4923	4544	92,3	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu				
Budgets of cities with powiat status				
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	85507,8	1275,1	1,5	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6791	6495	95,6	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	87014,6	1373,7	1,6	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6911	6997	101,2	per capita in PLN
Budżety powiatów				
Budgets of powiats				
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	27959,3	1187,5	4,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1083	1133	104,6	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	28656,6	1190,6	4,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1110	1136	102,4	per capita in PLN
Budżety województw				
Budgets of voivodships				
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16953,7	656,3	3,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	441	527	119,5	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16582,3	702,7	4,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	432	565	130,8	per capita in PLN

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą poczty publicznej i operatorów niepublicznych. d Własne. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern operators of the public post office and operators of the non-public. d Own. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne ^a (ceny bieżące):				Investment outlays ^a (current prices):
w milionach złotych	302675,2	5706,3	1,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	7879	4586	58,2	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych ^b				Gross value of fixed assets ^b (as of
(stan w dniu 31 XII; bieżące ceny				31 XII; current book-keeping
ewidencyjne):				prices):
w milionach złotych	4029716,5	97723,7	2,4	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	104910	78711	75,0	per capita in PLN
PRYWATYZACJA. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ PRIVATIZATION. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej				Entities of the national economy in
w rejestrze REGON ^c (stan				the REGON register ^c (as
w dniu 31 XII)	4365375	113717	2,6	of 31 XII)
sektor publiczny	113019	2916	2,6	public sector
sektor prywatny	4188932	110110	2,6	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2017				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current
w milionach złotych	1989351	46202	2,3	prices):
na 1 mieszkańca w zł	51776	36970	71,4	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	40576	2,3	in million PLN
na 1 pracującego w zł	118027	88477	75,0	per 1 employed person in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji				Gross nominal disposable income
brutto w sektorze gospodarstw				in the households sector:
domowych:				in million PLN
w milionach złotych	1179975	33697	2,9	per capita in PLN
na 1 mieszkańca w zł	30711	26964	87,8	

a Według lokalizacji inwestycji. b Według siedziby jednostki lokalnej. c Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a By localization of investments. b According to the seat of the local unit. c Excluding persons tending private farms in agriculture.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
POWIERZCHNIA AREA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	11691	11708	11711	11711
STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL					
	Pobór wody – w % poboru ogółem				
	– na cele:				
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	91,3	83,9	90,7	90,6
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	5,3	7,2	4,0	4,2
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	94	78	118	113
5	w tym do produkcji przemysłowej	87	67	108	103
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	95,0	94,6	67,8	78,5
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,2	2,1	1,5
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	41,2	47,4	48,9	58,5
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	8,8	4,5	2,8	2,2
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	85,5	60,7	78,1	72,2

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca – na podstawie

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Population connected to –

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
11711	11711	11711	11711	Area in km ² (as of 31st XII)	1
ŚRODOWISKA PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
91,1	91,4	91,5	92,2	production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	2
4,2	4,0	4,0	3,8	exploitation of water supply network ^b	3
				Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ²	
114	121	120	130	in dam ³	4
105	112	111	121	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
80,8	79,3	80,8	82,3	treated in % of requiring treatment	6
1,3	1,4	1,3	1,2	untreated per 1 km ² in dam ³	7
				Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	
61,7	63,2	64,0	64,3		8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:	
1,9	1,9	1,8	1,8	particulates	9
89,9	80,5	72,8	70,1	gases (excluding carbon dioxide)	10

szacunków, ludność ogółem - na podstawie bilansów.
estimated data, the total population - based on balances.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL					
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanie- czyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	99,4	99,7	99,8	99,9
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	25,4	32,3	46,5	42,0
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunal- nych) ^a na 1 km ² w t	164,0	136,5	167,7	415,6
14	Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	180	144	155	157
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:				
15	służące ochronie środowiska	5,9	5,2	8,7	13,9
16	służące gospodarce wodnej	2,5	2,7	1,8	1,3
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 grudnia):				
17	w % powierzchni ogólnej	50,2	61,9	64,5	65,1
18	na 1 mieszkańca w m ²	4501	5644	5893	6032
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE PUBLIC SAFETY					
	Przestępstwa stwierdzone przez policję ^c w zakończonych postępowaniach przygo- wawczych:				
19	w liczbach bezwzględnych	33160	39944	33382	25477
20	na 10 tys. ludności	254,4	310,5	259,8	201,3
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję ^c w %	61,3	68,5	78,4	72,3

a Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. 75 . b Dane szacunkowe; w 2000 r. określone na zmianę katalogu odpadów. c Do 2012 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez

a See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 on page 75 . b Estimated data; in 2000 defined as of waste. c Until 2012 including prosecutor’s office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
ŚRODOWISKA (dok.)					
PROTECTION (cont.)					
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,8	99,9	99,9	99,9	particulates	11
20,6	48,6	49,8	57,3	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^a per 1 km ² in tonnes	13
608,6	600,8	370,6	429,2	Municipal waste collected ^b (during the year)	14
166	184	188	201	per capita in kg	
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
8,0	4,6	2,5	5,0	in environmental protection	15
1,0	0,4	0,8	1,3	in water management	16
				Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31st December):	
65,0	64,6	65,0	65,0	in % of total area	17
6058	6041	6104	6133	per capita in m ²	18
				Ascertained crimes by the police ^c in completed preparatory proceedings:	
24749	18970	21085	20271	in absolute numbers	19
196,4	151,2	168,7	162,9	per 10 thousand population	20
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the police ^c in %	21
76,4	74,3	79,9	80,6		

jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na nietetnich.

solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
LUDNOŚĆ ^a					
POPULATION ^a					
22	Ludność w tys. (stan w dniu XII)	1302,7	1285,0	1282,5	1263,2
23	miasta	599,4	583,5	579,0	563,8
24	wieś	703,3	701,5	703,6	699,3
25	w tym kobiety	666,4	658,1	656,1	646,5
26	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31XII)	105	105	105	105
27	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	111	110	110	108
Ludność w wieku w tys. (stan w dniu 31XII):					
28	przedprodukcyjnym	319,6	264,3	234,2	215,2
29	produkcyjnym	767,0	802,4	815,9	790,2
30	poprodukcyjnym	216,0	218,3	232,5	257,8
31	Małżeństwa na 1000 ludności	5,7	5,5	6,1	4,8
32	Rozwody na 1000 ludności	0,5	0,7	1,2	1,5
33	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,6	8,9	9,7	8,5
34	Zgony ^b na 1000 ludności	10,2	10,5	10,9	10,8
35	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,6	-1,7	-1,2	-2,3
36	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,6	5,9	6,3	3,1
37	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,6	-1,7	-2,0	-2,0
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
38	mężczyźni	70,5	70,6	71,8	73,7
39	kobiety	78,6	80,2	80,9	82,1
RYNEK PRACY					
LABOUR MARKET					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
40	w tysiącach	594,2	434,8	458,4	460,0
41	w tym kobiety	289,3	202,9	215,5	221,8
42	na 1000 ludności	456,2	338,4	357,4	364,2
43	w sektorze prywatnym w %	.	76,7	78,6	80,3
według rodzajów działalności w %:					
44	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	.	32,7	32,5
45	przemysł i budownictwo	.	.	23,6	22,3
46	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	.	.	18,8	18,7
47	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozostałe usługi [†]	.	.	25,0	26,5

a Patrz uwagi ogólne działu „Ludność”, ust. 2 na str. 111. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia d Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). e Dane opracowano z uwzględnieniem w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005—2009 — Narodowego Spisu Powszechnego Rolnego 2010. f Pod pojęciem pozostałe usługi należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”,

a See general notes to the chapter “Population”, item 2 on page 111. b Including infant deaths. c For 2014 were used. d By actual workplace and kind of activity (since 2004). e Data are compiled considering Census 1996, in 2005—2009 — of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration entertainment and recreation” and “Other service activities”.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
1257,2	1252,9	1247,7	1241,5	Population in thousands (as of 31 XII)	22
561,2	558,4	556,2	557,0	urban areas	23
696,0	694,5	691,6	684,6	rural areas	24
644,0	642,0	639,2	636,2	of which females	25
105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 XII)	26
				Population per 1 km ² of total area	
107	107	107	106	(as of 31 XII)	27
				Population of age in thousands (as of 31 XII):	
211,7	209,1	207,3	205,6	pre-working	28
780,9	772,0	761,8	750,5	working	29
264,6	271,8	278,7	285,4	post-working	30
4,7	4,8	4,7	4,7	Marriages per 1000 population	31
1,4	1,4	1,4	1,4	Divorces per 1000 population	32
8,4	8,5	8,7	8,6	Live births per 1000 population	33
11,4	11,1	11,5	11,7	Deaths ^b per 1000 population	34
-3,0	-2,7	-2,7	-3,1	Natural increase per 1000 population	35
3,8	4,2	2,8	3,8	Infant deaths per 1000 live births	36
				Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	37
-1,9 ^c	-1,4	-1,8	-2,0		
				Life expectancy at the moment of birth:	
73,0	73,7	73,8	73,6	males	38
82,2	82,1	82,2	82,1	females	39
				Employed persons ^{de} (as of 31 XII):	
465,0	473,8	481,2	485,0	in thousands	40
224,4	229,2	230,8	233,4	of which women	41
369,9	378,1	385,7	390,6	per 1000 population	42
80,7	80,9	81,1	81,1	in private sector in %	43
				by kind of activities in %:	
32,2	31,6	31,1	30,8	agriculture, forestry and fishing	44
22,5	22,6	22,6	22,8	industry and construction	45
				trade; repair of motor vehicles ^e ; transportation and storage; accommodation and catering ^e ; information and communication	46
18,9	19,0	19,5	19,2		
				financial and insurance activities; real estate activities and other services ^f	47
26,4	26,8	26,7	27,1		

saldą wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyznaczonych przy uwzględnieniu wyników: Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego Spisu profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural since 2010 — of the Agricultural Census 2010. ^f The term "Other services" refers to the NACE Rev. 2 sections: and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
RYNEK LABOUR					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
48	w tysiącach	.	69,4	67,3	64
49	na 1000 ludności	.	53,9	52,4	50,6
	w budownictwie:				
50	w tysiącach	.	13,5	19,8	16,1
51	na 1000 ludności	.	10,5	15,4	12,8
52	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	118,5	117,8	82,1	75,4
53	2000 = 100	100,0	99,4	69,3	63,7
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
54	kobiety	53,0	51,3	50,2	48,5
55	w wieku do 25 lat	30,1	23,9	22,3	18,4
56	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	49,4	53,2	30,7	41,9
57	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	2078	1070	190	114
58	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	16,6	20,6	15,2	14,1
WYNAGRODZENIA. WAGES AND SALARIES.					
59	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia				
	brutto w zł	1717,85	2042,43	2793,23	3244,84
60	2000 = 100	100,0	118,9	162,6	188,8896004
61	w tym: w przemyśle	.	2126,97	2813,80	3293,89
62	w budownictwie	.	1655,24	2348,52	2650

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniając pracujących w gospodarstwach indywidualnych w latach 2005—2009 — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu
a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture in 2005—2009 — of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

PRACY (dok.)

MARKET (cont.)

				Average paid employment:	
				in industry:	
63,0	65,2	70,5	72,0	in thousands	48
50,0	52,0	56,4	57,9	per 1000 population	49
				in construction:	
16,0	16,4	15,9	16,5	in thousands	50
12,7	13,1	12,7	13,3	per 1000 population	51
				Registered unemployed persons (as of 31 XII)	52
66,1	57,1	46,6	44,1	in thousands	
55,8	48,2	39,3	37,2	2000 = 100	53
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
49,4	50,7	52,0	52,7	women	54
17,3	15,1	14,1	13,6	aged up to 25 years	55
37,3	37,7	35,5	36,7	out of work for longer than 1 year	56
				Registered unemployed persons (as of 31 XII)	57
87	35	38	38	per a job offer	
12,5	10,8	8,8	8,3	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in	58

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

SOCIAL BENEFITS

3374,56	3472,53	3705,65	3954,13	Average monthly gross wages and salaries in PL	59
196,4	202,1	215,7	230,2	2000 = 100	60
3468,98	3569,50	3879,68	4096,79	of which: in industry	61
2727,21	2858,63	2987,61	3205,85	in construction	62

w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

was used for calculation, estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural Census 1996, — of the Agricultural Census 2010.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
------	------------------	------	------	------	------

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA
WAGES AND SALARIES. SOCIAL BENEFITS

63	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	336,3	318,4	310,9	299,8
64	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	229,0	227,3	235,8	233,5
65	rolników indywidualnych	107,2	91,1	75,1	66,3
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
66	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	764,69	1010,88	1416,62	1732,48
67	rolników indywidualnych ^a	575,32	736,04	930,42	1118,1

GOSPODARSTWA DOMOWE.
HOUSEHOLDS.

	Zasoby mieszkaniowe ^b (w 2000 r.)				
	— zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
68	w tysiącach	395,2	414,5	425,4	436,1
69	na 1000 ludności	303,4	322,5	331,7	345,2
70	izby na 1000 ludności	1000,7	1170,6	1239,9	1298,8
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
71	na 1000 ludności	18127	22779	24210	25496
72	przeciętna 1 mieszkania	59,7	70,6	73,0	73,9
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
73	w tysiącach	1,8	2,1	2,3	3,5
74	na 1000 ludności	1,4	1,6	1,8	2,8
75	izby na 1000 ludności	6,5	7,7	8,3	12,8

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do
a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

A SPOŁECZNE (dok.)
EFITS (cont.)

300,4	302,0	303,0	311,1	Average number of retirees and pensioners in thousands	63
				receiving retirement and other pensions paid by	64
234,4	236,2	238,3	247,7	the Social Insurance Institution	
66,0	65,8	64,6	63,5	farmers	65
				Average monthly gross retirement and other pension	
				in PLN	
1786,10	1818,86	1866,45	1943,25	paid by the Social Insurance Institution	66
1154,09	1157,75	1179,50	1210,85	farmers ^a	67

MIESZKANIA
DWELLINGS

				Dwelling stocks ^b (in 2000 - inhabited; as of 31 XII):	
				dwelling stocks:	
439,1	441,6	444,3	447,2	in thousands	68
349,2	352,4	356,1	360,2	per 1000 population	69
1316,2	1330,9	1347,8	1366,2	rooms per 1000 population	70
				useful floor area of dwellings in m ² :	
25876	26200	26575	26971	per 1000 population	71
74,1	74,3	74,6	74,9	average per dwelling	72
				Dwellings completed:	
				dwelling stocks:	
3,4	3,0	3,2	3,3	in thousands	73
2,7	2,4	2,5	2,6	per 1000 population	74
12,9	12,1	13,1	12,9	rooms per 1000 population	75

świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. b Na podstawie bilansów
from this system fund and to benefits from the Pension Fund. b Based on balances

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
GOSPODARSTWA DOMOWE.					
HOUSEHOLDS.					
76	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² : na 1000 ludności	143,8	172,2	189,8	287,2
77	przeciętna 1 mieszkania	102,2	104,4	107,1	102,9
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
78	wodociągowej	9289,1	11195,0	12425,6	13138,4
79	kanalizacyjnej ^d	1476,8	2689,0	3383,8	5605,2
	Zużycie w gospodarstwach domowych wody z wodociągów:				
80	w hektometrach sześciennych	38,0	31,4	31,4	33,4
81	na 1 mieszkańca w m ³	29,1	24,4	24,4	26,4
	energii elektrycznej w miastach ^e :				
82	w gigawatogodzinach	314,6	332,7	362,5	346,3
83	na 1 mieszkańca w kWh	523,7	568,6	624,1	612,0
EDUKACJA ^c					
EDUCATION ^c					
	Uczniowie w szkołach ^d (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
84	podstawowych ^e	111,1	89,0	71,6	70,9
85	gimnazjach	40,8	55,6	43,3	35,8
86	branżowych I stopnia ^{fg}	18,5	6,9	7,6	5,9
87	liceach ogólnokształcących ^h	32,1	25,7	22,7	18,6
88	liceach profilowanych	x	6,5	0,7	x
89	technikach ⁱ	37,9	22,2	22,7	19,8
90	artystycznych ogólnokształcących ^k	0,3	0,4	0,2	0,3
91	policealnych	4,3	6,7	8,8	9,2
	Absolwenci szkół ^{dl} w tys.:				
92	podstawowych	19,4 ^m	16,7	12,9	11,3
93	gimnazjów	x	18,5	14,5	11,9
94	zasadniczych zawodowych	6,0	2,2	2,6	1,8
95	liceów ogólnokształcących ^h	7,2	8,2	7,5	6,3
96	liceów profilowanych	x	2,4	0,2	x
97	techników ⁱ	8,0	4,8	5,6	4,5
98	artystycznych ogólnokształcących ^k	0,0	0,1	0,1	0,0
99	policealnych	1,8	2,0	2,3	2,8
100	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{ln} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	16,4	13,7	12,4	10,0

a Łącznie z kolektorami b W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód i wychowanie", ust. 1 i 2 na str. 197. d Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. e Bez dzieci w wieku szkoły zawodowe. f i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ghi Łącznie: ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2012/13 - uczniowie, 2005/06-2012/13 - absolwenci), k Dających uprawnienia zawodowe. l Z poprzedniego roku szkolnego. m Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. profilowanymi.

a Including collectors b In 2000 excluding households in which the main source of maintenance was income from private for adults, except post-secondary schools. e Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. school sections. ghi Including: g - since the 2004/05 school year, special job-training schools, h - supplementary grades 6 and 7. n Including special job-training schools and in the 2004/05-2013/14 school - supplementary technical professional certification. l From the previous school year. mm Data include graduates of years, specialised secondary

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
MIESZKANIA (dok.)					
DWELLINGS (cont.)					
295,1	278,1	304,1	291,5	useful floor area of dwellings in m ² : per 1000 population	76
109,1	115,5	120,6	111,4	average per dwelling	77
Distribution network (as of 31 XII) in km:					
13428,0	13510,9	13715,2	13848,4	water supply	78
6081,5	6155,1	6122,2	6289,2	sewerage ^a	79
Consumption in households:					
water from water supply systems:					
34,8	34,7	33,0	34,0	in cubic hectometre	80
27,6	27,7	26,4	27,3	per capita in m ³	81
electricity in urban areas ^a :					
343,3	340,5	346,6	360,6	in gigawatt-hour	82
609,4	608,7	620,9	644,8	per capita in kWh	83
I WYCHOWANIE					
Pupils and students in schools ^d (as of beginning of the school year) in thousands:					
74,7	68,1	78,6	89,6	primary ^e	84
35,0	34,4	22,8	11,3	lower secondary	85
5,6	5,2	4,9	4,6	stage I sectoral vocational ^{fg}	86
17,5	16,7	15,9	15,5	general secondary ^h	87
x	x	x	x	specialised secondary	88
19,2	18,7	18,4	6,9	technical secondary ⁱ	89
0,3	0,3	0,3	0,3	general art ^k	90
9,4	10,5	9,6	9,3	post-secondary	91
Graduates in schools ^d in thousands:					
11,1	x		.	primary	92
11,7	11,4		.	lower secondary	93
1,7	1,8	1,3	.	basic vocational	94
6,0	5,7	5,2	.	general secondary ^h	95
x	x	x	x	specialised secondary	96
4,5	4,4	4,3	.	technical secondary ⁱ	97
0,1	0,0	0,1	.	general art ^k	98
3,4	3,2	3,5	.	post-secondary	99
Graduates of basic vocational , general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{hnn} (excluding schools for adults) per 1000 population					
9,7	9,6	8,9	.		100

z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja
6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. f Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze
g - od roku szkolnego 2004/05 ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, h - z uzupełniającymi liceami
i - z uzupełniającymi technikami (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 - uczniowie, 2006/07-2013/14 - absolwenci).
n Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami

farms in agriculture. c See general notes to the chapter "Education", item 1 and 2 on page 197. d Excluding schools
f Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational
general secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years - students, 2005/06-2012/13 - graduates),
secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years - students, 2006/07-2013/14 - graduates). k Leading to
schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
EDUKACJA ^a					
EDUCATION ^a					
101	Studenci uczelni ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	53,9	64,0	50,9	33,4
102	Absolwenci uczelni ^{bc} w tys.	9,5	15,5	15,5	11,1
103	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	14,6	10,0	8,2	5,9
104	Absolwenci szkół dla dorosłych ^d w tys.	3,7	4,3	2,2	2,1
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
105	miejsca w przedszkolach w tys.	18,2	16,3	19,8	23,8
106	dzieci ^e w tys.:	26,6	23,1	29,9	35,1
107	w przedszkolach	18,2	15,7	19,8	22,7
108	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	8,4	7,4	8,1	9,7
109	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^f	300	322	421	510
OCHRONA ZDROWIA ^g					
HEALTH CARE ^g					
Pracownicy medyczni ^h (stan w dniu 31 XII):					
110	lekarze	2685	2559	2692	2869
111	lekarze dentyści	387	312	436	455
112	pielęgniarki ⁱ	6952	6385	6755	7407
113	Łóżka w szpitalach ogólnych ^k (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,7	45,0	50,3	49,9
114	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1507	1885	2010	2224
115	Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	168	449	497	568
116	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	297	331	403	418

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 216. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi siedzibę jednostki macierzystej poza województwem świętokrzyskim; bez szkół resortu obrony narodowej; bez do 31 grudnia 2018 r.; w latach 2005-2017 - z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. - z roku kalendarzowego. placówek - zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 lat w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, h Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 216. b Including branches, basic branch of Świętokrzyskie Voivodship; excluding higher schools of the Ministry of National Defence; excluding foreigners. - from A45the previous academic year, and in 2000 - from the calendar year. d From the previous school year. e Since 2007, excluding pre-primary education in the units performing health care activities (until 2011 defined as health in half of the 6-year old population, and in 2015 - aged 3-5. g Since 2012, data have included health care since 2006, including persons whose primary workplace is a medical and nurse practice. i Including masters

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE (dok.) (cont.)					
				Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thousands	101
29,6	26,0	25,4	24,7		
9,0	8,8	7,7		Graduates of higher education institutions ^{bc} in thousands	102
				Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	103
4,8	4,9	4,5	4,0		
1,6	1,7	1,5		Graduates of schools for adults ^d in thousands	104
				Pre-primary education (as of beginning of the school year):	
				places in nursery schools in thousands	105
23,6	26,0	27,8	28,9		
32,1	36,6	37,6	38,3	children ^e in thousands:	106
21,4	24,4	25,5	26,2	in nursery schools	107
				in pre-primary sections in primary schools	108
8,0	9,1	9,2	9,5		
				Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^f	109
549	520	561	590		
I POMOC SPOŁECZNA AND SOCIAL WELFARE					
				Medical personnel ^h (as of 31 XII):	
2916	3061	2978	2915	doctors	110
464	454	489	505	dentists	111
7437	7417	7411	7496	nurses ⁱ	112
				Beds in general hospitals ^k (as of 31 XII)	113
50,2	50,4	49,1	46,1	per 10 thousand population	
				In-patients in general hospitals per 10 thousand population	114
2276	2192	2246	2239		
576	606	624	634	Out-patients departments (as of 31 XII)	115
421	425	432	412	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	116

podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi szkół mających cudzoziemców. c Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do Z poprzedniego roku szkolnego. e Od 2008 r. łącznie z - nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. określanych jako zakłady opieki zdrowotnej). f W 2014 r. a w 2015 r. - w wieku 3-5 lat. g Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. praktyka lekarska i pielęgniarska. i Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. k Bez miejsc dziennych na oddziałach

organisational units and branch teaching centres of higher education institutions seated outside the territory
c Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018; 2005-2017 - 2008, including pre-primary education groups and pre-primary points not listed in division by type of establishments; since care institution). f In 2014, the rate was calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and of: the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. h Since 2005, working directly with a patient of nursery. k Excluding day places in hospital wards; since 2008, including beds and incubators for newborns.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
OCHRONA ZDROWIA ^a					
HEALTH CARE ^a					
117	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4386	3882	3182	3022
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
118	lekarskie	5,5	6,0	6,2	6,7
119	stomatologiczne	0,6	0,7	0,8	0,8
120	Dzieci w żłobkach ^b i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ^c do lat 3	11,7	9,1	13,5	38,6
KULTURA.					
CULTURE.					
121	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	318	300	291	269
122	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3442	3435	3465	3395
123	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	170	165	137	133
	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:				
124	na 1000 ludności	3188	2964	2624	2699
125	na 1 czytelnika	18,7	18,0	19,1	20,3
126	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	0,9	1,0	1,5	1,4
127	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^d na 1000 ludności	179	210	212	233
128	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	20	22	24	30
129	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	303	419	312	540

a Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. b łącznie z oddziałami żłobkowymi. łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a Since 2012 including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. b Including nurseries including outdoor events.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
I POMOC SPOŁECZNA (dok.) AND SOCIAL WELFARE (cont.)					
				Population (as of 31 XII) per 1 generally available	117
2986	2948	2888	3013	pharmacy	
				Consultations provided within the scope of out-patient	
				health care per capita:	
6,9	6,8	6,9	7,1	medical	118
0,8	0,8	0,7	0,7	dental	119
				Children in nurseries ^b and children's clubs (as of 31	120
42,7	53,1	58,0	69,4	XII) per 1000 children up to age 3 ^c	
TURYSTYKA TOURISM					
				Public libraries (including branches; as of 31 XII)	121
270	270	270	268	Public library collections (as of 31 XII) per 1000	122
				population in vol.	
3401	3410	3418	3427	Public library borrowers per 1000 population	123
131	128	125	124	Public library loans in vol.:	
				per 1000 population	124
2664	2632	2462	2454	per borrower	125
20,4	20,5	19,7	19,7	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII)	126
				per 1000 population	
1,4	1,4	1,4	1,4	Audience in theatres and music institutions ^d	127
				per 1000 population	
267	227	245	354	Museums with branches (as of 31 XII)	128
34	34	32	31	Museum and exhibition visitors per 1000 population	129
600	571	518	517		

c Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. d Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa,

wards. c Until 2010 excluding children's clubs. d Data concern activity performed in voivodship area,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
					KULTURA. CULTURE.
130	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	24	14	10	14
131	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	5,5	4,5	4,0	5,7
132	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	259	351	427	630
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
133	radiowi	225	216	148	151
134	telewizyjni	215	207	143	145
135	Baza noclegowa turystyk ^f (stan w dniu 31 VII)	162	119	162	231
136	w tym hotele	18	31	66	95
137	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	75,6	64,8	95,4	117,7
138	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	202,9	229,8	316,4	377,1
					ROLNICTWO ^b AGRICULTURE ^b
139	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	710,3	574,8	516,3	484,8
	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	.	.	97,4	99,2
141	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de}				
	w tys. ha	485,8	377,1	326,3	328
	w tym w %:				
142	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	64,1	71,4	72,2	70,9
143	w tym: pszenica	20,4	19,4	21,1	24,2
144	żyto	15,2	10,4	7,1	5,7
145	ziemniaki	15,1	8,0	6,3	4,5
146	buraki cukrowe	2,3	2,4	1,6	1,2

a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. dane opracowano użytkownika gospodarstwa. c Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 4 na str. 315. d W 2010 r. dane oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places; since 2016 data were compiled with consideration of official residence of land user. c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 4 on page 315. as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA					
TOURISM					
14	15	15	17	Fixed cinemas (as of 31 XII)	130
				Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000	131
5,7	6,0	6,1	6,2	population	
739	855	938	977	Audience in fixed cinemas per 1000 population	132
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
151	151	151	149	radio	133
145	145	145	143	television	134
				Tourist accommodation establishments ^a	135
246	252	248	251	(as of 31 VII)	
98	104	101	98	of which hotels	136
				Number of beds (as of 31 VII) per 10 thousand	137
127,8	134,5	133,1	142,9	population	
411,2	474,9	464,3	501,5	Tourists accommodated per 1000 population	138
I LEŚNICTWO					
AND FORESTRY					
481,3	490,9	486,2	470,7	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thousand ha	139
98,6	98,3	98,9	98,6	of which in good agricultural condition in %	140
327,1	321,1	330,5	311,7	Sown area (as of June) ^{de} in thousand ha	141
				of which in %:	
66,8	68,3	70,3	70,5	basic cereals (including cereal mixed)	142
23,5	23,7	25,7	24,6	of which: wheat	143
3,3	3,7	4,3	4,4	rye	144
4,6	4,2	5,3	4,4	potatoes	145
1,0	1,1	1,3	1,0	sugar beets	146

z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych

imputation for units which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
ROLNICTWO AGRICULTURE					
	Zbiory w tys. t:				
147	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	685,5	729,6	605,9	771,4
148	w tym: pszenica	255,4	219,2	193,2	296,6
149	żyto	134,7	89,4	50,5	48,4
150	ziemniaki ^a	1283,7	515,3	339,7	408,3
151	buraki cukrowe	412,9	306,7	263,7	296,1
	Plony z 1 ha w dt:				
152	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	22,0	27,1	25,7	33,2
153	w tym: pszenica	25,7	30,0	28,0	37,4
154	żyto	18,2	22,7	21,9	25,9
155	ziemniaki ^a	175	170	164	278
156	buraki cukrowe	378	417	516	737
	Zwierzęta gospodarskie ^b (stan w czerwcu):				
	bydło:				
157	w tysiącach sztuk	259,1	193,3	182,0	159,1
158	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	36,5	34,7	35,2	32,8
159	trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 - stan w końcu lipca):w tysiącach sztuk	402,6	454,2	383,1	242,8
160	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	56,7	81,6	74,2	50,1
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c :				
161	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^d w kg	100,6	172,2	196,7	247,3
162	mleka krowiego w l	746,5	667,4	709,1	508,3

a Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez gruntów rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólnedziału „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 4 i dziczynny; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę

a Since 2010 excluding kitchen gardens. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed;

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

I LEŚNICTWO (cd.)
AND FORESTRY (cont.)

				Crop production in thousand t:	
673,8	653,1	748,7	657,0	basic cereals (including cereal mixed)	147
265,3	251,8	306,1	260,6	of which: wheat	148
25,5	27,1	36,4	33,2	rye	149
330,4	350,6	389,6	331,2	potatoes ^a	150
186,2	264,9	260,4	184,8	sugar beets	151
				Yields per 1 ha in dt:	
30,8	29,8	32,2	29,9	basis cereals (including cereal mixed)	152
34,5	33,1	36,0	33,9	of which: wheat	153
23,7	22,8	25,4	24,1	rye	154
220	258	223	242	potatoes ^a	155
554	729	617	585	sugar beets	156
				Livestock ^b (as of June):	
				cattle:	
166,8	166,4	164,4	153,8	in thousand heads	157
34,7	33,9	33,8	32,7	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	158
				pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 - as of	
230,8	210,8	222,9	230,8	the end of July): in thousand heads	159
48,0	42,9	45,9	49,0	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	160
				Production per 1 ha of agricultural land ^f :	
				of animals for slaughter in terms of meat	161
268,8	267,3	309,5	346,6	(including fats and pluck) ^d in kg	
533,0	509,2	486,3	502,2	of cows' milk in l	162

posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków na str. 315. d Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land item 4 on page 315. d Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; data are not incomparable with data for previous years.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
ROLNICTWO ^a AGRICULTURE ^a					
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^f :				
163	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi) w kg	52	57	102	168
164	ziemniaki w kg	8	3	7	7
165	buraki cukrowe w kg	582	689	479	532
166	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^g w kg	36	101	152	203
167	mleko krowie w l	250	328	312	345
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:				
168	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	66,8	84,2	86,4	105,8
169	wapniowych	37,2	82,1	10,1	16,5
170	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. - stan w dniu 31 grudnia) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	9,5	14,2	16,1	.
171	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 grudnia) w tys. ha	320,4	329,5	333,6	336,6
172	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 grudnia): w tysiącach hektarów	314,4	323,2	327,1	330,1
173	na 1 mieszkańca w ha	0,2	0,3	0,3	0,3
174	Lesistość (stan w dniu 31 grudnia) w %	26,9	27,6	27,9	28,2
175	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	232,8	279,0	321,0	377,1

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 4 na str. 313. c W roku gospodarczym. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting in post-slaughter warm weight. d In farming year. e In 2010 data of the Agricultural Census.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO (dok.) AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
186	191	149	156	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	163
14	13	15	18	potatoes in kg	164
466	540	496	556	sugar beets in kg	165
				animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	166
211	221	231	255		
353	355	371	388	cows' milk in l	167
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
121,8	96,6	115,3	106,0	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	168
20,9	21,3	28,3	35,9	lime	169
				Agricultural tractors (as of June; in 2000 - as of 31st December) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	170
	17,3	.	.		
337,6	338,2	338,7	339,0	Forest land (as of 31st December) in thousand ha	171
				Forest areas (as of 31st December):	
331,0	331,6	332,1	332,3	in thousand hectares	172
0,3	0,3	0,3	0,3	per capita in ha	173
28,3	28,3	28,4	28,4	Forest cover (as of 31st December) in %	174
397,4	392,8	404,1	419,2	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	175

nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej

of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural and forestry", item 4 on page 313. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry;

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
 MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
PRZEMYSŁ INDUSTRY					
	Produkcja sprzedana przemysłu:				
176	w milionach złotych (ceny bieżące)	.	15785,1	20769,9	24217,9
177	rok poprzedni =100 (ceny stałe)	.	.	105,9	107,2
178	2005 = 100 (ceny stałe)	.	100,0	129,2	152,1
179	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	.	227549	308557	382342
180	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	.	12271	16166	19138
BUDOWNICTWO CONSTRUCTION					
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^a				
	(ceny bieżące):				
181	w milionach złotych	.	2368,4	4662,5	3835,3
182	w tym sektor prywatny w %	.	98,1	99,4	99,4
183	na 1 mieszkańca w zł	.	1841	3629	3031
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS					
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^b :				
184	w kilometrach	722	707	722	721
185	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	6,2	6,0	6,2	6,2
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
186	w kilometrach	11332	12084	13067	13778
187	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	97,1	103,2	111,6	117,7
	Samochody osobowe zarejestrowane ^c :				
188	w tysiącach sztuk	324,2	377,7	539,7	609,8
189	na 1000 ludności	249,0	294,0	421,0	482,7
190	Ścieżki rowerowe w km ^d	.	.	.	161,8

a Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. b Dane dotyczą sieci kolejowej infrastruktury kolejowej. c Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

a Realized by construction units – by place of performing works. b Data concern PKP network and since 2005 given at the end of the year. d Excluding bicycle trails.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
				Sold production of industry:	
24097,1	24376,2	28212,7	31125,2	in million PLN (current prices)	176
102,6	102,5	112,6	110,3	previous year =100 (constant prices)	177
156,2	160,1	180,3	191,7	2005 = 100 (constant prices)	178
385924	377171	404588	436159	per employee in PLN (current prices)	179
19126	19431	22575	25013	per capita in PLN (current prices)	180
				Sales of construction and assembly production ^a	
				(current prices):	
4065,8	3509,1	4371,3	5518,6	in million PLN	181
99,4	99,6	.	.	of which private sector in %	182
3227	2797	3498	4435	per capita in PLN	183
				Railway lines operated - standard gauge ^b :	
721	721	721	721	in kilometres	184
6,2	6,2	6,2	6,2	per 100 km ² of total area in km	185
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
14126	14274	14452	14633	in kilometres	186
120,6	122,1	123,4	124,9	per 100 km ² of total area in km	187
				Registered passenger cars ^c :	
629,3	657,7	680,7	706,8	in thousand units	188
501,0	525,0	546,0	569,3	per 1000 population	189
216,2	230,2	239,7	276,1	Bicycle paths – length in km ^d	190

— stan w dniu 31 XII

— as of 31 XII

Polskich Kolei Państwowych (PKP) oraz od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami d Bez szlaków rowerowych

other entities managing railway infrastructure.c Since 2011 including having temporary permission

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA					
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS					
191	Placówki dla usług pocztowych ^a : w liczbach bezwzględnych	299	312	308	253
192	na 100 tys. ludności	23,0	24,3	24,0	20,0
HANDEL					
TRADE					
193	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące): w milionach złotych	7382,1	9877,3	12681,4	12368,9
194	na 1 mieszkańca w zł	5663	7678	9870	9775
195	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	14,6 ^b	12,0	11,2	10,6
196	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	89 ^b	107	115	119
FINANSE PUBLICZNE^c					
PUBLIC FINANCE^c					
Budżety gmin^d					
Dochody:					
197	w milionach złotych	1207,8	1837,6	3179,1	3332,6
198	na 1 mieszkańca w zł	1109	1706	2939	3126
Wydatki:					
199	w milionach złotych	1256,4	1825,0	3644,2	3372,3
200	na 1 mieszkańca w zł	1153	1694	3369	3164
Budżety miast na prawach powiatu					
Dochody:					
201	w milionach złotych	388,8	507,6	918,2	1056,2
202	na 1 mieszkańca w zł	1818	2428	4521	5295
Wydatki:					
203	w milionach złotych	414,0	548,1	982,9	1108,4
204	na 1 mieszkańca w zł	1936	2622	4840	5557
Budżety powiatów					
Dochody:					
205	w milionach złotych	556,9	612,4	1003,1	1042,0
206	na 1 mieszkańca w zł	511	568	927	978
Wydatki:					
207	w milionach złotych	558,1	628,1	1076,0	1067,1
208	na 1 mieszkańca w zł	512	583	995	1001
Budżet województwa					
Dochody:					
209	w milionach złotych	189,4	172,6	520,8	633,1
210	na 1 mieszkańca w zł	145	134	405	500
Wydatki:					
211	w milionach złotych	189,0	171,6	560,9	622,8
212	na 1 mieszkańca w zł	145	133	437	492

a Dane dotyczą poczty publicznej; w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane i gastronomia", ust. 8 na str. 371. c Przeliczeń danych na 1 mieszkańca za 2000 r. dokonano przy przyjęciu skorygowanej w każdorazowym podziale administracyjnym. d Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na

a Data concern public post; in 2000 post offices and telecommunication service offices. b Data are not item 8 on page 371. c Calculations of data per capita for 2000 are based on the revised number of population, which period. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
— stan w dniu 31 XII (dok.)					
— as of 31 XII (cont.)					
252	258	257	257	Postal service offices ^a :	191
20,0	20,6	20,6	20,7	in absolute numbers	
				per 100 thousand population	192
12405,6	13625,6	13835,8	15384,1	Retail sales (current prices):	193
9846	10861	11071	12363	in million PLN	
10,4	11,2	10,4	10,6	per capita in PLN	194
121	112	120	117	Shops (as of 31 XII) in thousands	195
				Population (as of 31 XII) per 1 shop	196
3395,7	3902,3	4162,5	4549,5	Budgets of gminas^d	
3199	3693	3955	4341	Revenue:	
				in million PLN	197
				per capita in PLN	198
3325,7	3703,0	4158,5	4762,3	Expenditure:	
3133	3504	3952	4544	in million PLN	199
				per capita in PLN	200
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
1091,1	1114,0	1226,8	1275,1	in million PLN	201
5497	5634	6217	6495	per capita in PLN	202
				Expenditure:	
1204,2	1150,4	1268,5	1373,7	in million PLN	203
6067	5818	6428	6997	per capita in PLN	204
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
1032,6	1043,7	1076,3	1187,5	in million PLN	205
973	988	1023	1133	per capita in PLN	206
				Expenditure:	
1018,5	1021,1	1069,8	1190,6	in million PLN	207
960	966	1017	1136	per capita in PLN	208
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
664,3	416,6	513,8	656,3	in million PLN	209
527	332	411	527	per capita in PLN	210
				Expenditure:	
689,7	384,2	484,2	702,7	in million PLN	211
547	306	387	565	per capita in PLN	212

nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów; patrz uwagi ogólne działu „Handel liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 według stanu prawach powiatu.

comparable due to change in 2004 the method of shop survey; see general notes to the chapter “Trade and catering”, considers the results of Population and Housing Census 2002 according to administrative division obligatory in a given

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
INWESTYCJE. INVESTMENTS.					
	Nakłady inwestycyjne ^b (ceny bieżące):				
213	w milionach złotych	2750,8	2987,5	6745,4	4952,1
214	na 1 mieszkańca w zł	2110	2322	5250	3913
	Wartość brutto środków trwałych ^c (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
215	w milionach złotych	.	51429,7	65481,4	85841,0
216	na 1 mieszkańca w zł	.	.	51056	67956
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON ^d ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^d					
217	Ogółem: w tysiącach	89,1	104,4	108,7	110,1
218	na 10 tys. ludności	684	813	848	872
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
219	w tysiącach	16,6	20,1	22,1	25,4
220	1999 = 100	108,0	130,5	143,4	165,2
	w tym:				
221	spółdzielnie	0,6	0,5	0,5	0,5
222	spółki handlowe	2,6	4,0	4,8	6,0
223	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	0,4	0,5	0,6	0,6
224	spółki cywilne	7,4	7,0	7,1	7,5
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
225	w tysiącach	72,5	84,3	86,7	84,7
226	1999 = 100	110,3	128,3	131,8	128,9
227	na 10 tys. ludności	557	656	676	671
RACHUNKI REGIONAL					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
228	w milionach złotych
229	na 1 mieszkańca w zł
230	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
231	w milionach złotych
232	na 1 mieszkańca w zł
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
233	w milionach złotych
234	na 1 mieszkańca w zł
	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Według lokalizacji e Patrz uwagi ogólne do działu "Rachunki regionalne", ust. 13 na str. 411.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Accounting Act. b By localization of notes to chapter "Regional accounts", item 13 on page 411.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
ŚRODKI TRWAŁE^a					
FIXED ASSETS^a					
				Investment outlays ^b (current prices):	
5826,0	4397,3	4852,3	5706,3	in million PLN	213
4624	3505	3883	4586	per capita in PLN	214
				Gross value of fixed assets ^c (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
89249,3	91265,7	95625,9	97723,7	in million PLN	215
70992	72844	76640	78711	per capita in PLN	216
— stan w dniu 31 XII					
— as of 31 XII					
110,6	111,1	112,3	113,7	Total: in thousands	217
880	887	900	916	per 10 thousands population	218
				Legal persons and organizational entities without legal personality:	
26,2	27	27,5	26,6	in thousands	219
170,2	175,8	178,7	172,7	1999 = 100	220
				of which:	
0,5	0,5	0,5	0,5	cooperatives	221
6,5	7,0	7,5	6,6	commercial companies	222
0,6	0,7	0,7	0,5	of which with foreign capital participation	223
7,5	7,6	7,6	7,6	civil law partnerships	224
				Natural persons conducting economic activity:	
84,4	84,1	84,8	87,2	in thousands	225
128,4	127,9	129,0	132,6	1999 = 100	226
671	671	680	702	per 10 thousand population	227
REGIONALNE^e					
ACCOUNTS^e					
				Gross domestic product (current prices):	
42641	43448	46202	.	in million PLN	228
33844	34633	36970	.	per capita in PLN	229
				Gross domestic product (constant prices)	230
102,2	101,2	104,1	.	- previous year = 100	
				Gross value added (current prices):	
37830	38376	40576	.	in million PLN	231
30026	30591	32468	.	per capita in PLN	232
				Gross nominal disposable income in the households sector:	
30241	31947	33697	.	in million PLN	233
24002	25466	26964	.	per capita in PLN	234
				Gross real disposable income in the households sector - previous year = 100	235
104,5	106,2	103,2	.		

inwestycji. c Według siedziby jednostki lokalnej. d Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

investments. c According to the seat of local unit. d Excluding persons tending private farms in agriculture. c See general

DZIAŁ I GEOGRAFIA

CHAPTER I GEOGRAPHY

TABLE 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA**
GEOGRAPHIC LOCATION OF THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Gowarczów	51°21'		in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Kazimierza Wielka	50°11'		in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Secemin	19°42'		in the west (eastern geographic longitude)
wschodnia)	Zawichost	21°52'		longitude)
Rozciągłość: z południa na północ		1°10'	128,7	Extent: from south to north
z zachodu na wschód		2°10'	152,6	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABLE 2. **POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.** Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2017. As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	11710		Area in km ²
Długość granicy w km	782	100,0	Length of borders in km
z województwami:			with voivodships:
lubelskim	33	4,2	lubelskie
łódzkim	163	20,8	łódzkie
małopolskim	185	23,7	małopolskie
mazowieckim	203	26,0	mazowieckie
podkarpackim	82	10,5	podkarpackie
śląskim	116	14,8	śląskie

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – szczyt Łysica	Bodzentyn	611,7	Highest point – Łysica peak
Najniżej położony punkt – Dolina Wisły	Tarłów	128,1	Lowest point – Vistula valley
Najwyżej położona miejscowość – Huta Szklana	Bieliny	457,5	Highest locality – Huta Szklana
Najniżej położona miejscowość – Ostrów	Tarłów	129,6	Lowest locality – Ostrów

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography

Tabl. 4. NAJWYŻSZE SZCZYTY GÓRSKIE
THE HIGHEST MOUNTAIN PEAKS

SZCZYTY GÓRSKIE MOUNTAIN PEAKS	Pasma górskie Mountain range	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m
Łysica	Góry Świętokrzyskie	611,7

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography

Tabl. 5. WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI I STOPNIE WODNE RESERVOIRS AND FALLS	Rzeka River	Rok urucho- mienia Year opened	Całkowita pojemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumulation in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
zbiornik Cedzyna	Czarna Nida	1973	1,554	0,640	7,3
zbiornik Borków	Czarna Nida	1974	0,685	0,357	3,1
zbiornik Chańcza	Czarna	1985	23,78	4,554	15,1
zbiornik Solec-Zdrój	Rzoska	2001	0,106	0,053	2,3
zbiornik Szymanowice	Koprzywianka	2003	0,098	0,506	3,7
zbiornik Zochcin	Opatówka	2007	0,057	0,037	1,9
zbiornik Maleniec	Czarna Konecka (Czarna Maleniecka)	1979	0,106	0,100	2,0

Źródło: dane Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.
Source: data of the State Water Holding Polish Waters.

TABL. 6. **WIĘKSZE RZEKI**
PRINCIPAL RIVERS

RZEKI ^a RIVERS ^a	Długość w km Length in km		Odbiornik ^b Recipient ^b
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship	
Wisła	1022,0	167,3	Morze Bałtyckie Baltic Sea
Nidzica	65,2	38,0	Wisła
Nida	160,3	160,3	Wisła
Wierna Rzeka	45,1	45,1	Nida
Czarna Nida	76,8	76,8	Nida
Lubrzanka	43,5	43,5	Nida
Bobrza	57,5	57,5	Kanał ulgi Czarnej Nidy
Mierzawa	68,1	62,6	Nida
Strumień	45,6	45,6	Wisła
Czarna	70,5	70,5	Wisła
Łagowica	31,1	31,1	Czarna
Wschodnia	48,3	48,3	Czarna
Sanica	31,3	31,3	Wschodnia
Koprzywianka	74,8	74,8	Wisła
Kacanka	38,3	38,3	Koprzywianka
Opatówka	57,9	57,9	Wisła
Kamienna	157,4	144,7	Wisła
Świślina	34,9	34,9	Kamienna
Iżanka	79,2	3,2	Wisła
Jablonica	34,9	0,6	Szabasówka
Pilica	345,3	32,6	Wisła
Czarna	56,0	53,7	Pilica
Czarna	94,2	61,7	Pilica
Krasna	30,2	30,2	Czarna
Drzewiczka	98,1	16,6	Pilica
Wąglanka	40,7	20,9	Drzewiczka

a Uszeregowane w porządku hydrograficznym. b Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ.

Źródło: dane Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

a Listed according to hydrographic order. b River or reservoir into which the water flows.

Source: data of the State Water Holding Polish Waters.

TABL. 7. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesie- nie stacji nad po- ziom mo- rza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme tempera- tures
		1971 –2000	2001 –2005	2001 –2010	2018	maksimum maximum	minimum minimum	
		1971–2017						
Kielce	260	7,4	7,9	8,1	9,4	36,4	-33,9	70,3

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 8. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesie- nie stacji nad po- ziom mo- rza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm			Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insola- tion in h	Średnie zachmurze- nie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971–2000	2001–2005	2001– 2010				
		średnie ^b average ^b						2018
		Kielce	260	600	670	659	486,7	2,5

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowanych w oparciu o nową ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034 z późniejszymi zmianami).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. 2017 r. poz. 1161) Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I—III, a także klas bonitacyjnych IV—VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakoś użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI — najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntem zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

1. Information regarding **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership ship and register groups, of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (unified text Journal of Laws 2017 item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I—III, as well as quality classes IV—VI comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin located within the gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

i innych.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód..

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)” — organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines, which is discharged to reservoir without further use;
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” — agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” — all entities responsible supervising the work of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment of waste water treatment plants** concerns the same entities.

Waste water requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground, or sewerage systems of entities engaged in production (including contaminated drainage water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in surface waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as

jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoelektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwane przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o **emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 października 2015 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz.U. 2015 poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical treatment, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewerage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewerage network).

Data concerning the **population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding **emission and reduction of air pollutants** from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12th October 2015, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws 2015 item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hał produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 1614, z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniszczonych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwaty przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronio-

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

ne ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stomes, ravines, erratic boulders and caves.

Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of the housing estates are located in residential areas and are used for the pur-

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypożyczynkową, izolacyjną i estetyczną.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany

Dane o odpadach do 2012 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr. 185, poz. 1243), natomiast dane od 2013 r. opracowano według Ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz.U. 2019 poz. 701, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz.U. poz. 1923).

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwienie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

9. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczno-

poses of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

7. Waste shall mean any substance or object in which the holder there of discards or intends or is required to discard.

Data on waste to 2012 have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 27th April 2001 (uniform text: Journal of Law 2010 No 185, item 1243), whereas data since 2013 r. have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 14th December 2012 (uniform text Journal of Law 2019 item 701, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9th December 2012 (Journal of Laws 2013 item 21, with later amendments).

Information regarding the quantity and type of waste concerns plants which generated over 1 thousand t of waste in the course of the year or accumulated 1 million t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste is understood as any process, the main result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste is understood as a process which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfill areas and facilities servicing the extractive industries (including heaps and setting ponds).

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

8. Data on municipal waste concern the waste produced in households (excluding discarded vehicles) and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

9. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public

ści publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

10. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jedno-stek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą — prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących

11 Fundusze ekologiczne — fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) — są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska — w ujęciu kasowym).

Zgodnie z ustawą z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy — Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) z dniem 1 stycznia 2010 r. powiatowe oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej uległy likwidacji, a ich przychody z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz środki pieniężne i zobowiązania przejęły budżety powiatów i gmin. Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

buildings and buildings of units conducting economic activity — in the case they are not discharged by sewage system.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity — keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

11. Ecological funds — environmental protection and water management funds (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) — are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements — on cash basis).

According to the Law on Amending the Environmental Protection Law and some other laws, dated 20th November 2009 (Journal of Laws No. 215, item 1664) as of 1st January 2010, the powiat and gmina environmental protection and water management funds were liquidated and their revenues from environmental payments and fines as well as cash and liabilities are assumed by the powiat and gminas budgets. The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (9). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
 Stan w dniu 1 stycznia
 GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
 As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 miesz- kańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1171050	1171050	1171050	0	922,0	943,2	Total area^b
Użytki rolne	756171	751624	758029 ^c	1256 ^c	595,4	610,6	Agricultural land
grunty orne	552475	543133	535641	-1582	435,0	431,4	arable land
sady	28986	32644	33821	-114	22,8	27,2	orchards
łąki trwałe	95349	94810	93803	-183	75,1	75,6	permanent meadows
pastwiska trwałe	44036	44133	42656	-138	34,7	34,4	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	27958	29170	30246	216	22,0	24,4	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	3772	4119	4171	9	3,0	3,4	lands under ponds
grunty pod rowami	3595	3615	3444	-13	2,8	2,8	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze-							Forest land as well as
wione i zakrzewione	344510	345895	337659	-1647	271,2	272,0	woody and bushy land
las	332089	335083	336772	457	261,5	271,3	forests
grunty zadrzewione							
i zakrzewione	12421	10812	887	-2104	9,8	0,7	woody and bushy land
Grunty pod wodami	8148	8675	8780	43	6,4	7,1	Lands under waters
powierzchniowymi płynącymi	6987	7860	7996	41	5,5	6,4	surface flowing
powierzchniowymi stojącymi	1161	815	784	2	0,9	0,6	surface standing

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanych do 2016 r. w pozycji "grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione".

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. b Land area (including inland waters) as well as part of internal waters. c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody".

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 1 (9). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA (dok.)

Stan w dniu 1 stycznia

GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE (cont.)

As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 miesz- kańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha			
Grunty zabudowane							Built-up and urbanized
i zurbanizowane	51834	54724	56677	371	40,8	45,7	areas
tereny mieszkaniowe	7567	8898	9497	122	6,0	7,6	residential areas
tereny przemysłowe	3709	3799	4017	30	2,9	3,2	industrial areas
tereny inne zabudowane	4115	4557	4771	61	3,2	3,8	other built-up areas
tereny zurbanizowane							urbanized non- built-up
niezabudowane	920	936	980	14	0,7	0,8	areas
tereny rekreacji i wypoczynku	1552	1568	1580	5	1,2	1,3	recreational areas
tereny komunikacyjne	31696	32618	33432 ^d	111 ^d	25,0	26,9	transport areas
drogi	26641	27277	27839	56	21,0	22,4	roads
kolejowe	4861	4754	4743	-13	3,8	3,8	railway
inne ^e	194	587	195	-2	0,2	0,2	others ^e
użytki kopalne	2275	2348	2400	28	1,8	1,9	minerals
Użytki ekologiczne	325	371	377	12	0,3	0,3	Ecological arable lands
Nieużytki	8855	8573	8436	-29	7,0	6,8	Wasteland
Tereny różne ^f	1207	1188	1092	-6	1,0	0,9	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp., patrz uwagi ogólne, ust.1 na str. 70. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. see general notes, item 1 on page 70. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 grudnia)	3383	3501	3699	3723	Land requiring reclamation (as of 31st December)
zdeastowane	3326	3468	3667	3688	devastated
zdegradowane	57	33	32	35	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	29	28	54	34	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	17	11	25	20	agricultural
leśne	12	7	23	13	forest
zagospodarowane	–	3	22	6	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 3 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³			in hm ³		
O G Ó Ł E M	1403,5	1354,1	1418,1	1539,8	100,0	T O T A L
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	1272,7	1233,0	1298,0	1419,0	92,2	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	1263,5	1225,0	1290,9	1411,7	91,7	surface
podziemne	6,6	6,2	6,2	6,4	0,4	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	75,0	63,8	62,7	61,6	4,0	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	55,8	57,2	57,4	59,2	3,8	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	0,7	1,0	1,1	1,4	0,1	waters: surface
podziemne	55,2	56,3	56,2	57,8	3,8	underground

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 4 (12). ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOSCI
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	1385,6	1339,3	1401,7	1523,2	100,0	TOTAL
Przemysł	1269,5	1231,3	1296,3	1417,5	93,1	Industry
w tym na cele produkcyjne	1268,2	1230,1	1295,2	1416,3	93,0	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	75,0	63,8	62,7	61,6	4,0	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	41,1	44,2	42,7	44,1	2,9	Exploitation water network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 5 (13). POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE
ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE
AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	–	–	–	–	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	2927	2565	2543	2560	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	75031	63804	62733	61562	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	–	–	–	–	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	–	–	–	–	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	75031	63804	62733	61562	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	25,6	24,9	24,7	24,0	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 6 (14). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS
OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	1334,2	1299,1	1366,9	1487,4	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	1301,3	1263,9	1331,4	1452,8	97,7	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	1258,5	1221,6	1286,3	1407,2	94,6	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	32,9	35,2	35,5	34,6	2,3	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	75,7	77,5	80,6	80,2	5,4	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	51,4	62,6	65,1	66,0	4,4	treated
mechanicznie	14,8	18,6	17,0	19,4	1,3	mechanically
chemicznie ^b	3,0	0,2	0,4	0,2	0,0	chemically ^b
biologicznie	20,2	14,5	18,1	17,5	1,2	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	13,3	29,3	29,5	28,9	1,9	with increased biogene removal
nieoczyszczane	24,4	14,9	15,4	14,2	1,0	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	24,3	14,9	15,4	14,2	1,0	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,0	–	–	–	–	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 7 (15). JEDNOSTKI^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ
WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER
TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	69	71	72	73	TOTAL
Odrowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	34	35	34	34	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	27	28	29	28	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	22	24	23	23	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	5	4	6	5	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	7	7	5	6	not possessing wastewater treatment plants
Odrowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	35	36	38	39	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewaters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 8 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Mecha- niczne Mechani- cal	Chemi- czne Chemical	Biolo- giczne Biolo- gical	Z podwyż- szonym usuwa- niem bio- genów With increa- sed biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							Industrial wastewater treatment plants
Liczba	2010	41	24	2	14	1	Number
	2015	39	20	3	15	1	
	2017	47	21	3	22	1	
	2018	38	14	2	21	1	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	211,2	198,7	6,8	5,6	0,0	Capacity in dam ³ /24 h
	2015	203,1	174,6	22,9	5,5	0,0	
	2017	227,9	198,6	22,9	6,3	0,0	
	2018	200,8	192,0	2,5	6,3	0,0	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a							Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba	2010	108	–	x	71	37	Number
	2015	115	–	x	81	34	
	2017	111	–	x	75	36	
	2018	111	–	x	76	35	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	231,0	–	x	116,4 ^b	114,7	Capacity in dam ³ /24 h
	2015	203,2	–	x	42,5	160,7	
	2017	204,1	–	x	42,1	162,1	
	2018	204,5	–	x	42,6	161,9	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{cd}	2010	49,5	–	x	25,8	23,7	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^{cd}
	2015	61,7	–	x	14,4	47,3	
	2017	64,0	–	x	14,7	49,4	
	2018	64,3	–	x	15,2	49,1	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków - dane szacunkowe, ludność ogółem - na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 12 na str. 28.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. d See general notes, item 12 on page 28.

TABL. 9 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 grudnia)	77	85	86	89	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31st December)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	64	70	68	66	particulates
gazowych	6	4	7	7	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	10	18	19	.	particulates
gazów	11	14	15	.	gases
imisji	.	75	82	.	imission
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:	2,8	1,9	1,8	1,8	Emission of pollutants in thousand t:
pyłowych					particulates
w tym pyły ze spalania paliw	1,8	1,2	1,1	1,2	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	78,1	89,9	72,8	70,1	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	17,2	21,8	13,3	14,2	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	40,5	43,8	38,6	38,7	carbon oxide
tlenki azotu	19,4	21,0	18,4	14,3	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	1499,6	1254,1	1599,8	1759,0	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	67,9	23,3	72,2	94,1	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,8	99,8	99,9	99,9	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	46,5	20,6	49,8	57,3	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 10 (18). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH
SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT
NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 grudnia							
EQUIPMENT — as of 31st December							
OGÓŁEM	2010	158	56	480	26	24	19
TOTAL	2015	123	53	563	21	27	11
	2017	112	65	680	19	12	13
	2018	102	65	699	20	15	24
Skuteczność: Efficiency:							
niska low	2010	19	6	37	—	—	x
	2015	5	9	69	—	1	x
	2017	6	9	72	—	1	x
	2018	2	9	72	—	1	x
średnia moderate	2010	41	16	55	—	6	x
	2015	28	17	47	—	5	x
	2017	23	10	48	—	4	x
	2018	17	11	39	—	4	x
wysoka high	2010	98	34	388	26	18	x
	2015	90	27	447	21	21	x
	2017	83	46	560	19	7	x
	2018	83	45	588	20	10	x
PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h							
WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM	2010	3125	1925	10364	8763	236	4631
TOTAL	2015	2707	1942	10776	9504	180	4340
	2017	2627	2477	17090	8482	131	4331
	2018	2534	2195	18273	8466	5638	4699
Skuteczność: Efficiency:							
niska low	2010	239	104	304	—	—	x
	2015	63	153	319	—	1	x
	2017	65	153	346	—	1	x
	2018	5	153	346	—	1	x
średnia moderate	2010	677	377	1034	—	82	x
	2015	422	444	661	—	62	x
	2017	343	443	753	—	50	x
	2018	237	456	683	—	50	x
wysoka high	2010	2209	1444	9026	8763	154	x
	2015	2222	1345	9796	9504	117	x
	2017	2219	1881	15991	8482	80	x
	2018	2292	1586	17244	8466	5587	x

TABL. 11 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION	
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
O G Ó Ł E M	755759,1	761644,5	761670,2	761472,7	65,0	6133,3	TOTAL
Parki narodowe	7626,4	7626,4	7626,5	7626,5	0,7	61,4	National parks
Rezerwy przyrody	3820,8	3819,7	3794,1	3794,1	0,3	30,6	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	126539,1	123674,4	123623,8	123623,8	10,6	995,7	Landscape parks ^b
Obszar chronionego krajobrazu ^b	617100,4	625833,8	625521,7	625521,7	53,4	5038,2	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	25,3	30,3	30,3	28,7	0,0	0,2	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	103,9	104,2	108,0	108,1	0,0	0,9	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	543,2	555,7	965,8	769,9	0,1	6,2	Ecological arable lands

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 73. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 6 on page 73. b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 12 (20). **ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY**

Stan w dniu 31 grudnia

ŚWIĘTOKRZYSKI NATIONAL PARK

As of 31st December

LATA YEARS	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha				otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
	Świętokrzyskiego Parku Narodowego		Świętokrzyski National Park		
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b		
			razem total	w tym lasów of which forests	
2010	7626,4	7221,2	1715,2	1696,1	20780,4
2015	7626,4	7221,2	1715,2	1696,1	20780,4
2017	7626,5	7221,3	2911,3	2894,0	20786,1
2018	7626,5	7221,3	2911,3	2894,0	20786,1

a Powierzchnia parku w granicach województwa. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Area of park in boundaries of the voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 13 (21). REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia
NATURE RESERVES
As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES
		ogółem total	w tym pod ochroną ściłą ^a of which strictly protected ^a	
OGÓŁEM	2010	72	3820,8	TOTAL
	2015	72	3819,7	–
	2017	72	3794,1	–
	2018	72	3794,1	–
Faunistyczne	3	768,8	–	– Fauna
Krajobrazowe	3	442,3	–	– Landscape
Leśne	25	1201,0	–	– Forest
Torfowiskowe	3	457,4	–	– Peat-bog
Florystyczne	4	65,0	–	– Flora
Wodne	2	422,9	–	– Water
Przyrody nieożywionej	23	364,1	–	– Inanimate nature
Stepowe	8	72,1	–	– Steppe
Ślonośladowe	1	0,5	–	– Halophyte

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (22). POMNIKI PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia
MONUMENTS OF NATURE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	713	714	723	719	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	501	506	475	466	Individual trees
Grupy drzew	69	67	94	97	Tree clusters
Aleje	16	14	11	14	Alleys
Głazy narzutowe	37	35	28	28	Erratic boulders
Skalki, grotty, jaskinie i inne	90	92	115	114	Stones, grottos, caves and others

TABL. 15 (23). **PARKI KRAJOBRAZOWE**

Stan w dniu 31 grudnia
LANDSCAPE PARKS
As of 31st December

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	128876,1	64638,5	54959,7	2435,1
TOTAL	2015	126350,1	70717,6	49415,7	1176,2
	2017	126352,7	70720,2	49415,7	1176,2
	2018	126352,7	70720,2	49415,7	1176,2
Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich					
Parków Krajobrazowych		117187,6	64504,0	46540,6	1150,0
Nadnidziański Park Krajobrazowy		22888,6	2758,9	18045,3	858,1
Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy		19895,0	17849,6	1788,3	12,2
Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy		20693,0	15609,5	4603,2	12,9
Chęciński-Kielecki Park Krajobrazowy		19781,6	9479,2	8861,1	163,0
Sieradowicki Park Krajobrazowy		12252,0	10774,3	1322,2	6,2
Szaniecki Park Krajobrazowy		11289,6	1230,5	8626,3	96,7
Kozubowski Park Krajobrazowy		6169,6	3622,6	2370,2	0,2
Jeleniowski Park Krajobrazowy		4218,2	3179,4	924,1	0,7
Parki nie wchodzące w skład zespołów		9165,1	6216,2	2875,1	26,3
Przedborski Park Krajobrazowy		9165,1	6216,2	2875,1	26,3

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 16 (24). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**

Stan w dniu 31 grudnia

GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015		2017		2018		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	1056,8	1113,2	992,6	1161,0	1014,5	1175,9	1027,8	TOTAL in ha
na 1 mieszkańca ^a w m ²	18,3	8,9	17,7	9,3	18,2	9,5	18,5	per capita ^a in m ²
Tereny zieleni ogólnodostępnej:								Generally accessible green areas:
parki spacerowo-wypoczynkowe	343,3	364,9	289,3	375,9	294,7	373,5	292,8	strolling-recreational parks
zieleńce	115,4	122,8	96,6	144,9	98,7	148,1	101,9	lawns
Tereny zieleni osiedlowej	598,1	625,6	606,7	640,3	621,2	654,4	633,0	Green areas of housing estates
W % POWIERZCHNI OGÓLNEJ WOJEWÓDZTWA^b	0,1	0,1	1,5	0,1	1,5	0,1	1,5	IN % OF TOTAL AREA SPACE OF THE VOIVODSHIP^b

a,b W przypadku miast obliczono: a – na 1 mieszkańca miast, b – w % ogólnej powierzchni miast.

a,b For urban areas calculated: a – per capita in urban areas, b – in % total urban areas space.

TABL. 17 (25). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 grudnia)	64	80	78	93	Plants generating waste (as of 31st December)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	1963,8	7127,2	4340,0	5026,0	Waste generated (during the year) in thousand t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	14778,1	55721,2	61431,0	64664,7	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thousand t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	1506,6	502,2	576,0	998,7	Waste recovered from accumulated by 1st January of reporting year in thousand t
Tereny składowania odpadów w ha:					Waste landfill area in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	110,2	276,3	295,7	307,7	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	2,0	-	-	4,0	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (26). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2018 R.**WASTE^a BY TYPE IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste land-filled up to now (accumulated ^b ; end of the year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	pod- dane oddzys- kowi ^c reco- vered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		prze- ka- zane innym odbior- com trans- ferred to other recip- ients	maga- zyno- wane czaso- wo tem- porarily stored		
			razem total	w tym składo- wane ^d of which land- filled ^d				
w tys. t in thousand tonnes								
OGÓŁEM	5026,0	1291,8	1893,8	1877,3	1835,2	5,2	64664,7	TOTAL
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	58,1	–	0,8	0,8	57,0	0,3	12884,7	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Stale odpady z wapieniowych metod odsiarczania gazów								Waste solid originating from limestone methods of desulphurisation
odlotowych	–	–	–	–	–	–	–	– of waste gases
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	543,2	0,4	–	–	541,9	0,9	–	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 75. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own, see notes, item 7 on page 75. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19 (27). ODPADY KOMUNALNE^aMUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^c						Municipal waste collected ^c
w tys. t	199,5	209,1	234,4	250,1	192,7	in thousand t
zmieszane	185,6	154,1	168,8	180,4	134,6	mixed
miasta	137,4	109,0	118,4	127,8	89,8	urban areas
wieś	48,2	45,2	50,4	52,5	44,8	rural areas
zebrane selektywnie	13,9	55,0	65,6	69,7	58,1	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	3,7	7,0	5,8	5,1	2,9	paper and cardboard
szkło	3,4	8,9	11,1	12,3	11,2	glass
tworzywa sztuczne	2,3	14,3	8,1	6,5	5,6	plastic
metale	0,7	0,1	0,4	0,1	0,1	metals
wielkogabarytowe	0,8	3,7	7,1	9,5	8,8	largesize
biodegradowalne	2,2	3,4	8,1	8,2	6,3	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 75. b Dane szacunkowe. c Od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes, item 8 on page 75. b Estimated data. C Since 2014 includes waste collected from all inhabitants system. and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 20 (28). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**
LIQUID WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^a					Liquid waste ^a
wywiezione w dam ³	812,1	670,2	620,6	1036,4	removed in dam ³
miasta	229,3	170,2	149,9	132,5	urban areas
wieś	582,8	500,0	470,7	903,9	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	525,7	399,7	458,7	.	of which from households
miasta	146,7	104,8	100,7	.	urban areas
wieś	379,0	294,8	358,0	.	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys.					Septic tanks in thousand
(stan w dniu 31 grudnia)	107,9	90,3	87,4	91,4	(as of 31st December)
Przydomowe oczyszczalnie					Household waste water treatment systems
ścieków w tys.					in thousands
(stan w dniu 31 grudnia)	1,7	8,6	9,2	10,9	(as of 31st December)

a Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 21 (29). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane							Controlled landfill sites in operation
(stan w dniu 31 grudnia:							(as of 31st December):
liczba	17	13	10	10	3	7	number
powierzchnia w ha	53,8	59,9	41,3	41,3	21,9	19,4	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia							Reclaimed area of
kontrolowanych							controlled landfill sites
składowisk (w ciągu roku) w ha	0,5	–	–	3,8	–	3,8	(during the year) in ha
czynnych	–	–	–	3,8	–	3,8	in operation
o zakończonej eksploatacji							exploitation
(zamknięte)	0,5	–	–	–	–	–	completed

TABL. 22 (30). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA**
I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Ochrona środowiska	584296,4	466200,6	120528,5	286234,7	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	93090,1	137105,5	36493,3	26087,3	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	31980,5	265,0	92,3	19182,1	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	461776,7	250280,0	59057,7	172463,8	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	251018,9	51114,8	2333,8	27777,2	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	202104,3	180744,8	50293,6	130896,3	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	15883,3	22938,0	5385,0	8924,7	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	1604,0	2229,1	3221,3	8055,7	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	164,0	676,7	70,5	3848,7	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	3142,0	11028,9	1806,0	798,0	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	9172,0	240,0	–	–	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	–	–	199,2	5036,1	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	2898,8	315,5	924,5	19,2	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	122191,9	58166,9	41214,8	74422,2	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	53084,1	37604,9	18237,1	31843,3	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	1368,7	2024,0	1765,0	186,9	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	4515,6	335,1	199,0	5312,0	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	66,3	6298,7	1341,1	–	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	63157,2	11904,2	19672,6	37080,0	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 23 (31). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	–	9272	2389	1	particulates
gazowych	–	–	5600	–	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	420,0	330,3	67,5	156,5	wastewater
wody opadowe	16,3	14,7	11,7	7,6	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	4	–	–	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	4	–	–	1	of which municipal
mechaniczne	2	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	2	–	–	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	3173	3968 ^b	400 ^b	20	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	3173	3968 ^b	–	20	of which municipal
mechanicznych	1995	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	1178	3868 ^b	400 ^b	20	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	100 ^b	–	–	with increased biogene removal ^a

a W tym chemiczne. b Dotyczy modernizacji istniejących obiektów.

a Of which chemical. b Refers to modernization of existing facilities.

TABL. 23 (31). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI
OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód (dok.)					Wastewater management and protection of waters (cont.)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	535	928	57	753	facilities
przepustowość w m ³ /d	708	3156	161	1696	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	–	–	–	1	facilities
przepustowość w m ³ /d	–	–	–	10	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	–	1	1	–	facilities
wydajność w t/r	–	12000	8700	–	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	–	–	facilities
powierzchnia w ha	–	–	2,0	–	area in ha
wydajność w t/r	–	–	7200	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^f w t/r	–	–	–	–	Capacity of waste utilization systems ^c in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^d w m ³ /d	1591	988	2792	2750	Capacity of water intakes ^d in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	1200	–	–	–	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	360,9	188,8	70,6	112,5	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³	–	–	–	–	Capacity of water reservoirs in hm ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	–	6,4	0,1	–	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	20,4	7,3	–	–	Flood embankments in km

c Z wyłączeniem odpadów komunalnych. d Bez ujęć w energetyce zawodowej.

c Excluding municipal waste. d Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 24 (32). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWODZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	1015	2017	2018	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN					
OGÓŁEM	68396,5	92066,0	33962,48	71321,77	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	6934,4	12388,9	21527,9	46614,6	65,4	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	57340,0	54867,5	4495,8	16036,0	22,5	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	2109,2	19192,3	2575,8	4158,8	5,8	Waste management
Pozostałe	2012,9	5617,3	5362,9	4512,3	6,3	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 25 (33). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	59164,3	52815,2	51811,2	49797,9	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	11256,1	12436,2	12733,1	13060,8	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	31862,7	32497,5	31270,5	28403,7	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	15585,2	6432,7	4622,6	5363,5	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	285,4	238,1	155,6	265,3	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	0,2	85,2	16,5	8,6	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	31,5	-	-	-	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

- 1) Do **administracji państwowej** zalicza się:
- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych;
 - instytucje naczelne i centralne (np. Sejm, Senat, Urząd Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - terenowe organy rządowej administracji specjalnej (np. izby i urzędy skarbowe, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe, oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24th July 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2018.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of professions is made on the basis of the classification of professions and specialities for needs of labour market introduced by a decree of the ministry of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils.

- 1) State **administration** comprises:
- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities;
 - principle and central institutions (e.g., Sejm, Senate, Office of the President, ministries, central offices),
 - territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

- b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).
- 3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.
5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.
- b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices).
- c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.
- 2) **Local self-government administration** comprises:
- a) gminas and cities with powiat status:
- gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- b) powiats, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).
- 3) **Local government appeal councils** are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.
5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (34). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 grudnia
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	13	13	13	13	Powiats
Miasta na prawach powiatu	1	1	1	1	Cities with powiat status
Gminy	102	102	102	102	Gminas
miejskie	5	5	5	5	urban
wiejskie	71	70	69	66	rural
miejsko-wiejskie	26	27	28	31	urban-rural
Miasta	31	32	33	36	Towns
Miejscowości wiejskie	2821	2493	2486	2480	Rural localities
Solectwa	2131	2131	2133	2134	Village administrator's offices

TABL. 2 (35). GMINY W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS IN 2018
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM TOTAL	102	—	4	39	42	9	6	2	—
2500— 4999	31	—	—	17	13	1	—	—	—
5000— 7499	20	—	—	8	9	3	—	—	—
7500— 9999	16	—	1	6	8	1	—	—	—
10000— 14999	17	—	—	7	6	4	—	—	—
15000— 19999	8	—	—	—	5	—	2	1	—
20000— 39999	6	—	1	—	—	—	4	1	—
40000— 99999	3	—	2	1	—	—	—	—	—
100000—199999	1	—	—	—	1	—	—	—	—
200000 i więcej and more	—	—	—	—	—	—	—	—	—

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km² oraz o liczbie ludności poniżej 2500.

^a Gminas with area below 5,0 km² or population below 2500 did not appear.

TABL. 3 (36). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	14	—	—	1	2	8	2	—	1
Poniżej 50000 Below	3	—	—	—	1	2	—	—	—
50000— 74999	4	—	—	—	1	3	—	—	—
75000— 99999	4	—	—	—	—	2	2	—	—
100000—149999	1	—	—	—	—	1	—	—	—
150000—199999	1	—	—	1	—	—	—	—	—
200000 i więcej and more	1	—	—	—	—	—	—	—	1

TABL. 4 (37). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1564	25	255	30	TOTAL
w tym kobiety	462	9	60	7	of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18—29 lat	56	1	5	—	18—29 years
30—39	299	8	27	2	30—39
40—49	405	9	57	10	40—49
50—59	470	2	77	13	50—59
60 lat i więcej	334	5	89	5	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (37). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	619	23	212	26	Tertiary
Policealne i średnie	599	2	36	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	311	-	6	1	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	35	-	1	-	Lower secondary and primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b
BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	91	23	122	14	Managers
Specjaliści	343	2	70	14	Professionals
Technicy i inny średni personel	171	-	20	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	117	-	16	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	172	-	6	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	417	-	14	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	100	-	1	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	76	-	2	-	Plant and machine operators, and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	34	-	-	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	3	-	1	-	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 96; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 96; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (38). ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
OGÓŁEM	13843	13658	13436	13262	3487,23	4062,43	4499,94	4739,85	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa	3718	3746	3449	3364	3978,91	4141,68	4979,51	5278,91	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	10102	9886	9960	9872	3295,37	4024,07	4326,02	4547,64	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	6707	6218	6158	6178	3150,30	3927,22	4224,96	4463,17	gminas and cities with powiat
powiaty	2483	2625	2671	2643	3252,52	3868,47	4177,80	4348,35	status powiats
województwo	912	1043	1131	1051	4478,97	4993,09	5230,88	5545,54	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne”, ust. 2 na str. 178.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social benefits”, item 2 on page 178.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych i skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1950), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1958, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto zmienił się sposób zbierania danych o czynach karalnych popełnionych przez nieletnich. Do marca 2013 r. czyny te wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania.

Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnio-

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. Data concerning ascertained crimes and adults convicted according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the law dated 6th June 1997, uniform text Journal of Laws 2019 item 1950), the Treasury Penal Code valid since 17th October 1999 (the law dated 10th September 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958, with later amendments) or other specific laws.

2. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. Under the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, under the Penal Fiscal Code — is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a detected crime.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information system.

N o t e. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, the mode of collecting data on punishable acts committed by juveniles has changed. Until March 2013 these acts were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and from April 2013 the Police did not registered them as ascertained crimes until receiving information from the family court on completion proceeding.

Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

nych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

5. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

6. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

7. Sprawa załatwiona jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym — sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też określono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym — sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

8. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiąz-

3. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

5. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

6. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

7. A resolved case is:

- 1) in administrative courts — a case in regard to which a sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts — a case in regard to which a sentence or an order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The number of pending cases is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

Resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

8. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age

ku poddania się leczeniu odwykowemu;

- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 969).

Zgodnie ze zmianami w ustawie obowiązującymi od 2014 r. sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

Sąd może orzec środki wychowawcze, poprawcze lub załatwić sprawę w inny sposób. Środki, jakie sąd rodzinny może zastosować wobec nieletniego, to m.in.: ustanowienie nadzoru (rodziców, opiekuna, kuratora, organizacji udzielającej poręczenia za nieletniego), udzielenie upomnienia, zobowiązanie do określonego postępowania, umieszczenie w instytucji lub organizacji powołanej do przygotowania zawodowego lub w innych instytucjach, orzeczenie umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii, ośrodku szkolno-wychowawczym, w zakładzie poprawczym lub skierowania do ośrodka kuratorskiego.

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw, np. o rozwód i separację rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2019 poz. 52).

9. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

10. Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez sądy rejonowe (sądy gospodarcze) na podstawie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 700, z późn. zm.) i przepisów wykonawczych.

of 18,

- b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13-16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
 - 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

According to the valid (since 2014) single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges cases in which suspicion of demoralisation or committing of punishable act by juvenile occurs.

The court may adjudicate educational or correctional measures or resolve the case in another manner. The measures which the family court may apply to the juvenile include instituting supervision (by parents, guardian, a probation officer or an organization which provides warranty for the juvenile), issuing a reprimand, obligating the juvenile to behave in a specific manner or placing the juvenile in an institution of vocational training and other institution, youth education centre, youth social therapy centre, educational centre, correctional centre or directing to probation officer's centres.

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g., divorce and separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27th July 2001 (Journal of Laws 2019 item 52).

9. Adults convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

10. National Judicial Register is conducted by regional courts (commercial courts) on the basis of law dated 20th August 1997 (unified text: Journal of Laws 2017 item 700, with later amendments) and implementing regulations.

Uwaga do tablic 1, 2

Od 2014 r. dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Note to tables 1,2

Since 2014 data do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts take place during court proceedings after the police provides records in juveniles cases to the family court.

TABL. 1 (39). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a**

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	33380	24749	21085	20271	T O T A L
w tym w miastach	22986	17428	14204	13556	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu –					Against life and health – Art. 148–162
– art. 148–162 kk	794	510	614	549	Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	21	11	16	26	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	354	311	398	347	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
					Participation in violence or assault
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	380	161	151	116	– Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu					Against public safety and safety
w komunikacji – art. 163–180 kk	6223	2558	2523	2383	in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	5726	1997	1742	1696	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	795	590	639	689	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	114	132	101	141	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	57	48	37	36	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	1314	1025	1223	3543	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	623	643	708	675	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code

a W 2010 r. łącznie z prokuratą.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 1 (39). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (cd.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED
 PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej					Against good name and personal
– art. 212–217 kk	99	120	131	179	integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b	862	742	603	696	Against the activities of state institutions and local self-government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	86	113	117	97	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	135	85	70	86	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local self-government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	244	269	248	223	Insulting a public official or belittling a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	389	210	159	276	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1502	500	432	415	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	174	453	195	140	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów^c – art. 270–277 kk	2942	3102	2465	1370	Against the reliability of documents ^c – Art. 270–277 Criminal Code

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk).

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code).

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABLE 1 (39). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED
 PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko mieniu^d – art. 278–295 kk	13395	11331	8548	7512	Against property^d – Art. 278–295
w tym:					Criminal Code
					of which:
Kradzież rzeczy – 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	5307	2556	1867	1598	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^e
w tym kradzież samochodu	24	232	96	82	Criminal Code
					of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	68	60	44	33	Wilful short-term theft of automobile
					– Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem ^f – art. 279 kk	2231	1670	1146	1491	Burglary ^f – Art. 279 Criminal Code
Rozbój – art. 280 kk	385	147	105	81	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	24	25	21	20	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	193	57	19	22	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	1967	5318	4075	2938	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^g	430	340	174	174	Against economic activity –
					Art. 296–309 Criminal Code^g
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	276	378	301	280	Against money and securities trading
					– Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 1356)	74	14	13	9	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	1068	50	14	24	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 124)	3656	1810	2312	1215	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012, item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	37	42	54	71	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	.	16	37	47	Of which excise

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą. d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu. g Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft. g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (40). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
		w %	in %		
OGÓŁEM	78,4	76,4	79,9	80,6	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	84,5	83,3	84,6	85,2	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	98,9	97,9	97,7	97,9	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	93,6	79,0	88,0	83,8	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	75,4	92,7	87,1	86,5	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	99,1	99,8	99,9	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	69,7	40,0	48,9	47,5	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	53,5	61,2	64,0	62,0	Against property

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str.105.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 105

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (41). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji					
DISTRICT COURTS — courts of first instance					
OGÓŁEM	273020	267906	267894	251232	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	15733	10275	9883	11765	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	17808	19371	14326	13067	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	38286	37032	30899	30030	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	144848	155120	167759	161713	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	79192	88150	92189	89811	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	36145	33275	32003	19560	Family
Z zakresu prawa pracy	2669	1777	1213	1208	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	920	1254	1179	1029	Related to social security law
Gospodarcze ^c	8006	9802	10632	12860	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze					
REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	21349	21498	22024	21590	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	202	230	242	218	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	9092	8175	8616	8604	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	7381	8230	8295	8356	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	350	328	331	297	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	3525	3320	3111	2787	Related to social security law
Gospodarcze	739	1215	1429	1328	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód), bez spraw rejestrowych.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce), excluding registry cases.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABLE 4 (42). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE
ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED
BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	14082	7192	6817	8865	T O T A L
w tym mężczyźni	13171	6552	6169	8071	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwno życiu i zdrowiu	1248	896	966	955	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	9	2	10	5	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	652	421	419	409	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwno bezpieczeństwu w komunikacji	5334	1938	1984	2046	Against safety in transport
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	4977	1709	1552	1545	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwno wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	351	265	245	281	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
w tym zgwałcenie	38	30	27	21	of which rape
Przeciwno rodzinie i opiece	1118	768	695	2466	Against the family and guardianship
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	494	444	464	459	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwno mieniu	3121	1894	1689	1718	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	915	455	426	458	Property theft
Kradzież z włamaniem	425	317	222	234	Burglary
Rozbój	211	103	87	92	Robbery

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 105. a See Criminal Code articles table 1 on page 105.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości. S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABLE 5 (43). **ZALATWIWONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	11354	8012	6733	6453	T O T A L
O rozwód	2553	2586	2467	2465	By divorce
O separację	240	127	161	123	By separation
O alimenty	4032	3035	2417	2330	By alimony
Nieletnich ^a					Concerning juveniles ^a
w postępowaniu wyjaśniającym					in investigation proceedings
w związku z:					involving :
demoralizacją	1234	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	1586	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie					at session or hearing involving:
w związku z:					
demoralizacją	813	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	896	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	1177	931	856	of demoralization
popelnienia czynu karalnego	x	1087	757	679	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 103.

a Data relate to persons; see general notes, item 8 on page 103.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (44). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	4	3	3	3	State owned enterprises
Społeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	6	6	6	7	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	264	303	297	290	Cooperatives
Spółki jawne	795	824	820	819	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	2235	3681	4159	4560	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	2056	2665	2771	2854	Associations ^d
Związki zawodowe	224	232	233	234	Trade unions
Izby gospodarcze	7	11	11	11	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	10225	16815	17964	17899	Total debtors

a Sędem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Kielcach.

b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Register court conducting National Judicial Register on the area of the voivodship is District Court in Kielce.

b Conducting economic activity. c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

CHAPTER V POPULATION

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów - o prawomocnie orzeczonych rozwodach i separacjach.

2. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 czerwca i 31 grudnia), a także współczynniki demograficzne, oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:
- dla lat 2000-2009 - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000-2001 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 grudnia 2002 r.; dla pozostałych lat - każdorazowy podział administracyjny),
- dla lat 2010-2018 - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 grudnia 2011 r.).

General notes

1. Chapter's tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the **population** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) the difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months (until 2005 – above 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
 - 2) the registers of the Ministry Digital Affairs - on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for divorces and separations.
2. Data about population (as of 30th June and 31st December) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) was prepared assuming the number of population balanced on:
 - for 2000-2009 - the basis of results of the Population and Housing Census 2001 (for 2000-2002 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31st December 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment),
 - for 2010-2018 - the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31st December 2011).

3. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18 - 64 lata, dla kobiet 18 - 59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18 - 44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni - 45 - 64 lata, kobiety - 45 - 59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.

4. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa — według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą — według miejsca zamieszkania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego;
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia - według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siómeo, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15 - 49 lat).

3. The **working age population** refers to males, aged 18-64, and females, aged 18 - 59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18 - 44) and **non-mobility** (i.e. 45 - 64 for males and 45 - 59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. **Median age** of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

5. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- marriages — according to the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage;
- divorces - according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken);
- births - according to the mother's place of permanent residence;
- deaths — according to the place of permanent residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24th July 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siómeo, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15 - 49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live

Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15 - 19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45 - 49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15 - 49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

6. Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

9. Dane o **migracjach zagranicznych** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

10. Do **ludności rezydującej** (rezydentów) zalicza się:

a) stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania

births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15 - 19 and from the mothers in the age 50 and over — to the group 45 - 49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15 - 49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

6. Infant is a child under the age of 1.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Data regarding **internal migration of the population** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

9. Data regarding **international migration** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

The inflow of the population includes registrations of arrivals for permanent residence, outflow – registrations of departures from permanent residence.

10. The **usual residence population** (residents) comprise the following groups:

a) permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina

przez okres co najmniej 12 miesięcy - bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);

b) osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

Rezydenci to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 czerwca:

- do 2009 r. - zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. - faktycznie zamieszkałej.

of residence for a period 12 months and more - regardless of their place of residence (in the country or abroad);

b) persons temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

The residents is a category developed for international statistics, according to European Parliament and Council Regulation (EU) No. 1260/2013 of 20th November 2013 on European demographic statistics.

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30th June):

- to 2009 - registered for permanent residence,
- since 2010 - de facto population (population actually residing).

TABL. 1 (45). **LUDNOŚĆ** ^a
POPULATION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M w liczbach					T O T A L in absolute
bezwzględnych	1284803	1259906	1249710	1244383	numbers
mężczyźni	627507	614807	609470	606836	males
kobiety	657296	645099	640240	637547	females
Miasta	580854	563322	558190	559344	Urban areas
Wieś	703949	696584	691520	685039	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M w liczbach					T O T A L in absolute
bezwzględnych	1282546	1257179	1247732	1241546	numbers
na 1 km²	110	107	107	106	per 1 km²
mężczyźni w liczbach					males in absolute
bezwzględnych	626481	613217	608515	605341	numbers
kobiety: w liczbach					females: in absolute
bezwzględnych	656065	643962	639217	636205	numbers
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta: w liczbach					Urban areas: in absolute
bezwzględnych	578955	561219	556176	556952	numbers
w % ogółu ludności	45,1	44,6	44,6	44,9	in % of total population
Wieś: w liczbach					Rural areas: in absolute
bezwzględnych	703591	695960	691556	684594	numbers
w % ogółu ludności	54,9	55,4	55,4	55,1	in % of total population

^a Na podstawie bilansów
^a Based on balances

TABL. 2 (46). LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1282546	1257179	1247732	1241546	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	234159	211695	207297	205584	Pre-working age
mężczyźni	119822	108712	106317	105474	males
kobiety	114337	102983	100980	100110	females
Miasta	94158	86028	84815	85059	Urban areas
mężczyźni	48327	44309	43675	43726	males
kobiety	45831	41719	41140	41333	females
Wieś	140001	125667	122482	120525	Rural areas
mężczyźni	71495	64403	62642	61748	males
kobiety	68506	61264	59840	58777	females
W wieku produkcyjnym	815854	780879	761754	750537	Working age
w tym w wieku mobilnym	497226	484388	473318	465597	of which of mobility age
mężczyźni	434662	420239	411193	405439	males
w tym w wieku mobilnym	256411	249850	244378	240268	of which of mobility age
kobiety	381192	360640	350561	345098	females
w tym w wieku mobilnym	240815	234538	228940	225329	of which of mobility age
Miasta	377859	345659	332950	328522	Urban areas
mężczyźni	195370	181816	176246	174230	males
kobiety	182489	163843	156704	154292	females
Wieś	437995	435220	428804	422015	Rural areas
mężczyźni	239292	238423	234947	231209	males
kobiety	198703	196797	193857	190806	females
W wieku poprodukcyjnym	232533	264605	278681	285425	Post-working age
mężczyźni	71997	84266	91005	94428	males
kobiety	160536	180339	187676	190997	females
Miasta	106938	129532	138411	143371	Urban areas
mężczyźni	32299	40271	43946	46072	males
kobiety	74639	89261	94465	97299	females
Wieś	125595	135073	140270	142054	Rural areas
mężczyźni	39698	43995	47059	48356	males
kobiety	85897	91078	93211	93698	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIE- KU PRODUKCYJNYM	57	61	64	65	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	44	46	48	49	Males
Kobiety	72	79	82	84	Females

TABL. 3 (47). LUDNOSC WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31st December

WIEK AGE	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					mężczy- żni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczy- żni of which males	razem total	w tym mężczy- żni of which males
OGÓŁEM TOTAL	1282546	1257179	1247732	1241546	605341	556952	264028	684594	341313
0– 2 lata years	38424	31672	31892	31966	16373	13471	6883	18495	9490
3– 6	46170	48286	44359	43188	22180	18133	9303	25055	12877
7–12	73161	70117	72959	73313	37692	30337	15634	42976	22058
13–15	43510	35862	33856	33676	17108	13605	7007	20071	10101
16–18	50450	39455	36655	35637	18342	14380	7377	21257	10965
19–24	109955	96714	88021	83852	42818	31720	16264	52132	26554
25–29	105756	90093	88243	86178	44483	34859	17735	51319	26748
30–34	99099	100886	95902	92124	47940	41257	21147	50867	26793
35–39	88017	96536	97662	98566	50872	45803	23268	52763	27604
40–44	76843	86462	91066	92681	47934	42439	21517	50242	26417
45–49	81881	75600	78334	80348	40771	34785	17276	45563	23495
50–54	99979	79970	75595	74397	37273	32595	15474	41802	21799
55–59	98710	96393	88966	84727	41659	39066	17940	45661	23719
60–64	80482	93312	94588	94444	45468	47282	21131	47162	24337
65–69	46475	74210	80383	82531	37609	42458	18229	40073	19380
70–74	48982	41503	50809	56310	24197	29420	12297	26890	11900
75–79	42663	41171	37477	36269	13818	17681	6619	18588	7199
80 lat i więcej and more	51989	58937	60965	61339	18804	27661	8927	33678	9877

TABL. 4 (48). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 grudnia
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31st December

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM				
TOTAL	2010	31	578955	45,1
	2015	32	561219	44,6
	2017	33	556176	44,6
	2018	36	556952	44,9
Poniżej 2000		7	9195	0,7
Below				
2000– 4999		12	38100	3,1
5000– 9999		6	40737	3,3
10000– 19999		6	86128	6,9
20000– 49999		3	117967	9,5
50000– 99999		1	69051	5,6
100000 i więcej and more		1	195774	15,8

TABL. 5 (49). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**

Stan w dniu 31 grudnia

GMINAS AND RURAL POPULATION

As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM				
TOTAL	2010	97	703591	54,9
	2015	97	695960	55,4
	2017	97	691556	55,4
	2018	97	684594	55,1
Poniżej 2000 Below		1	1812	0,1
2000– 4999		35	141063	11,4
5000– 6999		22	127503	10,3
7000– 9999		19	159988	12,9
10000 i więcej and more		20	254228	20,5

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.

a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (50). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**

MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	39,2	41,0	41,8	42,2	TOTAL
mężczyźni	37,3	39,2	40,1	40,5	males
kobiety	41,4	43,1	43,8	44,1	females
Miasta	40,9	42,9	43,6	44,0	Urban areas
mężczyźni	38,1	40,3	41,2	41,6	males
kobiety	43,9	45,8	46,5	46,8	females
Wieś	38,0	39,6	40,4	40,7	Rural areas
mężczyźni	36,6	38,4	39,2	39,5	males
kobiety	39,4	41,0	41,7	42,1	females

TABL. 7 (51). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Separa- tions	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
	ogółem total	w tym wyznania- we ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM TOTAL	2010	7833	5806	85	1536	12445	14006	78	-1561
	2015	5892	4050	43	1777	10579	14409	40	-3830
	2017	5866	4053	60	1788	10915	14330	31	-3415
	2018	5902	4068	50	1725	10721	14619	41	-3898
Miasta Urban areas	2010	3668	2537	52	1017	5323	5607	25	-284
	2015	2466	1548	24	1078	4378	6036	15	-1658
	2017	2432	1529	33	1096	4470	6155	16	-1685
	2018	2496	1544	27	997	4447	6382	14	-1935
Wieś Rural areas	2010	4165	3269	33	519	7122	8399	53	-1277
	2015	3426	2502	19	699	6201	8373	25	-2172
	2017	3434	2524	27	692	6445	8175	15	-1730
	2018	3406	2524	23	728	6274	8237	27	-1963

NA 1000 LUDNOŚCI^b
PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM TOTAL	2010	6,1	4,5	6,6	1,2	9,7	10,9	6,3	-1,2
	2015	4,7	3,2	3,4	1,4	8,4	11,4	3,8	-3,0
	2017	4,7	3,2	4,8	1,4	8,7	11,5	2,8	-2,7
	2018	4,7	3,3	4,0	1,4	8,6	11,7	3,8	-3,1
Miasta Urban areas	2010	6,3	4,4	9,0	1,8	9,2	9,7	4,7	-0,5
	2015	4,4	2,7	4,3	1,9	7,8	10,7	3,4	-2,9
	2017	4,4	2,7	5,9	2,0	8,0	11,0	3,6	-3,0
	2018	4,5	2,8	4,8	1,8	8,0	11,4	3,1	-3,5
Wieś Rural areas	2010	5,9	4,6	4,7	0,7	10,1	11,9	7,4	-1,8
	2015	4,9	3,6	2,7	1,0	8,9	12,0	4,0	-3,1
	2017	5,0	3,6	3,9	1,0	9,3	11,8	2,3	-2,5
	2018	5,0	3,7	3,4	1,1	9,2	12,0	4,3	-2,9

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji - na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt - na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations - data are presented per 100 thous. population; infant deaths - per 1000 live births.

TABL. 8 (52). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE

Stan w dniu 31 grudnia

MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa zawarte Contracted marriages	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved					na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		Różnica między małżeń- stwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a Difference between contracted and dissolved marria- ges ^a
			ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód by divorce	ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce		
				męża husband	żony wife					
OGÓŁEM TOTAL	2010	7833	7423	4416	1471	1536	23,5	4,9	-402	
	2015	5892	7090	4012	1301	1777	23,3	5,8	-1927	
	2017	5866	7237	4021	1428	1788	24,1	6,0	-2007	
	2018	5902	7363	4167	1471	1725	24,7	5,8	-2133	
Miasta Urban areas	2010	3668	3511	1829	665	1017	24,4	7,1	-732	
	2015	2466	3461	1742	641	1078	25,6	8,0	-1736	
	2017	2432	3560	1792	672	1096	27,1	8,3	-1796	
	2018	2496	3574	1870	707	997	27,5	7,7	-1759	
Wieś Rural areas	2010	4165	3912	2587	806	519	22,8	3,0	330	
	2015	3426	3629	2270	660	699	21,4	4,1	-191	
	2017	3434	3677	2229	756	692	21,8	4,1	-212	
	2018	3406	3789	2297	764	728	22,5	4,3	-374	

a Po uwzględnieniu salda migracji zagranicznych i wewnętrznych osób pozostających w stanie małżeńskim.

a Including net international and internal migration of married persons.

TABL. 9 (53). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.

MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	5902	77	1618	2579	844	333	273	111	67
19 lat i mniej Under 20 years	13	8	2	2	1	–	–	–	–
20–24	667	50	504	100	9	2	2	–	–
25–29	2692	16	931	1582	142	18	3	–	–
30–34	1368	2	147	713	429	59	17	1	–
35–39	535	1	24	140	193	135	40	2	–
40–49	379	–	10	37	65	101	150	14	2
50–59	140	–	–	5	4	16	49	56	10
60 lat i więcej and more	108	–	–	–	1	2	12	38	55
W TYM WYZNANIOWE^a of which CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES ^a									
OGÓŁEM TOTAL	4068	26	1191	2110	538	125	44	14	20
19 lat i mniej Under 20 years	5	3	1	1	–	–	–	–	–
20–24	429	19	327	78	4	1	–	–	–
25–29	2204	3	740	1361	92	8	–	–	–
30–34	1024	1	106	571	311	34	1	–	–
35–39	275	–	11	87	111	57	9	–	–
40–49	92	–	6	10	20	24	30	1	1
50–59	18	–	–	2	–	1	3	10	2
60 lat i więcej and more	21	–	–	–	–	–	1	3	17
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	2496	24	456	1099	446	181	177	67	46
19 lat i mniej Under 20 years	4	4	–	–	–	–	–	–	–
20–24	188	11	133	36	5	1	2	–	–
25–29	978	8	255	637	68	8	2	–	–
30–34	656	–	54	330	229	31	11	1	–
35–39	290	1	9	68	109	74	28	1	–
40–49	223	–	5	24	33	55	94	10	2
50–59	86	–	–	4	2	11	33	32	4
60 lat i więcej and more	71	–	–	–	–	1	7	23	40

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABLE 9 (53). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (dok.)
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
MIASTA (dok.) URBAN AREAS (cont.)									
W TYM WYZNANIOWE ^a of which CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES ^a									
OGÓŁEM TOTAL	1544	6	304	854	275	61	26	5	13
19 lat i mniej Under 20 years	2	2	–	–	–	–	–	–	–
20–24	113	2	79	28	3	1	–	–	–
25–29	759	2	182	525	47	3	–	–	–
30–34	468	–	39	253	158	18	–	–	–
35–39	133	–	3	40	59	28	3	–	–
40–49	48	–	1	7	8	11	20	–	1
50–59	6	–	–	1	–	–	2	3	–
60 lat i więcej and more	15	–	–	–	–	–	1	2	12
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	3406	53	1162	1480	398	152	96	44	21
19 lat i mniej Under 20 years	9	4	2	2	1	–	–	–	–
20–24	479	39	371	64	4	1	–	–	–
25–29	1714	8	676	945	74	10	1	–	–
30–34	712	2	93	383	200	28	6	–	–
35–39	245	–	15	72	84	61	12	1	–
40–49	156	–	5	13	32	46	56	4	–
50–59	54	–	–	1	2	5	16	24	6
60 lat i więcej and more	37	–	–	–	1	1	5	15	15
W TYM WYZNANIOWE ^a of which CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES ^a									
OGÓŁEM TOTAL	2524	20	887	1256	263	64	18	9	7
19 lat i mniej Under 20 years	3	1	1	1	–	–	–	–	–
20–24	316	17	248	50	1	–	–	–	–
25–29	1445	1	558	836	45	5	–	–	–
30–34	556	1	67	318	153	16	1	–	–
35–39	142	–	8	47	52	29	6	–	–
40–49	44	–	5	3	12	13	10	1	–
50–59	12	–	–	1	–	1	1	7	2
60 lat i więcej and more	6	–	–	–	–	–	–	1	5

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (54). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.**

MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

POPZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŃ PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Popzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM GRAND TOTAL	5902	5214	101	587
Kawalerowie Single	5276	4971	36	269
Wdowcy Widowers	55	9	21	25
Rozwiedzeni Divorced	571	234	44	293
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM TOTAL	2496	2089	60	347
Kawalerowie Single	2118	1944	18	156
Wdowcy Widowers	40	6	14	20
Rozwiedzeni Divorced	338	139	28	171
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM TOTAL	3406	3125	41	240
Kawalerowie Single	3158	3027	18	113
Wdowcy Widowers	15	3	7	5
Rozwiedzeni Divorced	233	95	16	122

TABL. 11 (55). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**

CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM TOTAL			
	2010	5806	2537
	2015	4050	1548
	2017	4053	1529
	2018	4068	1544
Kościół Katolicki	4060	1538	2522
Kościół Ewangelicko-Augsburski	1	–	1
Polski Autokefaliczny Kościół			
Pravoslawnny	2	2	–
Kościół Polskokatolicki	2	2	–
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	2	1	1
Kościół Zielonoświątkowy	1	1	–

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12 (56). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2018 R.**

DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILLING PETITION FOR DIVORCE IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM									
TOTAL									
OGÓŁEM	1725	3	69	221	339	368	480	176	69
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	28	2	23	2	–	1	–	–	–
25–29	133	1	35	89	6	1	1	–	–
30–34	285	–	10	90	162	22	1	–	–
35–39	339	–	1	36	121	155	25	1	–
40–49	596	–	–	4	49	184	349	10	–
50–59	245	–	–	–	1	3	100	135	6
60 lat i więcej and more	99	–	–	–	–	2	4	30	63
MIASTA									
URBAN AREAS									
RAZEM	997	1	31	104	191	227	290	105	48
TOTAL									
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	12	1	9	1	–	1	–	–	–
25–29	65	–	17	44	2	1	1	–	–
30–34	150	–	4	42	91	12	1	–	–
35–39	208	–	1	14	69	109	14	1	–
40–49	355	–	–	3	28	101	216	7	–
50–59	140	–	–	–	1	2	56	78	3
60 lat i więcej and more	67	–	–	–	–	1	2	19	45
WIEŚ									
RURAL AREAS									
RAZEM	728	2	38	117	148	141	190	71	21
TOTAL									
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	16	1	14	1	–	–	–	–	–
25–29	68	1	18	45	4	–	–	–	–
30–34	135	–	6	48	71	10	–	–	–
35–39	131	–	–	22	52	46	11	–	–
40–49	241	–	–	1	21	83	133	3	–
50–59	105	–	–	–	–	1	44	57	3
60 lat i więcej and more	32	–	–	–	–	1	2	11	18

TABL. 13 (57). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G O Ł E M	1536	1777	1788	1725	T O T A L
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	663	704	701	729	Marriages without children
Z dziećmi	873	1073	1087	996	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	588	712	688	631	1
2	245	299	340	314	2
3	29	46	46	39	3
4 i więcej	11	16	13	12	4 and more
Miasta	1017	1078	1096	997	Urban areas
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	475	446	454	433	Marriages without children
Z dziećmi	542	632	642	564	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	374	442	428	369	1
2	151	161	188	173	2
3	14	24	21	20	3
4 i więcej	3	5	5	2	4 and more
Wieś	519	699	692	728	Rural areas
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	188	258	247	296	Marriages without children
Z dziećmi	331	441	445	432	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	214	270	260	262	1
2	94	138	152	141	2
3	15	22	25	19	3
4 i więcej	8	11	8	10	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (58). **URODZENIA^a**BIRTHS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	12445	10579	10915	10721	4447	6274	Live births
chłopcy	6462	5307	5577	5520	2235	3285	males
dziewczęta	5983	5272	5338	5201	2212	2989	females
Małżeńskie	10713	8627	8979	8547	3331	5216	Legitimate
chłopcy	5534	4337	4574	4415	1665	2750	males
dziewczęta	5179	4290	4405	4132	1666	2466	females
Pozamałżeńskie	1732	1952	1936	2174	1116	1058	Illegitimate
chłopcy	928	970	1003	1105	570	535	males
dziewczęta	804	982	933	1069	546	523	females
Urodzenia martwe	63	27	26	28	17	11	Live still births
chłopcy	30	•	•	13	6	7	males
dziewczęta	33	•	•	15	11	4	females

a Od 2015 r. dane w zakresie urodzeń martwych w podziale na miasto i wieś zostały oszacowane, ze względu na zmianę Rozporządzenia Ministerstwa Zdrowia (Dz. U. 2015, poz. 171).

Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia” niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

a Since 2015 in the Demographic Yearbook data on stillbirth and urban and rural areas were estimated due to the change of the Decree of the Ministry of Health (Journal of Laws 2015, item 171).

Causes of lack of data about stillbirths is implementation of lack of data about stillbirths is implementation in 2015 new in 2015 new document "Stillbirth certificate".

TABL. 15 (59). URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKILIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order						
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	2010	12445	6375	4363	1149	333	120	105
TOTAL	2015	10579	5129	4054	998	271	72	55
	2017	10915	4840	4548	1192	230	58	47
	2018^b	10721
19 lat i mniej Under 20 years		216
20–24		1433
25–29		3775
30–34		3457
35–39		1546
40–44		281
45 lat i więcej and more		13

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

b W 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku ze zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

b In 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABL. 16 (60). PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKUCJI LUDNOŚCI

FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 ^{ab}	40,6	36,3	38,1	37,8	35,9	39,4
15–19 ^a	13,6	9,5	7,9	7,4	8,4	6,7
20–24	56,1	43,5	42,5	39,9	33,4	43,8
25–29	93,2	85,7	89,2	89,5	80,4	96,0
30–34	67,5	66,7	75,6	76,6	76,8	76,5
35–39	27,3	26,5	31,2	32,6	33,3	31,9
40–44	5,2	5,7	5,8	6,3	6,8	5,9
45–49 ^b	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej Total fertility	1,306	1,181	1,258	1,262	1,194	1,306
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,628	0,589	0,615	0,612	0,594	0,622
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	0,889	0,734	0,762	0,733	0,697	0,762

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej

a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABLE 17 (61). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczy- żni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			
				razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2010	14006	7384	6622	5607	2955	2652	8399	4429	3970
TOTAL	2015	14409	7741	6668	6036	3205	2831	8373	4536	3837
	2017	14330	7415	6915	6155	3152	3003	8175	4263	3912
	2018	14619	7647	6972	6382	3303	3079	8237	4344	3893
0 lat		41	23	18	14	7	7	27	16	11
1–4 lata		12	7	5	5	4	1	7	3	4
5–9		3	1	2	–	–	–	3	1	2
10–14		8	3	5	5	2	3	3	1	2
15–19		10	6	4	2	2	–	8	4	4
20–24		42	35	7	13	11	2	29	24	5
25–29		66	57	9	26	22	4	40	35	5
30–34		91	76	15	42	35	7	49	41	8
35–39		136	104	32	61	46	15	75	58	17
40–44		216	166	50	90	62	28	126	104	22
45–49		289	227	62	114	81	33	175	146	29
50–54		436	325	111	160	116	44	276	209	67
55–59		774	539	235	338	209	129	436	330	106
60–64		1248	879	369	571	374	197	677	505	172
65–69		1584	1067	517	784	489	295	800	578	222
70–74		1338	823	515	665	389	276	673	434	239
75–79		1532	842	690	714	388	326	818	454	364
80–84		2135	970	1165	918	417	501	1217	553	664
85 lat i więcej and more		4658	1497	3161	1860	649	1211	2798	848	1950
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUSAND POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP										
OGÓŁEM	2010	1090	1177	1007	965	1067	872	1193	1263	1124
TOTAL	2015	1144	1259	1034	1072	1198	957	1202	1306	1099
	2017	1147	1217	1080	1103	1190	1024	1182	1237	1128
	2018	1175	1260	1094	1141	1245	1047	1202	1272	1133
0 lat ^a		382	417	346	315	313	316	430	487	368
1–4 lata		28	32	24	28	44	11	28	24	33
5–9		5	3	7	–	–	–	9	6	12
10–14		14	10	18	21	16	26	9	6	12
15–19		17	19	14	8	16	–	22	21	23
20–24		57	94	19	47	78	15	64	104	22
25–29		76	127	21	73	121	23	78	131	20
30–34		97	155	33	99	161	34	95	151	33
35–39		139	205	67	133	197	67	143	212	68
40–44		235	349	113	214	292	135	252	396	93
45–49		364	565	158	332	476	190	389	630	133
50–54		582	864	297	485	741	254	658	952	335
55–59		891	1263	532	836	1128	589	939	1366	476
60–64		1320	1932	753	1200	1759	748	1442	2083	758
65–69		1944	2879	1164	1867	2715	1230	2026	3034	1086
70–74		2497	3586	1681	2386	3334	1704	2616	3846	1655
75–79		4159	6028	3017	3997	5816	2912	4312	6223	3118
80–84		6712	9112	5504	6096	8119	5049	7264	10038	5905
85 lat i więcej and more		16011	18722	14983	15161	17588	14118	16630	19693	15576

a Na 100 tys. urodzeń żywych
a Per 100 thousand live births.

TABLE 18 (62). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			
				razem	chłopcy	dziew- częta	razem	chłopcy	dziew- częta	
				total	males	females	total	males	females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM TOTAL	2010	78	45	33	25	14	11	53	31	22
	2015	40	17	23	15	3	12	25	14	11
	2017	31	16	15	16	8	8	15	8	7
	2018	41	23	18	14	7	7	27	16	11
0–27 dni 0–27 days		26	13	13	11	4	7	15	9	6
0–6		16	10	6	7	3	4	9	7	2
w tym 0 of which 0		11	6	5	5	2	3	6	4	2
7–13		8	3	5	4	1	3	4	2	2
14–20		1	–	1	–	–	–	1	–	1
21–29 dni 21-29 days		1	–	1	–	–	–	1	–	1
1 miesiąc 1 month		5	4	1	2	2	–	3	2	1
2		3	2	1	1	1	–	2	1	1
3		–	–	–	–	–	–	–	–	–
4		1	–	1	–	–	–	1	–	1
5-11 miesięcy 5-11 months		6	4	2	–	–	–	6	4	2
NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUSAND OF LIVE BIRTHS OF EACH SEX										
	2010	627	696	552	470	500	436	744	847	635
	2015	378	320	436	343	139	539	403	444	361
	2017	284	287	281	358	350	367	233	243	222
	2018	382	417	346	315	313	316	430	487	368
0–27 dni 0–27 days		243	236	250	247	179	316	239	274	201
0–6		149	181	115	157	134	181	143	213	67
w tym 0 of which 0		103	109	96	112	89	136	96	122	67
7–13		75	54	96	90	45	136	64	61	67
14–20		9	–	19	–	–	–	16	–	33
21–29 dni 21-29 days		9	–	19	–	–	–	16	–	33
1 miesiąc 1 month		47	72	19	45	89	–	48	61	33
2		28	36	19	22	45	–	32	30	33
3		–	–	–	–	–	–	–	–	–
4		9	–	19	–	–	–	16	–	33
5-11 miesięcy 5-11 months		56	72	38	–	–	–	96	122	67

TABL. 19 (63). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ

DEATHS BY SELECTED CAUSES

L.p.	PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem	Mężczyźni
		Total	Males
		na 100 tys. per 10 thousand	
1	O G Ó Ł E M	1090	1177
2	2010	1144	1259
3	2015	1112	1185
4	2017	1147	1217
	w tym:		
5	Choroby zakaźne i pasożytnicze	3	4
6	w tym gruźlica i następstwa gruźlicy	1	2
7	Nowotwory	270	312
8	w tym nowotwory złośliwe	251	293
	w tym:		
9	nowotwór złośliwy żołądka	12	15
10	nowotwór złośliwy jelita grubego	29	35
11	nowotwór złośliwy trzustki	12	12
12	nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	55	81
13	nowotwór złośliwy sutka u kobiet	15	x
14	nowotwór złośliwy szyjki macicy	3	x
15	nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	16	33
16	białaczka	8	8
17	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	1	1
	Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania		
18	i przemiany metabolicznej	17	16
19	w tym cukrzyca	17	16
20	Zaburzenia psychiczne	3	5
21	Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	13	15
22	Choroby układu krążenia	559	507
	w tym:		
23	choroba nadciśnieniowa	20	18
24	choroba niedokrwienności serca	94	96
25	w tym ostry zawał serca	30	37
26	choroby naczyń mózgowych	72	66
27	miażdżyca	161	117
28	Choroby układu oddechowego	52	61
29	Choroby układu trawiennego	34	45
30	w tym zwłóknienie i marskość wątroby	5	8
31	Choroby skóry i tkanki podskórnej	0	–
32	Choroby układu kostno-stawowego, mięśni i tkanki łącznej	1	0
33	Choroby układu moczowo-płciowego	2	2
34	Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	1	1
35	Wady rozwojowe wrodzone	2	2
	Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych		
36	i laboratoryjnych	138	161
37	Zewnętrzne przyczyny zgonu	51	85
	w tym:		
38	wypadki komunikacyjne	12	20
39	samobójstwa	18	33

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja)

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10)

Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS ^a	No.
ludności population				
1007	965	1193	TOTAL	1
1034	1072	1202		2
1042	1069	1146		3
1080	1103	1182		4
			of which:	
2	3	3	Infectious and parasitic diseases of which	5
-	1	2	tuberculosis and sequelae of tuberculosis	6
230	291	252	Neoplasms	7
212	271	235	of which malignant neoplasms	8
			of which:	
8	11	13	malignant neoplasm of stomach	9
23	34	25	malignant neoplasm of colon	10
12	12	13	malignant neoplasm of pancreas	11
			malignant neoplasm of trachea, bronchu and lung	12
30	58	52	malignant neoplasm of female breast	13
29	18	12	malignant neoplasm of cervix uteri	14
5	3	2	malignant neoplasm of prostate	15
-	18	14	leukemia	16
8	8	8	Diseases of the blood and blood-forming organs	17
1	1	0		
			Endocrine, nutritional and metabolic diseases	18
19	15	20	of which diabetes mellitus	19
18	15	19	Mental and behavioural disorders	20
0	2	3	Diseases of the nervous system and sense organs	21
12	16	12	Diseases of the circulatory system	22
608	513	595	of which:	
			hypertensive diseases	23
22	15	24	ischemic heart disease	24
91	92	95	of which acute myocardial infarction	25
23	27	32	diseases of cerebrovascular	26
78	69	74		27
203	145	174	Diseases of the respiratory system	28
42	51	52	Diseases of the digestive system	29
23	35	33	of which fibrosis and cirrhosis of liver	30
3	6	5	Diseases of the skin and subcutaneous tissue	31
0	-	0	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue	32
2	1	1	Diseases of the genitourinary system	33
1	1	2	Conditions originating in the perinatal period	34
1	1	1	Congenital malformations	35
3	2	2		
			Symptoms and ill-defined conditions	36
117	125	150	Injuries and poisonings by external cause	37
18	44	56	of which:	
			transport accidents	38
5	9	15	intentional self-harm	39
3	15	20		

TABL. 209 (64). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ
 INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS		Ogółem Total		Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
		w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousand live births				
OGÓŁEM	2010	78	627	696	552	470	744
TOTAL	2015	40	378	320	436	343	403
	2016	45	424	478	367	414	431
	2017	31	289	290	288	360	239
w tym: of which:							
Choroby zakaźne i pasożytnicze Infectious and parasitic diseases		–	–	–	–	–	–
w tym posocznica of which septicaemia		–	–	–	–	–	–
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe Congenital malformations, deformations		17	159	163	154	180	143
w tym: of which:							
wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego congenital malformations of the nervous system		3	28	18	38	22	32
wrodzone wady serca congenital malformation of heart		7	65	72	58	90	48
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym Conditions originating in the perinatal period		14	131	127	135	180	96
w tym: of which:							
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu disorders related to length of gestation and fetal growth		8	75	91	58	112	48
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego respiratory disorders specific to the perinatal period		4	37	18	58	45	32

TABL. 21 (65). ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘSUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	793	610	517	TOTAL
w tym dokonane	233	199	181	of which committed
Miasta	408	289	251	Urban areas
Wieś	385	321	266	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	–	1	–	12 and less
13–18	31	34	1	13–18
19–24	88	59	9	19–24
25–29	90	81	14	25–29
30–49	357	242	62	30–49
50–69	189	157	76	50–69
70 lat i więcej	38	36	19	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP) wygenerowane w dniu 30 lipca 2019 r.

a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP) generated on 30th July 2019.

TABL. 22 (66). PRZECIETNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA

LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MEŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2010	71,8	57,4	43,2	29,7	18,2
TOTAL	2015	73,0	58,3	43,9	30,2	18,6
	2017	73,8	59,1	44,8	31,0	19,3
	2018	73,6	59,0	44,6	31,0	19,1
Miasta		74,7	60,1	45,6	31,8	19,7
Urban areas						
Wieś		72,8	58,2	43,8	30,2	18,5
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	80,9	66,5	51,8	37,3	23,8
TOTAL	2015	82,2	67,7	53,0	38,2	24,5
	2017	82,2	67,6	52,8	38,3	24,6
	2018	82,1	67,5	52,7	38,2	24,6
Miasta		82,3	67,6	52,8	38,3	24,8
Urban areas						
Wieś		82,0	67,5	52,7	38,1	24,5
Rural areas						

TABL. 23 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migra- tion
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagra- nicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	11373	6099	4945	329	13918	7190	6421	307	-2545
TOTAL	2015	10092	5034	4712	•	12466	6286	5728	•	-2374 ^c
	2017	10289	5082	4863	344	12514	6557	5814	143	-2225
	2018	11611	5699	5581	331	14063	7456	6452	155	-2452
Miasta	2010	4381	1783	2433	165	7566	3485	3825	256	-3185
Urban areas	2015	3863	1431	2215	•	6325	2860	3131	•	-2462 ^c
	2017	3837	1335	2345	157	6169	2903	3190	76	-2332
	2018	4591	1554	2880	157	6947	3245	3602	100	-2356
Wieś	2010	6992	4316	2512	164	6352	3705	2596	51	640
Rural areas	2015	6229	3603	2497	•	6141	3426	2597	•	88 ^c
	2017	6452	3747	2518	187	6345	3654	2624	67	107
	2018	7020	4145	2701	174	7116	4211	2850	55	-96

NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM	2010	8,9	4,7	3,8	0,3	10,8	5,6	5,0	0,2	-2,0
TOTAL	2015	8,0	4,0	3,7	•	9,9	5,0	4,5	•	-1,9
	2017	8,2	4,1	3,9	0,3	10,0	5,2	4,7	0,1	-1,8
	2018	9,3	4,6	4,5	0,3	11,3	6,0	5,2	0,1	-2,0
Miasta	2010	7,5	3,1	4,2	0,3	13,0	6,0	6,6	0,4	-5,5
Urban areas	2015	6,9	2,5	3,9	•	11,2	5,1	5,6	•	-4,4
	2017	6,9	2,4	4,2	0,3	11,1	5,2	5,7	0,1	-4,2
	2018	8,2	2,8	5,1	0,3	12,4	5,8	6,4	0,2	-4,2
Wieś	2010	9,9	6,1	3,6	0,2	9,0	5,3	3,7	0,1	0,9
Rural areas	2015	8,9	5,2	3,6	•	8,8	4,9	3,7	•	0,1
	2017	9,3	5,4	3,6	0,3	9,2	5,3	3,8	0,1	0,2
	2018	10,2	6,1	3,9	0,3	10,4	6,1	4,2	0,1	-0,1

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABLE 24 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM TOTAL	2010	11044	8199	2845	13611	8199	5412
	2015	9746	7269	2477	12014	7269	4745
	2017	9945	7376	2569	12371	7376	4995
	2018	11280	8372	2908	13908	8372	5536
Miasta Urban areas	2010	4216	2907	1309	7310	4107	3203
	2015	3646	2522	1124	5991	3295	2696
	2017	3680	2632	1048	6093	3320	2773
	2018	4434	3183	1251	6847	3720	3127
Wieś Rural areas	2010	6828	5292	1536	6301	4092	2209
	2015	6100	4747	1353	6023	3974	2049
	2017	6265	4744	1521	6278	4056	2222
	2018	6846	5189	1657	7061	4652	2409
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM TOTAL	2010	8,6	6,4	2,2	10,6	6,4	4,2
	2015	7,7	5,8	2,0	9,5	5,8	3,8
	2017	8,0	5,9	2,1	9,9	5,9	4,0
	2018	9,1	6,7	2,3	11,2	6,7	4,4
Miasta Urban areas	2010	7,3	5,0	2,3	12,6	7,1	5,5
	2015	6,5	4,5	2,0	10,6	5,8	4,8
	2017	6,6	4,7	1,9	10,9	5,9	5,0
	2018	7,9	5,7	2,2	12,2	6,7	5,6
Wieś Rural areas	2010	9,7	7,5	2,2	9,0	5,8	3,1
	2015	8,8	6,8	1,9	8,6	5,7	2,9
	2017	9,1	6,9	2,2	9,1	5,9	3,2
	2018	10,0	7,6	2,4	10,3	6,8	3,5

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 25 (69). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczy- źni males	kobiety females	ogółem total	mężczy- źni males	kobiety females	ogółem total	mężczy- źni males	kobiety females
OGÓŁEM TOTAL									
2010	11044	5151	5893	13611	6184	7427	-2567	-1033	-1534
2015	9746	4540	5206	12014	5602	6412	-2268	-1062	-1206
2017	9945	4760	5185	12371	5743	6628	-2426	-983	-1443
2018	11280	5323	5957	13908	6476	7432	-2628	-1153	-1475
0–4 lata	1113	556	557	1303	661	642	-190	-105	-85
5–9	853	445	408	910	487	423	-57	-42	-15
10–14	504	262	242	523	266	257	-19	-4	-15
15–19	392	196	196	436	218	218	-44	-22	-22
20–24	733	246	487	916	318	598	-183	-72	-111
25–29	1646	610	1036	2577	981	1596	-931	-371	-560
30–34	1663	756	907	2448	1115	1333	-785	-359	-426
35–39	1167	581	586	1519	791	728	-352	-210	-142
40–44	780	415	365	903	483	420	-123	-68	-55
45–49	450	257	193	460	265	195	-10	-8	-2
50–54	381	198	183	348	182	166	33	16	17
55–59	397	206	191	364	182	182	33	24	9
60–64	428	231	197	386	189	197	42	42	–
65 lat i więcej and more	773	364	409	815	338	477	-42	26	-68

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (70). MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW
 INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX
 AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS		Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM TOTAL	2010	329	221	108	307	134	173	22	87	-65
	2014	346	188	158	452	223	229	-106	-35	-71
	2017	344	185	159	143	69	74	201	116	85
	2018	331	179	152	155	72	83	176	107	69
0–4 lata	171	83	88	3	3	–	168	80	88	
5–9	45	24	21	17	6	11	28	18	10	
10–14	7	4	3	9	3	6	-2	1	-3	
15–19	1	1	–	10	9	1	-9	-8	-1	
20–24	4	3	1	10	6	4	-6	-3	-3	
25–29	10	6	4	21	8	13	-11	-2	-9	
30–34	14	11	3	19	9	10	-5	2	-7	
35–39	22	13	9	23	8	15	-1	5	-6	
40–44	8	7	1	12	6	6	-4	1	-5	
45–49	5	2	3	9	4	5	-4	-2	-2	
50–54	4	3	1	6	–	6	-2	3	-5	
55–59	14	7	7	7	3	4	7	4	3	
60–64	8	4	4	5	5	–	3	-1	4	
65 lat i więcej and more	18	11	7	4	2	2	14	9	5	

TABL. 27 (71). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**

Stan w dniu 31 grudnia
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS
As of 31st December

L.p.	KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2017	2018
		jednostki kościelne ^a church units ^a			
	Kościół Katolicki				
	Catholic Church				
1	Kościół Rzymskokatolicki ^b	546	546	546	546
	Protestanckie i tradycji protestanckiej				
	Protestant and Protestant-tradition				
2	Kościół Chrześcijan Baptystów ^c	1	1	1	1
3	Kościół Ewangelicko-Augsburski ^c	1 ^d	21 ^e	–	–
4	Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	5	6	4	4
5	Kościół Zielonoświątkowy	3	3	3	3
6	Kościół Wolnych Chrześcijan	.	.	.	–
7	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	3	3	3	3
8	Kościół Chrystusowy w RP ^f	2	1	1	1
9	Kościół Chrześcijański "Wieczernik"	1	1	1 ^h	1
10	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny ^c	1	1	1	1
11	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1	1	1	1
12	Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	1	1	1	1
13	Nowoapostolski Kościół w Polsce	1	1	1	1
14	Kościół Ewangelicko-Reformowany ^c	–	–	–	–
15	Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	.	.	.	1
	Starokatolickie				
	Old Catholic				
16	Kościół Polskokatolicki ^c	6	7	6	6
17	Katolicki Kościół Narodowy w Polsce	.	.	.	1
	Islamski				
	Muslim				
18	Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul Bayt	–	–	–	–
19	Liga Muzułmańska w RP	.	.	.	1
20	Zachodni Zakon Sufi w Polsce	.	.	.	–
	Dalekiego Wschodu				
	Far Eastern Religions				
21	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang w Polsce ^l	–	–	–	–
22	Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	3	1	1	–
23	Związek Buddystów Zen "Bodhidharma"	.	.	.	–
	Inne				
	Other				
24	Świadkowie Jehowy w Polsce	47	31	31	30
25	Rodzimy Kościół Polski	1	1 ^k	1	1
26	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (Mormoni)	1	1 ^l	1	1
27	Kościół Armia Zbawienia w RP	1	1	1	1

a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. b Dane dotyczą diecezji kieleckiej i sandomierskiej;

d Dane dotyczą 2008 r. e Dane dotyczą diecezji warszawskiej. f Do 2010 r – Wspólnota Kościołów Chrystusowych Karma Kamtsang. k Dane dotyczą 2011 r. l Dane dotyczą 2014 r.

a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. b Data concern dioceses of Ecumenical Council. d Data concern 2008. e Data concern warszawska diocese. f Until 2010 – Wspólnota Kościołów Tradycji Karma Kamtsang. k Data concern 2011. l Data concern 2014.

2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	No.
duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful				
1416	1497	1480	1479	1455346	1436488	1440225	1422586	1
1	1	1	1	19	17	18	21	2
–	18 ^e	–	–	40 ^d	4005 ^e	–	–	3
9	13	11	11	203	246	296	296	4
4	3	3	3	158	164	145	146	5
.	.	.	2	6
1	–	2	2	136	130	131	130	7
4	5	5	5	92	99	113	117	8
4	4	4 ^h	4	125	70	50 ^h	50	9
1	1	1	1	55	70	73	73	10
2	3	2	1	35	43	41	35	11
1	3	2	3	32	45	53	53	12
–	–	–	–	14	17	14	14	13
–	–	–	–	8	8	8	8	14
.	.	.	2	.	.	.	30	15
6	5	5	5	1411	557	745	744	16
.	.	.	–	.	.	.	100	17
–	–	–	–	–	–	180 ^j	180 ^j	18
.	.	.	1	.	.	.	2200	19
.	.	.	–	.	.	.	5	20
–	–	–	–	60	60	60	60	21
–	2	2	2	–	19	19	19	22
.	.	.	–	.	.	.	1	23
–	.	193	183	2988	2929	2913	2846	24
.	2 ^k	1	1	.	200 ^k	28	30	25
1	3 ^l	4	4	10	16 ^l	26	26	26
1	1	2	–	20	12	16	16	27

dane o liczbie wiernych dotyczą osób ochrzczonych. c Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. w RP. h Dane dotyczą 2016 r. i Szacunkowa liczebność społeczności szyickiej. j Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji

Kielce and Sandomierz; data on the number of adherents concern baptized persons. c Church associated in the Polish Chrystusowych w RP. h Data concern 2016. i Estimated number of Shiite Community. j Until 2011 – Związek Buddyjski

TABL. 28 (72). **REZYDENCI^a**

Stan w dniu 31 grudnia

USUAL RESIDENCE POPULATION^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	1268,1	1232,0	1226,2	T O T A L in thousands
mężczyźni w tys.	619,4	601,0	598,1	males in thousands
kobiety:				females:
w tys.	648,7	631,0	628,1	in thousands
na 100 mężczyzn	104,7	105,0	105,0	per 100 males
Miasta:				Urban areas:
w tys.	570,3	547,0	548,1	in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	45,0	44,4	44,7	in % of total residence population
Wieś:				Rural areas:
w tys.	697,9	685,0	678,1	in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	55,0	55,6	55,3	in % of total residence population

a Patrz uwagi ogólne do działu "Ludność", ust. 11 na str. 114.

a See general notes to the chapter "Population", item 11 on page 114.

TABL. 29 (73). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands			
O G Ó Ł E M	1268,1	1232,0	1226,2	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	232,1	205,6	204,1	Pre-working age
Miasta	92,9	83,6	83,9	Urban areas
mężczyźni	47,7	43,1	43,1	males
kobiety	45,2	40,5	40,7	females
Wieś	139,2	122,0	120,2	Rural areas
mężczyźni	71,1	62,3	61,5	males
kobiety	68,1	59,7	58,7	females
W wieku produkcyjnym	803,9	748,9	738,1	Working age
w tym w wieku mobilnym	487,9	464,1	456,8	of which of mobility age
Miasta	370,6	325,7	321,6	Urban areas
mężczyźni	191,8	172,7	170,9	males
w tym w wieku mobilnym	110,4	101,5	100,2	of which of mobility age
kobiety	178,8	152,9	150,7	females
w tym w wieku mobilnym	106,6	96,9	95,8	of which of mobility age
Wieś	433,3	423,3	416,5	Rural areas
mężczyźni	236,9	232,3	228,6	males
w tym w wieku mobilnym	141,5	138,8	136,2	of which of mobility age
kobiety	196,4	191,0	187,9	females
w tym w wieku mobilnym	129,5	127,0	124,6	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	232,1	277,4	284,1	Post-working age
Miasta	106,7	137,7	142,6	Urban areas
mężczyźni	32,3	43,8	45,8	males
kobiety	74,5	94,0	96,8	females
Wieś	125,4	139,7	141,4	Rural areas
mężczyźni	39,6	46,9	48,2	males
kobiety	85,7	92,8	93,2	females

a Patrz uwagi ogólne do działu "Ludność", ust. 11 na str. 114

a See general notes to the chapter "Population", item 11 on page 114.

Uwagi ogólne

General notes

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

1 Dane zawarte w tabl. 1, 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowacanych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych.

1. Data in tables 1, 2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households and homeless.

Dane BAEL od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

The LFS data since 2010 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.

2 Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work. **Economically active persons** include employed and unemployed persons:

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

— performed, for at least 1 hour, any work generating pay or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,

— wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,

— formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover in LFS there is accepted if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

— formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; ponadto w BAEL przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

2) **unemployed persons** are persons aged 15—74 who simultaneously fulfilled three conditions:

— within the reference week were not em-

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych, z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 4 na str. 142;
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie;
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez

- employed,
- within 4 weeks (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land with some exceptions in 2005-2009; see item 4 on page 142,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture;
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-ope-

agentów);

- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

2. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

3. Dane dotyczące **pracujących według stanu** w dniu 31 grudnia podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

4. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia** w latach 2002-2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

5. Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Informacja dotyczy pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

6. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi

ratives (agricultural producers' co-operatives and co-operatives established on their basis as well as agricultural farmers' co-operatives);

- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

2. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

3. Data concerning **employment on a given day** as of 31st December are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

4. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31st December** in 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005-2009 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

5. Data concerning **average paid employment** include exclusively employees hired on the basis of an employment contract. Information concerns full- and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

6. Agents are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which

zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

7. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

8. Dane grupowane według sekcji i działów opracowano metodą przedsiębiorstw. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 25.

9. Dane w tablicach 6 – 11 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

10. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

12. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które

is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commissions (wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

7. Data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

8. Data grouped according to sections and divisions were compiled using the enterprise method. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

9. Data in tables 6 – 11 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.

10. **Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

11. **Newly created jobs** are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

12. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees, excluding seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left

przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i bezpłatne) w badanym okresie do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedniego.

13. Dane o absolwentach podejmujących pierwszą pracę dotyczą pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo).

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 czerwca 2004 r., (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1265, z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek

work as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and unpaid vacations (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and unpaid vacations) during a survey period to the number of full-time paid employees on a given day as of 31st December the previous year.

13. Data regarding school leavers starting work for the first time concern full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees).

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20th April 2004 on Promotion Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments) are classified as unemployed.

An **unemployed person** is a person aged 18 and more and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam covering this school curriculum) or tertiary schools in part-time programme, registered in the local labour office competent for his/her place of residence (permanent or temporary), and seeking employment or any other income-generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons

budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1265, z późniejszymi zmianami)).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane opracowano na podstawie statystycznych kart wypadków przy pracy oraz sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) w przypadku poszkodowanych w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Za **jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.**

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkami przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Information concerning **Labour Fund** expenditures are given according to Law dated 20th April 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments).

Work conditions

1. Information on **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information on accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data were compiled on the basis of statistical reports of accidents at work as well as on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) in cases of persons injured on private farms in agriculture.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason, leading to injury or death, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to an accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases, if the employee had such an accident:

- during a business trip,
- during training within the scope of national self-defence,
- when performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

2. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

4. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy grupowane są zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

5. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna dwóch stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

6. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pożytkiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budow-

2. **Serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems - disrupting primary bodily functions - resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. **Fatal accident at work** is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

4. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendation.

5. **Incidence ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

6. Information on **persons exposed to physical health risk factors** is compiled on the basis of reports, wherein:

1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of

- lanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
 - 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

7. Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania i wyznaczania dopuszczalności ryzyka w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, związanego z zagrożeniami występującymi w miejscu pracy.

8. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

9. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” — „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

7. Occupational risk assessment is the process of analysing and determining the acceptability of risk related to workplace hazards in the area of occupational health and safety.

8. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the physical health risk factors occurring in the work environment or the nature of performed work.

9. Detailed explanations and information concerning work conditions are contained in CSO's publications from series "Statistical information and report" — "Accidents at Work" and "Working Conditions".

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (74). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL

ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages			kwartaly quarters					
				I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys.	1221	1167	1016	1008	1010	1008	1007	1006	POPULATION in thousands
Mężczyźni	604	575	491	487	488	487	486	486	Men
Kobiety	617	592	525	521	522	521	521	520	Women
Aktywni zawodowo	692	654	558	539	542	543	539	530	Economically active persons
mężczyźni	389	368	313	301	304	303	300	299	men
kobiety	303	286	245	237	238	240	239	231	women
Pracujący	609	588	519	507	498	516	511	505	Employed persons
mężczyźni	342	330	290	283	277	286	284	285	men
kobiety	267	258	228	225	221	230	227	220	women
Bezrobotni^a	83	66	39	31	44	27	28	25	Unemployed persons^a
mężczyźni	47	38	22	18	27	17	16	14	men
kobiety	36	28	16	13	17	10	13	11	women
Bierni zawodowo	529	514	458	469	468	465	468	476	Economically inactive persons
Mężczyźni	215	207	178	185	184	184	186	187	Men
Kobiety	314	306	280	284	284	281	282	289	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	56,7	56,0	54,9	53,5	53,7	53,9	53,5	52,7	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	64,4	64,0	63,7	61,8	62,3	62,2	61,7	61,5	men
kobiety	49,1	48,3	46,7	45,5	45,6	46,1	45,9	44,4	women
Miasta	55,0	52,9	52,8	53,1	53,6	54,1	52,5	52,1	Urban areas
Wieś	57,9	58,5	56,4	53,7	53,6	53,7	54,5	53,1	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	49,9	50,4	51,1	50,3	49,3	51,2	50,7	50,2	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	56,6	57,4	59,1	58,1	56,8	58,7	58,4	58,6	men
kobiety	43,3	43,6	43,4	43,2	42,3	44,1	43,6	42,3	women
Miasta	47,2	47,3	48,5	49,8	48,6	51,5	49,8	49,9	Urban areas
Wieś	52,0	52,8	52,9	50,7	49,9	51,0	51,5	50,4	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	12,0	10,1	7,0	5,8	8,1	5,0	5,2	4,7	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	12,1	10,3	7,0	6,0	8,9	5,6	5,3	4,7	men
kobiety	11,9	9,8	6,5	5,5	7,1	4,2	5,4	4,8	women
Miasta	14,3	10,7	8,1	5,9	9,7	5,4	5,1	3,9	Urban areas
Wieś	10,2	9,7	6,2	5,6	6,9	5,0	5,2	5,0	Rural areas

a Osoby w wieku 15—74 lata.

a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (75). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2018 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popu- lation	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Economi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaźnik zatrud- nienia Employ- ment rate	Stopa bezro- bocia Unem- pLOY- ment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
	w tys in thousands					w % in %		
OGÓŁEM TOTAL	1006	530	505	25	476	52,7	50,2	4,7
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyjnym ^b of which of working age ^b	694	510	485	25	185	73,5	69,9	4,9
15–24 lata	122	40	35	5	82	32,8	28,7	12,5
25–34	161	121	114	7	40	75,2	70,8	5,8
35–44	173	150	142	8	23	86,7	82,1	5,3
45–54	146	121	118	3	25	82,9	80,8	2,5
55 lat i więcej and more	405	97	96	2	307	24,0	23,7	2,1
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe Tertiary	215	166	161	5	49	77,2	74,9	3,0
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	248	148	143	5	101	59,7	57,7	3,4
Średnie ogólnokształcące General secondary	99	45	41	3	55	45,5	41,4	6,7
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	249	146	137	9	103	58,6	55,0	6,2
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	195	25	23	2	169	12,8	11,8	8,0

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący

Employment

TABL. 3 (76). **PRACUJĄCY**^a

Stan w dniu 31 grudnia

EMPLOYED PERSONS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym kobiety of which females
O G Ó Ł E M	458414	465034	481247	484984	233354
TOTAL					
sektor publiczny public sector	97985	89708	90771	91859	61364
sektor prywatny private sector	360429	375326	390476	393125	171990
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture ^b , forestry and fishing	149706	149653	149670	149507	74673
Przemysł Industry	81539	80207	83253	83433	23521
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	69839	69380	72409	72307	21347
Budownictwo Construction	26596	24233	25662	27250	2605
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	59099	59996	62243	61608	33175
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	19376	19034	21189	21190	3812
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	4715	5703	6299	6347	4145
Informacja i komunikacja Information and communication	2792	3327	4221	4152	1146
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	6173	5484	5338	5317	3690
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ	3402	3560	4139	4152	1966
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	8376	9713	10375	10827	5683
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ	7779	9234	11530	11251	4810
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	20031	20871	20222	20405	13018
Edukacja Education	32698	31956	32507	32998	26278
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	27238	30217	31464	32367	25633
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	3955	4056	4313	4339	2606
Pozostała działalność usługowa Other service activities	4939	7790	8822	9841	6593

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 143.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 4 on page 143.

TABL. 4 (77). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
 Stan w dniu 31 grudnia
 EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which		
			zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	agenci agents	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers
O G Ó Ł E M	2010	206808	204313	223	2090
T O T A L	2015	201990	199598	260	2007
	2017	211505	209272	#	1947
	2018	216182	214011	#	1862
sektor publiczny public sector		84815	84815	–	–
sektor prywatny private sector		131367	129196	#	1862
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		1850	1743	–	24
Przemysł Industry		69965	69368	–	597
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		61627	61047	–	580
Budownictwo Construction		11370	11109	–	261
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		25889	25294	#	557
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		7251	7113	–	135
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		3068	2991	–	77
Informacja i komunikacja Information and communication		1552	1546	–	6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		2518	2329	#	#
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		2822	2814	–	8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		2839	2790	–	49
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		5656	5624	–	32
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		19408	19408	–	–
Edukacja Education		31620	31584	–	36
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		26438	26370	–	68
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		3625	3622	–	#
Pozostała działalność usługowa Other service activities		280	275	–	5

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (78). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	233027	223981	236868	241530	202846	T O T A L
sektor publiczny	86705	79688	80728	81137	81137	public sector
sektor prywatny	146322	144294	156140	160393	121710	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1513	1578	1617	1714	1375	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł przetwórstwo przemysłowe	66157	62440	69732	71362	65997	Industry manufacturing
Budownictwo	19631	15825	15684	16449	10359	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	38264	34723	35324	36348	24022	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	9146	9258	10065	10322	7117	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3374	3806	3903	3959	2677	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1303	1745	1915	1857	1419	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3061	2774	2718	2661	2218	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2943	2708	3210	3212	2632	Real estate activities ^Δ
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4659	4512	4452	4685	2511	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	3556	4310	5984	6158	5442	Administrative and support service activities ^Δ
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	19340	18937	18650	18479	18479	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	30405	29509	30145	30361	30054	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	24634	24842	25844	26167	24986	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3322	3335	3525	3517	3397	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	1720	3682	4100	4279	161	Other service activities

^a Bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (79). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a

Stan w dniu 31 grudnia

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
		ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	2010	190296	91089	14017	8698
TOTAL	2015	186011	92505	13587	9093
	2017	196326	96781	12946	8568
	2018	201333	99923	12678	8278
sektor publiczny public sector		78662	54097	6153	4401
sektor prywatny private sector		122671	45826	6525	3877
w tym z ogółem: of which of total:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		1339	299	404	295
Przemysł Industry		67360	19166	2008	993
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		59208	17542	1839	928
Budownictwo Construction		10674	1095	435	116
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		24212	13407	1082	627
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		6965	835	148	48
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		2659	1830	332	236
Informacja i komunikacja Information and communication		1382	469	164	91
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		2256	1743	73	55
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ		2574	1252	240	136
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		2559	1597	231	151
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ		5065	1838	559	379
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		18842	12095	566	349
Edukacja Education		27163	22051	4421	3312
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		24907	20190	1463	1072
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		3114	1876	508	395
Pozostała działalność usługowa Other service activities		262	180	13	7

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Including seasonal and temporary paid employees

TABL. 7 (80). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %
			kobiety women	podejmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych persons returning from child-care leaves	
OGÓŁEM	2010	42143	15363	5061	23072	599	22,3
TOTAL	2015	37109	15074	4887	23260	223	20,2
	2017	43419	18220	5890	26852	238	22,9
	2018	42334	17408	5141	26228	270	21,6
sektor publiczny public sector		9648	6306	1084	6680	89	12,3
sektor prywatny private sector		32686	11102	4057	19548	181	27,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		262	42	43	185	–	20,2
Przemysł Industry		14917	4164	1745	9822	54	22,6
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		13770	3928	1663	9089	53	23,8
Budownictwo Construction		3871	233	618	2037	5	37,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		6565	3540	1029	3700	72	28,4
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		2381	169	71	1430	#	35,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		848	525	94	401	11	32,7
Informacja i komunikacja Information and communication		218	70	35	116	#	14,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		260	209	38	154	6	11,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ		635	246	47	510	4	24,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		687	378	115	351	10	28,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ		2639	1056	174	1417	#	54,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		2940	1886	325	2172	36	15,7
Edukacja Education		2804	2304	230	1800	31	10,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		2871	2313	499	1839	34	11,9
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		363	229	52	252	#	11,6
Pozostała działalność usługowa Other service activities		73	44	26	42	–	32,4

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (81). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number						Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przenie- sieni na eme- ryturę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabilita- cję retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wychow- awczych taking child- care		
			przez zakład pracy by em- ployer	przez praco- wnika by em- ployee				
OGÓŁEM	2010	38257	13522	5326	2515	1365	682	20,2
TOTAL	2015	34002	12305	5873	2879	2367	374	18,4
	2017	36460	14099	2830	3867	3512	362	19,2
	2018	37443	14807	2302	3921	3282	347	19,0
sektor publiczny public sector		8746	5512	409	428	2062	124	11,1
sektor prywatny private sector		28697	9295	1893	3493	1220	223	24,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		239	49	9	16	23	–	18,4
Przemysł Industry		13273	3409	963	1663	924	79	20,1
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		12169	3144	881	1552	718	77	21,0
Budownictwo Construction		3465	219	123	260	85	6	33,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		5485	2903	431	802	139	85	23,6
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		2066	171	69	199	62	8	30,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		753	493	38	128	19	8	29,1

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (81). **ZWOLNIENIA Z PRACY**^a (dok.)
TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przenie- sieni na eme- ryturę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabilita- cję retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wychow- aw- czych taking child- care	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez praco- wnika by em- ployee			
Informacja i komunikacja Information and communication	295	87	35	77	10	7	19,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	328	256	13	44	54	13	14,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ	600	217	31	24	72	#	23,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	498	267	19	75	36	7	20,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ	2392	924	173	169	66	#	49,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security ^Δ	2654	1664	114	93	459	51	14,0
Edukacja Education	2491	1976	199	106	640	31	9,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	2480	1917	72	239	615	45	10,2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	391	236	12	19	76	4	12,5
Pozostała działalność usługowa Other service activities	33	19	#	7	#	-	14,7

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (82). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – school leavers				
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post- secondary and secondary vocational	liceów ogólno- kształcą- cych general second-ary	zasadni- czych zawo- dowych basic voca- tional	
OGÓŁEM	2010	4106	1817	1535	1130	556	885
TOTAL	2015	3345	1272	1567	833	359	586
	2017	4100	1732	1675	1055	495	875
	2018	2817	1369	1181	619	369	648
sektor publiczny public sector		792	549	521	124	100	47
sektor prywatny private sector		2025	820	660	495	269	601
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		29	4	15	12	#	#
Przemysł Industry		1003	315	299	300	125	279
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		948	290	271	291	119	267
Budownictwo Construction		258	31	76	42	15	125
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		451	247	99	114	97	141
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		28	#	3	10	5	10
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		49	28	6	11	13	19
Informacja i komunikacja Information and communication		18	7	12	5	–	#
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		34	28	24	#	#	#
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ		24	13	17	–	#	5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		50	28	39	#	6	#
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ		26	12	7	4	4	11
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		269	191	182	36	41	10
Edukacja Education		131	109	95	20	9	7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		390	312	277	52	40	21
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		34	24	19	6	6	#
Pozostała działalność usługowa Other service activities		23	19	#	#	#	#

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABLE 10 (83). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE W 2018 R.**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities em- ploying more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities em- ploying more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost-ka- ch o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities em- ploying more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	1,8	0,2	1,3	18,5	9,5	8,8	4,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	0,0	–	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
Przemysł Industry	0,7	0,1	0,5	3,8	2,8	1,4	1,3
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	0,0	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	0,7	0,1	0,5	3,6	2,7	1,2	1,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply ^Δ	–	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities ^Δ	0,0	–	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1
Budownictwo Construction	0,2	0,1	0,2	2,5	0,9	0,8	0,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	0,2	–	0,2	5,2	2,5	3,3	1,4
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	0,2	–	0,1	0,7	0,3	0,5	0,1

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 10 (83). MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R. (dok.)
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities em- ploying more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tysiącach in thousands							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	0,0	–	0,0	1,6	0,2	1,1	0,0
Informacja i komunikacja Information and communication	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	0,1	–	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ	0,0	–	0,0	0,2	0,0	0,2	0,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	0,0	0,0	0,0	0,7	0,2	0,2	0,0
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,1	0,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	0,1	0,0	0,1	0,4	0,3	0,2	0,2
Edukacja Education	0,0	0,0	0,0	1,4	1,1	0,4	0,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	0,2	0,0	0,2	0,5	0,3	0,2	0,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1
Pozostała działalność usługowa Other service activities	–	–	–	0,5	0,2	0,0	–

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (84). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	82141	66131	46570	44118	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	41199	32687	24225	23233	of which women
Z liczby ogółem - bezrobotni:					Of total number - unemployed persons:
dotychczas niepracujący	20450	13112	7600	6839	previously not employed
absolwenci ^a	5582	3734	2096	1893	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	16733	17561	11972	11284	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących					
zakładu pracy	1608	3247	2121	1807	terminated for company reasons
długotrwałe bezrobotni ^b	41464	37123	24304	22275	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	13693	8974	7497	7350	possessing benefit rights
posiadający co najmniej					
jedno dziecko do 6 roku życia	.	9719	8473	8345	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	3977	4191	3043	2781	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^c w %	15,2	12,5	8,8	8,3	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	432	756	1228	1156	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 145.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 2 on page 145.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy

TABL. 12 (85). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	125030	99476	87225	75011	Newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	60238	47146	41968	36117	women
dotychczas niepracujący	22348	21383	15914	12726	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących					
zakładu pracy	431	4561	3224	2490	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	126708	108779	97781	77463	Persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	60927	51040	46682	37109	women
z tytułu podjęcia pracy	49598	51117	46069	39562	received jobs

a W ciągu roku. a During the year.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	82141	41199	66131	32687	46570	24225	44118	23233
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	18280	9403	11463	5762	6546	3491	5996	3241
25–34	25623	14358	19351	10979	13848	8559	13092	8243
35–44	14888	7861	13713	7248	10649	5991	10335	5940
45–54	15722	7391	11428	5398	8014	3922	7549	3667
55 lat i więcej and more	7628	2186	10176	3300	7513	2262	7146	2142
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	10906	7502	10449	7187	7813	5496	7519	5358
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	20434	10919	16643	8858	11502	6508	10945	6254
Średnie ogólnokształcące General secondary	9235	6242	7084	4555	5003	3286	4908	3205
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	23662	9275	18221	6825	12668	5122	11836	4783
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	17904	7261	13734	5262	9584	3813	8910	3633

TABL. 13 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT ^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	25329	11030	19874	8530	14995	6657	13022	5675
3– 6	15426	8053	10372	5322	7561	3958	7085	3729
6–12	16159	8324	11193	5667	7475	3900	7816	4118
12–24	13861	7181	9790	5012	7014	4087	7073	4072
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	11366	6611	14902	8156	9525	5623	9122	5639
WEDŁUG STAŻU PRACY ^b BY WORK SENIORITY ^b								
Bez stażu pracy No work seniority	20450	11561	13112	7141	7600	4368	6839	3944
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej and less	12435	6932	12235	6697	9262	5308	8975	5204
1– 5	17965	8660	14694	7429	11312	6235	11190	6311
5–10	10565	5226	9347	4598	7070	3760	6798	3617
10–20	11137	5461	8935	4141	6499	3016	6031	2812
20–30	7526	2815	5805	2132	3656	1245	3229	1112
powyżej 30 lat more than 30 years	2063	544	2003	549	1171	293	1056	233

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych było 10845 osób (w tym 3904 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31st December 2018 among the unemployed were 10845 persons (of which 3904 women) aged 50 and more. S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (87). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY**^a
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	2768	2074	2484	2021	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	1741	1207	1479	1183	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	3674	1778	2441	1654	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	1859	1055	1409	917	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	24649	14802	11458	8992	Started training or internship with the employer
w tym kobiety	15228	9202	7602	5657	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	1331	1333	990	565	Started a social useful works
w tym kobiety	850	895	584	297	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	39413	36449	41601	35097	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (88). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY**^a
 EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	427,3	301,9	345,0	266,3	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	132,4	104,4	87,1	79,7	29,9	Unemployment benefits
Szkolenia	9,5	7,0	6,8	4,7	1,7	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	103,1	57,4	58,6	42,6	16,0	Means for starting of economic activity and equipping of workseat
Roboty publiczne	19,5	11,8	20,4	13,4	5,0	Public works
Prace interwencyjne	11,0	9,0	13,1	11,8	4,4	Interventional works
Stypendia za okres stażu	124,6	79,7	75,9	57,6	21,6	Scholarships for intership period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 146.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 3 on page 146.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - niezdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	z innym skutkie m with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	2010	2231	15	12	2204	24	579	1478	TOTAL
	2015	2010	12	15	1983	27	617	1288	
	2017	2190	8	20	2162	27	712	1386	
	2018	2098	5	13	2080	42	719	1184	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		18	–	–	18	–	3	13	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		874	2	11	861	16	272	569	Industry
górnictwo i wydobywanie		26	–	–	26	1	10	15	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe		790	2	11	777	15	242	518	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		18	–	–	18	–	3	15	electricity, gas, steam and air condition- ing supply ^Δ
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpa- dami; rekultywacja ^Δ		40	–	–	40	–	17	21	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		123	1	1	121	3	29	87	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		253	2	–	251	3	113	129	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		92	–	–	92	1	32	59	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		19	–	–	19	–	10	9	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		17	–	–	17	–	8	9	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		11	–	–	11	–	4	6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		16	–	–	16	–	8	8	Real estate activities ^Δ
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		6	–	–	6	–	3	3	Professional, scientific and technical activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (cd.)**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - niezdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	z innym skutkie m with other effect	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more		
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	51	–	1	50	–	22	28	Administrative and support service activities ^Δ	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	83	–	–	83	1	27	52	Public administration and defence; compulsory social security	
Edukacja	135	–	–	135	5	61	64	Education	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	367	–	–	367	12	111	132	Human health and social work activities	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	–	–	17	–	9	8	Arts, entertainment and recreation	
Pozostała działalność usługowa	16	–	–	16	1	7	8	Other service activities	
NA 1000 PRACUJĄCYCH^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (accident rate)									
O G Ó Ł E M	2010	7,5	0,1	0,0	7,4	0,1	1,9	5,0	T O T A L
	2015	6,4	0,0	0,0	6,3	0,1	2,0	4,1	
	2017	6,6	0,0	0,1	6,5	0,1	2,2	4,2	
	2018	6,2	0,0	0,0	6,2	0,1	2,1	3,5	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6,7	–	–	6,7	–	1,1	4,8	Agriculture, forestry and fishing	
Przemysł	10,5	0,0	0,1	10,3	0,2	3,3	6,8	Industry	
górnictwo i wydobywanie	9,6	–	–	9,6	0,4	3,7	5,5	mining and quarrying	
przetwórstwo przemysłowe	10,9	–	0,2	10,7	0,2	3,3	7,2	manufacturing	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	5,0	–	–	5,0	–	0,8	4,1	electricity, gas, steam and air conditioning supply ^Δ	
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	8,6	–	–	8,6	–	3,7	4,5	water supply; sewerage, waste management and remediation activities ^Δ	

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (dok.)**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - niezdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more	

NA 1000 PRACUJĄCYCH^c (wskaźnik wypadkowości) (dok.)

PER 1000 EMPLOYED PERSONS^c (accident rate) (cont.)

Budownictwo	4,7	0,0	0,0	4,6	0,1	1,1	3,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	4,1	0,0	-	4,1	0,1	1,8	2,1	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	4,3	-	-	4,3	0,1	1,5	2,8	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3,0	-	-	3,0	-	1,6	1,4	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4,1	-	-	4,1	-	1,9	2,2	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,1	-	-	2,1	-	0,8	1,1	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3,9	-	-	3,9	-	1,9	1,9	Real estate activities ^Δ
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,6	-	-	0,6	-	0,3	0,3	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	4,5	-	0,1	4,4	-	1,9	2,5	Administrative and support service activities ^Δ
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4,1	-	-	4,1	0,1	1,3	2,6	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	4,1	-	-	4,1	0,2	1,9	2,0	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11,5	-	-	11,5	0,4	3,5	4,1	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3,9	-	-	3,9	-	2,1	1,9	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	1,7	-	-	1,7	0,1	0,8	0,9	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (90). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**

CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor ve- hicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transporta- tion and storage	opieka zdrowo- tna i pomoc społecz- na human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwór- stwo przemy- słowe of which manu- facturing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODES OF INJURIES									
OGÓŁEM	2010	2231	10	1021	919	201	286	97	249
TOTAL	2015	2010	19	807	714	126	287	74	311
	2017	2190	24	835	743	140	240	115	421
	2018	2098	18	874	790	123	253	92	367
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi		57	–	25	24	4	8	1	10
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals									
w tym z preparatami chemicznymi		19	–	10	9	1	2	–	5
of which with chemicals									
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie		1	–	–	–	1	–	–	–
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt		566	3	196	175	29	71	38	83
Horizontal or vertical impact with or against a stationary object									
Uderzenie przez obiekt w ruchu		435	4	246	221	31	57	23	18
Struck by object in motion, collision with									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt		183	2	99	88	15	28	12	8
falling object									
obracający się, poruszający się lub transportowany obiekt, włączając pojazdy		72	–	44	43	8	9	3	1
moving or transported object									

a Zgłoszone w danym roku.

a Registered in a given year.

TABL. 17 (90). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (cd.)**

CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor ve- hicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transporta- tion and storage	opieka zdrowo- tna i pomoc społecz- na human health and social work activities
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manu- facturing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT-MODES OF INJURIES (cont.)								
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	420	2	174	161	21	47	3	131
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent								
w tym kontakt z przedmiotem ostrym	225	1	110	104	10	40	2	46
of which contact with sharp material agent								
Uwięzienie, zmiżdżenie	165	2	101	95	13	22	6	8
Trapped, crushed, etc.								
Obciążenie psychiczne lub fizyczne	412	6	126	112	24	43	17	98
Physical or mental stress								
w tym obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego	344	6	101	93	19	36	15	82
of which physical stress on the musculoskeletal system								
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	40	1	5	1	-	4	4	19
Bite, kick, etc. (human or animal)								
Pozostałe	1	-	1	1	-	-	-	-
Other								

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (90). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (dok.)**

CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor ve- hicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transporta- tion and storage	opieka zdrowo- tna i pomoc społecz- na human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemy- słowe of which manu- facturing					
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS									
OGÓŁEM	2010	4334	22	2128	1867	413	563	181	419
TOTAL	2015	3865	39	1741	1550	244	558	125	488
	2017	4362	49	1952	1763	324	461	180	645
	2018	4035	29	1918	1740	246	465	142	559
Niewłaściwy stan czynnika materialnego		280	3	159	140	19	28	12	21
Inappropriate condition of material objects/agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organization of:									
pracy work		154	1	92	85	16	12	2	13
stanowiska pracy workstation		183	–	99	92	15	21	1	13
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika		303	2	186	171	23	36	4	35
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nieużywanie sprzętu ochronnego przez pracownika		73	–	47	45	5	13	–	3
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika		270	–	157	143	18	44	4	17
Employee's inappropriate wilful action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^p		55	–	27	23	2	10	–	6
Employee's inappropriate mental and physical condition ^p									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		2567	22	1093	986	143	289	114	423
Employee's incorrect action									
Inne		150	1	58	55	5	12	5	28
Other									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse, etc.

TABL. 18 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	897	760	652	591	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	14	2	4	4	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries:
upadek osób	471	400	371	309	persons falling
uderzenie lub przygniecenie					persons hit or crushed
przez spadające przedmioty	56	56	40	37	by falling objects
przejechanie, uderzenie,					persons run over, hit or caught
pochwycenie przez środki					by moving means
transportu w ruchu	28	17	6	5	of transport
pochwycenie, uderzenie					persons caught or hit
przez części ruchome					by moving parts of machi-
maszyn i urządzeń	118	101	86	82	nery and equipment
uderzenie, przygniecenie,					persons hit, crushed or bitten
pogryzienie przez zwierzęta	90	63	51	42	by animals
działanie skrajnych temperatur	6	3	4	2	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	–	1	1	–	impact of harmful materials
inne wydarzenia	128	119	93	114	other contact-modes

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (92). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Zagrożenie Risks arising from							
		Ogółem Grand total		związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous conditions		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors
		na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
OGÓŁEM	2010	109,9	86,8	73,7	55,4	22,7	21,2	13,5	10,2
TOTAL	2015	99,6	78,2	68,6	53,6	19,4	17,8	11,7	6,7
	2017	93,7	72,2	63,0	46,1	21,1	18,5	9,6	7,6
	2018	81,4	66,1	55,7	42,7	19,4	18,2	6,4	5,2
sektor publiczny public sector		79,5	73,2	23,7	18,5	50,0	49,8	5,8	5,0
sektor prywatny private sector		82,0	64,1	64,8	49,6	10,6	9,2	6,5	5,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		68,5	24,9	63,1	21,8	2,3	–	3,1	3,1
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł Industry		121,8	97,7	98,0	77,7	13,4	11,3	10,4	8,7
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying		73,6	59,9	51,6	40,2	18,6	16,3	3,4	3,4
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		130,7	104,0	108,0	85,5	12,8	10,4	9,9	8,0
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		93,2	93,2	39,6	39,6	25,6	25,6	28,1	28,1
electricity, gas, steam and air condi- tioning supply ^Δ									
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		43,0	30,1	27,3	16,7	8,8	8,8	6,9	4,6
water supply; sewerage, waste management and remediation activities									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 147.

^a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 147.

TABL. 19 (92). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Risks arising from						
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous conditions		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery		
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
Budownictwo Construction	80,5	54,0	42,0	16,6	35,7	35,4	2,8	1,9	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	8,3	6,8	4,5	3,7	0,9	0,9	2,9	2,2	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	147,2	145,7	3,5	3,5	140,2	139,3	3,6	3,0	
Informacja i komunikacja Information and communication	–	–	–	–	–	–	–	–	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	79,2	50,7	68,6	50,7	–	–	10,6	–	
Edukacja Education	1,6	1,6	1,6	1,6	–	–	–	–	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	6,4	5,6	1,9	1,1	4,5	4,5	–	–	

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 147.

^a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 147.

TABL. 20 (93). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.

EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Prze- prowadzenie oceny ryzyka zawodo- wego Evaluation of occupa- tional risk	Wyeliminow- anie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk		
			techniczne technical	organiza- cyjne organiza- tional	ochrony indywidual- nej individuality protection
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey					
OGÓŁEM TOTAL	281,9	174,2	42,6	63,5	131,7
sektor publiczny public sector	180,8	96,5	13,0	30,4	84,3
sektor prywatny private sector	310,7	196,4	51,1	72,9	145,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	99,7	257,0	46,0	14,0	200,9
Przemysł Industry	315,3	213,6	63,0	71,3	168,9
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	258,3	129,0	23,9	23,9	110,0
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	330,3	217,0	58,7	67,1	168,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	101,5	297,6	214,8	228,3	284,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities ^Δ	320,5	139,0	14,7	20,8	111,2
Budownictwo Construction	324,9	210,0	37,8	52,0	186,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	285,7	153,3	20,3	94,0	66,7
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	171,1	131,1	24,3	24,4	105,8
Informacja i komunikacja Information and communication	243,3	56,1	37,2	16,8	18,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	725,5	392,2	196,1	196,1	392,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ	329,5	29,6	–	29,6	–
Edukacja Education	88,0	–	–	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	220,8	88,3	12,3	39,1	82,3

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 147. b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 148.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 147. b See general notes, item 7 on page 148.

TABL. 21 (94). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thousand employees		
OGÓŁEM	2010	80	32,4	TOTAL
	2015	86	35,9	
	2017	96	38,5	
	2018	95	37,0	
Pylice płuc		35	13,6	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu		2	0,8	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Astma oskrzelowa		3	1,2	Bronchial asthma
Zewnętrzno pochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych		1	0,4	Extrinsic allergic alveolitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		15	5,8	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi		5	1,9	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry		7	2,7	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		2	0,8	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		7	2,7	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem		3	1,2	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensoneural type
Zespół wibracyjny				Vibration syndrome
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		13	5,1	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (95). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilak- tyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżyw- cze Other nutrition	Dodatki pienięż- ne Special pay	Skróco- ny czas pracy Short- time work	Dodat- kowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczegól- nych warun- kach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
OGÓŁEM	2010	17516	35679	2115	14331	1165	4085	554
TOTAL	2015	16525	20945	2135	10468	617	1991	269
	2017	16104	17125	1009	10673	442	1135	368
	2018	16510	19661	1054	10663	487	1090	417
sektor publiczny public sector		3563	4018	183	4411	212	954	305
sektor prywatny private sector		12947	15643	871	6252	275	136	112
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		371	421	27	–	1	3	–
Przemysł Industry		13225	15398	888	9398	416	257	169
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying		1176	1236	–	944	–	–	33
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		9983	12492	616	6710	397	241	64
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply ^Δ		1086	1039	76	1293	11	6	72
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities ^Δ		980	631	196	451	8	10	–
Budownictwo Construction		1106	1271	106	71	2	4	1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		248	486	22	18	9	1	1
Transport i gospodarka magazynowa ^Δ Transportation and storage		1221	928	11	815	–	785	124
Informacja i komunikacja Information and communication		16	–	–	79	–	–	–
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ		279	268	–	145	13	13	–
Edukacja Education		–	–	–	137	–	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		44	889	–	–	45	27	122

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 147. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 6 on page 147. ^b Or particular character.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne, wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy niezależnie od źródeł ich finansowania (ze środków własnych lub refundowanych) oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca lub pełniona służba.

Częściowe spełnienie wynagrodzenia w innej formie (w postaci papierów wartościowych oraz świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalentów) jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy przewidują to ustawowe przepisy prawa pracy lub układ zbiorowy pracy.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bez-osobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Wynagrodzenia osobowe obejmują w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, dodatki za staż pracy oraz inne dodatki za szczególne właściwości pracy, szczególne kwalifikacje lub warunki pracy, premie i nagrody regulaminowe i uznaniowe, dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia dodatkowe za prace wykonywane w ramach obowiązującego wymiaru czasu pracy, lecz nie wynikające z zakresu czynności, wynagrodzenia za czynności przewidziane do wykonania poza normalnymi godzinami pracy w zakładzie lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, wyrównanie do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy wypłacane ze środków

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments paid to employees or other natural persons accounting for expenses incurred by employers for paying for the work performed regardless of the sources of its financing (own or refunded sources) as well as the basis of the employment contract or other legal contract or law transaction on the basis of which the work is performed or the service is rendered.

Partly payment of wages and salaries in different form (securities or benefits in kind as well as their equivalents) could be permitted only by Labour Law or collective labour contracts.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries include: basic wages and salaries, bonuses for seniority and other bonuses for special work properties, special qualifications or work conditions, premiums and statutory as well as in recognition bonuses, bonuses for working overtime, extra wages and salaries for work done within the compulsory working time, not resulting from the scope of duties, wages and salaries for duties which should be made outside normal working hours in the facility or other place appointed by the employer, compensation to minimum wage and salary fixed by the regulations on minimum wages and salaries, wages and salaries for time off paid by employers, jubilee bonuses,

pracodawców, nagrody jubileuszowe, odprawy rentowe i emerytalne, ekwiwalenty pieniężne za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, uposażenia posłów i senatorów wraz z uposażeniem dodatkowym, odprawy emerytalne, rentowe i parlamentarne posłów i senatorów, odprawy pracowników biur, klubów, kół poselskich i senatorskich oraz zespołów parlamentarnych w związku z zakończeniem kadencji Sejmu i Senatu, a także odprawy dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru, z którymi został rozwiązany stosunek pracy w związku z upływem kadencji, świadczenia o charakterze deputatowym lub ich ekwiwalenty pieniężne, a także ekwiwalenty za umundurowanie, jeśli obowiązek ich noszenia wynika z obowiązujących ustaw, świadczenia odszkodowawcze, dodatek wyrównawczy wypłacany pracownikom, których wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 stycznia 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

4. Dane dotyczące struktury wynagrodzeń pracowników pełnozatrudnionych i niepełno-

retirement and pension payments, monetary equivalents for recreational vacation, pays of Deputies and Senators including extra pays, retirement and pension payments of Deputies and Senators, redundancy payments of employees of deputy clubs, senate factions and deputy and senator groups, bureaux, parliamentary teams due to completion of Sejm and Senate term as well as redundancy payments of local Self-government employees employed on the basis of elections with who the employment contract was terminated because of the end of the term, allowances and their monetary equivalents as well as equivalents for uniforms if the obligation of its wearing results from the binding Laws, claim benefits, compensatory benefit paid to employees whose wages and salaries were decreased due to accident at work or occupational disease.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income taxes and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee, introduced on 1st January 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13th October 1998 (Journal of Laws No.

zatrudnionych w październiku 2018 r. opracowano na podstawie badania reprezentacyjnego. Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którym dysponuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (do 28 czerwca 2002 r. Urzędu Ochrony Państwa), Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa (do 31 stycznia 2018 r. Biura Ochrony Rządu), Państwowej Straży Pożarnej;
- 9) rolnicy indywidualni;
- 10) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt. od 1) do 9).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach

137, item 887, with later amendments).

4. Data concerning structure of wages and salaries of full-time and part-time employees in October 2018 was compiled on basis of sample survey. Data concern full-time and part-time paid employees, who received wages and salaries for the whole month.

Social security benefits

1. Information regarding **retirement pay and pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits financed from the Social Insurance Fund of the Social Insurance Institution, the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures), as well as in the period from 1st January 2009 to 30th June 2014 – in the case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' co-operatives and agricultural farmers' co-operatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) public safety functionaries, i.e.: the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency (until 28th June 2002 the Office of State Protection), the Central Anti-Corruption Bureau, the Polish Border Guard, the State Protection Service (until 31st January 2018 the Government Protection Bureau), the State Fire Service;
- 9) farmers;
- 10) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons

Retirement pay as well as pensions resulting from an inability to work and family pensions (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) concern the persons mentioned in points 1) to 9).

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social

pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenie m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

3. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

4. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

5. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1390) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

6. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu (Dz. U. 2018 poz. 2134, z późniejszymi zmianami).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), since 2007 taking into account the decrease i. a. due to achieving income from work.

3. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

4. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

5. Large Family Card basis on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (uniformtext Journal of Laws 2019 item 1390). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

6. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11th February 2016 (Journal of Laws 2018 item 2134, with later amendments).

Benefit is financed from the state budget.

WYNAGRODZENIA WAGES AND SALARIES

TABLE 1 (96). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym pod- mioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
O G Ó Ł E M	2793,23	3374,56	3705,65	3954,13	4171,17	T O T A L
sektor publiczny	3358,19	4062,82	4401,63	4672,65	4672,65	public sector
sektor prywatny	2458,46	2994,44	3345,81	3590,66	3836,82	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3773,86	4865,26	5226,59	5465,00	6211,63	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2813,80	3468,92	3879,68	4096,79	4204,34	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2673,16	3320,09	3763,55	4005,85	4115,82	of which manufacturing
Budownictwo	2348,52	2727,21	2987,61	3205,85	3572,34	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2117,95	2637,88	2965,55	3270,88	3593,57	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2067,72	2576,43	2867,21	3041,56	3229,49	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1742,11	2329,52	2626,92	2720,77	2890,46	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3432,46	3729,13	4321,60	4619,60	4498,26	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3954,09	4548,98	4833,43	5266,86	5703,33	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2958,27	3530,72	4554,70	4807,82	5029,48	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2564,24	3100,95	3323,64	3631,75	3878,53	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1937,77	2385,68	2530,51	2649,22	2597,08	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	3715,39	4295,61	4814,94	5024,50	5024,50	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3344,16	4018,05	4113,00	4296,10	4307,26	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3117,80	3648,72	4035,38	4536,39	4594,43	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2733,94	3154,84	3451,91	3606,40	3632,38	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2072,23	2728,59	2882,78	3154,09	2859,16	Other service activities

TABL. 2 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.^b
 PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018^b

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION			Ogółem Total		
	a – w tys. osób b – w odsetkach	in thousand person in percent		ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
1	OGÓŁEM		a	199,4	97,9	101,5
	TOTAL		b	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ² USTALONYCH NA PODSTAWIE BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE MULTIPLICITY						
2	Do 2100,00 złotych PLN and less	Do 2100,00 zł PLN and less	a	19,9	12,0	7,9
			b	10,0	12,3	7,8
3	2100,01 - 2501,89	2100,01 zł – 50% PW	a	19,4	7,8	11,5
			b	9,7	8,0	11,4
4	2501,90 - 3352,53	50– 67% PW	a	44,7	18,3	26,4
			b	22,4	18,7	26,0
5	3352,54 - 3752,84	67–75% PW	a	18,7	9,1	9,6
			b	9,4	9,3	9,5
6	3751,85 - 5003,78	75–100% PW	a	47,4	23,5	23,9
			b	23,8	24,0	23,6
7	5003,79 - 6254,73	100–125% PW	a	26,4	12,8	13,5
			b	13,2	13,1	13,3
8	6254,74 - 7505,67	125–150% PW	a	11,0	6,5	4,5
			b	5,5	6,6	4,4
9	7505,68 - 8756,62	150–175% PW	a	4,3	2,8	1,6
			b	2,2	2,8	1,5
10	8756,63 - 10007,56	175–200% PW	a	2,6	1,6	0,9
			b	1,3	1,7	0,9
11	10007,57 - 11258,51	200–225% PW	a	1,3	0,9	0,4
			b	0,6	1,0	0,3
12	11258,52 - 12509,45	225–250% PW	a	0,9	0,6	0,3
			b	0,4	0,6	0,3
13	12509,46 - 13760,40	250–275% PW	a	0,7	0,5	0,2
			b	0,3	0,5	0,2
14	13760,41 - 15011,34	275–300% PW	a	0,5	0,3	0,1
			b	0,2	0,3	0,1
15	15011,35 - 20000,00	300% PW – – 20000,00zł	a	1,1	0,7	0,4
			b	0,5	0,7	0,4
16	Od 20000,01 złotych PLN and more	Od 20000,01 zł PLN and more	a	0,6	0,4	0,1
			b	0,3	0,5	0,1

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty przedziałach (np. przedział 2501,90–3352,53 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities (e.g., the PLN 2501.90-3352.53 range accounts for 50-67% of the average wage and salary); the percentage ranges are and salary).

Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			No.
ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	
81,9	27,9	53,9	117,5	70,0	47,5	1
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW= 5003,78 zł) W KRAJU
OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PW=PLN 5003.78) FOR POLAND

0,5	0,1	0,4	19,4	11,9	7,5	2
0,6	0,3	0,8	16,5	17,0	15,8	
4,3	0,9	3,5	15,1	7,0	8,1	3
5,3	3,1	6,4	12,8	10,0	17,0	
17,7	5,5	12,2	27,0	12,8	14,2	4
21,6	19,6	22,6	23,0	18,3	30,0	
8,6	3,0	5,6	10,1	6,1	4,0	5
10,5	10,6	10,4	8,6	8,7	8,4	
25,1	9,2	15,9	22,3	14,4	8,0	6
30,6	32,8	29,5	19,0	20,5	16,8	
14,9	4,4	10,5	11,4	8,4	3,0	7
18,2	15,8	19,5	9,7	12,0	6,4	
5,0	1,8	3,2	6,0	4,7	1,3	8
6,1	6,3	5,9	5,1	6,8	2,7	
2,1	1,1	1,0	2,2	1,7	0,5	9
2,6	3,9	1,9	1,9	2,4	1,1	
1,1	0,6	0,5	1,4	1,1	0,4	10
1,4	2,1	1,0	1,2	1,5	0,8	
0,6	0,4	0,2	0,7	0,6	0,2	11
0,7	1,3	0,4	0,6	0,8	0,3	
0,5	0,3	0,2	0,4	0,3	0,1	12
0,6	1,0	0,3	0,4	0,5	0,2	
0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	13
0,5	0,9	0,3	0,2	0,3	0,1	
0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	14
0,3	0,6	0,2	0,2	0,2	0,1	
0,6	0,3	0,3	0,5	0,4	0,1	15
0,8	1,1	0,6	0,4	0,5	0,2	
0,2	0,1	0,1	0,4	0,3	0,0	16
0,3	0,5	0,2	0,3	0,5	0,1	

w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące wynagrodzenia stanowiące

employing more than 9 persons. 2 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in the right (e.g., the 50-67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage

TABL. 2 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)
 PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			
	a – w tys. in thousand	b – w odsetkach in percent	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ² ESTABLISHED ON THE BASIS OF A MULTIPLICITY						
1	2115,11 zł i mniej PLN and less	(50% i mniej and less)	a	20,7	12,3	8,4
			b	10,4	12,6	8,3
2	2115,12– 3172,67	(50– 75)	a	53,8	21,7	32,1
			b	71,4	35,9	53,0
3	3172,68 - 4230,22	(75–100)	a	49,2	23,8	25,3
			b	24,7	24,3	25,0
4	4230,23 - 5287,78	(100–125)	a	34,2	16,5	17,7
			b	17,1	16,8	17,5
5	5287,79 - 6345,33	(125–150)	a	19,7	9,9	9,8
			b	9,9	10,1	9,7
6	6345,34 - 7402,89	(150–175)	a	9,3	5,5	3,8
			b	4,7	5,6	3,8
7	7402,90 - 8460,44	(175–200)	a	4,1	2,6	1,5
			b	2,1	2,7	1,5
8	8460,45 - 9518,00	(200–225)	a	2,4	1,6	0,8
			b	1,2	1,6	0,8
9	9518,01 - 10575,55	(225–250)	a	1,6	1,0	0,6
			b	0,8	1,1	0,6
10	10575,56 - 11633,11	(250–275)	a	0,9	0,7	0,2
			b	0,5	0,7	0,2
11	11633,12 - 12690,66	(275–300)	a	0,6	0,4	0,2
			b	0,3	0,4	0,2
12	12690,67 zł i więcej PLN and more	(300% i więcej) and more)	a	2,7	1,8	0,8
			b	1,4	1,9	0,8

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty przedziałach (np. przedział 2115,12–3172,67 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities (e.g., the PLN 2115.12-3172.67 range accounts for 50-75% of the average wage and salary); the percentage ranges are and salary).

Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			No.
ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	
PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW = 4230,22 zł) DLA WOJEWÓDZTWA						
OF AN AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PW = PLN 4230.22) FOR VOIVODSHIP						
0,6	0,1	0,5	20,1	12,2	7,9	1
0,8	0,3	1,0	17,1	17,4	16,7	
17,9	4,8	13,0	35,9	16,9	19,0	2
30,9	13,8	28,1	56,7	33,2	46,4	
22,6	8,4	14,2	26,6	15,4	11,2	3
27,6	30,0	26,3	22,6	22,0	23,5	
19,7	6,6	13,2	14,4	9,9	4,6	4
24,1	23,6	24,4	12,3	14,1	9,6	
10,9	3,3	7,6	8,8	6,6	2,3	5
13,3	11,8	14,0	7,5	9,4	4,8	
4,2	1,4	2,7	5,2	4,1	1,1	6
5,1	5,2	5,0	4,4	5,8	2,3	
2,0	1,0	0,9	2,1	1,6	0,5	7
2,4	3,7	1,8	1,8	2,3	1,1	
1,1	0,5	0,6	1,3	1,1	0,2	8
1,4	1,9	1,1	1,1	1,5	0,5	
0,7	0,4	0,3	0,9	0,6	0,3	9
0,9	1,5	0,5	0,8	0,9	0,7	
0,4	0,3	0,1	0,5	0,4	0,1	10
0,5	1,0	0,2	0,4	0,6	0,2	
0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1	11
0,4	0,7	0,2	0,2	0,3	0,1	
1,4	0,8	0,6	1,3	1,0	0,2	12
1,8	3,0	1,2	1,1	1,5	0,5	

w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące wynagrodzenia stanowiące

employing more than 9 persons. 2 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in the right (e.g., the 50-75% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 75.00% of the average wage

TABL. 3 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED

L.p.	GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent		
		ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
1	OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
2	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,8	8,5	7,1
3	Specjaliści	25,8	14,8	36,5
4	specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,0	4,2	1,8
5	specjaliści do spraw zdrowia	5,7	1,5	9,7
6	specjaliści nauczania i wychowania	10,3	4,5	16,0
7	specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	5,3	3,2	7,2
8	specjaliści do spraw technologii informacyjno- -komunikacyjnych	0,4	0,7	0,1
9	specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,2	0,7	1,6
10	Technicy i inny średni personel	12,8	10,7	14,8
11	średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	3,2	5,1	1,4
12	średni personel do spraw zdrowia	2,4	1,5	3,2
13	średni personel do spraw biznesu i administracji	4,6	2,6	6,4
14	średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	2,3	0,7	3,8
15	technicy informatycy			
16	Pracownicy biurowi	7,5	6,0	9,0
17	sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,4	1,0	3,8
18	pracownicy obsługi klienta	0,6	0,2	1,0
19	pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	2,9	3,6	2,2
20	pozostali pracownicy obsługi biura	1,6	1,1	2,1

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnoza-
ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid
on page 26.

WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.
 OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b	No.
ogółem total	mężczyźni men	kobiety women		
4230,22	4454,52	4013,69	TOTAL	1
7300,70	8249,78	6196,04	Managers	2
5128,16	5733,50	4891,15	Professionals	3
5267,90	5601,50	4518,33	science and engineering professionals	4
6011,75	9345,35	5509,29	health professionals	5
4584,78	4734,72	4544,52	teaching professionals	6
4751,40	5209,30	4553,57	business and administration professionals	7
5183,49	5173,98	5278,28	information and communications technology professionals	8
6973,73	8063,95	6522,47	legal, social and cultural professionals	9
4123,48	4734,60	3699,91	Technicians and associate professionals	10
5039,18	5383,04	3817,12	science and engineering associate professionals	11
3510,36	4057,95	3259,70	health associate professionals	12
4018,86	4406,05	3864,36	business and administration associate professionals	13
3699,89	3467,56	3742,97	legal, social, cultural and related associate professionals	14
3681,35	3763,12	3629,22	information and communications technicians	15
3705,02	3903,82	3655,94	Clerks	16
3557,78	4472,50	3343,98	general and keyboard clerks	17
3632,61	3624,24	3646,19	customer services clerks	18
3780,97	3934,17	3700,06	numerical and material recording clerks	19
			other clerical support workers	20

trudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika,

employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1)

TABL. 3 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED

L.p.	GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent		
		ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
21	Pracownicy usług i sprzedawcy	9,7	6,2	13,0
22	pracownicy usług osobistych	1,9	1,4	2,3
23	sprzedawcy i pokrewni	5,9	2,4	9,3
24	pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,7	0,1	1,2
25	pracownicy usług ochrony	1,2	2,3	0,2
26	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,1	0,0
27	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	15,6	26,3	5,2
28	robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	3,3	6,7	0,1
29	robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	6,6	13,0	0,4
30	rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,8	0,7	0,9
31	elektrycy i elektronicy	1,9	3,8	0,1
32	robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	2,9	2,2	3,6
33	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	12,8	21,8	4,1
34	operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	5,2	8,5	1,9
35	monterzy	4,6	2,9	1,7
36	kierowcy i operatorzy pojazdów	5,4	10,3	0,6
37	Pracownicy przy pracach prostych	8,0	5,6	10,2
	w tym:			
38	robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,0	0,1	0,0
39	robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemysłe, budownictwie i transporcie	2,6	3,2	2,1

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnoza-
ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid
on page 26.

WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)
 OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b	No.
ogółem total	mężczyźni men	kobiety women		
2702,17	2774,47	2669,02	Service and sales workers	21
2709,80	2848,00	2627,07	personal service workers	22
2715,42	2852,69	2680,95	sales workers	23
2680,54	2960,57	2658,23	personal care workers	24
2638,98	2636,57	2661,40	protective services workers	25
3939,20	4024,68	3743,50	Skilled agricultural, forestry and fishery workers	26
3620,09	3746,20	3001,16	Craft and related trades workers	27
			building and related trades workers, excluding	28
3392,15	3397,01	3056,20	electricians	
3855,01	3863,54	3606,11	metal, machinery and related trades workers	29
2718,74	3323,47	2292,07	handicraft and printing workers	30
4344,88	4375,29	3456,32	electrical and electronic trades workers	31
			food processing, wood working, garment	32
3112,82	3147,20	3092,87	and other craft and related trades workers	
3798,64	3880,27	3382,27	Plant and machine operators and assemblers	33
3972,90	4119,55	3345,51	stationary plant and machine operators	34
3652,10	3910,30	3197,40	assemblers	35
3693,19	3673,90	4026,31	drivers and mobile plant operators	36
2757,27	2949,92	2654,77	Elementary occupations	37
			of which:	
3180,28	3518,70	2418,84	agricultural, forestry and fishery labourers	38
			labourers in mining, construction,	39
2868,58	2926,08	2781,22	manufacturing and transport	

trudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika,

employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1)

TABL. 4 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. ¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 ¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
a – w zł in PLN b – ogółem = 100,0 total = 100,0										
OGÓŁEM TOTAL										
OGÓŁEM	a	4230,22	4454,52	4013,69	4688,43	5054,08	4499,01	3910,94	4215,17	3462,83
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL										
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5256,86	6271,85	4784,13	5267,31	6067,69	4972,30	5237,56	6521,38	4355,44
	b	124,3	140,8	119,2	112,3	120,1	110,5	133,9	154,7	125,8
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a	4680,39	5249,21	4126,39	4752,49	5274,62	4467,52	4625,52	5237,84	3706,27
	b	110,6	117,8	102,8	101,4	104,4	99,3	118,3	124,3	107,0
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	3721,76	3783,07	3684,74	4079,05	4259,09	3997,67	3446,24	3515,32	3394,81
	b	88,0	84,9	91,8	87,0	84,3	88,9	88,1	83,4	98,0
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a	3676,25	3870,38	3338,72	4071,81	4420,11	3789,98	3540,66	3749,83	3054,48
	b	86,9	86,9	83,2	86,8	87,5	84,2	90,5	89,0	88,2
Średnie ogólnokształcące	a	3433,52	3931,89	3079,03	3400,35	3884,42	3192,01	3442,93	3940,93	3038,41
	b	81,2	88,3	76,7	72,5	76,9	70,9	88,0	93,5	87,7
General secondary	a	3338,21	3605,48	2742,08	3370,10	3706,20	2856,71	3329,44	3582,03	2698,44
	b	78,9	80,9	68,3	71,9	73,3	63,5	85,1	85,0	77,9
Zasadnicze zawodowe	a	3019,97	3066,95	2634,97	3081,94	3081,94	1E+09	3015,34	3065,68	2634,97
	b	71,4	68,9	65,6	65,7	61	1E+09	77,1	72,7	76,1
Lower secondary	a	3232,12	3466,72	2835,57	3173,86	3646,18	2800,17	3255,37	3421,72	2862,10
	b	76,4	77,8	70,6	67,7	72,1	62,2	83,2	81,2	82,7
Podstawowe i niepełne podstawowe	a									
Primary and incomplete primary	b									

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹ (dok.)AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w zł in PLN									
b – ogółem = 100 total = 100,0									
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej and less	a 2971,93	3113,59	2744,80	3078,88	3190,63	2960,21	2959,01	3105,97	2710,89
	b 70,3	69,9	68,4	65,7	63,1	65,8	75,7	73,7	78,3
25-34	a 3687,14	3956,30	3377,82	3804,46	4166,61	3617,26	3640,50	3909,72	3216,15
	b 87,2	88,8	84,2	81,1	82,4	80,4	93,1	92,8	92,9
35-44	a 4294,86	4624,16	4015,58	4611,14	5045,25	4416,15	4086,80	4469,99	3605,20
	b 101,5	103,8	100,0	98,4	99,8	98,2	104,5	106,0	104,1
45-54	a 4486,06	4776,80	4271,35	4942,39	5302,99	4786,13	4044,77	4493,61	3510,97
	b 106,0	107,2	106,4	105,4	104,9	106,4	103,4	106,6	101,4
55-59	a 4426,57	4549,68	4314,25	4778,28	5081,24	4624,71	4056,10	4248,46	3735,10
	b 104,6	102,1	107,5	101,9	100,5	102,8	103,7	100,8	107,9
60-64	a 4761,09	4713,77	4898,37	5302,33	5421,57	5124,27	4224,30	4239,90	4101,55
	b 112,5	105,8	122,0	113,1	107,3	113,9	108,0	100,6	118,4
65 lat i więcej and more	a 6445,97	6379,17	6674,80	7121,66	6969,25	7523,87	5592,68	5732,54	4881,12
	b 152,4	143,2	166,3	151,9	137,9	167,2	143,0	136,0	141,0
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku and less	a 3056,29	3103,07	3005,42	3267,24	3361,37	3227,18	2999,14	3067,12	2904,81
	b 72,2	69,7	74,9	69,7	66,5	71,7	76,7	72,8	83,9
2,0- 4,9	a 3333,07	3544,95	3096,78	3453,82	3766,34	3288,89	3291,27	3500,10	2990,59
	b 78,8	79,6	77,2	73,7	74,5	73,1	84,2	83,0	86,4
5,0- 9,9	a 3755,01	4110,79	3399,11	3894,74	4369,34	3679,29	3696,14	4052,08	3206,18
	b 88,8	92,3	84,7	83,1	86,5	81,8	94,5	96,1	92,6
10,0-14,9	a 4167,70	4464,29	3855,16	4356,45	4822,39	4113,08	4069,66	4358,16	3634,34
	b 98,5	100,2	96,1	92,9	95,4	91,4	104,1	103,4	105,0
15,0-19,9	a 4520,51	4749,61	4323,07	4949,76	5392,72	4748,53	4206,87	4493,37	3822,67
	b 106,9	106,6	107,7	105,6	106,7	105,5	107,6	106,6	110,4
20 lat i więcej and more	a 4727,22	4973,91	4504,12	5073,05	5374,71	4907,06	4324,29	4704,25	3718,17
	b 111,7	111,7	112,2	108,2	106,3	109,1	110,6	111,6	107,4

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (100). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH
ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni men c – kobiety women	Najwyższe Decile earnings (the upper			
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	
		w zł			
1	OGÓŁEM TOTAL	a b c	2100,00 2100,00 2200,00	2518,06 2500,00 2540,00	2910,00 2989,04 2858,71
2	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Public government representatives senior officials and managers	a b c	2982,52 3153,44 2840,00	4131,23 4517,14 3800,00	4972,45 5451,25 4516,61
3	Specjaliści Professionals	a b c	3000,00 3058,33 2974,59	3500,00 3655,05 3428,64	3908,69 4081,98 3831,68
4	Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	a b c	2417,12 2400,00 2419,90	2835,53 3091,20 2755,67	3168,48 3500,00 3000,24
5	Pracownicy biur Clerks	a b c	2157,05 2100,00 2270,40	2633,33 2537,10 2670,89	2981,83 2971,04 2994,40
6	Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	a b c	2100,00 2100,00 2100,00	2100,00 2100,00 2100,00	2100,00 2100,00 2177,00
7	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a b c	3285,97 3300,62 -	3400,25 3428,33 -	3480,00 3480,00 -
8	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	a b c	2100,00 2100,00 2100,00	2245,92 2300,00 2150,00	2639,74 2800,00 2250,00
9	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	a b c	2110,20 2100,00 2270,00	2495,00 2480,89 2520,00	2845,00 2846,90 2830,88
10	Pracownicy przy pracach prostych Elementary occupations	a b c	2100,00 2100,00 2100,00	2167,20 2100,00 2234,40	2350,00 2294,90 2354,89

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities

PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH ¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW ² WYKONYWANYCHBY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS ² FOR OCTOBER 2018

wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej						No.
limits of gross wages and salaries received by decile)						
czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiątej ninth	
in PLN						
3265,00	3685,96	4136,32	4682,00	5344,34	6481,10	1
3408,68	3828,32	4271,16	4866,44	5649,10	7048,84	
3173,00	3547,08	3995,25	4500,40	5106,00	6020,00	
5717,89	6336,57	7000,00	7926,30	9500,00	12020,70	2
6260,78	6982,59	7800,00	9219,39	10773,59	13754,95	
5166,67	5815,86	6315,21	6909,94	7865,92	9750,77	
4319,17	4714,98	5041,68	5425,66	6007,01	7181,96	3
4478,45	4918,20	5376,96	5992,06	6868,01	8730,00	
4278,96	4631,89	4965,22	5300,00	5748,67	6646,65	
3449,84	3795,00	4145,58	4563,00	5140,00	6187,99	4
3984,63	4479,86	4860,12	5387,80	6131,38	7391,03	
3240,00	3498,06	3795,77	4088,19	4453,90	5156,74	
3250,00	3501,14	3806,32	4165,00	4580,44	5202,90	5
3253,29	3558,92	3868,41	4312,20	4761,47	5530,07	
3243,99	3489,49	3783,64	4112,62	4456,99	5000,00	
2250,00	2442,00	2644,96	2875,62	3104,51	3588,73	6
2111,53	2272,86	2550,00	2869,23	3296,25	3966,06	
2332,76	2497,50	2683,95	2875,62	3075,37	3408,17	
3480,17	3503,97	3551,42	4020,43	4401,01	4884,88	7
3480,17	3546,92	3809,33	4020,43	4367,30	5452,67	
-	-	-	-	-	-	
3030,00	3401,60	3769,83	4080,96	4560,30	5471,30	8
3178,80	3526,21	3873,99	4222,80	4810,47	5650,00	
2507,60	2805,87	3134,64	3540,34	3934,62	4108,46	
3161,91	3505,81	3878,88	4301,60	4920,00	5763,39	9
3252,18	3639,79	4038,41	4440,40	5058,30	5982,31	
3000,11	3194,69	3389,12	3609,15	4100,45	4728,68	
2469,73	2624,62	2767,62	2919,06	3137,40	3540,60	10
2500,00	2738,43	2973,79	3187,92	3524,45	4128,89	
2463,72	2582,00	2722,72	2833,23	2984,83	3256,95	

podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str.26.
employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 7, point 1) on page 26.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 60 (101). EMERYCI I RENCIŚCI ^aRETIREES AND PENSIONERS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G O Ł E M	310885	300408	302955	311121	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez					Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
Zakład Ubezpieczeń Społecznych emerytury	235763 156557	234423 162434	238328 169919	247669 182693	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	36213	28933	25823	22866	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	42993	43056	42585	42110	family pensions
Rolnicy indywidualni	75122	65985	64627	63452	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund

TABL. 7 (102). ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO

GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G O Ł E M					
G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	4846,6	5938,3	6252,7	6697,4	Benefits in million PLN
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m					
T o t a l					
Świadczenia w mln zł	4007,8	5024,4	5337,9	5775,4	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1416,62	1786,10	1866,45	1943,25	Average monthly retirement and other pension in PLN
Emerytury					
Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	2860,2	3700,9	4022,7	4462,8	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1522,47	1898,67	1972,85	2035,63	Average monthly retirement pay in PLN
Renty z tytułu niezdolności do pracy					
Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	481,6	490,8	459,1	431,6	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1108,14	1413,60	1481,40	1572,87	Average monthly pension in PLN
Renty rodzinne					
Family pensions					
Świadczenia w mln zł	666,1	832,7	856,2	881,1	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1291,03	1611,73	1675,44	1743,59	Average monthly pension in PLN
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH ^a					
FARMERS ^a					
Świadczenia w mln zł	838,7	913,8	914,7	922,0	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	930,42	1154,09	1179,50	1210,85	Average monthly retirement and other pension in PLN

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 179.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 179.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund

TABLE 8 (103). ŚWIADCZENIA Z PROGRAMU "RODZINA 500+"
"FAMILY 500+" PROGRAMME

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze:			Child-raising benefit:
przeciętna miesięczna liczba rodzin			average monthly number of families
otrzymujących świadczenie	82342	75782	receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które			average monthly number of children to
rodziny otrzymują świadczenie	125260	115125	which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	759595	713931	benefit payments in thousand PLN
Dodatek wychowawczy:			Child-raising supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na			average monthly number of children
które rodziny zastępcze i rodzinne domy			to which foster families and foster
dziecka otrzymują dodatek	1119	1113	homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	6722	6666	benefit payments in thousand PLN
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a :			Lump sum supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na	104	94	average monthly number of children to
które placówki opiekuńczo-wychowawcze			which family care and education
typu rodzinnego otrzymują dodatek			centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	602	554	benefit payments in thousand PLN

a W ramach programu "Rodzina 500+".

U w a g a. W 2018 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 13990 rodzin.

a Within the "Family 500+" programme.

N o t e. In 2018 Large Family Cards were held by 13990 families.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Gospodarstwa domowe

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania, jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralkę, lodówkę itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposaże-

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

General notes

Households

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the furnishing of households with durable goods, is a sample survey of **household budgets**. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

nia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, pracowników użytkujących gospodarstwo rolne, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- do osób pracujących zalicza się:
 - pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa agencyjna, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
 - pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- osoby **utrzymujące się ze świadczeń społecznych**, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz od 2016 r. świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 500+”;
- osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) są utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospo-

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, employee-farmers, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons comprising households were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- employed persons include:
 - hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, agency contracts, commission contracts, verbal contracts, etc.),
 - employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
 - self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practicing a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives;
- persons **maintained from social benefits**, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pay, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships as well as since 2016 child-raising benefit within the “Family500+” programme;
- **dependents** (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.

4. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural eco-

darstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pomocy społecznej), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- dochód z pracy najemnej — uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę — który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi bieżącymi nakładami na nią (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- dochód z tytułu własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy, dochody z dzierżawy ziemi) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualne podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);

conomic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid with income from hired labour and social security benefits and from social assistance benefits excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- income from hired work — obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement — which includes: all income obtained from hired labour, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
- income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, which was designated for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
- income from property (interests, shares in company profits including dividends) and income from rental of real estate (net income, i.e., revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);
- income from social benefits, which includes, i.a.: retirement and other pensions, social

- dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej, który obejmuje m.in.: emerytury, renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych oraz od 2016 r. świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 500+”;
- pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary (w tym alimenty od osób prywatnych), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty od osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne — jeśli nie zaznaczono inaczej — zagregowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zasięg ubóstwa — gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także

security allowances and other social benefits as well as since 2016 child-raising benefit within the “Family 500+” programme;

- other income, which includes, i.a.: gifts (i.a. private alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or credit card and on credit, the value of articles received gratis as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services — unless otherwise indicated — were aggregated in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Poverty rates — a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of

wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 — każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 — każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z 2 osób dorosłych i 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD.,

„**Ustawowa**” **granica ubóstwa** to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Mieszkania. Infrastruktura

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ściana-

the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 — to any other person at that age and weight 0,5 — to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of 2 adult persons and 2 children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale.

”**Legal**” **poverty threshold** is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text in Journal of Laws 2008 No. 115, item 728 with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which the biological existence or psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme threshold is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies.

Dwellings. Infrastructure

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an

mi, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię — jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 grudnia.

3. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
 - **gmin** (komunalne) – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: placówki wykonujące działalność leczniczą, placówki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
 - **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
 - **Skarbu Państwa** - mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
 - **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
 - może być właścicielem całej nieruchomości np. indywidualny dom jednorodzinny,
 - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.
- Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszka-

nielny. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The **useful floor area** of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31st December.

3. As regards the type of ownership, dwellings were classified as owned by:

- **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise), and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- **gminas** (municipal) – dwellings owned by a gmina or a powiat (local government community), and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: units performing health care activities, social welfare facilities, units of education system, cultural institutions;
- **companies** (of public and private sector);
- **State Treasury** - dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- **natural persons** – dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while this person:
 - can be an owner of a whole real estate for example an individual detached house,
 - can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing cooperatives for which a separate ownership right benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register, was established.

The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residen-

wego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

- **towarzystw budownictwa społecznego;**
- **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

4. Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania oraz mieszkaniach, których budowę rozpoczęto dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- budownictwa indywidualnego dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora
- budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku
- budownictwa spółdzielczego dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- budownictwa komunalnego (gminnego) dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- budownictwa społecznego czynszowego dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego
- budownictwa zakładowego dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów.

5. W związku ze zmianą metodologiczną, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały włączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Dane o mieszkaniach, powierzchni użytkowej oraz izbach oddanych do użytkowania przeliczono zgodnie nowo obowiązującą metodologią. Dane o miesz-

tial and business premises) in a given building;

- **public building society;**
- **other entities** – dwellings owned by institutions, constructing for profit – for sale, (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

4. Information regarding **completed dwellings, as well as dwellings which construction has started** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the effects of:

- private construction concerns dwellings completed by natural persons, foundations, churches and religious associations, intended for the own use of the investor;
- construction for sale or rent concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit;
- cooperative construction concerns dwellings completed by housing cooperatives, intended for persons being members of these cooperatives;
- municipal (gmina) construction concerns dwellings realised entirely from the budget of gmina (primarily with a public assistance or intervention character);
- public building society concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) using credit from the state bank BGK
- company construction concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), intended for meeting the residential needs of the employees of these companies.

5. Due to methodological change, since 2018, data regarding effects of „private construction” realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction “for sale or rent”. Data on dwellings, useful floor area and rooms completed are recalculated according to the new methodology. Data on dwellings in which construction has begun, due to the impossibility of recalculating data back, according to the re-revised scope of forms of construction (“private” and “for sale or rent”), for the years 2010—2017 are presented according to methodology valid until 2017.

6. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of

kaniach, których budowę rozpoczęto, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa („indywidualne” oraz „na sprzedaż lub wynajem”), dla lat 2010—2017 zaprezentowano według metodologii obowiązującej do 2017 r.

6. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

7. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i ciepłej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

8. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. — gaz.

9. Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

10. Przez **połączenia wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji - z siecią ogólnospławną.

11. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

12. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

13. **Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

7. Information regarding the length of the water supply, the sewage systems, gas supply system and thermic-line system includes systems servicing households and others.

8. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e., conduits providing water to the distribution network and since 2003 — gas.

9. Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include channels designed exclusively for discharging precipitation water.

10. **Water supply, sewage and gas supply connections** leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or in the case of the sewage system – with the main drainage system.

11. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households include quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

12. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population connected to the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

13. The **consumption of electricity and gas from gas supply** system in households is established on the basis of an estimated system of payments.

Gospodarstwa domowe

Households

TABL. 1 (104). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

HOUSEHOLDS PROJECTION

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys.								
HOUSEHOLDS in thousands								
OGÓŁEM	453,8	469,0	475,2	449,2	419,6	400,2	384,9	TOTAL
Miasta	230,9	234,2	230,3	214,4	193,8	179,4	169,6	Urban areas
Wieś	223,0	234,8	244,9	234,8	225,7	220,8	215,3	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM								
AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOSEHOLD								
OGÓŁEM	2,7	2,6	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	TOTAL
Miasta	2,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,2	Urban areas
Wieś	3,1	2,9	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9	Rural areas

Budżety gospodarstw domowych

Households budgets

TABL. 2 (105). **GOSPODARSTWA DOMOWE**

HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	1285	1189	1182	1185	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,15	2,88	2,67	2,63	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,20	1,13	1,04	0,99	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,93	0,89	1,27	1,25	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,79	0,78	0,82	0,82	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu	0,96	0,81	0,33	0,36	dependents

TABL. 3 (106). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ**

W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Dochód rozporządzalny	1030,84	1202,80	1432,68	1549,82	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1000,62	1171,10	1394,16	1505,56	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	483,79	570,88	698,13	750,51	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	81,71	118,19 ^a	53,85 ^b	86,57 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	94,91	80,98 ^d	97,07	105,12 ^e	from self-employment
ze świadczeń społecznych	289,99	390,57	537,84	564,83	from social benefits

a-e Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 25,18%, b – 17,09%, c – 50,22%, d – 12,74%, e - 12,58%.

a-e Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 25,18%, b – 17,09%, c – 50,22%, d - 12,74%, e - 12,58%.

TABL. 4 (107). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Wydatki ogółem	838,21	903,17	1037,06	1075,11	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	807,99	871,46	998,54	1030,85	of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	241,19	253,28	282,86	298,18	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe , wyroby tytoniowe i narkotyki	19,56	18,18	19,97	23,01	alcoholic beverages, tobacco and narcotics
odzież i obuwie	46,31	59,78	60,68	58,92	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	195,27	189,08	200,30	199,26	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	45,51	44,64	58,40	76,93	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	39,92	49,51	68,84	56,21	health
w tym artykuły farmaceutyczne	26,43	31,17	40,19	39,55	of which pharmaceutical products
transport	71,13	74,58	83,91	107,91	transport
łączość ^b	36,53	42,84	49,15	34,63	communication ^b
rekreacja i kultura ^c	46,65	48,58	55,85	55,51	recreation and culture ^c
edukacja ^d	7,61	6,52 ^e	7,25	7,45 ^f	education ^d
restauracje i hotele	10,74	33,01 ^g	37,42 ^h	46,28 ⁱ	restaurants and hotels
inne towary i usługi	45,52	49,31	72,24	65,38	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	23,82	27,41	33,11	33,15	of which personal care

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. c Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. d Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. e–i Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: e – 25,71%, f – 18,82%, g – 14,24%, h – 12,60%, i – 10,04%.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b Since 2013 including expenditures for internet services. c Since 2013 excluding expenditures for internet services. d Including pre-school education. e–i Relative error of estimates exceeds 10% and equals: e – 25,71%, f – 18,82%, g – 14,24%, h – 12,60%, i – 10,04%.

TABL. 5 (108). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH
NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS
OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	8,95	7,56	6,82	6,81	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	6,01	4,79	3,94	3,80	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	6,31	6,05	6,01	6,14	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	2,51	2,13	2,15	2,14	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,38	0,31	0,27	0,29	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,55	3,24	3,12	3,15	Milk ^f in l
Jogurty w kg	0,43	0,37	0,43	0,49	Yoghurt in kg
Sery ^g w kg	0,78	0,69	0,72	0,77	Cheese ^g in kg
Jaja w szt.	14,76	14,41	13,61	13,07	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,39	1,20	1,19	1,16	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	0,28	0,27	0,25	0,25	of which butter
Owoce ⁱ w kg	3,34	3,47	3,68	3,77	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	12,18	10,20	10,38	9,87	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	6,16	4,83	4,36	4,34	of which potatoes
Cukier w kg	1,67	1,45	1,27	1,50	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,32	0,29	0,27	0,28	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	2,72	3,78	4,77	5,11	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,00	0,81	0,76	0,89	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji "Oleje i tłuszcze"). d Od 2013 r. bez przetworów podrobowych. e Do 2012 r. określane jako "Ryby"; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Od 2013 r. bez boczku surowego. i Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position "Oils and fats"). d Since 2013 excluding offal preparations. e Until 2012 defined as "Fish"; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and ready-to-serve food products as well as since 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Since 2013 excluding raw bacon. i Including seeds and edible kernel.

TABLE 6 (109). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA¹**

HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	97,8	98,0	98,8	x	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	41,1	21,8	17,9	x	Freezer
Pralka automatyczna	82,8	91,9	94,7	93,2	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	7,5	14,3	19,7	24,8	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	43,8	49,4	54,4	57,8	Microwave oven
Samochód osobowy	62,0	63,0	63,7	62,7	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	81,5	68,5	65,2	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	99,7	99,1	94,6	93,3	Television set
Telefon komórkowy	89,3	94,4	96,7	94,7	Mobile phone
w tym smartfon	x	34,3	51,0	52,8	of which smartphone
Zestaw kina domowego	11,3	7,0	8,2	12,6	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	61,6	59,1	55,5	56,2	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	39,5	40,2	36,2	x	Digital camera
Komputer osobisty	60,5	67,9	69,5	63,0	Personal computer
w tym laptop	19,6	49,8	57,6	53,6	of which laptop
w tym z dostępem do Internetu	52,0	65,7	68,2	x	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	26,9	47,0	44,9	x	of which broadband access
Urządzenie z dostępem do internetu ^c	x	x	x	66,8	Device with access to the Internet ^c
Drukarka	38,8	32,6	31,5	30,6	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	18,8	21,3	20,8	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych, radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Komputery, laptopy, tablety, telewizory, smartfony, inne posiadające dostęp do Internetu.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player, radio tape recorder with compact disc player, stereo music system. c Personal computers, tablets, television set, smartphones, others with access to the Internet

TABLE 7 (110). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**

AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	26,6	24,4	16,4	19,1	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	11,9	18,6	12,9	14,0	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	9,5	11,3	5,5	7,9	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 199.

a See general notes, item 7 on page 199.

Mieszkania. Infrastruktura

Dwellings. Infrastructure

TABL. 8 (111). **ZASOBY MIESZKANIOWE**^a

Stan w dniu 31 grudnia

DWELLING STOCKS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	425,4	439,1	444,3	447,2	228,4	218,8	Dwellings in thousand
Izby w mieszkaniach w tys.	1590,2	1654,7	1681,7	1696,1	810,6	885,6	Rooms in dwellings in thousand
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	31050,7	32530,5	33157,9	33485,5	14449,0	19036,4	Useful floor area of dwellings in thousand m ²
Przeciętna w zasobach: liczba izb w mieszkaniu powierzchnia użytkowa w m ² :	3,74	3,77	3,79	3,79	3,55	4,05	Dwelling stocks, average: number of rooms in a dwelling useful floor area in m ² :
1 mieszkania	73,0	74,1	74,6	74,9	63,3	87,0	per dwelling
na 1 osobę	24,2	25,9	26,6	27,0	25,9	27,8	per person
liczba osób ^b na: 1 mieszkanie	3,01	2,86	2,81	2,78	2,44	3,13	number of persons ^b : per dwelling
1 izbę	0,81	0,76	0,74	0,73	0,69	0,77	per room

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. b Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 28.

a Based on balances of dwelling stocks. b See general notes, item 12 on page 28.

TABL. 9 (112). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**

Stan w dniu 31 grudnia

DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania — w % — wyposażone w Dwellings — in % — fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM TOTAL	2010	91,9	85,7	83,0	40,2	77,9
	2015	92,2	86,2	83,6	40,1	78,7
	2017	92,3	86,4	83,9	40,3	79,0
	2018	92,4	86,5	84,0	40,5	79,2
Miasta Urban areas	2010	97,5	95,7	94,0	69,6	90,5
	2015	97,6	95,8	94,2	69,5	90,9
	2017	97,7	95,9	94,2	69,4	91,0
	2018	97,6	95,7	94,0	68,9	90,8
Wieś Rural areas	2010	86,1	75,5	71,9	9,9	65,0
	2015	86,6	76,3	72,8	9,9	66,1
	2017	86,8	76,7	73,2	10,4	66,6
	2018	87,0	76,9	73,5	10,8	67,0

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 10 (113). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**

HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing commu- nity	prywat- nych private	towarzystw budownic- tw spolecz- nego public building society	innych others
a - liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b - kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thousand PLN							
c - przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in PLN							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	56568	18268	19043	14408	2263	371	2215
TOTAL	b	9461,0	3267,9	2967,8	2305,3	453,7	106,4	359,9
	c	167,2	178,9	155,8	160,0	200,5	286,8	162,5
Miasta	a	53787	17100	18887	13482	1778	371	2169
Urban areas	b	9036,2	3076,9	2949,2	2161,5	393,2	106,4	349,0
	c	168,0	179,9	156,2	160,3	221,1	286,8	160,9
Wieś	a	2781	1168	156	926	485	—	46
Rural areas	b	424,7	191,1	18,5	143,8	60,5	—	10,9
	c	152,7	163,6	118,8	155,3	124,8	—	236,4

W % OGÓŁEM
IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	32,3	33,7	25,5	4,0	0,7	3,9
TOTAL	b	100,0	34,5	31,4	24,4	4,8	1,1	3,8
Miasta	a	100,0	31,8	35,1	25,1	3,3	0,7	4,0
Urban areas	b	100,0	34,1	32,6	23,9	4,4	1,2	3,9
Wieś	a	100,0	42,0	5,6	33,3	17,4	—	1,7
Rural areas	b	100,0	45,0	4,4	33,8	14,2	—	2,6

TABL. 11 (114). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdziel- cze co- operatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which deve- loped	razem total	w tym uzbrojone of which deve- loped
		w ha in ha						
OGÓŁEM	2010	22,3	1,3	18,4	51,7	28,7	295,9	190,1
TOTAL	2015	6,4	—	6,4	82,3	51,0	260,7	152,1
	2017	10,3	—	10,0	68,8	51,8	224,9	149,2
	2018	11,8	—	10,3	68,8	51,8	225,7	153,5
Miasta	2010	12,7	1,3	8,8	27,7	19,0	141,7	102,2
Urban areas	2015	2,4	—	2,4	58,1	41,7	95,0	60,1
	2017	5,7	—	5,4	59,0	42,7	95,5	63,6
	2018	8,8	—	8,3	59,0	42,7	95,2	65,6
Wieś	2010	9,6	—	9,6	24,0	9,7	154,2	87,9
Rural areas	2015	4,0	—	4,0	24,2	9,3	165,7	92,0
	2017	4,6	—	4,6	9,8	9,1	129,4	85,6
	2018	3,0	—	2,0	9,8	9,1	130,5	87,9

TABL. 12 (115). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ogółem	3821	3168	3738	4795	Total
Spółdzielcze	75	50	—	250	Cooperatives
Komunalne (gminne)	91	8	30	132	Municipal (gminas)
Zakładowe	—	—	—	—	Company
Indywidualne	3040	2495	2946	2778	Private
Spoleczne czynszowe	—	—	—	—	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem	615	615	762	1635	For sale or rent

TABL. 13 (116). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	2277	3409	3151	3257	Dwellings
miasta	1242	1469	1162	1395	urban areas
wieś	1035	1940	1989	1862	rural areas
Spółdzielcze	98	102	36	119	Cooperative
Komunalne (gminne)	52	116	7	23	Municipal (gmina)
Zakładowe	1	4	—	1	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	695	849	589	854	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	—	—	—	—	Public building society
Indywidualne	1431	2338	2519	2260	Private
miasta	415	492	539	460	urban areas
wieś	1016	1846	1980	1800	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	291	579	537	552	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	339	596	478	559	Urban areas
Wieś	248	566	579	547	Rural areas
Izby	10696	16237	16375	16044	Rooms
miasta	4766	5465	4909	5510	urban areas
wieś	5930	10772	11466	10534	rural areas
Spółdzielcze	250	274	102	361	Cooperative
Komunalne (gminne)	115	339	18	38	Municipal (gmina)
Zakładowe	6	24	—	4	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2070	2273	1747	2798	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	—	—	—	—	Public building society
Indywidualne	8255	13327	14508	12843	Private
miasta	2391	2848	3094	2618	urban areas
wieś	5864	10479	11414	10225	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	243867	371768	380075	362763	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	112068	124655	114067	120844	urban areas
wieś	131799	247113	266008	241919	rural areas
Spółdzielcze	5429	5792	1871	6924	Cooperative
Komunalne (gminne)	2013	4453	259	835	Municipal (gmina)
Zakładowe	134	618	—	89	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	44392	46390	34135	53485	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	—	—	—	—	Public building society
Indywidualne	191899	314515	343810	301430	Private
miasta	61231	71461	78998	65974	urban areas
wieś	130668	243054	264812	235456	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	107,1	109,1	120,6	111,4	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	90,2	84,9	98,2	86,6	urban areas
wieś	127,3	127,4	133,7	129,9	rural areas
Spółdzielcze	55,4	56,8	52,0	58,2	Cooperative
Komunalne (gminne)	38,7	38,4	37,0	36,3	Municipal (gmina)
Zakładowe	134,0	154,5	—	89,0	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	63,9	54,6	58,0	62,6	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	—	—	—	—	Public building society
Indywidualne	134,1	134,5	136,5	133,4	Private
miasta	147,5	145,2	146,6	143,4	urban areas
wieś	128,6	131,7	133,7	130,8	rural areas

TABL. 14 (117). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
			razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	2010	2277	1 431	0,1	0,5	2,5	96,9	846	8,7	29,6	37,7	24,0
	2015	3409	2 338	0,1	0,5	3,0	96,4	1 071	4,1	39,1	42,0	14,8
	2017	3151	2 519	0,0	0,2	2,4	97,4	632	5,5	31,5	37,5	25,5
	2018	3257	2260	—	0,4	2,3	97,3	997	2,1	24,4	44,4	29,1
Miasta Urban areas	2010	1242	415	0,2	0,7	3,9	95,2	827	8,9	30,0	37,6	23,5
	2015	1469	492	0,2	0,6	4,1	95,1	977	4,5	42,9	37,1	15,6
	2017	1162	539	x	x	2,6	97,4	623	5,6	31,9	38,0	24,4
	2018	1395	460	—	0,4	3,0	96,5	935	1,8	25,2	47,2	25,8
Wieś Rural areas	2010	1035	1 016	0,1	0,4	2,0	97,5	19	x	10,5	42,1	47,4
	2015	1940	1 846	0,1	0,4	2,7	96,7	94	x	x	93,6	6,4
	2017	1989	1 980	0,1	0,2	2,4	97,4	9	x	x	x	100,0
	2018	1862	1800	—	0,4	2,1	97,4	62	6,5	11,3	3,2	79,0

TABL. 15 (118). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 grudnia
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Distribution network in km
Wodociągowa	13428,0	13715,2	13848,4	Water supply
miasta	1956,9	1944,7	2049,7	urban areas
wieś	11471,1	11770,5	11798,7	rural areas
Kanalizacyjna^a	6081,5	6122,2	6289,2	Sewage^a
miasta	1790,9	1725,4	1804,6	urban areas
wieś	4290,6	4396,8	4484,6	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	243420	246071	249796	Water supply system
miasta	61648	61091	63192	urban areas
wieś	181772	184980	186604	rural areas
Kanalizacyjne	114604	119036	121403	Sewage system
miasta	50379	50037	52155	urban areas
wieś	64225	68999	69248	rural areas
Zdroje uliczne	232	228	221	Street outlets
Miasta	150	153	148	Urban areas
Wieś	82	75	73	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³				Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	19,0	16,7	17,4	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	33,7	30,0	31,0	per capita in m ³
Wieś w hm ³	15,8	16,3	16,7	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³				Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	35,2	35,5	34,6	Of which treated

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

TABL. 16 (119). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
 CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	456,3	458,5	467,5	476,9	Consumers (as of 31 XII) in thousand
Miasta	231,1	234,3	239,5	248,5	Urban areas
Wieś	225,2	224,2	228,0	228,5	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	772,3	759,9	775,3	796,6	In GWh
miasta	362,5	343,3	346,6	360,6	urban areas
wieś	409,8	416,6	428,7	435,9	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca ^a	624,1	609,4	620,9	644,8	urban areas: per capita ^a
na 1 odbiorcę ^b	1569,0	1464,9	1447,2	1451,5	per consumer ^b
wieś - na 1 odbiorcę ^b	1819,6	1858,3	1880,5	1907,9	rural areas - per consumer ^b

a Patrz Uwagi ogólne do Rocznika, ust 12 na str. 28. b Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Energii.

a See general notes to the Yearbook, item 12 on page 28. b The number of consumers as of 31st December was used in calculation.

S o u r c e: data of the Ministry of Energy.

TABL. 17 (120). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS

SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	3935,4	4293,4	4414,1	4482,2	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	552,7	601,2	599,5	603,7	of which transmission
miasta	87,2	91,9	90,2	94,4	urban areas
wieś	465,4	509,3	509,3	509,3	rural areas
Miasta	1247,4	1387,6	1466,4	1510,6	Urban areas
Wieś	2688,0	2905,8	2947,7	2971,6	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	66199	71137	73127	74711	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	36123	39233	39062	40063	Urban areas
Wieś	30076	31904	34065	34648	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	161,2	175,0	177,8	179,7	Consumers of gas from gas supply system ^a in thousand
Miasta	141,0	152,2	153,4	154,4	Urban areas
Wieś	20,2	22,8	24,4	25,4	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system (during the year):
W GWh	82,8^d	830,4	910,2	912,3	In GWh
miasta	69,5 ^d	677,2	720,9	711,4	urban areas
wieś	13,3 ^d	153,2	189,3	200,8	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh	64,5 ^c	659,1	728,3	733,1	Per capita in kWh
miasta	119,7 ^c	1202,2	1291,5	1271,9	urban areas
wieś	18,9 ^c	219,9	273,7	293,2	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.

a Including consumers using collective gas-meter. b, c In natural units: b – hm³, c – m³.

TABL. 18 (121). **OGRZEWNICTWO**

Stan w dniu 31 grudnia

HOUSE-HEATING

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	616,2	664,7	678,5	645,5	629,3	16,2	Heating network in km
w tym przesyłowa	385,6	464,5	468,5	437,0	425,9	11,1	of which transmission
Kotłownie	388	631	695	625	473	152	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	4433,9	3571,0	3800,1	3514,5	3462,8	51,7	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	23863	43641	46163	44567,3	42663	1905	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych	16253	25053,1	25646	25311,8	25168	144	of which residential buildings

TABL. 19 (122). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**

POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thousand – using ^a :
wodociągu	1076,6	1145,7	1138,8	1134,7	water supply system
miasta	549,7	539,6	534,5	535,0	urban areas
wieś	526,8	606,1	604,2	599,7	rural areas
kanalizacji	608,3	728,4	732,8	732,6	sewage system
miasta	485,7	488,3	484,0	484,7	urban areas
wieś	122,5	240,1	248,8	247,9	rural areas
gazu	467,5	460,9	461,9	461,0	gas supply system
miasta	398,9	385,9	382,6	379,5	urban areas
wieś	68,6	75,0	79,3	81,6	rural areas
Ludność - w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population - in % of total population ^b – using ^a :
wodociągu	83,9	91,1	91,3	91,4	water supply system
miasta	95,0	96,1	96,1	96,1	urban areas
wieś	74,9	87,1	87,4	87,6	rural areas
kanalizacji	47,4	57,9	58,7	59,0	sewage system
miasta	83,9	87,0	87,0	87,0	urban areas
wieś	17,4	34,5	36,0	36,2	rural areas
gazu	36,5	36,7	37,0	37,1	gas supply system
miasta	68,9	68,8	68,8	68,1	urban areas
wieś	9,7	10,8	11,5	11,9	rural areas

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansów.

a Estimated data. b Based on balances.

DZIAŁ IX EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 996, z późniejszymi zmianami), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami).

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,
- 3) w branżowych szkołach I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) uczelnie;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

CHAPTER IX EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14th December 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 996, with later amendments), the Education System Law of 7th September 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law and Science Law of 20th July 2018 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out. As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) the first cohort of pupils following the eighth grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of graduates from the 2016/17 and 2017/18 school years (transition from a 6-year to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) the remaining students enrolled in basic vocational school sections are pursuing their education in stage I sectoral vocational schools.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz nie-publiczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych

Uczelnie mogą być publiczne i nie-publiczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;

2) **gimnazja**;

3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;

4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe);

5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);

6) 4-letnie **technika**;

7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;

8) funkcjonujące w latach szkolnych:

- 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
- 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
- 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;

2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);

3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

1) **primary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;

2) **lower secondary schools**;

3) 3-year **special job-training schools**;

4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year basic vocational schools);

5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);

6) 4-year **technical secondary schools**;

7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;

8) schools operating in the school years:

- 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
- 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
- 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Post-secondary schools – educating in day, evening, part-time and full-time mode – comprise:

1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;

2) colleges of social work (3-year);

3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of Bach-

studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

8. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2002/03-2016/17 – 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

10. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

11. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowa-

el.

7. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

1) until the 2016/17 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;

2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);

3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);

4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic organisational units and branch teaching centres.

8. Schools for adults – educating in full-time and part-time mode – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
 - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults,
 - 2002/03-2016/17 – 3-year general secondary schools for adults.

9. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

10. Special education care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 and years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

11. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the cen-

nie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samo-dzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

12. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

13. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązków szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

14. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, między-szkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

15. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. Bursa to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

16. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

17. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

18. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN,

tres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

12. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

13. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

14. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

15. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A dormitory is an interschool facility serving as a boarding school.

16. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

17. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

18. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by

instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

19. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza uczelniami) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 – w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z danego roku akademickiego).

20. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

22. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

an authorized academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

19. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories are provided as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) higher education institutions – are presented as of 31st December (until the 2017/18 academic year – as of 30th November); students are listed as many times as many courses they are enrolled in; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; data regarding graduates concern persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018 (until the 2017/18 academic year, graduates were shown as of a given academic year)

20. Enrolment rate:

- 1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education;
- 2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education.

21. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

22. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (123). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVELS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	600	564	571	570	primary
gimnazja	243	261	72	69	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	16	18	18	20	special job-training
branżowe szkoły I stopnia ^a	66	64	58	62	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^b	87	69	71	71	general secondary ^b
technika ^c	90	75	75	76	technical secondary ^c
artystyczne ogólnokształcące ^d	2	3	3	3	general art ^d
policealne	91	87	87	83	post-secondary
dla dorosłych	126	65	60	58	for adults
podstawowe	–	–	–	1	primary
gimnazja	1	3	2	2	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	88	62	58	55	general secondary ^b
technika ^c	37	–	x	x	technical secondary ^c
Uczelnie	15	14	11	11	Higher education institutions
NAUCZYCIELE^e TEACHERS ^e					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^f	6233	6276	7247	8364	primary ^f
gimnazja ^f	3779	3352	2232	1105	lower secondary ^f
branżowe szkoły I stopnia ^{ag}	643	542	517	475	stage I sectoral vocational ^{ag}
licea ogólnokształcące ^{bf}	1744	1381	1281	1238	general secondary ^{bf}
technika ^{chf}	1910	1729	1646	1626	technical secondary ^{chf}
policealne	231	298	255	162	post-secondary
Uczelnie ⁱ	2040	1774	1736	1571	Higher education institutions ⁱ

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. bc W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: b - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c - technikami uzupełniającymi. d Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne - w roku szkolnym: 2010/11 - 3 szkoły, 2015/16 - 4, 2017/18 - 4, 2018/19 - 4. e Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 200. fg łącznie ze szkołami: f - dla dorosłych, g - specjalnymi przysposabiającymi do pracy. h łącznie ze szkołami ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. i Nauczyciele akademicy.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. bc In the 2010/11 school year including: b - supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, c - supplementary technical secondary schools. d Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 - 3 schools, 2015/16 - 4, 2017/18 - 4, 2018/19 - 4. a See general notes, item 17 on page 200. fg Including: f - schools for adults, g - special job-training schools. h Including general secondary art schools leading to professional certification. i Academic teachers.

TABL. 1 (123). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	9195	11732	10466	10677	Pre-primary education ^a
Szkoły:					Schools:
podstawowe	71637	74704	78608	89585	primary
gimnazja	43266	35032	22758	11299	lower secondary
specjalne przysposabiające					
do pracy	406	475	442	424	special job-training
branżowe szkoły I stopnia ^b	7223	5098	4486	4166	stage I sectoral vocational ^b
licea ogólnokształcące ^c	23400	17489	15859	15451	general secondary ^c
technika ^d	22508	19233	18376	18441	technical secondary ^d
artystyczne ogólnokształcące ^e	235	273	286	281	general art ^e
policealne	8848	9376	9552	9256	post-secondary
dla dorosłych	8202	4816	4480	3984	for adults
podstawowe	–	–	–	4	primary
gimnazja	67	24	36	28	lower secondary
licea ogólnokształcące ^c	5799	4792	4444	3952	general secondary ^c
technika ^d	2336	–	x	x	technical secondary ^d
Uczelnie	50915	30109	26431	24730	Higher education institutions

a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31(155) na str. 257. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. cd W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, d - technikami uzupełniającymi. e Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 - 147 uczniów, 2015/16 - 157, 2017/18 - 137, 2018/19 - 117.

a Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments, shown also in table 31(155) on page 257. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. cd In the 2010/11 school year including: c - supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, d - supplementary technical secondary schools. e Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 - 147 students, 2015/16 - 157, 2017/18 - 137, 2018/19 - 117.

TABL. 1 (123). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	12886	11144	x	.	primary
gimnazja	14479	11680	11194	.	lower secondary
specjalne przysposabiające					
do pracy	57	101	102	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	2516	1583	1336	.	basic vocational
licea ogólnokształcące ^a	7686	5980	5234	.	general secondary ^a
technika ^b	5625	4543	4346	.	technical secondary ^b
artystyczne ogólnokształcące ^c	52	63	53	.	general art ^c
policealne	2330	3396	3534	.	post-secondary
dla dorosłych	2177	1636	1505	.	for adults
gimnazja	19	6	8	.	lower secondary
licea ogólnokształcące ^a	1697	1630	1497	.	general secondary ^a
technika ^b	461	–	x	x	technical secondary ^b
Uczelnie	15507	9049	7702	.	Higher education institutions

ab W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: a - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, b - technikami uzupełniającymi. c Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 - 10 absolwentów, 2015/16 - 58, 2017/18 - 18.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

ab In the 2010/11 school year including: a - supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, b - supplementary technical secondary schools. c Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 - 10 graduates, 2015/16 - 58, 2017/18 - 18.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (124) SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
		szkoły schools			
1	Szkoły podstawowe Primary schools	600	564	571	570
2	Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	1	2	3	3
3	Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	556	444	442	442
4	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organizations	34	83	90	87
5	Organizacje wyznaniowe Religious organizations	3	4	6	6
6	Pozostałe Others	6	31	30	32
7	Gimnazja Lower secondary schools	243	261	72	69
8	Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	2	2	1	1
9	Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	221	219	53	52
10	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organizations	12	25	10	9
11	Organizacje wyznaniowe Religious organizations	5	6	2	2
12	Pozostałe Others	3	9	6	5
13	Branżowe I stopnia^{ab} Stage I sectoral sectoral vocational schools ^{ab}	82	82	76	82
14	Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	2	1	1	1
15	Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	67	63	57	59
16	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organizations	6	8	7	7
17	Organizacje wyznaniowe Religious organizations	1	1	1	1
18	Pozostałe Others	6	9	10	14
19	Licea ogólnokształcące^c General secondary schools ^c	82	69	71	71
20	Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	74	62	59	59
21	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organizations	–	1	2	2
22	Organizacje wyznaniowe Religious organizations	4	4	4	4
23	Pozostałe Others	4	2	6	6

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-c Łącznie z ze szkołami: b - specjalnymi

c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13).

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-c Including: b - special job-training schools and since the 2012/13 school year).

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	No.
uczniowie i studenci			pupils and students			absolwenci graduates	
71637	74704	78608	89585	12886	11144	x	1
4	217	250	250	-	-	x	2
69755	68965	72207	82147	12544	10340	x	3
1343	3707	3910	4464	240	608	x	4
255	454	694	937	33	47	x	5
280	1361	1547	1787	69	149	x	6
43266	35032	22758	11299	14479	11680	11194	7
51	22	15	10	8	6		7
41736	33255	21542	10696	13967	11137	10610	9
730	808	530	266	244	251	228	10
505	640	442	208	170	202	232	11
244	307	229	119	90	84	117	12
7629	5573	4928	4590	2573	1684	1438	13
90	21	9	7	24	6	-	14
6753	4704	4067	3772	2318	1424	1230	15
490	482	473	409	142	128	129	16
25	38	45	48	1	11	3	17
271	328	334	354	88	115	76	18
22743	17489	15859	15451	7468	5980	5234	19
22224	16950	15252	14784	7306	5794	5036	20
-	106	108	133	-	40	39	21
440	382	421	428	140	126	145	22
79	51	78	106	22	20	14	23

przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych,

the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c - supplementary general secondary schools (until

TABLE 2 (124) **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
		szkoły schools			
4	Technika^a Technical secondary schools^a	92	78	78	79
5	Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	6	7	7	7
6	Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	68	53	52	53
7	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organizations	11	11	10	10
8	Pozostałe Others	7	7	9	9
9	Szkoły policealne Post-secondary schools	91	87	87	83
10	Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	2	–	–	–
11	Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	16	14	14	14
12	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organizations	17	12	8	7
13	Pozostałe Others	56	61	65	62
14	Uczelnie Higher education institutions	15	14	11	11
15	Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	3	3	2	2
16	Organizacje wyznaniowe Religious organizations	1	1	–	–
17	Pozostałe Others	11	10	9	9
18	Szkoły dla dorosłych Schools for adults	126	65	60	58
19	Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	1	–	–	–
20	Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government entities	20	18	17	17
21	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organizations	34	12	8	7
22	Pozostałe Others	71	35	35	34

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej

^a Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art school: 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education

2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	No.
uczniowie i studenci pupils and students			absolwenci graduates				
22905	19506	18662	18722	5677	4606	4399	4
902	904	887	894	238	211	217	5
19329	16559	15981	15971	4832	3907	3722	6
1659	1486	1303	1325	355	331	348	7
1015	557	491	532	252	157	112	8
8848	9376	9552	9256	2330	3396	3534	9
134	–	–	–	50	–	–	10
1116	592	672	647	360	233	285	11
951	783	386	308	392	302	181	12
6647	8001	8494	8301	1528	2861	3068	13
50915	30109	26431	24730	15507	9049	7702	14
29094	20916	18029	16870	8432	6090	5432	15
33	6	–	–	9	6	–	16
21788	9187	8402	7860	7066	2953	2270	17
8202	4816	4480	3984	2177	1636	1505^b	18
24	–	–	–	–	–	–	19
946	960	810	641	237	302	228	20
2090	784	537	403	608	246	271	21
5142	3072	3133	2940	1332	1088	1006	22

dającymi uprawnienia zawodowe. b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie

leading to professional certification. b Persons who obtained higher education diplomas between

TABL. 3 (125). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a primary ^a	7-14	97,9	98,1	97,7	89,9	89,6	90,3	93,5	94,1	92,9	93,6	94,1	93,0
gimnazja ^b lower secondary ^b	15	99,6	101,4	97,7	97,8	99,2	96,3	100,2	100,7	99,6	100,7	100,6	100,7
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16-18	15,1	21,4	8,6	14,1	19,8	8,1	13,4	18,5	8,0	12,9	17,6	7,9
licea ogólnokształ- cące ^e general secondary ^e	16-18	57,9	45,1	71,2	56,5	45,4	68,2	55,4	44,6	67,0	54,4	42,9	66,7
technika ^f technical secondary ^f	16-18	50,0	61,4	38,1	49,4	58,7	39,6	50,9	61,5	39,5	52,5	63,5	40,9
policealne post-secondary	19-21	16,5	12,0	21,2	21,0	22,0	19,9	23,3	15,3	31,6	23,7	15,6	32,2

a W roku szkolnym: 2010/11 - grupa wieku 7-12 lat, 2015/16 - grupa wieku 6-12 lat, 2017/18 - grupa wieku - 7-13 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 - grupa wieku 13-15 lat, w roku szkolnym 2017/18 - grupa wieku 13-14 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. d-f Łącznie z ze szkołami: d - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f - technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year - age group 7-12, in the 2015/16 school year - age group 6-12, in the 2017/18 school year - age group 7-13. b In the 2010/11 and 2015/16 school year - age group 13-15, in the 2017/18 school year - age group 7-14. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. d-f Including: d - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e - supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f - supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (125). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI (dok.)**
ENROLLMENT RATE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %						in %					
NETTO NET													
Wychowanie przedszkolne ^a Pre-primary education ^a	6	82,7	84,8	80,7	96,3	96,3	96,2	89,3	90,6	88,0	93,9	94,3	93,5
Szkoły: Schools: podstawowe ^b primary ^b	7-14	95,3	95,4	95,2	89,2	88,6	89,8	92,0	92,3	91,7	92,3	92,5	92,0
gimnazja ^c lower secondary ^c	15	94,6	94,4	94,9	92,2	92,4	91,8	90,0	89,4	90,6	83,8	83,1	84,4
branżowe szkoły I stopnia ^{de} stage I sectoral vocational ^{de} licea	16-18	12,9	18,2	7,3	11,3	16,0	6,4	10,7	14,9	6,2	10,4	14,5	6,0
ogólnokształcące ^f general secondary ^f	16-18	46,7	33,2	60,7	44,6	31,3	58,6	43,5	30,7	57,2	42,8	30,0	56,3
technika ^g technical secondary ^g	16-18	32,9	39,7	25,8	36,3	43,6	28,6	37,4	45,0	29,2	38,7	46,7	30,1
policealne post-secondary	19-21	6,0	4,1	8,0	6,1	5,8	6,3	5,7	4,0	7,5	4,9	3,1	6,8

a Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 - dotyczy dzieci w wieku 5 lat. b W roku szkolnym 2010/11 - grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 - grupa wieku 6-12 lat, w roku szkolnym 2017/18 - grupa wieku 7-13 lat. c W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 - grupa wieku 13-15 lat, w roku szkolnym 2017/18 - grupa wieku 7-14 lat. d Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. e-g łącznie: e - ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, f - z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), g - z technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns children attending obligatory pre-primary establishments, excluding the 2015/16 school year - concerns children aged 5. b In the 2010/11 school year - age group 7-12, in the 2015/16 school year - age group 6-12, in the 2017/18 school year - age group 7-13. c In the 2010/11 and 2015/16 school year - age group 13-15, in the 2017/18 school year - age group 7-14. d Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. e-g Including: e - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, f - supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), g - supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 4 i 5

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 4 and 5

In distribution by foreign languages may include one person more than once.

TABL. 4 (126). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ**POLICEALNYCH**

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

L A T A YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools						
		podstawowych		primary	gimnaz- jach lower second- ary	branžo- wych I stopnia ^{ab} stage I sectoral voca-tional ^{ab}	liceach ogólno- kształcą- cych ^c general second- ary ^c	liceach profi- lowa- nych specia- lized second- ary	techni- kach ^d tech- nical second- ary ^d	policeal- nych ^e post- second- ary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE											
OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski	2010/11	158889	95,5	96,2	94,8	93,2	67,8	97,4	100,0	97,5	14,3
English	2015/16	149044	98,5	99,2	97,9	97,6	67,6	99,1	x	98,9	47,9
	2017/18	138609	98,3	99,2	97,5	97,2	71,4	99,3	x	98,3	63,9
	2018/19	137794	98,4	98,8	98,0	96,8	67,9	99,4	x	99,4	67,8
Francuski	2010/11	3183	0,0	0,1	–	1,0	–	10,4	2,1	1,6	–
French	2015/16	2563	–	–	–	1,6	–	10,0	x	1,4	–
	2017/18	2247	0,1	0,2	0,0	2,0	–	9,5	x	1,0	–
	2018/19	2017	0,2	0,4	0,0	1,9	–	9,0	x	1,0	–
Niemiecki	2010/11	48240	1,7	1,5	1,9	62,5	11,9	52,8	x	77,7	1,2
German	2015/16	46090	2,9	4,3	1,6	60,8	12,9	50,1	x	74,4	3,8
	2017/18	46033	12,5	13,2	11,7	61,1	12,5	50,7	x	73,0	1,9
	2018/19	47207	19,0	19,8	18,1	63,4	15,2	50,5	x	77,3	3,2
Rosyjski	2010/11	11573	0,1	0,1	0,1	16,4	7,4	15,7	x	13,3	–
Russian	2015/16	9866	0,1	0,1	0,1	13,3	8,8	14,1	x	13,1	–
	2017/18	9099	1,1	0,9	1,2	13,1	7,3	15,3	x	13,3	–
	2018/19	7963	1,9	1,6	2,2	11,4	6,7	15,0	x	12,6	–
Hiszpański	2010/11	1803	0,1	0,1	–	1,4	–	5,1	x	1,9	–
Spanish	2015/16	2024	0,1	0,1	–	1,3	–	6,8	x	2,2	–
	2017/18	2322	0,2	0,4	0,0	1,1	–	9,1	x	2,5	–
	2018/19	2638	0,4	0,7	0,1	1,4	–	10,6	x	2,7	–

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie z: b - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c - supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (126). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)**
 PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools									
		podstawowych primary		gimnaz- jach lower second- ary	branžo- wych I stopnia ab stage I sectoral voca- tional ab	liceach ogólno- kształca- cych c general second- ary c	liceach profi- lowa- nych specia- lizowa- nych second- ary	techni- kach d tech- nical second- ary d	policeal- nych e post- -second- ary e		
		razem total	miasta urban areas							wieś rural areas	
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE (dok.) OBLIGATORY EDUCATION (cont.)											
Włoski Italian	2010/11	460	–	–	–	0,0	–	1,3	–	0,6	–
	2015/16	626	–	–	–	0,0	–	3,3	x	0,1	–
	2017/18	609	0,0	0,1	–	–	–	3,6	x	0,0	–
	2018/19	533	0,0	0,1	–	–	–	3,2	x	0,0	–
Inne Others	2010/11	878	–	–	–	–	–	3,3	–	–	11,1
	2015/16	653	–	–	–	–	4,6	2,2	x	–	0,6
	2017/18	416	0,1	–	0,2	0,4	–	1,3	x	–	1,9
	2018/19	341	0,2	0,3	–	–	–	1,3	x	–	–
NAUCZANIE DODATKOWE f ADDITIONAL EDUCATION f											
Angielski English	2010/11	3506	1,8	1,3	2,2	4,0	0,3	0,6	–	1,4	–
	2015/16	855	0,3	–	0,6	1,1	–	0,5	x	0,6	0,4
	2017/18	430	0,1	–	0,1	1,0	–	0,3	x	0,5	–
	2018/19	469	0,2	0,1	0,3	1,0	0,2	0,4	x	0,4	0,0
Francuski French	2010/11	445	0,2	0,4	–	0,3	–	0,9	–	–	–
	2015/16	295	0,1	0,2	–	0,2	–	0,8	x	–	–
	2017/18	183	0,1	0,2	0,0	0,2	–	0,4	x	–	–
	2018/19	212	0,1	0,2	0,1	0,2	–	0,4	x	–	–
Niemiecki German	2010/11	14295	7,8	6,6	8,7	17,1	–	4,0	–	1,8	–
	2015/16	10224	6,5	4,0	8,8	11,1	–	5,3	x	2,9	–
	2017/18	11116	8,2	5,1	11,1	14,1	0,2	5,0	x	3,8	–
	2018/19	11590	9,5	6,8	12,2	13,9	0,2	6,4	x	2,9	–
Inne Others	2010/11	6519	3,3	2,0	4,4	5,3	–	6,5	–	1,8	3,5
	2015/16	3112	0,5	0,8	0,2	3,3	–	7,9	x	0,9	–
	2017/18	2793	0,1	0,3	0,6	1,5	–	9,1	x	1,5	–
	2018/19	2730	0,6	0,6	0,6	4,2	–	9,6	x	1,1	–

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie z: b - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c - supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 5 (127) **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

L A T A Y E A R S J Ę Z Y K I O B C E F O R E I G N L A N G U A G E S	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach				In % of total students at school			
		podsta- wowych primary	gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b sectoral vocational ^b	liceach ogólno- kształcą- cych ^c general secondary ^c	liceach profi- lowanych specialized secondary	technikach ^d technical secon- dary ^d	policeal- nych post- -secon- dary	
Angielski	2010/11	9942	—	100,0	—	82,3	99,7	83,3	40,0
English	2015/16	8345	—	100,0	x	93,2	—	—	51,2
	2017/18	7418	—	—	x	88,0	x	x	49,9
	2018/19	7898	100,0	35,7	x	92,3	x	x	62,0
Niemiecki	2010/11	566	—	—	—	5,2	—	6,7	1,6
German	2015/16	283	—	—	x	5,0	—	—	0,6
	2017/18	312	—	—	x	5,7	x	x	0,9
	2018/19	108	—	—	x	2,7	x	x	—
Rosyjski	2010/11	862	—	—	—	11,3	—	9,9	0,3
Russian	2015/16	77	—	—	x	1,6	—	—	—
	2017/18	76	—	—	x	1,7	x	x	—
	2018/19	59	—	—	x	1,5	x	x	—
Inne	2010/11	41	—	—	—	—	—	—	0,5
Others	2015/16	—	—	—	x	—	x	—	—
	2017/18	—	—	—	x	—	x	x	—
	2018/19	174	—	—	x	4,4	x	x	—

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. cd łącznie ze szkołami: c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), d - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. cd Including: c - supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (128). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

WYSZCZE- GÓLNIENIE SPECIFI- CATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–14 ^a lat	97,4	90,0	93,4	93,5
15 ^b	97,5	94,2	93,6	94,6
16–18	97,7	95,6	94,8	94,9
19–21 lat years	28,3	25,6	25,1	23,5

a W roku szkolnym: 2010/11 - grupa wieku 7-12 lat, 2015/16 - grupa wieku 6-12 lat, 2017/18 - grupa wieku - 7-13 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 - grupa wieku 13-15 lat, w roku szkolnym 2017/18 - grupa wieku 14-15 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 - age group 7-12, in the 2015/16 school year - age group 6-12, in the 2017/18 school year - age group 7-13. b In the 2010/11-2016/17 school years - age group 13-15, in the 2017/18 school year - age group 14-15.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABLE 7 (129). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
 EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	1668	1894	2590	3281	338	385	x	Primary schools
w tym specjalne	651	688	841	1101	136	155	x	of which special
Gimnazja	1835	1549	1089	581	570	553	452	Lower secondary schools
w tym specjalne	950	766	573	328	308	265	218	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	406	475	442	424	57	101	102	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b w tym specjalne	518	438	444	436	151	116 ^c	47 ^c	Sectoral VET schools I stage ^b of which special
Licea ogólnokształcące ^d w tym specjalne	242	151	189	197	77	54	62	General secondary schools ^d of which special
Licea profilowane w tym specjalne	4	–	x	x	3	x	x	Specialized secondary schools of which special
Technika ^e w tym specjalne	71	160	200	233	17	20 ^c	23 ^c	Technical secondary schools ^e of which special
Szkoły policealne w tym specjalne	–	42	34	34	–	11	17	Post-secondary schools of which special

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 218. ^b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ^d Łącznie z: d - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), e - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz szkołami artystycznym ogólnokształcącymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 9 on page 218. ^b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). ^d Including: d - supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), e - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (130) **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
 SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY
 AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES					
Ośrodki	20	19	18	17	Centres
Miejsca	1171	1274	910	812	Places
Wychowankowie	954	806	693	670	Residents
w tym:					of which:
niestyszący i słabo słyszący	44	43	35	31	deaf and hearing impaired
z niepełnosprawnością ruchową ^a	66	76	65	65	motor-skill impaired ^a
z upośledzeniem umysłowym ^b	756	508	417	399	with intellectual disability ^b
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	1	1	1	2	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	5	7	8	8	Centres
Miejsca	253	373	417	421	Places
Wychowankowie	209	287	307	291	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	2	2	2	2	Centres
Miejsca	170	144	144	144	Places
Wychowankowie	170	117	119	129	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	7	7	8	8	Centres
Miejsca	271	258	276	279	Places
Wychowankowie	254	209	212	223	Residents
w tym:					of which:
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim ^b	47	93	89	88	with a profound intellectual disability ^b
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	111	116	123	135	with multiple disability

a Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. b Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. b Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (131). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS		Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a							
			ogółem total	informa- tycznych informa- tional	technicz- nych techni- cal	przed- mio- towych ^b subjects b	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	turys- tyczno- krajow- znaw- czych tourism	innych others
OGÓŁEM	2010	8	12776	89	42	368	4157	6106	135	1879
TOTAL	2015	12	8989	56	12	707	5448	1589	18	1159
	2017	13	7205	35	24	227	4246	1397	12	1264
	2018	13	7118	45	24	227	4239	1288	–	1295
Młodzieżowe domy kultury Youth community centres		2	2303	35	24	225	1936	42	–	41
Ogniska pracy pozaszkolnej Extracurricular interest groups		2	111	10	–	–	84	10	–	7
Międzyszkolne ośrodki sportowe Inter-school sports centres		2	1063	–	–	–	–	1063	–	–
Pozostałe placówki ^b Other institutions ^b		7	3641	–	–	2	2219	173	–	1247

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 września roku badanego. b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1st October of the year preceding the surveyed year to 30th September of the surveyed year. b Specialised institutions and non-public facilities.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (132) **INTERNATY I BURSRY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**

BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	
	placówki establish- ments	miejsca beds	korzystający boarders				na 100 miejsc per 100 beds
			ogółem total				
OGÓŁEM TOTAL	31	2483	2146	1727	1698	1933	77,8
Internaty Boarding schools	24	1720	1618	1297	1209	1283	74,6
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b	15	1048	1155	807	746	747	71,3
stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary ^b							
licea ogólnokształcące general secondary	9	672	463	490	463	536	79,8
Bursy Dormitories	7	763	528	430	489	650	85,2

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABLE 11 (133). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE					
STUDENT DORMITORIES					
Domy	15	11	12	13	Dormitories
Miejsca	3076	2255	2341	2579	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	2006	1687	1481	1496	students
w % ogółu studentów	3,9	5,6	5,6	6,0	in % of total students
doktoranci ^a	4	9	11	9	doctoral studies ^a
					in % of total students
w % ogółu doktorantów	3,3	2,2	2,5	2,3	of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE					
STUDENT CANTEENS					
Stołówki	4	3	3	2	Canteens
Miejsca	210	230	200	140	Places

a Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

a Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABLE 12 (134). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS

SZKOŁY SCHOOLS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19			
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which recipients of		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarship recipients in % of total students of a given group of schools
					socjalne social grants	rektora dla najlepszych studentów scholar-ship for outstand- ing students awarded by the rectors	
OGÓŁEM TOTAL	14476	9093	7013	6330	3391	1623	25,6
w tym: of which:							
Uniwersytety Universities	–	3638	2803	2896	1504	741	26,5
Wyższe szkoły techniczne Higher schools of technology	2621	2764	2162	1714	1088	369	28,9
Wyższe szkoły ekonomiczne Higher schools of economics	3157	1277	744	693	313	204	24,3
Wyższe szkoły pedagogiczne Higher schools of pedagogy	6725	285	183	148	77	39	25,3

a Łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Including foreigners; since 2010/11 academic year excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. b In distribution by type of scholarships may include one person more than once.

TABL. 13 (135). SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16	
		ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas
1	Szkoły Schools	575	105	470	534	112
	w tym: of which:					
2	filialne branch	32	1	31	29	–
3	artystyczne ^a arts ^a	–	–	–	1	1
4	Pomieszczenia szkolne Classrooms	6484	2016	4468	.	.
5	Oddziały Sections	4227	1440	2786	4358	1628
6	Uczniowie Pupils	70986	31738	39248	74016	35038
7	w tym kobiety of which females	34558	15396	19162	36451	17188
8	w tym I klasa of which grade 1	11404	5168	6236	15443	7506
	w tym szkoły: of which schools:					
9	filialne branch	616	12	604	875	–
10	artystyczne ^a arts ^a	–	–	–	214	214
11	Absolwenci Graduates	12750	5659	7091	10989	5112
12	w tym kobiety of which females	6184	2771	3413	5510	2532
	w tym szkoły: of which schools:					
13	filialne branch	147	–	147	68	–
14	artystyczne ^a arts ^a	–	–	–	–	–
	Liczba uczniów na: Number of pupils per:					
15	1 szkołę school	123,5	302,3	83,5	138,6	312,8
16	1 pomieszczenie szkolne classroom	10,9	15,7	8,8	.	.
17	1 oddział section	16,8	22,0	14,1	17,0	21,5

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

Source: data of the Ministry of National Education.

	2017/18			2018/19			No.
	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	
422	535	124	411	531	129	402	1
29	16	-	16	15	1	14	2
-	1	1	-	1	1	-	3
.	4
2730	4819	1842	2977	5508	2181	3328	5
38978	77767	38111	39656	88484	44720	43764	6
19263	37842	18482	19360	43011	21713	21298	7
7937	10382	5230	5152	10710	5457	5253	8
875	370	-	370	329	19	310	9
-	245	245	-	242	242	-	10
5877	x	x	x	.	.	.	11
2978	x	x	x	.	.	.	12
68	x	x	x	.	.	.	13
-	x	x	x	.	.	.	14
92,4	145,4	307,3	94,0	166,6	346,7	108,9	15
.	16
14,3	16,1	20,7	13,3	16,1	20,5	13,2	17

TABL. 14 (136). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16	
		ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas
1	Gimnazja Lower secondary	214	82	132	226	91
	w tym szkoły: of which schools:					
2	sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	–	–	–	1	1
3	z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	5	5	–	6	6
	with job-training sections ^a					
4	Pomieszczenia szkolne Classrooms	2559	1292	1267	.	.
5	Oddziały Sections	1850	908	942	1556	796
6	Uczniowie Students	42316	22175	20141	34266	18673
7	w tym kobiety of which females	20677	10818	9859	16549	8919
8	w tym I klasa of which grade 1	13607	7054	6553	11302	6141
	w tym szkoły: of which schools:					
9	sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	–	–	–	106	106
	z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	435	435	–	264	264
	with job-training sections ^a					
11	Absolwenci Graduates	14171	7410	6761	11415	6182
12	w tym kobiety of which females	7004	3682	3322	5602	3008
	w tym szkoły: of which schools:					
13	sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	–	–	–	20	20
14	z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	157	157	–	95	95
	with job-training sections ^a					
	Liczba uczniów na: Number of students per:					
14	1 szkołę school	197,7	270,4	152,6	151,6	205,2
16	1 pomieszczenie szkolne classroom	16,5	17,2	15,9	.	.
17	1 oddział section	22,9	24,4	21,4	22	23,5

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

wieś rural areas	2017/18			2018/19			No.
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
135	63	33	30	62	34	28	1
-	-	-	-	-	-	-	2
-	4	4	-	5	5	-	3
.	4
760	1013	524	489	507	272	235	5
15593	22185	12307	9878	10971	6296	4675	6
7630	10940	6035	4905	5487	3126	2361	7
5161	x	x	x	x	x	x	8
-	-	-	-	-	-	-	9
-	158	158	-	98	98	-	10
5233	10976	6250	4726	.	.	.	11
2594	5375	3040	2335	.	.	.	12
-	-	-	-	.	.	.	13
-	74	74	-	.	.	.	14
115,5	352,1	372,9	329,3	177,0	185,2	167,0	15
.	16
20,5	21,9	23,5	20,2	21,6	23,1	19,9	17

TABL. 15 (137). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	55	49	42	46	Schools
Oddziały	322	284	261	233	Sections
Uczniowie	6780	4745	4157	3910	Students
w tym kobiety	1766	1262	1106	1060	of which females
w tym I klasa	2564	1607	1448	1291	of which 1st grade
Absolwenci	2381	1472	1300	.	Graduates
w tym kobiety	615	411	351	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (138). **UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	5098	4157	3910	614	T O T A L
Artystyczna	8	1	4	1	Arts
Biznesu i administracji	209	156	168	32	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	2034	1880	1791	221	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	414	260	274	39	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	966	726	634	139	Architecture and building
Rolnicza	6	9	8	1	Agriculture
Usług dla ludności	1461	1125	1031	181	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadniczych szkoły zawodowych i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 17–18

Od roku szkolnego 2012/13 nie ma naboru do klas I w uzupełniających liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i technikach uzupełniających, patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 218.

Note to tables 17–18

Since the 2012/13 school year a recruitment to 1 st grade hasn't been held in supplementary general secondary schools, specialized secondary schools and supplementary technical secondary schools, see general notes, item 5 on page 218.

TABL. 17 (139). LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	74	66	68	67	Schools
Oddziały	775	621	579	563	Sections
Uczniowie	22595	17460	15839	15431	Students
w tym kobiety	14440	11151	10066	9900	of which females
w tym I klasa	7402	5438	5183	5010	of which grade 1
Absolwenci	7420	5971	5228	.	Graduates
w tym kobiety	4846	3784	3324	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (140). TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	88	73	73	74	Schools
Oddziały	941	810	770	761	Sections
Uczniowie	22625	19168	18307	18365	Students
w tym kobiety	8691	7347	6738	6831	of which females
w tym I klasa	5761	4978	4848	5257	of which grade 1
Absolwenci	5609	4528	4334	.	Graduates
w tym kobiety	2278	1819	1581	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (141). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG KIERUNKÓW PODGRUP KSZTAŁCENIA
 STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH
 (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	19168	18307	18365	2609	TOTAL
w tym:					of which
Artystyczna	7	–	–	–	Arts
Spoleczna	1340	1279	1317	209	Social and behavioural science
Biznesu i administracji	2431	2428	2475	410	Business and administration
Nauk o środowisku	84	–	–	–	Environment
Technologii teleinformatycznych	3187	3532	3890	244	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna	4190	4127	4043	578	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	177	132	126	28	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	2196	1783	1663	258	Architecture and building
Rolnicza	246	179	139	43	Agriculture
Leśna	187	207	202	44	Forestry
Weterynaryjna	36	30	52	4	Veterinary
Usług dla ludności	4751	4267	4117	735	Personal services
Usług transportowych	336	343	341	56	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (142). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	12	13	14	14	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	12	12	13	13	of which educating only in the art subjects
Uczniowie	812	956	1498	1466	Pupils
w tym kobiety	493	631	972	921	of which females
Absolwenci	99	92	159	.	Graduates
w tym kobiety	65	61	97	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	5	7	7	7	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	3	4	4	4	of which educating only in the art subjects
Uczniowie	382	430	423	398	Students
w tym kobiety	272	294	298	296	of which females
Absolwenci	62	121	71	.	Graduates
w tym kobiety	48	69	52	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (143). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	91	86	86	82	Schools
Oddziały	404	441	415	412	Sections
Uczniowie	8848	9341	9518	9222	Students
w tym kobiety	5501	6275	6339	6113	of which females
Absolwenci	2330	3385	3517	.	Graduates
w tym kobiety	1576	2263	2402	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (144). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	9341	9518	9222	1269	TOTAL
Artystyczna	398	224	385	110	Arts
Spoleczna	634	693	794	161	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	64	28	42	–	Journalism and information
Biznesu i administracji	1743	1926	1678	72	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	509	422	524	3	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna	30	–	–	–	Engineering and engineering trades
Weterynaryjna	63	122	93	46	Veterinary
Medyczna	1503	1967	2152	555	Medical
Opieki społecznej	298	335	365	29	Welfare
Usług dla ludności	1347	1356	1426	202	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	1956	1874	1492	64	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	543	329	231	27	Security services
Pozostałe podgrupy	253	242	40	–	Other narrow fields

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub egzamin dyplomowy.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern graduates who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (145). UCZELNIE

HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Szkoły Schools	Nauczyciele akademiccy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b
OGÓŁEM	2010/11	15	2040	50915	15507
TOTAL	2015/16	14	1774	30109	9049
	2017/18	11	1736	26431	7702
	2018/19	11	1571	24730	.
Uniwersytety Universities		1	868	10944	3301
Uczelnie techniczne Higher schools of technology		1	457	5926	2131
Uczelnie ekonomiczne Higher schools of economics		1	86	2849	867
Uczelnie pedagogiczne Higher schools of pedagogy		1	27	585	251
Pozostałe uczelnie Other higher education institutions		7	133	4426	1152

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 219. b W podziale według typów uczelni - osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 219. b According to type of higher education institutions - persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 24 (146). **STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
 STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE
 OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY SZKÓŁ TYPES OF SCHOOLS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number, in				
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM TOTAL	2010/11	50915	31367	20073	12592	30842	18775
	2015/16	30109	17791	17239	10523	12870	7268
	2017/18	26431	16656	15204	9402	11227	7254
	2018/19	24730	15618	14093	8670	10637	6948
Uniwersytety Universities		10944	7753	8373	5933	2571	1820
Uczelnie techniczne Higher schools of technology		5926	1864	4140	1494	1786	370
Uczelnie ekonomiczne Higher schools of economics		2849	2148	579	484	2270	1664
Uczelnie pedagogiczne Higher schools of pedagogy		585	311	–	–	585	311
Pozostałe uczelnie Other higher education institutions		4426	3542	1001	759	3425	2783

TABL. 25 (147) ABSOLWENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE
OF OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY SZKÓŁ TYPES OF SCHOOLS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number, in				
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11	15507	10618	5689	3793	9818	6825
TOTAL	2015/16	9049	5833	5015	3358	4034	2475
	2017/18^a	7702	5068	4501	2929	3201	2139
Uniwersytety Universities		3301	2526	2528	1935	773	591
Uczelnie techniczne Higher schools of technology		2131	821	1612	690	519	131
Uczelnie ekonomiczne Higher schools of economics		867	666	157	140	710	526
Uczelnie pedagogiczne Higher schools of pedagogy		251	114	–	–	251	114
Pozostałe uczelnie Other higher education institutions		1152	941	204	164	948	777

^a Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

^a Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 26 (148). NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W UCZELNIACH

ACADEMIC TEACHERS ^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS								
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	ogółem total				w tym kobiety of which females			
OGÓŁEM TOTAL	2040	1774	1736	1571	895	830	801	765
Profesorowie Professors	546	485	500	446	130	132	142	142
w tym z tytułem naukowym profesora of which with academic title of professor	233	196	197	157	37	37	34	33
Docenci Associate professors (docents)	91	25	8	6	26	9	2	2
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego of which with degree of habilitated doctor ^b	1	2	3	1	–	–	1	1
Adiunkci Assistant professors	746	672	602	457	377	368	323	251
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego of which with degree of habilitated doctord	14	75	58	41	4	37	29	22
Asystenci Assistant lecturers	206	230	244	143	128	132	134	85
Pozostali Others	451	361	382	519	234	189	201	285

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 219.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 219. b The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABLE 27 (149) **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11	37	23	10	5	TOTAL
	2015/16	537	306	51	26	
	2017/18	993	527	180	105	
	2018/19	1022	554	.	.	
studia: stacjonarne		944	503	165	94	full-time programmes
niestacjonarne		78	51	15	11	part-time programmes
Uniwersytety		485	293	56	28	Universities
Wyższe szkoły techniczne		122	28	13	4	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne		43	22	11	7	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne		–	–	–	–	Higher schools of pedagogy
Pozostałe szkoły wyższe		372	211	100	66	Others

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów uczelni - osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of higher education institutions - persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 28 (150) **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11
		słuchacze studiów podyplomowych ^a students of postgraduate studies ^a				wydane studiów certificates postgraduate
1	OGÓŁEM	5039	3417	3905	3837	3546
2	w tym kobiety	3921	2946	3547	3456	2861
3	Uniwersytety	–	474	305	255	1226
4	Wyższe szkoły techniczne	137	36	72	80	102
5	Wyższe szkoły ekonomiczne	1991	446	206	214	596
6	Wyższe szkoły pedagogiczne	1958	274	268	153	151
7	Wyższe szkoły teologiczne	–	–	–	–	–
8	Pozostałe szkoły wyższe	953	2187	3054	3135	1471

a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 grudnia.

a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31st December.

TABL. 29 (151). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC

L.p.	PODGRUPA GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	słuchacze studiów podyplomowych ^b students of postgraduate studies ^b
1	OGÓŁEM	3837
2	Pedagogiczna	2688
3	Artystyczna	–
4	Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	–
5	Spoleczna	–
6	Dziennikarstwa i informacji	–
7	Biznesu i administracji	769
8	Prawna	31
9	Nauki o środowisku	–
10	Technologii teleinformatycznych	13
11	Inżynieryjno-techniczna	12
12	Medyczna	132
13	Opieki społecznej	31
14	Higieny i bezpieczeństwa pracy	115
15	Ochrony i bezpieczeństwa	37
16	Usług transportowych	9

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous

2015/16	2017/18	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION	No.
świadectwa słuchaczom podyplomowych issued to students of studies		uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students					
2892	3566	123	418	432	383	TOTAL	1
2486	3254	65	256	278	249	of which females	2
355	186	–	306	338	306	Universities	3
56	39	63	112	94	77	Higher schools of technology	4
411	179	–	–	–	–	Higher schools of economics	5
102	208	60	–	–	–	Higher schools of pedagogy	6
–	–	–	–	–	–	Higher schools of theology	7
1968	2954	–	–	–	–	Others	8

AKADEMICKIM 2018/19

YEAR

wydane świadectwa ^b certificates issued ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a	No.
3566	TOTAL	1
2314	Pedagogical	2
6	Arts	3
–	Humanities (except languages)	4
–	Social and behavioural science	5
10	Journalism and information	6
556	Business and administration	7
52	Law	8
–	Environment	9
–	Information and Communication Technologies (ICTs)	10
10	Engineering and engineering trades	11
382	Medical	12
70	Welfare	13
138	Hygiene and occupational health services	14
18	Security services	15
10	Transport services	16

akademickiego.
academic year.

TABL. 30 (152). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
				ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Podstawowe Lower secondary schools	2010/11	–	–	–	–	–	–
	2015/16	–	–	–	–	–	–
	2017/18	–	–	–	–	–	–
	2018/19	1	2	4	1	.	.
Gimnazja Lower secondary schools	2010/11	1	2	67	20	19	7
	2015/16	3	6	24	7	6	4
	2017/18	2	5	36	16	8	4
	2018/19	2	3	28	8	.	.
Licea ogólnokształcące ^a General secondary schools ^a	2010/11	84	226	5405	2460	1558	782
	2015/16	62	194	4792	1892	1630	728
	2017/18	58	174	4444	1767	1497	645
	2018/19	55	158	3952	1620	.	.

^a łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (153). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**^a
PRE-PRIMARY EDUCATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	755	796	806	808	Establishments
miasta	195	220	247	258	urban areas
wieś	560	576	559	550	rural areas
Przedszkola	243	299	330	339	Nursery schools
w tym specjalne	6	8	10	11	of which special
miasta	127	158	174	181	urban areas
wieś	116	141	156	158	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	429	369	356	359	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	2	1	1	1	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	81	127	119	109	Pre-primary points
Miejsca					Places
Przedszkola	19786	23569	27823	28907	Nursery schools
w tym specjalne	82	121	173	213	of which special
miasta	14111	16644	19096	20201	urban areas
wieś	5675	6925	8727	8706	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	30	18	18	16	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	2038	3273	3444	3197	Pre-primary points
Dzieci	29887	32081	37594	38325	Children
miasta	16403	17174	20012	20799	urban areas
wieś	13484	14907	17582	17526	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	9195	2707	10466	10677	of which aged: 6 years
5 lat	8837	11732	10438	9811	aged 5 years
Przedszkola	19809	21420	25523	26247	Nursery schools
w tym specjalne	52	83	135	137	of which special
miasta	14330	15409	17756	18439	urban areas
wieś	5479	6011	7767	7808	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	4551	1337	5579	5816	of which aged: 6 years
5 lat	5850	6657	7382	6858	aged 5 years
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	8127	8005	9189	9477	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	4644	1328	4695	4707	of which aged 6 years
Zespoły wychowania przedszkolnego	30	18	18	16	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1921	2638	2864	2585	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3-6 lat	635	.	827	863	3-6
3-5	575	806	803	835	3-5
6 lat	827	.	893	939	6
5 lat	777	963	916	928	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3-6 lat	421	.	561	590	3-6
6 lat	410	.	476	511	6
1 przedszkole	82	72	77	77	Nursery school
100 miejsc	100	91	92	91	100 places

a Od roku szkolnego 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Since 2013/14 school year including children attending for all school year in the units performing health care activities.

Source: data of the Ministry of National Education

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. — Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2190), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą;

Prezentowane w dziale dane dotyczą podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale — ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe oraz ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) — lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarów lub położnych;

- 2) ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarów i położnych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 576);
- 3) ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz.

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. Data concerning health care — unless otherwise stated — are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency.

2. Data regarding the health care presented in this chapter are based on:

- 1) the Law on Health Care Activities, dated 15th April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2190), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care entities;

Data presented in the chapter concern the entities performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals — general, psychiatric and health resorts as well as detoxification centres: addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that said law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) — doctors, dentists and nurses or midwives;

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15th July 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 576);
- 3) the Law on the Occupation of Doctor and Dentist, dated 5th December 1996 (uniform text Journal of Laws 2019 item 537);
- 4) the Law on the Physiotherapist Profession, dated 25th September 2015 (uniform text

U. 2019 poz. 537).

- 4) ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 952);
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1373), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);
- 6) ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056);
- 7) ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 993), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- 8) ustawa z dnia 6 września 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 499).

3. Informacje o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych — od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. — domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane o pracownikach medycznych obejmują osoby pracujące bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną — również położnego.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz. U. 2019 poz. 602, z późniejszymi zmianami).

5. Rodzaje poradni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 179).

Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy denty-

Journal of Laws 2019 item 952);

- 5) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27th August 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1373), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;
- 6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1056);
- 7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8th September 2006 (uniform text Journal of Laws 2019 item 993), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;
- 8) the Pharmaceutical Law, dated 6th September 2001 (uniform text Journal of Laws 2019 item 499).

3. Information on medical personnel concerns persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices since 2006, pharmacies and since 2005 — social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data regarding medical personnel include persons working directly with the patient, i. e. excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Data include full-time employed persons, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including trainees.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife — also as a male midwife.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concern doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 29th March 2019 on Doctors and Dentist Specializations (Journal of Laws 2019 item 602, with later amendments).

5. Types of clinics in out-patient health care facilities are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17th May 2012 (Journal of Laws 2019 item 179).

Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examina-

stwó podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

Do porad chirurgicznych zaliczono porady udzielone w poradniach urazowo-ortopedycznych.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej (dotyczy szpitali, łóżek i leczonych).

Dane o **łóżkach** w placówkach stacjonarnych dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych do 2007 r. nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 173). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczękową, neurochirurgię, kardiologię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** — oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** — oddziały pulmonologiczne.

9. Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im środki farmaceutyczne i materiały medyczne.

11. Lecznictwo uzdrowiskowe — obejmuje szpitale i sanatoria wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim naturalne surowce i właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

12. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, izby przyjęć, lotnicze pogotowie ratunkowe).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 listopada 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 979).

13. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty

tions, also together with consultations provided in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

Surgical consultations include consultations provided in orthopedic trauma clinics.

6. Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

7. Data concerning in-patient health care do not include day-care (concerns hospitals, beds and in-patients).

Data regarding **beds** in in-patient unit concerns permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding beds in general hospitals do not include places (beds and incubators) for new-borns until 2007.

In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17th May 2012 (Journal of Laws 2019 item 173). Included in **surgical wards** are: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillo-facial and cardiosurgery as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** — communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** — pulmonology wards.

9. Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services within the scope of nursing and rehabilitating persons not requiring hospitalization as well as assure them pharmaceutical agents and medical materials.

11. Health resort treatment — includes services rendered by hospitals and sanatoria using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate where the facility is located.

12. Data concerning emergency medical services and first-aid include units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, admission rooms, medical air rescue).

Hospital emergency wards since 8th November 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3rd November 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 979).

13. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is

sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

14. Dane o zachorowaniach podaje się zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1239).

15. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 409, z późniejszymi zmianami), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. — klubu dziecięcego albo sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

16. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1111, z późniejszymi zmianami).

Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie usług asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej, przez rodzinę wspierającą, placówkę wsparcia dziennego lub w formie poradnictwa specjalistycznego.

17. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej** — realizowanej przez koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze, zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** — organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** (od 2012 r.) — realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych, oraz połączonych formach (od 2012 r.), tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

18. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe — dążenie do przysposobienia dziecka, przygoto-

precisely defined and which are mainly in rural areas.

14. Data regarding incidence of illnesses are presented according to the Law dated 5th December 2008 on the Prevention and Control of Infections and Communicable Diseases in Humans (uniform text Journal of Laws 2019 item 1239).

15. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4th February 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 409, with later amendments). Child-care can be organized in nurseries as well as since 2011 — children's clubs or provided by day carer and nanny.

16. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9th June 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1111, with later amendments).

Family support shall be provided in the form of family assistant's services, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job, as a supporting family, day-support centre or a specialists guidance.

17. Day-support centre — supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialist centre** — organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** (since 2012) — carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by streetworker as well as in mixed forms (since 2012), i.e. combining tasks of the general care, specialised and street work centres.

18. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible — efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsi-

wanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) **rodziny zastępcze:**

- a) spokrewnione,
- b) niezawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
- c) zawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa) — wśród których funkcjonują również:
 - zawodowe specjalistyczne — umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969) oraz małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego — przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390, z późniejszymi zmianami);

2) **rodzinne domy dziecka** — w tym samym czasie, może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

19. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

- a) **interwencyjnego** — zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjmując dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- b) **rodzinnego** — wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** — zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe,

ble life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religion.

The forms of family foster care are the following:

1) **foster family:**

- a) related,
- b) non-professional — placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
- c) professional — in which not more than 3 children (except for numerous siblings) — among which there are also:
 - professional specialised — shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018, item 969) and underage mothers with children,
 - professional performing the function of a family emergency house — shall receive a child on the basis of a court ruling, in the case when a child was escorted by the Police or the Polish Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1390, with later amendments);

2) **foster homes** — in which not more than 8 children may be placed at the same time (except for numerous siblings).

19. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, shall be exercised in the form of:
 - a) **an intervention** — provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - b) **a family** — educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
 - c) **a socialization** — provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements

społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) — sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) — umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) — umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

20. Dane o placówkach i świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1508, z późniejszymi zmianami). Do placówek publicznych zaliczono te, dla których organem prowadzącym jest samorząd wojewódzki, powiatowy lub gminny.

21. Świadczeniami pomocy społecznej są:

- 1) świadczenia pieniężne, m.in.: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie, oraz na

a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,

- d) **a specialist therapy** (since 2012) — provides care for a child with individual needs, in particular, a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) — a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) — a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

20. Data concerning social welfare facilities and social assistance benefits are presented according to the Law on Social Welfare, dated 12th March 2004 (uniform text Journal of Laws 2018, item 1508, with later amendments). Public facilities include those facilities for which the founding body is voivodship, powiat or gmina government.

21. Social assistance benefits are:

- 1) monetary benefits, among others: permanent benefit, temporary benefit, appropriated benefit, assistance to reach financial self-

kontynuowanie nauki.

Zasiłek stały — przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy — przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy — przyznawany jest w celu m. in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej;

- 2) Świadczenia niepieniężne, m.in.: praca socjalna, bilet kredytowany, schronienie, posiłek, ubranie, sprawienie pogrzebu, mieszkanie chronione.

dependence and continue education.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to permanent benefit.

A person or a family is entitled to a temporary benefit because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other social security systems.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. May be given to a person or a family which incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

- 2) non-monetary benefits, among others: social work, credited ticket, shelter, meal, clothing, burial, dwelling protected.

TABL. 1 (154). **PRACOWNICY MEDYCZNI**^a

Stan w dniu 31 grudnia
 MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze	2916	2978	2915	Doctors
w tym kobiety	1696	1676	1638	of which women
Lekarze dentyści	464	489	505	Dentists
w tym kobiety	366	365	386	of which women
Farmaceuci	774	797	789	Pharmacists
w tym kobiety	650	655	655	of which women
Pielęgniarki	7437	7411	7496 ^b	Nurses
Położne	787	803	806 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	1297	1430	1508	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^d	483	453	469	Laboratory diagnosticians ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 257; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b–c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 1579, c – położnictwa – 247. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 257; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund. b–c Of which masters: b – of nursing – 1579, c – of midwifery – 247. d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (155). **AMBULATORIJNA OPIEKA ZDROWOTNA**^a

OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	576	624	634	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	377	417	437	urban areas
wieś	199	207	197	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	236	218	212	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	178	165	162	urban areas
wieś	58	53	50	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	9699,7	9446,7	9709,6	Consultations provided ^c in thousands
miasta	7186,3	7061,5	7457,0	urban areas
wieś	2513,4	2385,2	2252,6	rural areas
lekarskie	8675,5	8575,8	8857,4	doctors
w tym specjalistyczne	3055,9	3008,8	3828,0	of which specialized
stomatologiczne	1024,3	871,0	852,2	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 256. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 256. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Central Statistical Office.

TABL. 3 (156). **LEKARZE SPECJALIŚCI**^a
Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALISTS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓŁEM	2055	2146	2133	TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	107	121	120	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	291	322	318	Surgery ^b
Chorób płuc	50	49	52	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	228	212	200	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	29	28	25	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	119	122	130	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	205	224	221	General practitioners
Neurologii ^{cd}	80	90	92	Neurology ^{cd}
Okulistyki	60	62	63	Ophthalmology
Onkologii ^e	11	15	15	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	39	40	37	Otolaryngology ^{cf}
Pediatрії	94	104	104	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	133	136	126	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	76	80	76	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	85	89	100	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI (w % ogółu lekarzy)	70,5	72,1	73,2	SPECIALISTS IN % OF TOTAL DOCTORS
LEKARZE DENTYŚCI OGÓŁEM	59	63	61	Dentists of total
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with specialization
Chirurgii stomatologicznej	16	16	16	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowa	2	3	3	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	11	11	11	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	2	2	1	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	15	19	18	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	4	3	3	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	11	9	9	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ				DENTAL SPECIALISTS
(w % ogółu lekarzy dentyistów)	12,7	12,9	12,1	(in % of total dentist)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 257 oraz notka a do tabl. 1 na str. 263. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d-g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej, onkologii i hematologii dziecięcej, f – otorynolaryngologii, g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 4 on page 257 and footnote a to the table 1 on page 263. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d-g Also: children's specialists: d – neuropathology, e – oncological pathology, children's oncology and haematology, f – otorynolaryngology, g – oncological radiotherapy and children's radiology.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABLE 4 (157). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA**^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII				
FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^b	25	25	24	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	1	1	1	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	3	3	3	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	14	15	15	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	2	3	9	Nursing homes ^c
Hospicja	4	8	9	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	4	4	-	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	12	12	12	sanatoria
szpitale	4	4	4	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII				
BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^d	6313	6125	5721	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	765	765	750	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	86	86	87	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	798	813	848	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	50	65	65	Nursing homes ^c
Hospicja	73	112	150	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	80	80	-	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	1998	2023	2040	sanatoria
szpitale	1142	1144	1112	hospitals
LECZENI				
IN-PATIENTS				
Szpitala ogólne ^e	286754	280683	275580	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	9855	10562	10003	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	308	301	223	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	1760	1643	1792	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	103	78	93	Nursing homes ^c
Hospicja	537	855	1293	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	1147	1060	-	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe — kuracjusze ^f :				Health resort treatment patients ^f :
w sanatoriach	39188	41944	42998	in sanatoria
w szpitalach	20082	21246	21388	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 256. b Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 258. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. f Ponadto w 2018 r. 11233 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 1 on page 256. b See general notes, item 6 on page 258. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfers. f Moreover in 2018 in health resort 11233 patients were treated as out-patient.

Source: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (158). **SZPITALA OGÓLNE** ^a
GENERAL HOSPITALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	25	25	24	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	6313	6125	5721	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	50,2	49,1	46,1	per 10 thousand population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	1229	1201	1106	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	320	298	284	of which cardiological ^b
Chirurgicznych	1531	1491	1397	Surgical
Pediatrycznych	397	377	342	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	610	597	512	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	189	160	160	Oncological
Anestezjologii i intensywnej terapii	116	121	118	Intensive therapy
Zakaźnych	112	81	81	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	239	226	213	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	33	33	31	Dermatological
Neurologicznych	302	317	294	Neurological
Psychiatrycznych	60	60	60	Psychiatric
Leczeni w tys.	296,4	291,5	286,0	In-patients in thous.
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	59,2	58,1	56,1	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	20,8	21,3	20,1	of which cardiological ^b
chirurgicznych	82,3	81,6	82,1	surgical
pediatrycznych	21,1	20,2	18,9	paediatric
ginekologiczno-położniczych	35,5	35,8	34,7	gynaecological-obstetric
onkologicznych	8,6	7,6	7,4	oncological
intensywnej terapii	2,8	2,8	2,9	intensive therapy
zakaźnych	5,6	5,4	5,0	communicable
gruźlicy i chorób płuc	7,6	7,9	7,7	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	2,3	2,6	2,6	dermatological
neurologicznych	14,8	15,2	14,5	neurological
psychiatrycznych	1,0	0,9	1,0	psychiatric
Wypisani w tys.	276,9	274,3	268,3	Discharges in thousands
Zmarli w tys.	6,8	6,8	7,4	Deaths in thousands
Leczeni na: 10 tys. ludności	2352,5	2332,7	2303,7	In-patients per: 10 thousand population
1 łóżko ^c	46,9	46,9	47,3	bed ^c
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,3	5,3	5,3	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	249	247	252	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 258 oraz ust. 7 na str. 258. b Łącznie z oddziałami intensywnej opieki kardiologicznej. c Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 6 on page 260 and item 7 on page 258. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 6 (159). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a
 Stan w dniu 31 grudnia
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego					Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	28	28	32	36	basic
specjalistyczne	17	18	14	11	specialization
Szpitalne oddziały ratunkowe	9	9	10	10	
Izby przyjęć ^b	2	-	-	-	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	98,6	120,2	130,0	130,5	in thousands
na 1000 ludności	76,7	95,4	104,0	104,9	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Person who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	101,9	120,8	130,4	130,8	in thousands
w tym:					of which
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	7,5	7,5	7,6	7,2	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	44,7	54,9	59,2	60,1	aged 65 and more
na 1000 ludności	79,3	95,9	104,3	105,2	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 258. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 11 on page 258. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (160). APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a

Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki	403	421	432	412	Pharmacies
w tym prywatne	403	421	432	412	of which private
w tym na wsi	97	96	99	88	of which in rural areas
Punkty apteczne	60	60	60	55	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	60	60	60	54	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	2770	2614	2536	2659	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	4481	4461	4349	4821	of which in rural areas
1 aptekę	3182	2986	2888	3013	pharmacy
w tym na wsi	7254	7250	6985	7779	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	705	724	741	732	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 259.

a See general notes, item 12 on page 259.

TABL. 8 (161). **KRWIODAWSTWO**^a
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	5	4	4	4	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	16,7	18,8	17,9	18,4	Blood donors in thous.
w tym honorowi	16,7	18,8	17,9	18,4	of which honorary blood donors
					Number of collected donations ^b
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	28,3	33	32,7	33,4	of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^{cd} w tys.	29,8	33,1	34,4	35,0	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^{cd} in thous.

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP). d Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: Dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP). d One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: Data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (162). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Gruźlica	284	277	206	209	22,1	22,0	16,5	16,8	Tuberculosis
Tężec	1	-	1	-	0,1	-	0,1	-	Tetanus
Krzusiec	37	43	49	22	2,9	3,4	3,9	1,8	Whooping cough
Odra	-	-	-	5	-	-	-	-	0,4 Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									0,0 Viral hepatitis:
typ A	1	-	19	7	0,1	-	1,5	0,6	type A
typ B	48	53	57	28	3,7	4,2	4,6	2,3	type B
typ C	77	145	94	69	6,0	11,5	7,5	5,5	type C
Różyczka	107	53	14	5	8,3	4,2	1,1	0,4	Rubella
AIDS ^a	1	-	2	-	0,1	-	0,2	-	AIDS ^a
Salmonellozy	268	270	328	372	20,9	21,4	26,2	29,9	Other salmonella infections
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	17	87	40	35	1,3	6,9	3,2	2,8	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	1073	1172	1324	1070	279,3	364,6	415,6	335,2	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (plonica)	471	811	473	498	36,7	64,4	37,8	40,0	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	34	22	15	27	2,6	1,7	1,2	2,2	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	44	20	19	47	3,4	1,6	1,5	3,8	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	12	8	8	13	0,9	0,6	0,6	1,0	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyuszniczy nagminne)	99	66	38	45	7,7	5,2	3,0	3,6	Mumps
Grypa ^c	485	63682	82400	106508	37,7	5054,5	6593,5	8559,1	Influenza ^c
Choroby weneryczne	21	11	12	14	1,6	0,9	1,0	1,1	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wściekliźnie	174	239	267	249	13,5	19,0	21,4	20,0	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thousand children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health - NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (163). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**

Stan w dniu 31 grudnia

NURSERIES AND CHILDREN'S CLUBS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki	5	31	43	53	Nurseries
w tym publiczne	4	13	23	27	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	2	2	1	1	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	8	8	11	Children's clubs
w tym publiczne	x	4	3	4	of which public
Miejsca w tys.					Places in thousands
w żłobkach	487	1263	1770	2258	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	144	121	192	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku)					Children staying (during the year)
w tys.					in thousands
w żłobkach	966	1980	2606	3164	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	177	183	197	in children's clubs
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych :					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	13,5	42,7	58,0	69,4	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	106,4	96,1	97,8	90,5	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children - including nursery wards.

TABL. 11 (164). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thous.				
O G Ó Ł E M	46	87	135	192	2,6	4,8	5,8	7,1	TOTAL
Opiekuńcze	40	76	83	87	2,0	3,7	4,1	4,4	General care
Specjalistyczne	6	7	12	12	0,6	0,9	0,7	1,0	Specialized
Pracy podwórkowej	-	1	32	87	-	0,0	0,5	1,3	Street work
W połączonych formach	-	3	8	6	-	0,2	0,4	0,3	In a combination of the forms

TABL. 12 (165). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**

Stan w dniu 31 grudnia
FAMILY FOSTER CARE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	975	983	974	986	Foster families
Spokrewnione	840	662	656	678	Related
dzieci ^b	1258	882	863	892	children ^b
Niezawodowe	98	283	285	277	Non-professional
dzieci ^b	162	372	367	356	children ^b
Zawodowe ^c	37	38	33	31	Professional ^c
dzieci ^b	174	113	106	110	children ^b
Rodzinne domy dziecka	x	17	15	14	Foster homes
dzieci ^d	x	86	86	75	children ^d

a Niektóre dane za lata 2015–2018 nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. - w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data for the years 2015–2018 are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13 (166). INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^aINSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII								
Placówki opiekuńczo- wychowawcze	35	46	48	46	493	574	595	549 ^b	29	2	3	-	Care and education centres
interwencyjne	-	3	2	2	-	21	12	8	-	-	-	-	intervention
rodzinne	21	18	16	14	130	125	110	99	1	-	-	-	family
socjalizacyjne	7	19	21	21	202	317	322	298	19	2	2	-	socialization
specjalistyczno- terapeutyczne	-	1	2	2	-	14	28	28	-	-	1	-	specialist therapy
łącznie zadania placówek ^c	7	5	7	7	161	97	123	116	9	-	-	-	combining tasks of the centres ^c
Regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne	-	-	1	1	-	-	27	31	-	-	-	-	Regional care and therapy centres

a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 260. b W tym 7 wychowanków w wieku 0–3 lata i 31 w wieku 4–6 lat oraz 11 sierot i 125 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 18 on page 260. b Of which 7 residents at age 0–3 and 31 at age 4–6, 11 orphans and 125 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 14 (167). POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a

Stan w dniu 31 grudnia

STATIONARY SOCIAL WELFARE^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	52	66	72	72	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	3997	4394	4470	4529	total
na 10 tys. ludności	31,2	35,0	35,8	36,5	per 10 thousand population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	3883	4076	4299	4368	total
w tym kobiety	1730	1834	1932	1806	of which women
w tym do 18 lat	82	43	37	21	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	896	891	1045	1182	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	30,3	32,4	34,5	35,2	per 10 thousand population
Osoby oczekujące na umieszczenie	340	242	261	298	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 15 (168). **PLACOWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKANCÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES BY GROUPS OF RESIDENTS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	52	66	72	72	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
osoby w podeszłym wieku	7	17	23	23	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	9	10	12	13	disorders
dorośli niepełnosprawni					
intelektualnie	5	8	8	8	mentally retarded
dzieci i młodzież niepełno-					children and young mentally
sprawna intelektualnie	3	3	4	4	
przewlekłe psychicznie chorzy	14	16	17	16	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	3	4	4	4	
matki z małoletnimi dziećmi					mothers with dependent
i kobiety w ciąży	4	3	3	3	children and pregnant women
bezdomni	13	17	17	16	homeless
inne osoby	-	1	1	1	other persons
Mieszkańcy w domach					Residents in homes and
 i zakładach dla^c	3883	4076	4299	4368	 facilities for^c
osób w podeszłym wieku	354	636	779	801	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	997	730	753	822	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych					
intelektualnie	452	609	669	675	mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnospra-					children and young mentally
wnych intelektualnie	354	110	105	102	retarded
przewlekłe psychicznie chorych	1156	1382	1360	1375	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	73	75	75	69	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi					mothers with dependent children
i kobiet w ciąży	66	27	31	27	and pregnant women
bezdomnych	431	507	517	567	homeless
innych osób	-	-	10	2	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 16 (169). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ ^aSOCIAL ASSISTANCE BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE		Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2010	109217	140622,5	TOTAL
	2015	101202	150545,3	
	2017	83561	156978,0	
	2018	74573	153981,2	
Pomoc pieniężna		44707	86324,3	Monetary assistance
w tym:				of which:
Zasiłek stały		9373	48519,6	Permanent benefit
Zasiłek okresowy		9928	16053,5	Temporary benefit
Zasiłek celowy		25265	21314,3	Appropriated benefit
Pomoc niepieniężna		29866	67656,9	Non-monetary assistance
w tym:				of which:
Schronienie		392	1918,8	Shelter
Posiłek		23333	21233,5	Meals
Ubranie		502	123,1	Clothing
Sprawienie pogrzebu		162	435,1	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne				Attendance services and specialized
usługi opiekuńcze		5464	43940,1	attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich				Assistance in gaining adequate housing
warunków mieszkaniowych,				conditions, gaining employment and
zatrudnienia i na zagospodarowanie		13	5,9	for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 262. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

a See general notes, item 20 on page 262. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

DZIAŁ XI KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** — o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne — fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) — to użytkownik zarejestrowany który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi),
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

6. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice

CHAPTER XI CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) — a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic orchestras, orchestras and choirs**.

6. Information concerning the activity of **cultural centres and establishments, clubs and community centres** is based on annual reporting data.

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital carrier). Among fixed cinemas

wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

8. Dane o abonentach radiowych i telewizyjnych dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających — na mocy szczególnych przepisów — z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin turystyka – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych).

Do pozostałych obiektów zaliczono obiekty, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla hoteli, moteli, pensjonatów, domów wycieczkowych, schronisk, kempingów, pól biwakowych i domków turystycznych oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, hotele robotnicze) i zakłady uzdrowiskowe.

3. Dane o miejscach noclegowych wykazano według stanu w dniu 31 lipca; dotyczą miejsc całorocznych i sezonowych. W informacjach nie uwzględnia się miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub **pokoji** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta

one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding radio and television subscribers concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. Tourism, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who do not spend the night at the place visited.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places).

The remaining facilities of collective accommodation establishments include hotel facilities which do not correspond to conditions expected in hotels, motels, boarding houses, excursion hostels, shelters, camping sites, tent camp sites and tourist cottages, other facilities used by the tourism industry (e.g., student dormitories, boarding schools, employee boarding houses) and health establishments.

3. Data on number of beds are presented as of 31st July; these data concern whole year's and seasonal places. Places in temporary inactive facilities due to expansion, renovation, etc., are not included.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during

zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w obiektach turystycznych zbiorowego zakwaterowania obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów i kawiarni zaliczono także: winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych — także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” — rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 17) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl. 18) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourists accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Data regarding physical education organizations include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" — rehabilitation activity for persons with disabilities.

2. In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 17) as well as persons practicing sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports clubs (table 18) one person may be indicated more than once, depending on the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors depending on age; various age groups are applied for individual sports.

Kultura

Culture

TABL. 1 (170). KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^aBOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Wydawnictwa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University textbooks	Wydawnictwa zawodowe Professional publications	Podręczniki szkolne School textbooks	Wydawnictwa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres	
								razem total	w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth
Tytuły Titles	2010	749	167	32	73	23	254	200	67
	2015	741	177	7	74	42	276	165	49
	2017	844	197	11	53	60	357	166	66
	2018	795	185	5	55	66	295	189	71
Nakład w tys. egz. Number of copies in thousands	2010	1285,9	65,8	12,3	96,4	395,0	452,3	264,1	206,7
	2012	1012,5	71,0	5,7	84,7	74,0	405,9	371,2	241,5

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteka Narodowa.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 2 (171). GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^aNEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Ukazujące się Published as specified							nieregularnie irregularly	
			w tygodniu weekly		w miesiącu monthly		1 raz once				
			6-2 razy times	1 raz once	3-2 razy times	1 raz once	na 2 miesiące bi-monthly	w kwartale quarterly	w pół- roczu half- yearly		w roku yearly
Tytuły Titles	2010	147	1	12	1	40	17	37	4	13	22
	2015	149	1	10	2	38	8	43	8	16	23
	2017	156	1	15	2	34	6	45	4	25	24
	2018	160	3	14	4	33	7	47	2	26	24
Nakład w tys. egz. Number of copies in thousands	2010	21506,7	13529,6	4774,1	240,0	2122,6	236,7	326,0	5,4	14,9	257,4
	2012	20592,0	10938,3	6379,0	793,0	1701,7	51,3	461,1	9,3	6,3	252,0
	2013	17733,9	9812,6	4329,4	950,0	2089,6	28,4	374,4	10,1	5,2	134,2

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteka Narodowa.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (172). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	291	270	270	268	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	221	203	201	196	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	14	13	12	9	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	13	11	10	7	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	4443,9	4275,8	4264,7	4254,4	Collection (as of 31 XII) in thousand vol.
w tym na wsi	2326,8	2147,8	2091,1	2051,4	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	176,5	164,7	156,4	154,9	Borrowers ^a in thousands
w tym na wsi	64,9	63,8	60,0	56,6	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach wol.	3371,2	3356,0	3077,2	3054,3	in thousand vol.
w tym na wsi	1306,6	1233,1	1054,7	990,6	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	19,1	20,4	19,7	19,7	per borrower in vol.
w tym na wsi	20,1	19,3	17,6	17,5	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2013 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; since 2013 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (173). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	24	34	32	31	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	134,8	156,8	158,7	187,2	Museum exhibits ^a in thousand
Wystawy czasowe					Temporary exhibitions
własne ^b	91	93	76	72	own ^b
obce ^c	43	69	62	32	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	400,4	756,5	647,1	643,5	Museum and exhibition visitors in thousands
w tym młodzież szkolna ^d	169,3	206,1	168,3	178,3	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organised groups.

TABL. 5 (174). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII)	7	6	7	5	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny	—	—	—	—	Zoological Garden
Ogród botaniczny ^a	—	—	—	—	Botanical Garden ^a
Rezerваты	1	—	—	—	Reserves
Inne	6	6	7	5	Others
Zwiedzający w tys.	297,0	415,6	315,7	487,9	Visitors in thousands
					of which in organized
w tym w zorganizowanych grupach	170,1	189,6	115,0	171,1	groups
w tym młodzież szkolna	121,6	143,1	77,8	111,9	of which school youth
Ogród zoologiczny	—	—	—	—	Zoological Garden
Ogród botaniczny ^a	—	—	—	—	Botanical Garden ^a
Rezerваты	97,4	—	—	—	Reserves
Inne	199,5	415,6	315,7	487,9	Others

a łącznie z oddziałem.
a Including branch.

TABL. 6 (175). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	11	9	10	10	9	1	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	112	86	123	115	105	10	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	1	3	3	7	7	—	of which foreign
Ekspozycje ^a	114	88	133	125	115	10	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	53,3	38,5	44,8	47,3	44,8	2,5	Visitors in thousands

a W kraju.
a In Poland.

TABL. 7 (176). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE		Instytu- cje ^a Institu- tions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedst- awienia i kon- certy ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słucha- cze ^b w tys. Audien- ce ^b in thousands	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	2010	4	1968	1456	272,8	Theatres and music institutions
	2015	4	1769	1905	335,9	
	2017	4	1769	1954	306,5	
	2018	4	1769	2380	440,1	
Teatry		2	529	1058	213,2	Theatres
dramatyczne		1	397	488	162,6	dramatic
lalkowe		1	132	570	50,6	puppet
Teatry muzyczne		1	714	64	23,7	Music theatres
Filharmonie		1	526	1238	190,9	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry		—	—	4	1,2	Symphonic and chamber, orchestras, choirs
Zespoły pieśni i tańca		—	—	16	11,1	Song and dance ensembles
Przedsiębiorstwa estradowe	2010	1	x	35	8,2	Entertainment enterprises
	2015	1	x	67	12,1	
	2017	1	x	39	17,0	
	2018	1	x	45	14,5	

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31st December. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8 (177). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**

Stan w dniu 31 grudnia

CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	130	135	123	123	54	69	Institutions
centra kultury	22	26	29	29	15	14	centres of culture
domy kultury	22	14	16	16	13	3	cultural establishments
ośrodki kultury	51	37	36	35	15	20	cultural centres
kluby	9	10	10	10	10	—	clubs
świetlice	48	48	32	33	1	32	community centres
Pracownie specjalistyczne	144	237	272	281	172	109	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	6326	7237	6911	6525	4732	1793	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1201,5	1094,7	1301,0	1317,1	972,5	344,6	Event participants (during the year) in thousands
Kursy (w ciągu roku)	221	229	253	79	50	29	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	2152	3427	5486	1409	776	633	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	924	2379	3640	941	448	493	of which primary and secondary school students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne	563	563	542	566	366	200	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	7769	8497	9277	9166	6219	2947	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	3808	5489	5455	5822	4215	1607	of which primary and secondary school students ^b
Koła (kluby/sekcje)	228	632	769	793	561	232	Groups (clubs, sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji) w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	5503	13430	15348	16376	12050	4326	Members of groups (clubs/sections) of which primary and secondary school students ^b

a W latach 2005-2014 ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a In 2005-2014 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (178). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	10	14	15	17	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	10	14	15	16	of which urban areas
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	17	32	33	35	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	17	32	33	34	of which urban areas
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	5151	7195	7601	7703	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	5151	7195	7601	7655	of which urban areas
Seanse	18422	44418	47979	51509	Screenings
w tym miasta	18422	44418	47979	50887	of which urban areas
na 1 kino	1842	3173	3199	3030	per cinema
Widzowie	549029	930500	1171981	1215688	Audience
w tym miasta	549029	930500	1171981	1202667	of which urban areas
na 1 kino	54903	66464	78132	71511	per cinema
na 1 seans	30	21	24	24	per screening

TABL. 10 (179). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**

Stan w dniu 31 grudnia
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	108903	104461	83061	74651	TOTAL
Na 1000 ludności	85	83	67	60	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (180). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**

Stan w dniu 31 grudnia
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	189,8	190,3	188,6	185,4	148	151	151	149	Radio subscribers
miasta	113,6	113,5	111,6	109,3	196	202	201	196	urban areas
wieś	76,2	76,7	77,0	76,1	108	110	111	111	rural areas
Abonenci telewizyjni	183,2	182,7	181,2	178,1	143	145	145	143	Television subscribers
miasta	109,5	108,4	106,6	104,4	189	193	192	188	urban areas
wieś	73,7	74,3	74,6	73,7	105	107	108	108	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 12 (181). BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI

TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	162^b	246	248	251	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	137	206	219	224	of which open all year
Obiekty hotelowe	98	132	140	137	Hotels and similar facilities
hotele	66	98	101	98	hotels
motele	8	11	10	9	motels
pensjonaty	7	12	16	18	boarding houses
inne obiekty hotelowe	17	11	13	12	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	64 ^b	114	108	114	Other facilities
domy wycieczkowe	2	1	–	–	excursion hostels
schroniska	–	–	–	–	shelters
schroniska młodzieżowe	12	14	14	13	youth hostels
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe	10	13	13	12	hostels
kempingi	5	3	4	4	camping sites
pola biwakowe	1	1	1	–	tent camp sites
ośrodki wczasowe	10	9	10	10	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypo-					
czynkowe	11	10	9	7	training-recreational centres
zakłady uzdrowiskowe	7	8	8	8	health establishments
zespoły domków turystycznych	10	11	6	7	complexes of tourist cottages
hostele	–	–	2	3	hostels
pokoje gościnne	.	12	19	18	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	40	28	29	agrotourism lodgings
inne obiekty	6	5	7	15	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe					
(stan w dniu 31 VII)	12252^b	16101	16631	17778	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	9664	13339	13402	14955	of which open all year
Obiekty hotelowe	6299	8563	8525	8889	Hotels and similar facilities
hotele	5153	7424	7336	7674	hotels
motele	286	321	244	210	motels
pensjonaty	325	484	501	565	boarding houses
inne obiekty hotelowe	535	334	444	440	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	5953 ^b	7538	8106	8889	Other facilities
domy wycieczkowe	90	32	–	–	excursion hostels
schroniska	–	–	–	–	shelters
schroniska młodzieżowe	730	853	895	857	youth hostels
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe	625	799	841	803	hostels
kempingi	958	800	746	971	camping sites
pola biwakowe	100	500	500	–	tent camp sites
ośrodki wczasowe	824	899	1156	1180	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-					
-wypoczynkowe	1075	843	744	634	training-recreational centres
zakłady uzdrowiskowe	1232	1540	1601	1595	health establishments
zespoły domków turystycznych ^c	510	633	284	336	complexes of tourist cottages ^c
hostele	–	–	30	48	hostels

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

U w a g a. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist on the territory of the complexes of tourist cottages.

N o t e. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 12 (181). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
pokoje gościnne	.	268	398	408	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	581	432	469	agrotourism lodgings
inne obiekty	434	589	1320	2391	miscellaneous facilities
Korzystający z noclegów	406570^b	518058	580281	624099	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	26546	27998	34716	36984	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	297404	420195	470257	500163	Hotels and similar facilities
hotele	249145	377844	423219	451204	hotels
motele	20794	14760	14828	13280	motels
pensjonaty	7819	17823	14675	17946	boarding houses
inne obiekty hotelowe	19646	9768	17535	17733	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	109166 ^b	97863	110024	123936	Other facilities
schroniska,					shelters,
schroniska młodzieżowe					youth hostels
i szkolne schroniska					and school
młodzieżowe	21924	17837	17805	17718	youth hostels
kempingi					camping sites
i pola biwakowe	5517	5379	5116	6264	and tent camp sites
ośrodki wczasowe	12997	12128	20030	22425	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-					
-wypoczynkowe	22857	15593	13947	12167	training-recreational centres
zakłady uzdrowiskowe	25777	32345	35122	36025	health establishments
zespoły domków turystycznych ^c	4207	3916	2279	2505	complexes of tourist cottages ^c
hostele	-	-	1528	3783	hostels
pokoje gościnne	.	3264	6318	11130	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	4442	4206	5324	agrotourism lodgings
inne obiekty	15887	2959	3673	6595	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	1206889^b	1466752	1674397	1796855	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	66861	65209	81883	105595	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	596060	796218	920727	990280	Hotels and similar facilities
hotele	508097	721011	835835	904230	hotels
motele	36686	18860	17263	14989	motels
pensjonaty	19796	36503	37437	42393	boarding houses
inne obiekty hotelowe	31481	19844	30192	28668	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	610829 ^b	670534	753670	806575	Other facilities
schroniska,					shelters
schroniska młodzieżowe					youth hostels
i szkolne schroniska					and school youth
młodzieżowe	54096	45473	42071	43314	hostels
kempingi					camping sites
i pola biwakowe	14336	9543	9416	10686	tent camp sites
ośrodki wczasowe	55504	41598	84137	87525	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-					
-wypoczynkowe	50826	36082	35905	29313	training-recreational centres
zakłady uzdrowiskowe	386164	498972	520848	525376	health establishments
zespoły domków turystycznych ^c	20498	11628	10421	21747	complexes of tourist cottages ^c
hostele	-	-	2045	5466	hostels
pokoje gościnne	.	7063	13975	27609	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	15050	16210	17316	agrotourism lodgings
inne obiekty	29405	5125	18642	38223	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

U w a g a. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist on the territory of the complexes of tourist cottages.

N o t e. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 13 (182). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
 FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	26546^b	27998	34716	36984	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	23552	25034	30316	31643	Hotels and similar facilities
hotele	22407	23848	28904	30171	hotels
motele	979	614	949	1065	motels
pensjonaty	83	53	154	215	boarding houses
inne obiekty hotelowe	83	519	309	192	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	2994 ^b	2964	4400	5341	Other facilities
schroniska, schroniska młodzieżowe i szkolne schroniska młodzieżowe	558	327	535	867	shelter, youth hostels and school youth hostels
kempingi					camping sites
i pola biwakowe	1221	1876	1877	2048	and tent camp sites
ośrodki wczasowe	–	4	222	126	holiday centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	614	272	315	437	training-recreational centres
zakłady uzdrowiskowe	466	399	444	491	health establishments
zespoły domków turystycznych ^c	13	31	163	121	complexes of tourist cottages ^c
hostele	–	–	7	30	hostels
pokoje gościnne	.	–	454	629	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	33	71	108	agrotourism lodgings
inne obiekty	122	22	312	484	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	66861^b	65209	81883	105595	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	53801	54279	65065	74420	Hotels and similar facilities
hotele	52181	51942	62907	72193	hotels
motele	1328	726	1127	1123	motels
pensjonaty	164	140	391	682	boarding houses
inne obiekty hotelowe	128	1471	640	422	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	13060 ^b	10930	16818	31175	Other facilities
schroniska, schroniska młodzieżowe i szkolne schroniska młodzieżowe	3129	1429	1537	4782	shelter, youth hostels and school youth hostels
kempingi					camping sites
i pola biwakowe	2196	2687	2589	2842	tent camp sites
ośrodki wczasowe	–	40	1660	620	holiday centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	1221	1155	699	1411	training-recreational centres
zakłady uzdrowiskowe	6005	4738	5023	5465	health establishments
zespoły domków turystycznych ^c	34	166	1065	9697	complexes of tourist cottages ^c
hostele	–	–	7	45	hostels
pokoje gościnne	.	–	1496	2393	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	253	316	637	agrotourism lodgings
inne obiekty	475	462	2426	3283	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

U w a g a. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist on the territory of the complexes of tourist cottages.

N o t e. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey

TABL. 14 (183). WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^aOCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	27,2	26,1	29,5	31,7	33,1	33,0	36,8	39,8	Hotels and similar facilities
hotele	28,3	27,2	31,0	33,5	34,1	34,1	38,4	41,7	hotels
motele	32,9	15,6	19,8	18,6	43,5	22,0	25,5	24,3	motels
pensjonaty	17,6	25,2	20,9	21,2	19,0	29,0	27,6	28,2	boarding houses
inne obiekty hotelowe	18,1	14,7	19,2	19,5	24,2	21,8	22,7	23,2	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	41,2	35,8	38,3	36,7	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 276.

U w a g a. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 4 on page 276.

N o t e. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 15 (184). PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI

Stan w dniu 31 lipca

CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

As of 31st July

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2010	82	67	25	9
	2015	117	50	25	5
	2017	112	58	26	8
	2018	114	54	26	5
					Hotels and similar facilities
Obiekty hotelowe		107	47	4	3
hotele		83	39	2	3
motele		5	2	–	–
pensjonaty		10	4	2	–
inne obiekty hotelowe		9	2	–	–
Pozostałe obiekty		7	7	22	2
domy wycieczkowe		–	–	–	–
schroniska		–	–	–	–
schroniska młodzieżowe		–	–	4	–
w tym szkolne schroniska młodzieżowe		–	–	4	–
kempingi		–	–	–	–
poła biwakowe		–	–	–	–
ośrodki wczasowe		1	–	5	–
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe		3	–	–	–
zakłady uzdrowiskowe		2	5	8	1
zespoły domków turystycznych ^a		–	1	–	1
hostele		–	–	–	–
pokoje gościnne		1	–	1	–
kwatery agroturystyczne		–	–	1	–
inne obiekty		–	1	3	–
					facilities

a Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

U w a g a. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

N o t e. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 16 (185). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categori- sation
			*****	****	***	**	*	
OGÓŁEM ^a	2010	66	–	3	24	26	10	3
TOTAL ^a	2015	98	1	11	42	37	5	2
	2017	101	1	11	42	39	5	3
	2018	98	1	11	43	37	5	1
Pokoje ^a	2010	2703	–	263	1268	773	337	62
Rooms ^a	2015	3691	42	1056	1482	900	182	29
	2017	3664	42	991	1525	952	111	43
	2018	3776	42	1069	1641	895	111	18
Miejsca noclegowe ^a	2010	5153	–	497	2235	1549	731	141
Bed places ^a	2015	7424	71	2006	2999	1927	347	74
	2017	7336	84	1860	3076	2013	215	88
	2018	7674	84	2106	3321	1907	215	41
Korzystający z noclegów w tys.	2010	249,1	–	20,9	107,1	80,1	35,9	5,0
Tourists accommodated in thousands	2015	377,8	107,0		163,7	73,5	33,6	
	2017	423,2	149,1		167,4	90,2	12,5	4,0
	2018	451,2	149,9		197,5	89,9	13,9	
w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	2010	22,4	–	4,0	13,9	4,0	0,3	0,2
	2015	23,8	8,9		10,2	4,2	0,5	
	2017	28,9	12,2		10,3	5,9	0,4	0,1
	2018	30,2	12,7		10,9	6,1	0,4	
Stopień wykorzystania w %: Occupancy rate in %:								
miejsc noclegowych bed places	2010	28,3	–	36,4	28,5	27,8	27,7	13,0
	2015	27,2	#	31,2	29,4	17,4	32,6	#
	2017	31,0	#	39,9	31,6	20,7	21,9	26,2
	2018	33,5	#	43,7	33,6	22,4	20,9	#
pokoje rooms	2010	34,1	–	48,4	33,2	34,7	29,5	18,6
	2015	34,1	#	39,6	34,9	24,7	35,6	#
	2017	38,4	#	48,7	38,3	27,3	25,3	25,9
	2018	41,7	#	53,2	40,9	29,3	26,3	#

^a Stan w dniu 31 lipca.

U w a g a. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu

^a As of 31st July.

N o t e. Data since 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

Sport

Sport

TABLE 17 (186). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS				
Jednostki organizacyjne	322	49	48	Organizational entities
Członkowie	13814	5449	5382	Members
Ćwiczący ^a	9412	2681	3088	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne	375	367	339	Organizational entities
Członkowie	21017	21629	23356	Members
Ćwiczący	23272	23009	22938	Persons practising sports
mężczyźni	17114	17172	17710	males
kobiety	6158	5837	5228	females
w tym do 18 lat	17815	16628	16487	aged up to 18
Sekcje sportowe	800	689	570	Sports sections
Trenerzy	288	505	574	Coaches
Instruktorzy sportowi	633	507	437	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia				Other persons conducting sports
sportowe	338	181	140	activities

^a Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of the periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (187). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018
As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Alpinizm ^a	1	126	42	7	3	4	Mountaineering ^a
Badminton	23	585	266	548	12	20	Badminton
Bilard ^a	12	329	116	284	6	17	Billiards ^a
Boks	9	312	88	213	6	13	Boxing
Brydż sportowy	4	46	–	–	1	2	Bridge
Fitness	8	223	164	105	2	7	Fitness
Hokej ^a	3	53	10	34	2	2	Hockey ^a
Jeździectwo ^a	7	119	88	72	2	10	Equestrian sport ^a
Judo	1	20	2	18	–	1	Judo
Kajakarstwo ^a	2	31	11	25	1	3	Canoeing ^a
Karate ^a	15	1253	412	818	8	39	Karate ^a
Kick-boxing	3	78	19	58	2	4	Kick-boxing
Kolarstwo szosowe	7	179	41	99	–	4	Road cycling
Kolarstwo górskie	3	72	15	33	1	2	Mountain biking
Koszykówka	16	380	169	324	13	7	Basketball
Kulturystyka	5	234	21	104	–	8	Body-building
Lekkoatletyka	34	918	508	827	16	31	Athletics
Łucznictwo	5	179	71	113	6	1	Archery
Narciarstwo alpejskie	4	51	23	33	1	5	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne	1	15	5	–	–	1	Nordic skiing
Piłka nożna	176	10304	700	7683	325	92	Football
Piłka nożna halowa (futsal)	8	178	60	157	4	4	Indoor football
Piłka ręczna	31	2083	477	1937	50	28	Handball
Piłka siatkowa	70	1657	887	1404	37	42	Volleyball
Piłka siatkowa plażowa	2	12	4	2	–	1	Beach volleyball
Pływanie	14	879	416	864	24	18	Swimming
Podnoszenie ciężarów	2	54	14	35	2	–	Weight lifting
Sport lotniczy ^a	4	148	12	46	1	20	Air sport ^a
Sport motorowy ^a	3	185	5	20	4	3	Motorsport ^a
Strzelectwo sportowe ^a	10	553	79	114	8	18	Sport shooting ^a
Szachy	9	676	119	431	15	12	Chess
Taniec sportowy	2	329	277	285	2	3	Sport dancing
Taniec towarzyski	1	6	5	–	1	–	Ballroom dancing
Tenis	7	342	126	248	7	8	Tennis
Tenis stołowy	31	516	160	357	2	21	Table tennis
Trójbój siłowy	4	105	29	47	4	3	Powerlifting
Wędkarstwo	4	31	6	12	–	2	Angling
Wu-Shu	1	30	10	24	1	1	Wu-Shu
Zapasy w stylu wolnym	3	146	59	137	3	5	Free style wrestling

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of number of related kinds of sports).

DZIAŁ XII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktach bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednio wsparcie; są to:

CHAPTER XII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (including industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

1. Information regarding research and development covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental develop-

- a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 572, z późn. zm.);
 - b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1158);
 - c) **uczelnie**, działające zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami); w prezentowanych statystykach B+R termin „uczelnie” obejmuje wszystkie uniwersytety, uczelnie techniczne itp., ale nie obejmuje innych instytucji szkolnictwa wyższego, uniwersyteckich instytutów lub ośrodków badawczych, szpitali i klinik uniwersyteckich oraz organizacji badawczych, których działalność B+R jest kontrolowana przez sektor szkolnictwa wyższego,
 - d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace badawczo-rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”.
- 2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą prace badawczo-rozwojowe.
2. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:
- 1) **badaczy**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne,
 - 2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badaczy;
 - 3) **pozostały personel pomocniczy**, do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.
3. Dane o **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1)

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego

ment or their direct support; they include:

- a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**, functioning on the basis of the Polish Academy of Sciences Act of 30th April 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2016, item 572, as amended);
 - b) **research institutes** functioning on the basis Research Institutes Act of 30th April 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2017, item 1158);
 - c) **higher education institutions**, operating under the Law on Higher Education and Science of 20th July 2018 (Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments); in presented R&D statistics the term "higher education institutions" comprises all universities, colleges of technology etc., but it does not include other tertiary level education institutions, university research institutes or centres, university hospitals or clinics and research organisations, the R&D of which is controlled by the higher education sector,
 - d) **other**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development' or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development'.
- 2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development') which apart from their main activity conduct research and development.
2. **Persons employed** (up to 2015 employees) in R&D include:
- 1) **researchers (RSE)**, persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;
 - 2) **technicians and equivalent staff** persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and the use of research equipment, normally under the supervision of researchers;
 - 3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff, participating in R&D projects or directly associated with such projects.
3. Data on **persons employed** (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion

czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących - personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) w 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i poza-etatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. **Od 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe**, które do 2015 r. zaliczono do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydatkujące środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych instytucji wchodzących w skład szkolnictwa wyższego;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych instytucji wchodzących w skład szkolnictwa wyższego;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty

unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **persons employed - internal personnel** (in persons and full-time equivalents) in 2016 covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- 1) persons covered only employees under employment contracts,
- 2) full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a unit performing R&D on the basis of civil law contracts.

4. Expenditures on research and development include **intramural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. **Since 2016 they included, i.a. expenditures on intangible assets and software** which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5), are presented in a breakdown by **institutional sectors** on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** - entities of government and local self- government institutions sector in the system of national accounts; excluding public institutions included in higher education sector;
- 2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private institutions included in higher education sector;
- 3) **higher education sector** – national higher education institutions and institutes, research

PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;

- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem tych, które w statystyce B+R są zaliczane do szkolnictwa wyższego (np. uczelni organizacji wyznaniowych);
- 5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz wprowadzenia nowych lub ulepszenia procesów biznesowych w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek nowego lub ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów lub usług.

Innowacja procesów biznesowych to wprowadzenie nowych lub ulepszenie procesów biznesowych w przedsiębiorstwie, w ramach jednej lub wielu funkcji biznesowych, które znacząco zmieniają dotychczas stosowane procesy biznesowe.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji/dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy

centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;

- 4) **private non-profit sector** – entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding those classified in R&D statistics into the higher education sector (e.g. higher education institutions of religious organisations);
- 5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including arts.

7. **Innovation activity** include all developmental, financial and commercial activities undertaken by the enterprise that are intended to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) – **product innovation** and bringing into use in the enterprise new or improved business process – **business process innovation**.

Product innovation is the introduction of a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services.

Business process innovation is a new or improved business process for one or more business functions that differs significantly from the firm's previous business processes and that has been brought into use in the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing innovation (including product/service design, preparation of production/distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

New or improved product is a new or improved good or service that differs significantly

personelu, marketing) do wdrożenia innowacji.

Produkt nowy lub ulepszony to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja”, „Budownictwo”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Zakwaterowanie i gastronomia”, „Informacja i komunikacja”, „Obsługa rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego). W 2018 r. w kraju badaniem objęto 19,1 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,4% ich ogólnej liczby).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions, or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability, and user friendliness.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage and waste management and remediation activities”, “Construction”, “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities” (excluding veterinary activities), “Administrative and support service activities”, “Other service activities” (repair of computers and communication equipment). In 2016 the survey in country covered 17,7 thous. Enterprises (i.e. 18,3% of total enterprises).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (188). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY^a

ENTITIES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	33	107	108	113	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane					
badawczo	12	13	21	11	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	—	—	—	—	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	—	—	—	—	research institutes
uczelnie ^u	#	#	13	4	higher education institutions ^u
pozostałe	#	#	8	7	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	—	—	—	—	# Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	18	55	54	63	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	16	51	47	55	of which manufacturing
Budownictwo	—	5	5	—	# Construction
Usługi ^c	15	47	49	42	Services ^c

B. PRACUJĄCY^d

INTERNATIONAL PERSONNEL^d

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION	
	ogółem total				badacze researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff		pozostali personel pomocniczy other supporting staff
O G Ó Ł E M	1199	1419	918	1231	956	183	92	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane								
badawczo	#	874	434	627	573	#	#	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	—	—	—	—	—	—	—	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	—	—	—	—	—	—	—	research institutes
uczelnie ^u	#	858	419	614	569	#	#	higher education institutions ^u
pozostałe	38	#	14	13	4	7	2	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	—	—	—	#	—	#	—	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	449	348	393	238	114	41	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	244	447	335	381	228	#	#	of which manufacturing
Budownictwo	—	12	18	#	24	#	—	Construction
Usługi ^c	#	959	552	809	695	64	51	Services ^c

a Stan w dniu 31 grudnia. b Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 291. c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G—U). d W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC).

a As of 31st December. b See general notes, item 1 on page 291. c Other kinds of activity (sections G—U). d In full-time equivalents (FTE).

TABLE 2 (189). **PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wykształceniem With level of education				
			wyższym higher				pozo- stałym others
			z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		pozostali others	
				doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)		
OGÓŁEM	2010	1507	100	209	#	536	#
TOTAL	2015	1719	113	231	501	664	210
	2017	1821	112	265	508	702	234
	2018	2270	145	359	607	985	174
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		1172	#	#	509	240	#
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		—	—	—	—	—	—
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze		—	—	—	—	—	—
research institutes							
uczelnie ^c		1152	#	#	#	#	#
higher education institutions ^c							
pozostałe		20	—	—	#	#	7
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	—	—	—	#	—
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		626	#	—	19	#	95
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		605	#	—	19	#	95
of which manufacturing							
Budownictwo		#	—	—	#	#	—
Construction							
Usługi ^d		1612	#	359	#	445	79
Services ^d							

a W osobach; w latach 2015-2017 r. — stan na 31 grudnia; w 2018 r. — wszystkie osoby, które przeznaczyły na działalność B+R minimum 10% całkowitego czasu pracy lub ich wkład w działalność B+R był bardzo istotny. c Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 291. d Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G—U).

a In persons; in the years 2015-2017 — as of 31st December; in 2018 — all persons who allocated a minimum 10% of their total working to R&D or their contribution to the R&D was very significant. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and necessary for obtaining the title of professor and a pro-fessorial post in scientific institutions. c See general notes, item 1 on page 291. d Other kinds of activity (sections G—U).

TABLE 3 (190). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
 GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne ^b capital expenditures ^b	
	razem total	w tym osobo- we of which labour costs	razem total	w tym maszyny i wyposa- żenie ^c of which machinery and equip- ment ^c				
w mln zł in million PLN								
OGÓŁEM TOTAL	167,9	261,0	143,6	280,7	176,2	92,9	104,5	79,7
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo of which R&D dedicated entities	#	59,1	33,2	82,1	#	60,2	#	6,5
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	–	–	–	–	–	–	–	–
instytuty badawcze research institutes	2,4	–	–	–	–	–	–	–
uczelnie ^d higher education institutions ^d	#	57,7	#	80,2	#	59,4	#	#
pozostałe others	2,4	#	#	1,8	1,6	0,8	0,2	#
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	–	#	–	#	#	#	–	–
Przemysł Industry	#	100,7	96,6	165,4	84,9	23,4	80,6	65,8
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	55,4	99,8	95,1	163,8	84,0	22,9	79,8	65,0
Budownictwo Construction	–	1,2	#	#	#	#	8,2	#
Usługi ^e Services ^e	#	159,1	#	102,2	86,5	68,1	15,7	#

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 293. c Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3–8 KŚT). d Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 291. e Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b See general notes, item 4 on page 293. c Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3–8 according to Classification of Fixed Assets). d See general notes, item 1 on page 291. e Other kinds of activity (sections G–U).

TABLE 4 (191). **NAKLADY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG DZIEDZIN B+R**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
BY FIELD OF R&D

DZIEDZINY B+R FIELDS OF R&D	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM TOTAL	167,9	261,0	143,6	280,7
Nauki przyrodnicze Natural sciences	42,5	#	#	12,6
Nauki inżynieryjne i techniczne Engineering and technology	80,1	208,2	112,3	222,5
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu Medical and health sciences	7,0	#	#	12,5
Nauki rolnicze i weterynaryjne Agricultural and veterinary sciences	–	1,5	2,4	#
Nauki społeczne Social sciences	22,0	15,0	7,5	#
Nauki humanistyczne i sztuki Humanities and the arts	16,3	#	5,1084	#

a Wewnętrzne; w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural; in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABLE 5 (192). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW**
INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	167,9	261,0	143,6	280,7	TOTAL
sektor					sector
Rządowy	100,1	125,8	80,1	117,1	Government
Przedsiębiorstw	30,1	65,5	56,5	137,2	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	#	1,5	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	#	–	#	Private non-profit
Zagranica	36,8	#	5,6	24,2	Abroad

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (193). NAKŁADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental develop- ment	SPECIFICATION
			podstawo- we basic	stosowa- ne applied		
			w mln zł	in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	123,7	#	#	52,7	T O T A L
	2015	135,7	#	15,8	#	
	2017	90,2	17,8	17,2	55,2	
	2018	280,7	84,7	29,7	166,3	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		82,1	61,8	#	#	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		—	—	—	—	scientific institutted of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		—	—	—	—	research institutes
uczelnie ^b		80,2	#	#	#	higher education institutions ^b
pozostałe		1,8	#	#	1,7	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	—	—	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		165,4	10,8	19,2	135,4	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		163,8	#	19,1	#	of which manufacturing
Budownictwo		#	10,1	—	#	Construction
Usługi ^b		102,2	63,7	10,5	28,0	Services ^b

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 291. c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G—U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b See general notes, item 1 on page 291. c Other kinds of activity (sections G—U).

TABL. 7 (194). STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	#	75,3	82,8	82,9	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	21,5	80,0	92,068258	92,5	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	—	—	—	—	scientific institutted of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	—	—	—	—	research institutes
uczelnie ^a	#	80,3	92,079219	92,5	higher education institutions ^a
pozostałe	92,3	38,5	85,549133	61,1	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	—	—	—	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	12,4	41,3	38,956753	23,9	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	12,4	41,5	39,2	23,9	of which manufacturing
Budownictwo	—	#	14,987029	#	Construction
Usługi ^a	21,5	77,6	84,3	88,8	Services ^a

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 291. b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G—U).

a See general notes, item 1 on page 291. b Other kinds of activity (sections G—U)

TABL. 8 (195). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE^a W 2018 R.**
 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS
 IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016-2018 Products – in % – introduced into the market during 2016-2018			
		ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
			dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	TOTAL	4,4	2,4	2,0	1,7
sektor publiczny	public sector	3,0	2,9	0,1	–
sektor prywatny	private sector	4,6	2,3	2,3	2,0
W tym przetwórstwo przemysłowe		5,2	2,8	2,3	2,0
Of which manufacturing					
w tym:	of which:				
Produkcja artykułów spożywczych		3,8	0,3	3,5	1,0
Manufacture of food product					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		23,9	7,8	16,0	13,5
Manufacture of rubber and plastic products					
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		4,6	3,3	1,3	2,8
Manufacture of other non-metallic mineral products					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		9,0	6,2	2,9	1,0
Manufacture of metal products ^Δ					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		1,1	0,4	0,7	0,8
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ		3,3	3,2	0,1	0,2
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices applies to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 9 (196). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016–2018**

INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016–2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016–2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016–2018			
		ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy biznesowe new or improved business processes
			razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM	TOTAL	37,7	29,3	10,9	32,6
sektor publiczny	public sector	25,8	9,7	3,2	25,8
sektor prywatny	private sector	39,4	32,2	12,0	33,7
w tym:	of which:				
W tym przetwórstwo przemysłowe	Of which manufacturing	39,7	32,7	12,1	34,2
w tym:	of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	Manufacture of food product	33,3	33,3	7,4	29,6
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	Manufacture of rubber and plastic products	75,0	75,0	33,3	58,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	Manufacture of other non-metallic mineral products	43,3	36,7	13,3	40,0
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	Manufacture of metal products ^Δ	39,1	32,6	13,0	32,6
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	38,9	22,2	5,6	22,2
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	35,7	21,4	14,3	35,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (197). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ
 FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środki Of which funds				
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty, pożyczki i inne zobowiązania finansowe od instytucji finansowych credits, loans and other financial liabilities from financial institutions	krajowe od instytucji dysponujących środkami publicznymi domestic from institutions disposing of public funds	
						tys. zł in thousand PLN
OGÓŁEM TOTAL	2010	279057	172212	31227	.	.
	2015	371556	138349	17628	.	.
	2017	448113	322838	13705	.	.
	2018	272407	146409	20108	23993	34262
w tym: of which:						
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing		267481	142553	19218	23993	34082
w tym: of which:						
Produkcja metali Manufacture of basics metals		31328	16252	10018	4203	33
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ		126825	84828	5603	8822	27573
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.		8365	1649	239	—	6476

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 11 (198). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	działalność badawczą ^a i rozwojową ^b research and development activity ^b
1	OGÓŁEM TOTAL	2010	279057	62122
		2015	371556	119747
		2017	448113	121281
		2018	272407	171158
		w tym: of which:		
2	Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing		267481	170192
		w tym: of which:		
3	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products		63007	2062
4	Produkcja metali Manufacture of basics metals		31328	27822
5	Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ		126825	112543

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne.
 zewnętrznymi.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external Intramural and extramural
 rights and acquisition of external knowledge.

W tym nakłady na / Of which expenditures on			L.p.
inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ^c capital on tangible and intangible assets ^c	własny personel pracujący nad innowacjami own personnel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovation	
tys. zł / in thousand PLN			
.	.	.	.1
.	.	.	.
.	.	.	.
91868	2223	3528	
87909	2223	3528	2
59305	560	312	3
2539	805	161	4
13319	348	337	5

c Na środki trwałe (grupy 0-8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł

expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property

TABL. 12 (199). **WYNAZAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE**^a
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015
	Wynalazki:		
1	zgłoszone	49	74
2	udzielone patenty	25	32
	Wzory użytkowe:		
3	zgłoszone	30	24
4	udzielone prawa ochronne	15	23

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (200). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO –**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015
		w % ogółu przedsiębiorstw	
1	Komputery^b	92,9	92,0
2	Dostęp do Internetu	92,9	90,5
3	Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	56,8	87,4
4	w tym mobilne łącze szerokopasmowe	17,4	53,0
5	Własna strona internetowa	54,8	60,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; b Stacjonarne i przenośne z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej oraz komputerów służących do sterowania i regulacji

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops

to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological

Tabl. 14 (201). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015
		w % ogółu przedsiębiorstw	
1	Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	84,5	94,4
2	Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	9,4	5,7
3	Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych	.	16,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

2017	2018	SPECIFICATION	No.
		Inventions:	
90	63	patent applications	1
42	42	patents granted	2
		Utility models:	
21	23	utility model applications	3
22	21	rights of protection granted	4

TELEKOMUNIKACYJNE

2017	2018	SPECIFICATION	No.
in percent of total enterprises			
93,7	97,0	Computers ^b	1
92,2	95,8	Internet access	2
92,2	95,8	Internet access via broadband connection ^c	3
66,6	59,8	of which mobile broadband	4
61,5	60,5	Own Website	5

ne, np. laptopy (notebooki); od 2015 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych procesów technologicznych. c Obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G, tzn. sieć cyfrową 3G.

(notebooks); in 2015 and 2016 also smartphones and nettops; data do not include computers integrated processes. c Includes mobile connection via 3G technology. processes. c Includes mobile connection via 3G technology

2017	2018	SPECIFICATION	No.
in percent of total enterprises			
94,3	91,6	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration	1
14,6	10,0	Enterprises which received orders via computer networks	2
20,2	26,6	Enterprises using social media	3

DZIAŁ XIII CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (CICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono jako średnie ważone współczynnikami wyrażającymi udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą przeciętnych rocznych cen (obliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów) płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od producentów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIII PRICES

General notes

1. The basis for compiling **the price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, connected mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been calculated as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods which have been compiled as the means weighted by shares of purchases made by population in particular months.

3. Data on **procurement prices** concern average annual prices (computed as a quotient of value and quantity of each product) paid by economic entities purchasing agricultural products directly from agricultural producers.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (202). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M	102,6	98,3	102,2	101,9	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,8	97,6	104,5	102,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	106,3	100,4	100,3	100,7	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	95,4	94,0	94,0	93,7	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,2	99,8	102,7	102,7	Dwelling
Zdrowie	103,2	101,7	100,8	102,4	Health
Transport	105,0	90,7	104,1	105,4	Transport
Rekreacja i kultura	100,0	99,9	102,0	102,4	Recreation and culture
Edukacja	101,7	101,1	101,4	102,1	Education

TABL. 2 (203). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż – za 1 kg	4,30	3,29	3,43	3,58	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,60	1,97	2,03	2,25	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,20	3,72	4,08	4,08	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	2,18	2,28	2,63	2,61	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	19,44	23,58	25,48	26,05	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości - schab środkowy – za 1 kg (do 2016 r. - kością)	14,18	15,02	18,63	18,23	Pork, boneless - centre loin – per kg (until 2016 - bone in)
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,58	7,15	6,69	6,82	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	22,13	24,72	26,44	27,27	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona ^a – za 1 kg	14,47	15,10	15,96	16,38	Smoked sausage ^a – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	18,93	23,72	27,18	26,89	Fillets of hake, frozen – per kg

a Dane za lata 2017 i 2018 nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę w 2017 r. reprezentanta objętego badaniem cen.

a Data for 2017 and 2018 not fully comparable to those for previous years due to the change in 2017 of the representative item covered by the price survey.

TABL. 2 (203). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (cd.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Karp świeży – za 1 kg	13,73	14,10	14,77	15,72	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,29	13,34	14,24	13,67	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,76	2,89	2,70	2,57	Cows' milk, fat content 3-3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,37	12,91	11,94	11,81	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,21	18,16	20,66	19,90	Ripening cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,50	0,51	0,53	0,64	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,09	4,59	5,92	6,43	Fresh butter, fat content about 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	6,22	5,39	5,43	5,47	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	6,08	4,87	5,16	5,11	Oranges – per kg
Jabłka ^a – za 1 kg	2,35	2,30	2,87	3,07	Apples ^a – per kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,75	1,63	1,75	1,85	Beetroots ^a – per kg
Marchew ^a – za 1 kg	2,00	2,35	1,97	2,92	Carrots ^a – per kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	1,38	1,07	1,20	1,30	Potatoes ^a – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,78	2,06	2,98	2,15	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	6,25	6,76	7,83	8,88	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,40	4,10	3,90	4,51	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% ^b – za 0,5 l	19,51	23,94	23,12	23,32	Pure vodka 40% ^b – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,45	12,96	13,75	14,14	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl. ^c	510,92	881,82	794,22	702,50	Men's suit, fabric of wool – per set ^c
Półbuty męskie skórzane, na podszewie nieskórzanej – za 1 parę	177,39	210,47	197,84	199,97	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszewie nieskórzanej – za 1 parę	160,54	177,67	183,08	184,37	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	29,86	40,35	39,31	40,24	Resoling men's shoes – per pair

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. b,c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen w: b - 2015 r., c - w 2015 r. i 2018 r. dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata: b - 2010 i 2017-2018, c - 2010 i 2017.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. b,c Due to the change of the representative included in the price survey in: b - 2015, c - 2015 and 2018, data not fully comparable with the data for the years: b - 2010 and 2017-2018, c - 2010 and 2017 survey.

TABL. 2 (203). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	2,95	3,77	4,02	4,05	Cold water by municipal water-supply system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^c – za 1 kWh	0,57	0,65	0,65	0,65	Electricity for households (all-day tariff) ^c – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy, z sieci, dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^{cd}	2,48	0,24	0,21	0,21	Natural net-gas, high-methanated, for households – per kWh ^{cd}
Węgiel kamienny – za 1 t	716,13	819,63	864,21	929,90	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	18,99	22,27	22,43	22,33	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p. u.	3,88	3,73	3,75	3,83	Heating of dwellings – per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^e	1308	1100	1617	1644	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^e
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny ^f	1283	1262	1222	1300	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg ^f
Odkurzacz typu domowego	346,79	386,61	392,66	416,22	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	176,26	180,64	194,16	191,69	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^g	4,24	5,32	5,58	5,65	Washing powder – per 300 g ^g
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,60	4,63	4,59	4,91	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,00	2,33	2,33	2,33	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	14,63	18,06	18,56	19,75	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	13,20	17,40	17,65	17,92	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	69,56	75,83	80,28	80,83	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	76860	175895	181402	197241	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	11712	14668	15477	17645	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	30,10	38,91	35,45	36,11	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	15,00	18,00	18,00	22,00	Grinding of wheat – per dt

^c Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. ^d W 2010 r. – za 1 m³. ^e W 2010 – pojemność ok. 300 l. ^f W 2010 r. - na 5 kg suchej bielizny. ^g W 2010 r. – za 400 g; w 2015 r. - za 280 g.

^c Including standing and variable charges. ^d In 2010 – per 1 m³. ^e In 2010 – capacity about 300 l. ^f In 2010 – dry-linen capacity not exceeding 5 kg. ^g In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (204). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
 AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Consumer and for feeds cereal grain – per dt:
pszenicy	55,88	60,50	64,25	70,16	wheat
żyta	35,39	52,50	55,39	58,96	rye
jęczmienia	45,21	55,00	59,81	67,04	barley
owsa i mieszanek zbożowych	31,32	48,13	54,24	56,53	oats and cereal mixed
pszenżyta	40,47	53,94	57,27	65,41	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	58,86	42,40	43,93	42,16	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	60,28	42,27	42,78	41,59	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	10,75	10,94	7,26	7,54	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	126,28	148,86	157,18	154,74	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	662,39	693,80	735,56	814,09	Raw tobacco – per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	416	-	-	2105	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,47	6,39	6,75	6,85	cattle (excluding calves)
cielęta	8,42	8,98	8,34	10,26	calves
trzoda chlewna	3,87	4,03	4,86	4,47	pigs
Mleko krowie – za 1 l	0,95	1,05	1,30	1,24	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,17	0,25	0,41	0,14	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (205). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
 AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	60,99	67,83	74,04	77,17	wheat
żyta	45,98	55,04	58,37	60,89	rye
jęczmienia	53,27	64,97	69,45	71,55	barley
owsa	46,49	54,99	61,22	63,25	oats
pszenżyta	51,26	60,22	65,35	69,15	triticale
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	84,15	59,69	68,36	75,10	Potatoes (excluding early edible kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	2667	2895	3223	3162	dairy cow
jałówka 1-rocza	1774	2336	2499	2370	one-year heifer
prosię na chów	128,16	164,64	182,06	185,04	piglet
koń roboczy	3651	3919	4008	4019	farm horse
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
cielęta	9,07	9,23	9,87	9,83	calves
trzoda chlewna	3,75	4,92	5,51	5,71	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,53	0,68	0,72	0,78	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XIV ROLNICTWO. ŁOWIECTWO. LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej — określonej odpowiednimi programami — skali, w tym działy specjalnej produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze — utrzymywa-

CHAPTER XIV AGRICULTURE. HUNTING. FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant — determined by the appropriate thresholds — scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural con-

ne zgodnie z normami spełniającymi wymogi ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity: Dz. U. 2018 r. poz. 1312) — prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (**sady**), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozapatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);

2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego — stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

dition — maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law of 5th February 2015 on payments under direct support schemes (unified text: Journal of Laws 2018 item 1312) — is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries have included also organic plantations.

Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the voivodship level, have been according to field location only.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);

2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego — stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej — ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji — średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2018 r. — z lat 2017 i 2018.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, prosa i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwie-

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales — prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production — average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the survey year, e.g. for 2018 — the prices from 2017 and 2018, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). **Feed plants** include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. **Farming years** cover the period from 1st

rzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto — jeśli nie zaznaczono inaczej — użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa — zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyste przez:

— Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie Lasy Państwowe), nadzorowane przez Ministra Środowiska,

— jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),

— jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,

b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),

c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

a) osób fizycznych,

b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,

c) spółdzielni produkcji rolniczej,

d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

— pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),

— przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej

July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 — as of 30th June.

12. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

13. Data — unless otherwise stated — are presented by the official residence of the land user.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

a) the State Treasury — managed and utilized temporarily or perpetually by:

— the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of the Environment,

— nature protection units (national parks),

— organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),

c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;

2) **private forests** owned by:

a) natural persons,

b) land held in common by all or part of the residents of a village,

c) agricultural production cooperatives,

d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

— covered by forest vegetation (wooded area),

— temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves

lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1—20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie — 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Plazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21—40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza

and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1—20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21—40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term

lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkótek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa).

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. — zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz. U. 2019 r. poz. 393) — do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (the forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (unified text: Journal of Laws 2019 item 393) — since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo

Agriculture

TABL. 1 (206). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b					Agricultural holdings ^b
w tys.	96,7	.	.	.	in thousands
w tym gospodarstwa indywidualne	96,6	.	.	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych					Agricultural land area (as of
(stan w czerwcu) ^b w tys. ha	516,3	481,3	486,2	470,7	June) ^b in thousand ha
w tym gospodarstwa indywidualne	510,0	476,2	481,5	466,2	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów					Share in total sown area (as of
(stan w czerwcu) ^b w %:					June) ^b in %:
zbóż podstawowych	62,4	59,7	64,5	66,1	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	62,4	59,6	64,5	66,1	of which private farms
ziemniaków ^c	6,2	4,6	5,3	4,7	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	6,3	4,6	5,3	4,7	of which private farms
roślin przemysłowych	4,9	4,8	4,1	4,7	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	4,8	4,7	4,0	4,6	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	25,9	31,4	32,7	30,2	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	25,8	31,2	32,5	30,1	of which private farms
ziemniaków ^c	164	220	223	211	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	164	220	223	211	of which private farms
rzepaku i rzepiku	24,0	25,5	30,0	27,5	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	23,6	25,0	29,7	27,4	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie					Cattle, pigs, sheep and horses
w przeliczeniowych sztukach dużych					in terms of large heads
(stan w czerwcu) ^{bd} na 100 ha					(as of June) ^{bd}
użytków rolnych	41,7	.	.	.	per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	41,7	.	.	.	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 316.

a See general notes, item 3 on page 313. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 316.

TABL. 1 (206). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a (dok.)**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^{bd} w %	43,6	38,8	34,8	36,0	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^{bd} in %
w tym gospodarstwa indywidualne	43,6	38,7	34,7	36,0	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^{be} w %	11,3	11,3	10,8	11,2	Share of sows in pig stocks (as of the end of June) ^{be} in %
w tym gospodarstwa indywidualne	11,4	11,5	10,5	11,4	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^e					Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^e
na 1 ha użytków rolnych w kg	196,7	268,8	309,5	346,6	per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	709	533	486	502	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	711	530	483	499	of which private farms
na 1 krowę	4412	4145	4216	4343	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4396	4114	4179	4308	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b					Agricultural tractors (as of June) ^b
na 100 ha użytków rolnych w szt.	16,1	.	.	.	per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	16,2	.	.	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bf} na 1 ha użytków rolnych					Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bf} per 1 ha of agricultural land in kg
w kg	86,4	121,8	115,3	106,0	
w tym gospodarstwa indywidualne	86,1	121,8	115,2	105,6	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 333. e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. f Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18.

a See general notes, item 3 on page 313. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 333. e Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. f Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17 2017/18 farming years.

TABL. 2 (207). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^d**

Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^d
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
		w ha	in ha	
O G Ó Ł E M	2010 ^b	516304	509999	T O T A L
	2017	486228	481471	
	2018	470743	466213	
W dobrej kulturze rolnej		464075	460161	In good agricultural condition
Pod zasiewami		311741	308682	Sown area
Grunty ugorowane		12727	12639	Fallow land
Uprawy trwałe		39969	39944	Permanent crops
w tym sady		39555	39534	of which orchards
Ogrody przydomowe		1502	1501	Kitchen gardens
Łąki trwałe		93993	93425	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		4143	3970	Permanent pastures
Pozostałe		6667	6052	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 313. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes, item 3 on page 313. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (208). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**

Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thou- sand	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00 – –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more		
	O G Ó Ł E M T O T A L										
2010	96,7	1,5	20,7	42,7	25,1	6,0	1,9	1,8	0,3	6,3	5,3
2016	85,3	2,3	20,3	42,5	22,6	6,6	2,4	2,7	0,5	6,6	5,8
	W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE Of which PRIVATE FARMS										
2010	96,6	1,5	20,7	42,7	25,1	6,0	1,9	1,8	0,3	6,3	5,1
2016	85,2	2,3	20,3	42,6	22,6	6,6	2,4	2,7	0,5	6,5	5,7

a Patrz uwagi ogólne, ust 2 na str. 313; w 2010 dane Powszechnego Spisu Rolnego

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata
a See general notes, item 2 on page 313; in 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years

TABL. 4 (209). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni=100				previous year=100				
Produkcja globalna	90,0	97,6	113,5	98,2	90,2	97,4	114,0	97,7	Gross output
roślinna	82,2	92,1	119,7	92,9	82,2	92,1	199,9	92,6	crop
zwierzęca	101,6	107,9	103,0	109,1	102,2	107,7	103,6	108,3	animal
Produkcja końcowa	90,8	98,4	116,5	95,9	90,9	98,1	117,0	95,3	Final output
roślinna	80,6	91,7	126,6	87,7	80,6	91,5	126,8	87,4	crop
zwierzęca	101,5	108,1	103,2	109,5	102,1	107,9	103,8	108,6	animal
Produkcja towarowa	89,3	99,6	119,4	94,2	89,7	99,3	119,9	93,4	Market output
roślinna	80,1	94,0	129,6	86,4	80,2	94,0	129,6	85,9	crop
zwierzęca	98,8	106,9	106,7	106,2	99,7	106,5	107,3	105,3	animal

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 315.

a See general notes, item 6 on page 315.

TABL. 5 (210). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA					
GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	54,6	61,4	66,3	63,4	Crop output
Zboża	10,1	12,9	11,1	12,2	Cereals
w tym zboża podstawowe	6,6	8,4	7,1	8,1	of which basic cereals
w tym: pszenica	3,6	5,2	4,2	4,8	of which: wheat
żyto	0,6	0,4	0,4	0,5	rye
jęczmień	1,9	2,5	2,1	2,3	barley
Ziemniaki	5,3	4,5	4,4	5,5	Potatoes
Przemysłowe	2,6	2,2	2,3	2,4	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,2	0,7	0,8	0,8	of which sugar beets
Warzywa	17,4	17,5	19,9	20,1	Vegetables
Owoce	10,8	17,4	22,2	15,8	Fruit
Siano łąkowe	3,0	1,1	1,2	2,1	Meadow hay
Pozostałe	5,4	5,8	5,2	5,3	Others
Produkcja zwierzęca	45,4	38,6	33,7	36,6	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	23,5	24,5	21,9	25,4	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	5,2	6,8	7,5	8,7	cattle (excluding calves)
cielęta	0,4	0,2	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	10,3	7,9	6,4	10,1	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	6,7	9,2	7,6	6,4	poultry

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 315. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes, item 6 on page 315. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABLE 5 (210). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a) (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.)					
GROSS OUTPUT (cont.)					
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,7	0,3	-0,4	-0,1	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	15,9	10,5	7,7	7,0	Cows' milk
Jaja kurze	3,8	2,2	3,3	3,7	Hen eggs
Obornik	1,2	0,7	0,6	.	Manure
Pozostałe	0,3	0,5	0,6	0,6	Others
PRODUKCJA TOWAROWA					
MARKET OUTPUT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	45,6	53,8	60,1	55,5	Crop output
Zboża	5,3	7,5	6,1	6,6	Cereals
w tym zboża podstawowe	3,5	5,0	4,0	4,6	of which basic cereals
w tym: pszenica	2,2	3,4	2,9	3,2	of which: wheat
żyto	0,1	0,1	0,1	0,1	rye
jęczmień	1,0	1,3	1,0	1,1	barley
Ziemniaki	2,7	2,1	2,0	2,4	Potatoes
Przemysłowe	3,8	5,4	2,2	2,6	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,8	2,0	1,1	1,0	of which sugar beets
Warzywa	18,3	18,2	21,6	22,2	Vegetables
Owoce	13,5	19,8	25,1	18,5	Fruit
Pozostałe	2,0	0,7	3,1	3,2	Others
Produkcja zwierzęca	54,4	46,2	39,9	44,5	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	31,7	32,0	27,8	32,1	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	7,3	8,8	9,3	11,3	cattle (excluding calves)
cielęta	0,4	0,2	0,0	0,1	calves
trzoda chlewna	13,4	10,3	8,4	12,0	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	9,1	12,1	9,6	8,4	poultry
Mleko krowie	18,6	11,4	8,1	7,6	Cows' milk
Jaja kurze	4,1	2,5	3,6	4,3	Hen eggs
Pozostałe	0,0	0,2	0,3	0,4	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 315. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes, item 6 on page 315. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (211). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
 Stan w czerwcu
 SOWN AREA^a
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywi- dualne of which private farms	
w ha in ha						
OGÓŁEM	326276	327055	330487	311741	308682	TOTAL
Zboża	243948	231889	245221	231109	229122	Cereals
zboża podstawowe	203459	195162	213060	197000	195075	basic cereals
pszenica	68973	76856	85062	76843	75997	wheat
żyto	23062	10772	14365	13789	13726	rye
jęczmień	50775	43884	48312	45286	44759	barley
owies	16970	12996	15390	13358	13188	oats
pszenżyto	43678	50654	49931	47724	47405	triticale
mieszanki zbożowe	32082	23423	19191	22717	22713	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe						buckwheat, millet and
zbożowe	4850	6850	7195	6211	6183	other cereals
kukurydza na ziarno	3558	6457	5775	5181	5151	maize for grain
Strączkowe	10861	18996	16858	11349	11238	Pulses
konsumpcyjne	4346	7514	6476	4501	4492	edible
pastewne ^b	6515	11482	10482	6848	6746	feed ^b
Ziemniaki	20715	15018	17472	13685	13683	Potatoes
Przemysłowe	15878	15755	13597	18179	17638	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	5111	3358	4223	3159	3139	sugar beets
oleiste	8181	11425	8639	14047	13526	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	5969	9751	7510	12061	11591	of which rape and turnip rape
Pastewne	17723	37237	23443	23775	23775	Feed
w tym:						of which:
okopowe	1596	604	504	423	423	root plants
kukurydza na pasze	5735	7873	7254	7705	7705	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	17151	8160	13896	13644	13226	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABLE 7 (212). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

Zboża	632435	716962	798747	701053	692976	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	526520	612408	696734	598547	590763	basic cereals
pszenica	193178	265253	306088	260632	256562	wheat
żyto	50465	25507	36437	33219	33080	rye
jęczmień	125667	139146	159948	134529	132436	barley
owies	36223	29703	36949	31130	30596	oats
pszenżyto	120987	152799	157312	139036	138089	triticale
mieszanki zbożowe	79384	61393	51995	58419	58402	cereal mixed
Ziemniaki	339660	330390	389565	331156	331129	Potatoes
Buraki cukrowe	263691	186154	260388	184835	183632	Sugar beets
Rzepak i rzepik	14339	24893	22493	33883	32398	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	469345	303846	625428	550749	549523	Meadow hay

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Zboża	25,9	30,9	32,6	30,3	30,2	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	25,9	31,4	32,7	30,4	30,3	basic cereals
pszenica	28,0	34,5	36,0	33,9	33,8	wheat
żyto	21,9	23,7	25,4	24,1	24,1	rye
jęczmień	24,7	31,7	33,1	29,7	29,6	barley
owies	21,3	22,9	24,0	23,3	23,2	oats
pszenżyto	27,7	30,2	31,5	29,1	29,1	triticale
mieszanki zbożowe	24,7	26,2	27,1	25,7	25,7	cereal mixed
Ziemniaki	164	220	223	242	242	Potatoes
Buraki cukrowe	516	554	617	585	585	Sugar beets
Rzepak i rzepik	24,0	25,5	30,0	28,1	28,0	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	44,4	31,6	63,1	58,6	58,8	Meadow hay

TABLE 8 (213). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu
 AREA in ha – as of June

OGÓŁEM	13029	13092	12439	12436	TOTAL
Kapusta	1232	1037	1012	1012	Cabbages
Kalafiory	512	416	395	395	Cauliflowers
Cebula	1516	1529	1362	1362	Onions
Marchew jadalna	2024	2043	1916	1915	Carrots
Buraki ćwikłowe	1284	1095	993	992	Beetroots
Ogórki	1953	1919	1857	1857	Cucumbers
Pomidory	988	967	943	943	Tomatoes
Pozostałe ^b	3520	4086	3961	3960	Others ^b

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

OGÓŁEM	289354	346656	287072	287028	TOTAL
Kapusta	46210	57918	40492	40492	Cabbages
Kalafiory	8651	9816	7867	7867	Cauliflowers
Cebula	26530	33018	26963	26963	Onions
Marchew jadalna	74081	84231	73762	73734	Carrots
Buraki ćwikłowe	39552	43575	32056	32055	Beetroots
Ogórki	27734	36080	31750	31750	Cucumbers
Pomidory	17298	20835	20833	20833	Tomatoes
Pozostałe ^b	49299	61184	53349	53334	Others ^b

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	375	559	400	400	Cabbages
Kalafiory	169	236	199	199	Cauliflowers
Cebula	175	216	198	198	Onions
Marchew jadalna	366	412	385	385	Carrots
Buraki ćwikłowe	308	398	323	323	Beetroots
Ogórki	142	188	171	171	Cucumbers
Pomidory	175	216	221	221	Tomatoes
Pozostałe ^b	140	150	135	135	Others ^b

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 313. ^b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 313. ^b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABLE 9 (214). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^c w ha - stan w czerwcu

AREA^c in ha - as of June

OGÓŁEM	32188	32270	32290	32270	TOTAL
Jabłonie	21259	21381	21479	21460	Apples
Grusze	630	579	550	550	Pears
Śliwy	2857	2907	2907	2907	Plums
Wiśnie	4937	4988	4989	4988	Cherries
Czereśnie	1005	955	955	955	Sweet cherries
Pozostałe ^b	1500	1460	1410	1410	Others ^b

ZBIORY^c w t
 PRODUCTION^c in t

OGÓŁEM	473975	353950	688075	687947	TOTAL
Jabłka	429020	337585	618157	618049	Apples
Gruszki	2647	1884	3468	3468	Pears
Śliwki	11943	5232	21218	21218	Plums
Wiśnie	21640	6985	34207	34207	Cherries
Czereśnie	3783	1051	5734	5734	Sweet cherries
Pozostałe ^b	4942	1214	5292	5292	Others ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 313. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4, on page 313. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (215). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**

AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

O W O C E	2015	2017	2018		F R U I T
			ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^e w ha - stan w czerwcu

AREA^e in ha - as of June

O G Ó Ł E M	8465	8786	8786	8786	T O T A L
Truskawki ^b	4296	4510	4510	4510	Strawberries ^b
Maliny ^c	521	555	559	559	Raspberries ^c
Porzeczki	2316	2346	2346	2346	Currants
Agrest	109	101	101	101	Gooseberries
Pozostałe ^d	1223	1274	1270	1270	Others ^d

ZBIORY^e w t
PRODUCTION^e in t

O G Ó Ł E M	27716	20081	28840	28840	T O T A L
Truskawki ^b	16497	12718	14071	14071	Strawberries ^b
Maliny ^c	1088	1005	2126	2126	Raspberries ^c
Porzeczki	7000	4178	8745	8745	Currants
Agrest	374	132	356	356	Gooseberries
Pozostałe ^d	2757	2048	3541	3541	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 313. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4, on page 313. b Including wild strawberries; including kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (216). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE^a**

Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS AND SHEEP
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				

W SZTUKACH
IN HEADS

Bydło	181971	166838	164373	153818	181016	165901	163426	152860	Cattle
w tym krowy	79368	64689	57216	55450	78870	64237	56742	54973	of which cows
Trzoda chlewna	383082	230795	222941	230847	375530	205141	205454	213078	Pigs
w tym lochy	43423	26157	24129	25780	42997	23524	21652	23201	of which sows
Owce	4250	5248	6935	7420	4240	5194	6585	7325	Sheep
w tym maciorki	2510	2674	4346	3613	2510	2646	4099	3562	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	215154	178867 ^b	171736 ^c	164517 ^c	212740	173787 ^b	167826 ^c	160576 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt.

PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło	35,2	34,7	33,8	32,7	35,5	34,8	33,9	32,8	Cattle
w tym krowy	15,4	13,4	11,8	11,8	15,5	13,5	11,8	11,8	of which cows
Trzoda chlewna	74,2	48,0	45,9	49,0	73,6	43,1	42,7	45,7	Pigs
w tym lochy	8,4	5,4	5,0	5,5	8,4	4,9	4,5	5,0	of which sows
Owce	0,8	1,1	1,4	1,6	0,8	1,1	1,4	1,6	Sheep
w tym maciorki	0,5	0,6	0,9	0,8	0,5	0,6	0,9	0,8	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	41,7	37,2 ^b	35,3 ^c	34,9 ^c	41,7	36,5 ^b	34,9 ^c	34,4 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313; w 2010 r dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a See general notes, item 3 on page 313; in 2010 data of the Agricultural Census. b For the calculation we use the horse stocks of 2013. c For the calculation we use the horse stocks of 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (217). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	5488,0	5293,4	5583,4	5371,0	5197,0	Hens in thousand heads
w tym nioski	1273,2	1187,2	1378,3	1579,6	1570,6	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	31,0	44,8	16,7	47,3	47,3	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt.	53,5	35,8	55,9	86,8	52,2	Turkeys in thousand heads
Kaczki ^b w tys. szt.	433,4	213,5	220,4	261,2	261,2	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	1062,9	1099,9	1148,3	1141	1114,7	Hens per 100 ha of agricultural land ^c in heads
w tym nioski	246,6	246,7	283,5	335,6	336,9	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313.

a In 2010 and 2015 more than 2 weeks old. b Including other poultry. c See general notes, item 3 on page 313.

TABL. 13 (218). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS						
Bydło (bez cieląt)	52,4	70,3	91,9	108,9	108,8	Cattle (excluding calves)
Cielęta	11,8	7,0	0,6	-0,3	-0,3	Calves
Trzoda chlewna	459,1	392,3	565,5	476,2	469,2	Pigs
Owce	0,5	0,5	0,9	1,5	1,4	Sheep
Konie	7,2	3,6	2,2	1,4	1,4	Horses
W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT						
Bydło (bez cieląt)	29,2	40,3	56,1	66,8	66,7	Cattle (excluding calves)
Cielęta	1,1	0,7	0,1	-0,1	-0,1	Calves
Trzoda chlewna	57,8	59,1	83,6	79,6	78,9	Pigs
Owce	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	Sheep
Konie	4,1	1,9	1,2	0,8	0,8	Horses
Drób	46,0	75,8	65,7	73,4	72,4	Poultry
Kozy i króliki	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (219). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)					Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) meat and fats
mięso i tłuszcze	101,5	129,4	150,5	163,2	
wołowe	95,8	121,6	141,4	152,8	beef
cielęce	15,3	20,6	29,0	34,6	veal
wieprzowe	0,7	0,4	0,0	-0,1	pork
baranie	45,1	46,1	65,2	62,1	mutton
końskie	0,0	0,0	0,0	0,0	horseflesh
drobiowe	2,1	1,0	0,6	0,5	poultry
kozy i królicze ^b	32,2	53,0	46,0	55,1	goat and rabbit ^b
podroby	0,3	0,4	0,5	0,5	pluck
	5,8	7,7	9,1	10,3	
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
OGÓŁEM	196,7	268,8	309,5	346,6	TOTAL

a W wadze poubojowej cieplej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. b Łącznie z dziczyzną. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not incomparable with data for previous years. b Including game. c See general notes, item 3 on page 313.

TABL. 15 (220). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka: w milionach litrów	366,1	256,4	236,5	236,4	232,5	Milk production: in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	70,9	53,3	48,6	50,2	49,9	per 100 ha agricultural land ^a in thousand l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4412	4145	4216	4343	4308	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	256,1	162,0	302,3	299,3	294,0	Egg production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	221	131	238	206	204	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313.

a See general notes, item 3 on page 313.

TABL. 16 (221). **CIĄGNIKI ROLNICZE**

Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2010 ^a 2016	83042 85151	82864 84980	In units
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha	2010 ^a 2016	6,2 5,8	6,2 5,7	Agricultural land area ^b per tractor in ha

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census; for farms conducting agricultural activity. b See general notes, item 3 on page 313.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (222). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH
W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS
OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indywi- dualne of which private farms	
W TONACH IN TONNES						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	44587	58619	56060	49914	49241	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	25526	30275	31094	26424	26018	nitrogenous
fosforowe	9326	11253	9778	9328	9229	phosphatic
potasowe	9735	17091	15188	14162	13993	potassic
Nawozy wapniowe ^c	5214	10047	13782	16885	16800	Lime fertilizers ^c
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	86,4	121,8	115,3	106,0	105,6	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	49,4	62,9	63,9	56,1	55,8	nitrogenous
fosforowe	18,1	23,4	20,1	19,8	19,8	phosphatic
potasowe	18,9	35,5	31,2	30,1	30,0	potassic
Nawozy wapniowe ^c	10,1	20,9	28,3	35,9	36,0	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 313.

a Data of the Agricultural Census 2010. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes, item 3 on page 313.

TABL. 18 (223). WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indywi- dualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND PLN						
OGÓŁEM	860975,1	1253372,7	1395690,8	1440589,6	1413482,4	TOTAL
Produkty roślinne	255505,9	394782,2	335605,2	355701,2	347476,1	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	32459,7	64913,8	50632,6	59703,2	54249,6	Cereals
w tym zboża podstawowe	29161,2	52364,9	45765,4	50428,7	45102,2	of which basic cereals
pszenica	20808,7	37066,8	35443,1	36735,5	33645,4	wheat
żyto	255,1	973,6	455,1	423,3	398,4	rye
jęczmień	5597,5	7853,8	7177,5	7503,7	6013,7	barley
owies i mieszanki						
zbożowe	277,8	332,2	401,9	706,6	623,8	oats and cereal mixed
pszenżyto	2222,0	6138,6	2287,8	9274,4	9147,3	triticale
w tym zboża konsumpcyj- ne i paszowe	31101,0	64620,7	48844,2	59649,0	54232,4	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża						
podstawowe	27847,7	52071,8	43977,1	50374,6	45085,1	of which basic cereals
pszenica	19936,2	36806,9	34601,7	36716,7	33638,5	wheat
żyto	236,8	972,2	452,0	423,3	398,4	rye
jęczmień	5431,4	7853,6	6701,5	7500,5	6013,7	barley
owies i mieszan- ki zbożowe	219,2	329,2	246,8	691,4	623,8	oats and cereal mixed
pszenżyto	2024,1	6109,8	1975,1	5042,7	4410,7	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	6106,7	6930,5	3836,8	3761,1	3761,1	Edible pulses ^b
Ziemniaki	2121,3	2794,3	3167,1	3479,8	3468,0	Potatoes
Buraki cukrowe	28349,6	24548,9	17502,1	19577,5	19489,3	Sugar beets
Rzepak i rzepik	18817,5	24020,2	24850,7	34034,0	32292,8	Rape and turnip rape
Warzywa	28527,9	39714,2	41781,0	42985,2	42630,9	Vegetables
Owoce	111639,7	210312,9	175607,4	173546,4	173426,2	Fruit
Produkty zwierzęce	605469,2	858590,5	1060085,6	1084888,4	1066006,3	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	436925,2	665317,5	813275,4	845997,8	833450,1	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	109142,6	219979,5	291080,5	325944,8	325495,8	cattle (excluding calves)
cielęta	1524,1	1185,3	1384,3	2502,9	2469,7	calves
trzoda chlewna	181349,5	215109,5	295761,9	308202,6	304800,2	pigs
owce	27,7	101,0	190,9	398,6	398,6	sheep
konie	12036,7	9801,0	7988,9	7147,6	7147,6	horses
drób	132844,6	219141,2	216869,0	201801,4	193138,2	poultry
Mleko krowie	152493,7	178422,8	233747,0	227410,6	222375,6	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	10,4	85,3	6,1	26,8	26,8	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in PLN						
OGÓŁEM	2604,3	2525,7	2870,4	3060,2	3031,8	TOTAL
Produkty: roślinne	820,3	620,8	690,2	755,6	745,3	Products: crop
zwierzęce	1784,0	1905,0	2180,2	2304,6	2286,5	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 313.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 on page 313

TABL. 19 (224). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	62025	111675	81081	87913	80425	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	56103	89399	72476	73208	65936	of which basic cereals
pszenica	36855	61206	55021	52342	48330	wheat
żyto	701	1853	818	718	673	rye
jęczmień	12331	14279	11958	11190	9082	barley
owies i mieszanki zbożowe	865	686	700	1230	1094	oats and cereal mixed
pszenżyto	5351	11375	3979	7728	6757	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	59955	111258	78380	87874	80406	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	54062	88982	69775	73169	65917	of which basic cereals
pszenica	35678	60840	53851	52330	48325	wheat
żyto	669	1852	816	718	673	rye
jęczmień	12013	14279	11204	11188	9082	barley
owies i mieszanki zbożowe	700	684	455	1223	1094	oats and cereal mixed
pszenżyto	5002	11327	3449	7710	6743	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	2195	2598	2236	1427	1427	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	3604	6591	7209	8254	8225	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	263691	224471	241142	259821	258618	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	14902	16136	15810	21995	20899	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	30410	33347	34732	32629	32393	Vegetables in t
Owoce w t	127938	253565	139705	296551	296468	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	113203	148489	164485	172129	168853	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	24419	34451	43119	47585	47517	cattle (excluding calves)
cielęta	181	132	166	244	240	calves
trzoda chlewna	46887	53329	60905	68955	68230	pigs
owce	3	17	29	57	57	sheep
konie	1901	1238	758	610	610	horses
drób	39812	59322	59508	54678	52199	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	78480	101543	112095	120028	117554	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	161086	169889	180226	182769	178921	Cows' milk in thousand litres
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	63	342	15	197	197	Consumer hen eggs in thousand units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not incomparable with data for previous years.

TABLE 20 (225). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	928	9270	315	3852
2015	807	10597	46	1001
2017	614	8343	126	1627
2018	575	7618	105	1469

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo

Hunting

TABLE 21 (226). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**

Stan w dniu 10 marca

MAJOR GAME SPECIES^a

As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2017	2018	GAME SPECIES
Łosie	117	286	316	336	Moose
Daniele	46	206	275	282	Fallow deer
Muflony	–	–	–	–	Mouflons
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	2,1	3,2	4,5	4,3	Deer
Sarny	15,3	21,0	31,0	29,6	Roe deer
Dziki	3,9	5,5	5,5	2,2	Wild boars
Lisy	6,2	6,1	6,2	6,3	Foxes
Zająca	29,4	39,4	41,8	41,8	Hares
Bażanty	27,7	38,0	39,0	38,7	Pheasants
Kuropatwy	38,7	28,9	33,6	34,8	Partridges

a Dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (227). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
Łosie	–	–	–	–	Moose
Jelenie	339	777	986	1072	Deer
Daniele	13	42	60	54	Fallow deer
Sarny	2091	4141	5437	5521	Roe deer
Dziki	2418	4827	6565	4999	Wild boars
Lisy	4091	4847	5215	5111	Foxes
Zające	2847	2909	2108	2584	Hares
Bazanty	6520	10949	10090	9902	Pheasants
Kuropatwy	1079	419	212	334	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (228). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 marca
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	92	95	95	94	number ^a
członkowie ^b	6686	3792	4027	4143	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	203	203	203	203	number
powierzchnia w tys. ha	1031,8	1037,2	1046,9	1047,4	area in thousand ha
w tym na gruntach					of which on forest
leśnych	312,6	320,1	324,7	324,6	land

a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.
Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data grouped according to the seat of hunting club. b Data grouped according to the seat of member of hunting club.
S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (229). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

FOREST LAND

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM w ha	333622	337584	338689	338988	TOTAL in ha
Lasy	327113	331044	332057	332313	Forests
Publiczne	235393	236078	236285	236251	Public
zalesione	233274	234080	233812	233825	wooded
niezalesione	2119	1998	2473	2426	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	243521	234853	234984	234894	owned by the State Treasury
zalesione	232428	232885	232538	232498	wooded
niezalesione	2094	1969	2447	2396	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	223794	224609	225055	225096	managed by the State Forests
zalesione	221912	222803	222887	222846	wooded
niezalesione	1882	1806	2168	2250	non-wooded
parki narodowe	7089	7089	7090	7089	national parks
zalesione	7089	7088	7090	7089	wooded
niezalesione	1	1	1	1	non-wooded
własność gmin ^a	872	930	1066	1117	gmina ^a owned
zalesione	847	904	1042	1089	wooded
niezalesione	25	26	24	28	non-wooded
Prywatne	91720	94966	95772	96062	Private
zalesione	88585	91444	92660	92971	wooded
niezalesione	3135	3522	3112	3091	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	6509	6540	6632	6675	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	27,9	28,3	28,4	28,4	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI ŁĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA W %	28,5	29,0	29,1	29,2	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP IN %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25, 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2014–2018 edycjach rocznika.

Note to tables 25, 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2014–2018 by the Bureau for Forest of the Yearbook.

TABL. 25 (230). POWIERZCHNIA LASÓW

FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW

BY AGE OF TREE STANDS

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona		
			razem total	drzewostany	
				w klasie wieku	
				I (1–20 lat years)	II (21–40)
1	OGÓŁEM TOTAL	332056	98,1	10,8	15,3
2	w tym of which w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	225055	98,5	11,1	12,3
3	lasa prywatne private forests	95772	96,9	11,1	23,8

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE

BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

L.p.	GATUNKI DRZEW	Ogółem Total	
		w ha in ha	w odsetkach
1	OGÓŁEM	332056	100,0
2	Drzewa iglaste	241897	72,8
	w tym:		
3	sosna	202960	61,0
4	świerk	2881	0,9
5	jodła	32527	9,8
6	Drzewa liściaste	90159	27,2
	w tym:		
7	buk	19272	5,8
8	dąb	24845	7,5
9	grab	3520	1,1
10	brzoza	19321	5,8
11	olsza	13959	4,2
12	osika	3705	1,1

a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych

a Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich

Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in the previous editions

Of which wooded area in % of grand total area						No.
tree stands						
in age group					w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in renewal class ^a with a troughfell construction	
III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)			
22,2	21,2	15,5	8,3	4,8	1	
16,8	21,4	20,1	10,6	6,2	2	
35,9	21,1	4,1	0,6	0,3	3	

W tym Of which		SPECIES OF TREES	No.
w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	las prywatne private forests		
in percent			
100,0	100,0	TOTAL	1
77,2	68,2	Coniferous trees	2
		of which:	
61,9	64,5	pine	3
0,8	1,2	spruce	4
13,1	2,0	fir	5
22,8	31,8	Broadleaved trees	6
		of which:	
5,3	0,9	beech	7
8,2	6,3	oak	8
1,0	1,3	hornbeam	9
3,6	10,7	birch	10
3,6	5,9	alder	11
0,2	3,3	aspen	12

TABL. 26 (231). **ZASOBY DRZEWNE NA PNII**
 GROWING STOCK OF STANDING WOOD
 A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
 BY AGE OF TREE STANDS

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thousand m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej		
			razem total	drzewostany	
				w klasie wieku	
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	
1	OGÓŁEM TOTAL w tym <i>of which</i>	85807	99,9	1,2	8,4
2	w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	59555	100,0	0,5	5,8
3	lasy prywatne private forests	21937	99,8	3,4	16,6

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
 BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

L.p.	GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber	
		w tys. m ³ in thousand m ³	w odsetkach
1	OGÓŁEM	85807	100,0
2	Drzewa iglaste	66686	77,5
	w tym:		
3	sosna	55888	64,9
4	świerk	582	0,7
5	jodła	9070	10,6
6	Drzewa liściaste	19121	22,5
	w tym:		
7	buk	5720	6,7
8	dąb	4862	5,7
9	grab	578	0,7
10	brzoza	2802	3,3
11	olsza	3134	3,7
12	osika	834	1,0

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

Of which wooded area in % of grand total area							No.
tree stands					w klasie odnowienia ^c i o budowie przerębowej in renewal class ^c with a troughfell construction	przeście ^b hold-over trees ^b	
in age group							
III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)				
23,7	26,0	22,3	12,2	5,6	0,6	1	
17,0	26,4	28,1	14,7	7,0	0,5	2	
44,3	27,4	6,3	0,8	0,1	0,9	3	

W tym Of which		SPECIES OF TREES	No.
w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	las prywatne private forests		
in percent			
100,0	100,0	TOTAL	1
83,2	72,7	Coniferous trees	2
		of which:	
67,1	69,6	pine	3
0,7	0,7	spruce	4
13,6	2,0	fir	5
16,8	27,3	Broadleaved trees	6
		of which:	
4,6	1,1	beech	7
5,6	6,2	oak	8
0,7	0,7	hornbeam	9
1,9	7,4	birch	10
2,9	5,9	alder	11
0,2	3,2	aspen	12

TABL. 27 (232). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION	
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests			lasy prywat- ne ^a private forests ^a
					razem total	w tym włas- ność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasu- ry		
				w ha	in ha			
Powierzchnia produkcyj- na szkólek leśnych (stan w dniu 31 grudnia)	88	79	72	68	68	68	.	Production area of forest nurseries (as of 31st December)
Odnowienia i zalesienia	2014	2069	1743	1836	1597	1597	239	Renewals and afforesta- tions renewals
odnowienia	1705	1961	1642	1754	1595	1595	159	renewals
sztuczne	1432	1633	1433	1487	1417	1417	70	artificial
zrębów ^b	1353	1587	1405	1462	1403	1403	59	felling sites ^b
halizn i płazowin	79	46	29	25	14	14	11	blanks and irregu- larly stocked open stands
naturalne	273	329	209	267	178	178	89	natural
zalesienia ^c	308	108	101	82	2	2	80	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	184	237	266	293	171	170	122	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	9761	9938	10617	10307	9455	9455	852	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw	6870	7084	7856	7776	7145	7145	631 ^f	crops
młodników	2883	2850	2725	2310	2310	2310	.	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	8	-	-	-	-	-	.	introduction of unde- rgrowth ^g
Melioracje	1413	1934	1691	1901	1901	1901	.	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem w wieku do 20 lat. f Łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów i drzewostanu krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f Including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (233). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne private forests	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
O G Ó Ł E M w dam³	1081,4	1356,0	1374,5	1423,2	1364,5	1364,5	58,7	TOTAL in dam³
Grubizna	1049,9	1315,7	1341,8	1393,2	1334,5	1334,4	58,7	Timber
Grubizna iglasta	825,9	1022,9	1058,4	1108,3	1060,9	1060,9	47,4	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	478,1	598,8	603,1	626,7	594,1	594,0	32,7	large-size wood
średniowymiarowe								medium-size wood
do przerobu prze- mysłowego	256,9	350,1	393,6	431,0	422,3	422,3	8,7	for industrial uses
Grubizna liściasta	224,0	292,8	283,4	284,9	273,6	273,6	11,3	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	82,7	85,7	76,8	72,0	65,2	65,2	6,7	large-size wood
średniowymiarowe								medium-size wood
do przerobu prze- mysłowego	107,4	145,1	144,6	153,2	151,2	151,2	2,0	for industrial uses
Drewno małowymia- rowe^b	31,5	40,3	32,8	30,0	30,0	30,0	-	Slash^b
Do przerobu przemy- słowego	0,3	1,5	0,9	0,6	0,6	0,6	-	Slash for industrial uses
Opałowe	31,2	38,8	31,9	29,5	29,5	29,5	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	321,0	397,4	404,1	419,2	564,9	568,1	61,1	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests

N o t e. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (234). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIĘŃ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	22612	17845	10572	11017	871	Plantings in units of: trees
krzewów	27654	11791	25864	17111	955	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	30578	25989	18343	21899	16683	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	10886	6684	5033	5914	4781	coniferous
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego przeznaczenia	4978	3627	2557	3054	2629	of which large- size general purpose wood
grubizna liściasta	19692	19305	13310	15985	11902	non-coniferous
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego przeznaczenia	6720	7034	4365	5142	4166	of which large- size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (235). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pożary	257	665	331	589	Number of fires
w tym: podpalenia	213	433	251	498	
nieostrożność					of which: arsons
dorośli	40	165	53	43	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	125,5	391,3	160,0	147,9	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	106,2	268,3	135,8	131,9	
nieostrożność					of which: arsons
dorośli	18,7	110,5	16,6	6,5	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,49	0,59	0,48	0,25	Average forest areas burned by fire in ha

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

Source: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

DZIAŁ XV PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) do sekcji: Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja”.

Dane w tabelicy 3 o produkcji wyrobów obejmują również działalność podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, a zaliczanych do innych sekcji niż: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja”.

2. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług — PKWiU 2015 i Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących:

- sumę niektórych pozycji PKWiU, PRODCOM-u lub ich części,
- pozycję zbiorczą utworzoną w oparciu o kryteria inne niż występujące w PKWiU i PRODCOM-ie.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

Prezentowane dane obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużywanych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej

CHAPTER XV INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 1, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".

Data in table 3 regarding the production of products also include the activity of entities producing industrial products and included in sections other than Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".

2. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services — PKWiU 2015 and PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising:

- the sum of some PKWiU, PRODCOM positions or the sum of their parts,
- collective item based on other criteria than the ones which are in PKWiU and PRODCOM.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

Presented data include total production of goods which are manufactured during the reference year, irrespective of whether production is intended for sale outside the reporting unit or to other plants of the same undertaking, or used for further processing.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production. Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of

- produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
 - 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
 - 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
 - 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 27.

Jako **cenę stałą** od 2016 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne — na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) — czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończeniu, uszlachetnieniu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane dotyczące **zatrudnienia w przemyśle** obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w przemyśle nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 2) agentów;
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) do sekcji „Budownictwo”, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

2. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmującej:

- own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
 - 3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement;
 - 4) the value of products in the form of settlements in kind;
 - 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 27.

As constant prices since 2016 were adopted 2015 constant prices (2015 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data concerning **employment in industry** include employees hired on the basis of employment contracts.

Employed in industry do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training;
- 2) agents;
- 3) persons engaged in outwork.

Data concerning average paid employment and average wages and salaries are given after converting of part-time paid employees on full-time paid employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE rev. 1, in the section “Construction”, employing more than 9 persons.

2. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and including:

muje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów — wykonane siłami własnymi systemem zleceń przez podmioty budowlane na rzecz obcych zlecających.

3. Dane według grup PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 25.

4. Dane o produkcji budowlano--montażowej prezentuje się w **cenach producenta**, ze względu na niewystępowanie dotacji do produktów oraz podatku akcyzowego.

5. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytku według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

6. Dane o **budynkach oddanych do użytku** (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków — budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków — budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

7. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

cludes construction works with an investment and a restoration — conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

3. Data according to NACE rev. 1 groups were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

4. Data concerning construction and assembly production are presented in **producer's prices** due to the lack of subsidies for products as well as the excise tax.

5. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

6. Data on **buildings completed** (by all investors) concern:

- within the scope of the number of buildings — newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings — newly built and expanded buildings (the expanded part only).

7. Data regarding **average employment and average monthly wages and salaries** concern hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contact, appointment, promotion or selection) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, calculated as full-time employment.

TABLE 1 (236). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	2017=100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące		current prices			
O G Ó Ł E M T O T A L	19217,7	22208,1	26039,0	28646,5	100,0	106,0
sektor publiczny public sector	1386,1	1327,3	2978,4	3635,6	12,7	x
sektor prywatny private sector	17831,6	20880,8	23060,7	25011,0	87,3	x
Przetwórstwo przemysłowe	15390,1	18311,5	22348,3	24354,8	85,0	105,4
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	1862,8	2749,0	3322,6	3299,0	11,5	94,4
Manufacture of food products						
Produkcja wyrobów tekstylnych	112,8	53,7	61,1	69,0	0,2	114,0
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	122,8	131,4	155,1	185,4	0,6	126,2
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	574,2	1211,3	879,3	713,5	2,5	78,3
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	#	#	#	247,7	0,9	88,0
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	228,9	50,6	55,1	33,1	0,1	60,0
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej ^Δ	-	78,1	107,3	124,1	0,4	92,9
Manufacture of coke and refined petroleum products						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (236). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a** (cd.)SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	2017=100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
Produkcja chemikaliów i wyrobów						
chemicznych	50,8	43,2	78,2	87,1	0,3	108,9
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy						
i tworzyw sztucznych	502,9	720,8	766,0	807,5	2,8	108,0
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mine- ralnych surowców niemetalicznych	4335,8	5278,0	5886,5	6471,9	22,6	108,6
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2063,6	2235,9	2231,8	2582,8	9,0	113,0
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja urządzeń elektrycznych	397,4	580,9	663,9	761,6	2,7	114,4
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	1040,7	1119,2	1172,4	1317,9	4,6	116,0
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	557,9	790,6	2888,6	3242,6	11,3	109,4
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (236). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a** (dok.)
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		2017=100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
	ceny bieżące		current prices			
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	837,7	1046,9	887,7	842,8	2,9	91,8
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	187,9	250,1	254,6	267,4	0,9	106,4
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	576,4	681,0	504,5	460,1	1,6	84,3
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH
GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a** (ceny bieżące)
**SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC
ENTITIES IN INDUSTRY^a** (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	19217,7	22208,1	26039,0	28646,5	TOTAL
					entities with following number of paid employees:
podmioty o liczbie zatrudnionych:					
49 osób i mniej	2526,5	3598,2	3946,5	4079,0	49 persons and less
50–249	5127,1	5952,3	5737,2	5755,5	50–249
250–499	3008,6	5954,7	5977,5	6844,3	250–499
500–999	4208,8	1601,0	2495,6	2947,7	500–999
1000 osób i więcej	4346,7	5101,9	7882,3	9020,0	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABLE 3 (238). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem total	udział w % share w kraju in country in %	
Tłuczeń kamienny w rodzaju stosowanego jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub do innych celów budowlanych (kruszywo mineralne łamane zwykle) ^b w tys. t	14931,2	14850,9	19108,3	23189,9	30,2	Crushed stone of a kind used for concrete aggregates, for roadstone and for other construction use ^b in thousand tonnes
Mineralne środki dla rolnictwa wapniowe i wapniowo-magnezowe (tlenkowe i węglanowe) ^b w tys. t	692,8	797,6	1141,3	1170,4	45,6	Calcium fertilizers and calcium-magnesium fertilizers ^b in thousand tonnes
Mięso drobiowe w tys. t	33,2	34,2	25,3	35,0	1,1	Poultry meat in thousand tonnes
Wędliny ^c w tys. t	31,7	32,0	36,5	#	#	Cured meat products ^c in thousand tonnes
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	128,2	584,4	211,2	643,7	5,6	Fruit and vegetable juice in thousand hectolitres
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	421,1	442,3	328,0	358,7	1,1	Processed liquid milk ^d in thousand hectolitres
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania ^e w tys. t	3,2	3,0	4,0	2,5	1,1	Butter and dairy spreads ^e in thousand tonnes
Sukienki, spódnice i spódnico-spodnie damskie lub dziewczęce w tys. szt.	128	107	105	#	#	Women's or girls' dresses, skirts and culottes in thousand units
Tarcica iglasta w dam ³	231,9	368,9	291,4	188,4	4,3	Coniferous sawnwood in dam ³
Płytki ceramiczne i płyty chodnikowe w tys. m ²	29034	45483	48653	50481	42,7	Ceramic tiles and flags in thousand m ²
Wapno w tys. t	1046,3	1037,0	1042,0	1071,4	39,9	Lime in thousand tonnes

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Opracowano metodą podmiotową. ^c Bez drobiowych. ^d Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. ^e Otrzymywane z mleka.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Compiled by subject method. ^c Excluding cured poultry meat. ^d Including milk for further processing. ^e Received from milk.

TABL. 4 (239). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE** ^a
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
OGÓŁEM TOTAL	61137	57654	64298	65997
sektor publiczny public sector	8624	6568	7387	7891
sektor prywatny private sector	52514	51087	56911	58106
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	2371	1926	2466	2533
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	52912	50174	56295	57851
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	7837	7708	8353	8362
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	1013	228	277	302
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	2733	1918	2066	2135
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	2549	2206	2538	2405
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	1068	647	638	620
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	1074	242	243	182
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej ^Δ Manufacture of coke and refined petroleum products	–	77	95	93

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABLE 4 (239). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE**^a (dok.)
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	242	284	406	416
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	2062	2238	2361	2498
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	8789	10312	10624	10889
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	10193	10014	9974	10724
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	2132	2017	2688	2800
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	4299	4056	4039	4299
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	2513	2528	5612	6119
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	1672	1540	1483	1404
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	4181	4015	4055	4210
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody Water collection, treatment and supply	2237	1966	1932	1934
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	1514	1370	1414	1569

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (240). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE**^a
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
OGÓŁEM TOTAL	2902,35	3569,86	3989,26	4204,34
sektor publiczny public sector	3220,82	4120,62	4728,99	4724,07
sektor prywatny private sector	2849,99	3498,98	3893,25	4133,76
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	4173,24	5232,38	5223,51	5346,05
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	2758,75	3417,61	3871,39	4115,82
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	2087,79	2631,36	2968,40	3179,93
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	1844,64	2148,36	2337,12	2518,43
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	1465,21	1934,12	2249,16	2344,97
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	1895,13	2625,19	2928,11	3066,32
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	3605,66	2646,82	3127,27	3198,62
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	2443,15	2385,19	2855,32	3045,51

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (240). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE**^a (dok.)
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej ^Δ Manufacture of coke and refined petroleum products	–	2903,35	3450,94	4197,31
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	3597,87	4687,38	5051,67	5585,46
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	2430,59	3171,43	3403,97	3788,80
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	3663,83	4146,11	4616,83	5025,62
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	2882,32	3607,79	3931,20	4147,46
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	2553,22	3497,55	3808,29	4269,93
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	3144,78	3586,02	3884,46	4213,02
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	2503,20	3191,22	4761,42	4453,02
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	5231,52	6047,67	6301,91	6262,29
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3068,16	3723,63	4029,33	4046,38
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody Water collection, treatment and supply	3298,16	4079,39	4215,52	4360,18
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	2735,69	3194,09	3856,82	3681,75

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (241). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	4749,8	4436,2	4711,5	5873,2	100,0	T O T A L
w tym:						of which
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	2393,9	2050,5	2049,1	2561,7	43,6	Entities employing more than 9 persons
Budowa budynków ^a	766,6	706,0	638,7	836,1	14,2	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^a	874,5	712,0	743,6	913,4	15,6	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	752,9	632,5	666,7	812,3	13,8	Specialised construction activities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa świętokrzyskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Świętokrzyskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (242). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
			w mln zł in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	2393,9	1629,5	764,5	T O T A L
	2015	2050,5	1414,9	635,6	
	2017	2049,1	1741,4	307,8	
	2018	2561,7	2066,8	494,9	
Budynki		1274,3	1032,6	241,7	Buildings
Budynki mieszkalne		420,4	359,4	61,0	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		28,6	24,5	4,2	one-dwelling buildings
i wielomieszkaniowe		372,5	315,8	56,6	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		19,3	19,1	0,2	residences for communities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa świętokrzyskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Świętokrzyskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABLE 7 (242). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH**
(ceny bieżące) (dok.)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^c BY TYPE OF CONSTRUCTIONS
(current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charak- terze inwesty- cyjnym Works with an invest- ment character	Roboty o charakte- rze remonto- wym Works with a renovation (resto- ration) character	SPECIFICATION
		w mln zł in million PLN		
Budynki niemieszkalne	853,9	673,3	180,6	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	6,3	5,7	0,6	hotels and similar buildings
budynki biurowe	150,2	#	#	office buildings
budynki handlowo-usługowe	137,0	115,4	21,6	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	3,0	#	#	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	309,1	227,4	81,7	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	223,1	189,2	33,8	public entertainment, education, ho- spital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne	25,2	19,3	5,9	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1287,4	1034,2	253,3	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	876,1	700,1	175,9	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	672,8	525,9	146,9	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napowietrz- nych lub podwieszanych	#	#	#	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe	#	#	-	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	149,7	127,1	22,6	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	#	#	#	harbours, waterways, dams and other waterworks
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	318,7	#	#	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	180,1	#	#	lines long-distance pipelines, commu- nication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablo- we rozdzielcze	138,6	#	#	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	#	#	#	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	#	#	#	Other civil engineering works

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa świętokrzyskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Świętokrzyskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (243). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^aBUILDINGS COMPLETED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Budynki ^b	2078	3291	3350	3232	Buildings ^b
w tym budynki mieszkalne					of which one-dwelling
jednorodzinne ^c	1437	2350	2520	2324	residential buildings ^c
miasta	737	877	841	796	urban areas
wieś	1341	2414	2509	2436	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	1899	2995	3188	2937	Of which private buildings ^d
miasta	604	704	730	625	urban areas
wieś	1295	2291	2458	2312	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne ^c	1402	2315	2497	2218	one-dwelling residential
niemieszkalne	486	643	673	707	buildings ^c
w tym gospodarstw rolnych	157	273	302	330	non-residential
Kubatura ^e w dam³	3282,8	4306,2	3520,8	4694,9	Cubic volume ^e in dam³
w tym budynki mieszkalne					of which one-dwelling
jednorodzinne ^c	968,9	1596,7	1727,6	1596,5	residential buildings ^c
miasta	1979,2	1714,5	1240,8	2172,9	urban areas
wieś	1303,6	2591,7	2280	2522,0	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	2177,6	2514,1	2720,4	2742,0	Of which private buildings ^d
miasta	1151,0	696,4	636,5	590,9	urban areas
wieś	1026,6	1817,7	2084	2151,1	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne ^c	942,7	1580,0	1714,8	1528,5	one-dwelling residential
niemieszkalne	1229,1	892,0	962,8	1206,9	buildings ^c
w tym gospodarstw rolnych	140,0	319,4	489,3	565,1	non-residential
					of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 347. b Nowo wybudowane. c Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 347. b Newly built. c Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABLE 9 (244). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
BUDYNKI^b					
BUILDINGS^b					
Budynki mieszkalne	1472	2415	2548	2364	Residential buildings
Jednorodzinne ^c	1437	2350	2520	2324	Single-family ^c
Wielorodzinne ^d	22	28	19	29	Multi-family ^d
Domy letnie, domki wycieczny- kowe i rezydencje wiejskie ^e	12	31	7	10	Summer homes, holiday cottages and rural residences ^e
Budynki zbiorowego zamieszkania	1	6	2	1	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	606	876	802	868	Non-residential buildings
Budynki hoteli	14	18	5	4	Hotel buildings
Budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	1	10	29	16	Other short-stay accommodation buildings
Budynki biurowe	9	12	6	12	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	136	143	138	95	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	3	6	1	2	Communication buildings, sta- tions, terminals and associated buildings
Budynki garaży	131	235	172	159	Garage buildings
Budynki przemysłowe	15	30	18	33	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	76	96	55	61	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne	16	18	3	23	Public entertainment buildings
Budynki muzeów i bibliotek	2	–	–	1	Museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	6	6	6	11	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	10	7	3	9	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	21	5	–	2	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	158	276	305	331	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do spra- wowania kultu religijnego i czynności religijnych	3	1	5	5	Buildings used as places of worship and for religious activities
Pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	5	13	56	104	Other non-residential buildings not elsewhere classified

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 347. b Nowe. c Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wycieczkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. d Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. e Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a See general notes, item 5 on page 347. b New. c Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. d Residential buildings with three or more dwellings. e Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 9 (244). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	KUBATURA ^b w dam ³				
	CUBIC VOLUME ^b in dam ³				
Budynki mieszkalne	1191,2	1911,9	1890,7	1838,9	Residential buildings
Jednorodzinne ^c	968,9	1596,7	1727,6	1596,5	Single-family ^c
Wielorodzinne ^d	210,9	265,6	139,0	237,7	Multi-family ^d
Domy letnie, domki wycieczne i rezydencje wiejskie ^e	4,3	7,1	2,4	2,7	Summer homes, holiday cottages and rural residences ^e
Budynki zbiorowego zamieszkania	7,1	42,4	21,8	2,0	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	2091,6	2394,3	1630,0	2856,0	Non-residential buildings
Budynki hoteli	54,0	80,1	41,6	25,7	Hotel buildings
Budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	21,5	8,6	4,1	1,9	Other short-stay accommodation buildings
Budynki biurowe	41,2	60,4	17,5	60,0	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	444,1	457,9	344,7	342,6	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	3,0	17,0	2,3	1,4	Communication buildings, stations terminals and associated buildings
Budynki garaży	27,3	61,6	46,4	37,5	Garage buildings
Budynki przemysłowe	509,0	488,8	344,1	724,2	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	225,5	750,3	238,9	775,5	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne	103,2	39,7	1,7	25,8	Public entertainment buildings
Budynki muzeów i bibliotek	2,5	2,1	–	1,2	Museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	63,4	43,2	34,2	113,3	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	161,0	38,3	18,4	48,5	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	271,5	21,8	–	24,2	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	140,2	320,1	501,9	565,8	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	5,8	0,4	13,9	61,2	Buildings used as places of worship and for religious activities
Pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	18,4	3,7	20,3	47,2	Other non-residential buildings not elsewhere classified

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 347. b Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). c Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wycieczkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. d Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. e Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a See general notes, item 5 on page 347. b Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). c Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. d Residential buildings with three or more dwellings. e Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 10 (245). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE ^a

AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	14114	10426	9825	10359	Average paid employment
Sektor publiczny	129	#	#	#	Public sector
Sektor prywatny	13985	#	#	#	Private sector
Budowa budynków ^Δ	5646	3661	3321	3490	Construction of buildings ^Δ
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3488	3292	2945	3164	Civil engineering works ^Δ
Roboty budowlane specjalistyczne	4980	3472	3559	3705	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2635,88	3056,08	3315,91	3572,34	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Sektor publiczny	2874,87	#	#	#	Public sector
Sektor prywatny	2633,68	#	#	#	Private sector
Budowa budynków ^Δ	2655,68	3481,26	3349,55	3773,63	Construction of buildings ^Δ
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2877,07	3160,37	3472,87	3722,40	Civil engineering works ^Δ
Roboty budowlane specjalistyczne	2444,52	2509,74	3154,62	3254,57	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVI TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do **dróg krajowych** zalicza się: autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych, drogi międzynarodowe, drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych, drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy, drogi alternatywne dla autostrad płatnych, drogi stanowiące ciągi obwodnic dużych aglomeracji miejskich, drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Od 2009 r. **dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach** zarejestrowanych według stanu w dniu 31 grudnia pochodzą z Centralnej Ewidencji Pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 listopada 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych) i nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych.

4. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska — gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i

CHAPTER XVI TRANSPORT. TELECOMMUNICATION

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day. **The railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **National roads** include motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways, international roads, roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network, approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic, roads which are an alternative to toll motorways, roads which are bypasses around large urban agglomerations, roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Municipal roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-municipal roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Since 2009 data on **registered road vehicles and tractors** as of 31st December are obtained from the Central Vehicle Register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26th November 2015 - Ministry of Interior) and do not include vehicles being devoid of car registration.

4. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley-bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport — gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together

gmin sąsiadujących (jeśli zawarły porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamieszkałą, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą oraz w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborem komunikacji miejskiej.

6. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Łączy abonentkie obejmują łączy, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niedzielzone od innego przedsiębiorcy, ani niebędące własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

A **bus line** is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

5. Hire or reward road transport includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity and also services for remuneration carried out by entities with basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, building, trade activity); data regarding transport of passengers do not include carriage by urban road transport fleet.

6. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunication

1. Subscriber lines include lines to which the telecommunications undertaking has legal title (not leased from another undertaking or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Transport

Transport

TABL. 1 (246). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE**^a

Stan w dniu 31 grudnia

RAILWAY LINES OPERATED^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M ^b	722	721	721	721	TOTAL ^b
Normalnotorowe	722	721	721	721	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	554	554	554	554	of which electrified
jednotorowe	349	348	348	348	single track
dwu- i więcej torowe	373	373	373	373	double and more tracks
Na 100 km² powierzchni ogólnej	6,2	6,2	6,2	6,2	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

a Data concern PKP network and other entities managing railway network. b Broad gauge lines have not existed

TABL. 2 (247). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**

Stan w dniu 31 grudnia

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem	w tym o nawierzchni ulepszonej	
				total	of which improved	
		w km		in km		
O G Ó Ł E M	13067	14126	14452	14633	13090	TOTAL
miejskie	1493	1659	1685	1752	1687	urban
zamiejskie	11574	12467	12767	12880	11404	non-urban
Krajowe	756	754	754	755	755	National
miejskie	132	129	129	134	134	urban
zamiejskie	624	625	625	621	621	non-urban
Wojewódzkie	1077	1087	1086	1076	1076	Regional
miejskie	151	158	161	167	167	urban
zamiejskie	926	929	925	908	908	non-urban
Powiatowe	5711	5797	5833	5842	5655	District
miejskie	413	401	398	399	395	urban
zamiejskie	5298	5397	5435	5443	5260	non-urban
Gminne	5523	6487	6779	6960	5605	Communal
miejskie	797	972	997	1052	990	urban
zamiejskie	4726	5516	5782	5908	4615	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (248). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
Stan w dniu 31 grudnia
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M^b	783698	906009	974530	1010002	T O T A L^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	539730	629323	680689	706786	Passenger cars
Autobusy	4249	4524	4828	4944	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	114742	129685	137213	141858	Lorries and road tractors ^c
Ciągniki balastowe i rolnicze	84293	93131	96674	98175	Balast and agricultural tractors
Motocykle	35907	43433	48537	50998	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 362. b Bez trolejbusów. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.
a See general notes, item 3 on page 362. b Excluding trolleybuses. c Including vans.

TABL. 4 (249). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
Stan w dniu 31 grudnia
REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	956	377	321	292	National: number
długość w km	45221	21101	14902	13559	length in km
dalekobieżne: liczba	44	19	17	16	long-distance: number
długość w km	12747	8088	5789	5112	length in km
regionalne: liczba	127	41	34	31	regional: number
długość w km	11073	3412	2742	2326	length in km
podmiejskie: liczba	781	317	270	245	suburban: number
długość w km	21381	9601	6371	6121	length in km
miejskie: liczba	4	–	–	–	urban: number
długość w km	20	–	–	–	length in km
Międzynarodowe: liczba	1	–	–	–	International: number
długość w km	2681	–	–	–	length in km

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (250). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY**^a
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	4161	5491	4522	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	200,6	155,5	148,9	x	Average transport distance per tonne in km
Przewozy pasażerów w tys. osób ^b	21210	7210	6283	5244	Transport of passengers in thousands ^b
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	27,4	30,3	29,7	25,0	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	1328	2219	2223	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	690,7	834,6	743,2	x	Average transport distance per tonne in km
Przewozy pasażerów w tys. osób ^b	10	2	9	5	Transport of passengers in thousands ^b
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1933,1	1671,1	2811,4	2627,8	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding public transport companies.

TABL. 6 (251). **KOMUNIKACJA MIEJSKA**^a
Stan w dniu 31 grudnia
URBAN TRANSPORT^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna - linie w km	2298	2248	2120	1927	Transport network - lines in km
autobusowe	2298	2248	2120	1927	bus
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	370	484	461	392	buses: in units
liczba miejsc w tys.	93,8	43,1	40,7	38,6	number of seats in thousands
Przewozy pasażerów ^b	46,1	48,5	46,2	45,2	Transport of passengers ^b
(w ciągu roku) w mln:					(during the year) in millions:
komunikacja naziemna	46,1	48,5	46,2	45,2	ground transport

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data

TABL. 7 (252). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	1353	1235	1201	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków				Major causes of accidents
Z winy kierujących pojazdami	1057	1030	980	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	299	270	246	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	294	260	270	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	57	52	51	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	106	125	107	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	102	100	99	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	83	97	82	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	64	63	47	of which carelessly entering to the roadw:
Wypadki według pojazdu sprawcy				Accident by culprit's vehicle
Samochody osobowe	830	779	736	Passenger cars
Motocykle	25	32	28	Motorcycles
Rowery	61	55	53	Bicycles
Motorowery	37	27	28	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	66	104	100	Lorries
Inne pojazdy ^c	38	33	35	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	168	111	111	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	79	83	80	Drivers
samochodami osobowymi	48	60	49	of passenger cars
motocyklami	5	2	3	of motorcycles
rowerami	15	11	13	of bicycles
motorowery	7	5	7	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	–	1	2	of lorries
innymi pojazdami	4	4	6	of other vehicles
Piesznych	27	28	31	Pedestrians

a Zarejestrowanych przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na 25 lutego 2019 r. c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019.

c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 8 (253). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wypadki	1574	1353	1235	1201	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	20,1	14,9	12,7	11,9	Per 10 thousand registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków					Road traffic casualties
Śmiertelne	197	108	115	127	Fatalities
na 100 tys. ludności	15,3	8,6	9,2	10,2	per 100 thousand population
Ranni	2017	1676	1529	1450	Injured
na 100 tys. ludności	157,0	133,0	122,3	116,8	per 100 thousand population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Ź r ó ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunication

TABL. 9 (254). **ŁĄCZA ABONENCKIE^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET^b**
Stan w dniu 31 grudnia
SUBSCRIBER LINES^a, ACCESS TO INTERNET NETWORK^b
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Łąca abonentów ^b :					Subscriber lines ^b :
w tysiącach	216,7	142,8	111,5	97,0	in thousands
z tego:					of which:
konsumenci	161,8	111,2	82,3	69,3	consumers
biznes	54,9	31,6	29,2	27,8	business
na 1000 ludności					per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km poprzez linie					Access to Internet network in thousand km by lines
światłowodowe	.	15,3	10,7	10,8	fiber optic
kablowe ^c	.	10,7	12,2	9,5	cable ^c

a Własne; dane częściowo szacunkowe. b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS)
c Dane częściowo szacunkowe.

Ź r ó ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Own; partly estimated data. b Based on the Broadband Internet Information System. c Partly estimated data.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communication.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:

- punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),
- hurtowniach oraz u producentów;

2) sprzedaż towarów handlowych i produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaż produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaż na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), wydzielając sprzedaż w placówkach gastronomicznych. W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnią się „towary żywnościowe”.

Podziału towarów na żywność, napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

Grupa „towary nieżywnościowe” obejmuje towa-

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE Rev. 2 in the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

1) sales of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of consumers in:

- retail sales outlets, i.e. in: shops (including generally available pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and portable sales outlets, pharmaceutical outlets),
- wholesalers as well as at producers;

2) sales of trade commodities and catering production in catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g. sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets) are not included in the value of retail sales.

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), separating sales in catering establishments. As opposed to groupings in the COICOP classification “non-foodstuff goods” are presented separately.

The division of goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages, tobacco as well as non-foodstuff goods was made by estimation.

The group “non-foodstuffs” includes goods

ry, które w poprzednich latach klasyfikowane były jako towary konsumpcyjne nieżywnościowe i towary niekonsumpcyjne.

3. Dane o sprzedaży hurtowej towarów obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

4. Podziału sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podziału sklepów według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

5. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnymi,

które w poprzednich latach klasyfikowane były jako towary konsumpcyjne -non-foodstuffs and non-consumer goods.

3. Data regarding the wholesale sale of commodities include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale sales also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

4. The division of stores by organizational form was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hipermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales floor up to 119 m².

The division of shops by voivodships was made on the basis of the actual location of a shop.

5. Shops include public pharmacies.

nodostępnymi.

6. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

7. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

8. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego do 2007 r. na 5%, od 2008 r. — 4% próbie tych jednostek (w przypadku sklepów i stacji paliw — od 2004 r.). Dane dotyczące struktury asortymentowej sprzedaży detalicznej opracowano na podstawie badania reprezentacyjnego.

9. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (plac, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobno-detalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

6. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Portable retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

7. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are the organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with service personnel and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

8. Data regarding trade and catering activity including information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons data have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted until 2007 on a 5%, since 2008 — 4% sample of these entities (in case shops and petrol stations — since 2004). Data concerning the assortment structure of retail sales are compiled on the basis of a sample survey.

9. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (255). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	12681,4	12405,6	13835,8	15384,1	TOTAL in million PLN
w tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	3228,7	2404,1	2808,7	2927,8	in million PLN
w %	25,5	19,4	20,3	19,0	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	9870	9846	11071	12363	PER CAPITA in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (256). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
OGÓŁEM	6538,8	6415,5	7157,9	8019,7	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe	19,6	26,2	29,0	33,9	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,1	5,2	5,5	5,3	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe	47,7	50,5	55,2	60,8	Non-foodstuffs goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (257). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
OGÓŁEM	14870,4	14476,3	14329,4	15829,6	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe	8,1	6,9	8,6	8,4	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	4,2	1,4	0,8	1,1	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	87,7	91,7	90,6	90,5	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (258). **SKLEPY^a WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW**
Stan w dniu 31 grudnia
SHOPS^a BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	11169	10424	10417	10645	Shops
Domy towarowe	-	1	1	1	Department stores
Domy handlowe	10	5	5	5	Trade stores
Supermarkety	104	162	188	196	Supermarkets
Hipermarkety	11	15	15	15	Hypermarkets
Sklepy powszechne	175	205	235	220	Universal shops
Sklepy wyspecjalizowane	634	977	1048	997	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	10235	9059	8925	9211	Other shops ^b
Stacje paliw	365	333	306	283	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 371. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 5 on page 371. b Data concern economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (259). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	283	465	580	521	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	93	146	146	115	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	182826	345736,2	425763,9	473075,6	Sales from catering activity (current prices) in thousand PLN
w tym:					of which:
produkcja gastronomiczna	154971	297441,4	366858,5	421394,8	catering production
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	15883	21433,7	23439,8	23889,1	alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (260). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	532	405	564	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	414,5	354,8	446,6	storage area in thousand m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	99	113	120	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	51,4	60,4	60,5	storage area in thousand m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba	121	108	106	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	222,7	254,9	310,7	storage area in thousand m ²
Silosi i zbiorniki:				Siloes and reservoirs:
liczba	76	66	40	number
pojemność w dam ³	88,4	32,4	27,0	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących działalność hurtową, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities conducting wholesale activity and employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (261). **TARGOWISKA**
 Stan w dniu 31 grudnia;
MARKETPLACES
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	77	80	76	75	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	70	77	73	73	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	776	783,7	743,1	783,4	area in thousand m ²
w tym sprzedażowa	647,6	628,4	576,6	579,0	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	3463	3586	2648	2633	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	1522	1077	645	627	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	72	394	383	386	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	12176,7	13906,6	13144,5	12837,7	Annual receipts from market-place fee in thousand PLN

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open seasonally.

DZIAŁ XVIII FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 września 1994 r o rachunkowości, obowiązującej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny, aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności społecznej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

CHAPTER XVIII FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994, (uniform text Journal of Laws 2019 item 351).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, insurance companies, brokerage houses and brokerage offices, investment and pension societies, National Investment Funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net sales revenues of products (goods and services), including allocations to products;
- 2) net sales revenues of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights) received free of charge, including donated assets, assets (cash), as well as damages reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues from extraordinary events since 2016;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on time deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całości działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne obejmują: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na prawne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązanie (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności społecznej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs comprise: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future legal liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, losses from extraordinary events since 2016;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result of extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które do-tychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przy-choarów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwy-czajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przy-znanych ulg. Obejmuje on część bieżącą i część odroczoną:

- część bieżąca to podatek wykazany w dekla-racji podatkowej za dany okres sprawozdaw-czy,
- część odroczone stanowi różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku od-roczonego na koniec i początek okresu spra-wozdawczego. Przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego czy jednostka osiągnie zysk, czy poniesie stratę bilansową. Konse-kwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finanso-wego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działal-ności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego net-to do przychodów z całokształtu działalno-ści;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoter-minowych do zobowiązań krótkotermino-wych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótko-terminowych i krótkoterminowych należno-ści i roszczeń do zobowiązań krótkotermi-nowych bez funduszy specjalnych,

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 cor-rected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances of gross finan-cial result include income tax on legal and natu-ral persons as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after con-sidering abatements granted. The income tax consists of the current and the deferred part:

- the current part in the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
- the deferred part constitutes a difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax in the end and in the be-ginning of the reporting period. While the re-serve is created, irrespectively of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to reve-nues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities exclud-ing special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities excluding special funds,

- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz od 2002 r. krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, krótkoterminowe należności i roszczenia, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe czynne.

13. Kapitały (fundusze) własne ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, należne wpłaty na kapitał podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) rezerwowy z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego. Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje własne). Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach akcyjnych — kapitał akcyjny,
- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.) — kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych — fundusz założycielski,
- w spółdzielniach — fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych — kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

- **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and since 2002 short-term deferred expenditures) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: inventories, short-term dues and claims, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term deferred expenditures.

13. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), share capital not paid up, supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year years and write-offs from net profit for the turnover year. Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- share capital — in joint stock companies,
- initial capital — in limited liability companies,
- founders' capital — in state owned enterprises,
- participation fund — in co-operatives,
- owners' capital — in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans and are divided into: long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of its due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (262). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTOROW WŁASNOŚCI

REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
Przychody z całokształtu działalności	43697,5	49957,9	49833,9	54888,3	Revenues from total activity
sektor publiczny	1925,3	1833,5	4244,2	4986,6	public sector
sektor prywatny	41772,2	48124,4	45589,7	49901,7	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	24622,0	27923,5	30477,6	34305,1	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	17758,8	17363,5	16525,9	18663,4	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	533,5	3801,4	1233,2	935,2	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	41519,8	45936,2	46939,6	52247,3	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	1880,4	1770,0	4263,6	4704,2	public sector
sektor prywatny	39639,4	44166,2	42676,0	47543,1	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	24362,8	28392,9	30887,3	34415,5	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	15720,0	15110,3	14005,3	15988,7	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	876,3	1151,6	877,0	1265,3	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	2177,6	4021,7	2894,3	2641,0	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	44,9	63,5	-19,4	282,4	Public sector
Sektor prywatny	2132,7	3958,2	2913,7	2358,6	Private sector
Zyski nadzwyczajne^a Sektor publiczny	11,1	27,7	x	x	Extraordinary profits^a Public sector
Sektor prywatny	4,3	0,0	x	x	Private sector
Straty nadzwyczajne^a Sektor publiczny	7,4	27,7	x	x	Extraordinary losses^a Public sector
Sektor prywatny	3,0	0,0	x	x	Private sector
Wynik finansowy brutto	2181,4	4021,7	2894,3	2641,0	Gross financial result
sektor publiczny	46,2	63,5	-19,4	282,4	public sector
sektor prywatny	2135,2	3958,2	2913,7	2358,6	private sector
Zysk brutto	2603,5	5028,3	3230,2	2933,4	Gross profit
Strata brutto	422,1	1006,6	335,9	292,4	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	291,4^b	249,1	167,8	430,0	Obligatory encumbrances on gross financial result
Sektor publiczny	19,4	17,1	-111,1	41,8	Public sector
Sektor prywatny	272,0	232,0	279,0	388,3	Private sector
w tym podatek dochodowy	291,4	249,1	167,8	430,0	
Wynik finansowy netto	1889,9	3772,6	2726,5	2211,0	Net financial result
sektor publiczny	26,7	46,4	91,8	240,6	public sector
sektor prywatny	1863,2	3726,2	2634,7	1970,4	private sector
Zysk netto	2271,5	4797,7	3054,0	2530,7	Net profit
Strata netto	381,6	1025,2	327,6	319,8	Net loss

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 376. b Obejmują tylko podatek dochodowy.

a See general notes, item 6 on page 376. b Include only income tax.

TABLE 2 (263). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z cało- kształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z cało- kształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowią- zkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
		w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	43697,5	41519,8	2181,4	291,4 ^a	1889,9
T O T A L	2015	49957,9	45936,2	4021,7	249,1	3772,6
	2017	49833,9	46939,6	2894,3	167,8	2726,5
	2018	54888,3	52247,3	2641,0	430,0	2211,0
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		404,0	374,4	29,6	0,8	28,8
Przemysł Industry		29652,1	28017,2	1634,9	282,0	1352,8
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		24672,9	23381,6	1291,3	230,2	1061,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		876,7	872,3	4,3	6,0	-1,7
Budownictwo Construction		2873,8	2664,4	209,4	31,6	177,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		16832,9	16325,2	507,8	58,3	449,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		1491,0	1443,5	47,4	6,1	41,4
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		316,5	286,4	30,1	4,1	26,0
Informacja i komunikacja Information and communication		359,1	345,3	13,8	2,0	11,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		54,3	60,0	-5,8	1,1	-6,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		1721,4	1621,4	100,0	31,1	68,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		204,1	185,7	18,3	2,1	16,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		462,9	419,7	43,2	7,9	35,3
Edukacja Education		23,6	20,5	3,1	0,0	3,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		460,2	446,5	13,8	2,8	11,0

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a Include only income tax.

TABLE 3 (264). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba przedsiębiorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result			
		dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	
		w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises			
OGÓŁEM	2010	1254	81,7	18,3	0,1	81,1	18,7	0,2
TOTAL	2015	1278	83,8	16	0,2	83,3	16,6	0,2
	2017	1155	84,6	15,3	0,1	84,2	15,8	0,1
	2018	1189	84,3	15,6	0,1	83,9	16,1	0,1
sektor publiczny public sector		83	73,5	26,5	–	73,5	26,5	–
sektor prywatny private sector		1106	85,1	14,8	0,1	84,6	15,3	0,1
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		29	86,2	13,8	–	89,7	10,3	–
Przemysł Industry		439	84,7	15,3	–	84,3	15,7	–
w tym: of which:								
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		355	87,0	13,0	–	86,2	13,8	–
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		47	70,2	29,8	–	70,2	29,8	–
Budownictwo Construction		132	92,4	7,6	–	92,4	7,6	–
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		313	85,0	14,7	0,3	84,3	15,7	–
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		50	78,0	22,0	–	78,0	22,0	–
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		27	77,8	22,2	–	74,1	25,9	–
Informacja i komunikacja Information and communication		20	85,0	15,0	–	85,0	15,0	–
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		4	75,0	25,0	–	75,0	25,0	–
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		44	88,6	11,4	–	86,4	11,4	2,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		37	81,1	18,9	–	81,1	18,9	–
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		37	67,6	32,4	–	67,6	32,4	–
Edukacja Education		7	85,7	14,3	–	85,7	14,3	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		44	79,5	20,5	–	79,5	20,5	–

TABLE 4 (265). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
				w %		in %	
OGÓŁEM	2010	95,0	5,0	4,3	36,6	94,0	132,2
TOTAL	2015	91,9	8,1	7,6	44,8	106,6	163,0
	2017	94,2	5,8	5,5	48,1	109,6	162,5
	2018	95,2	4,8	4,0	43,2	105,6	164,4
sektor publiczny public sector		94,3	5,7	4,8	61,0	101,0	191,6
sektor prywatny private sector		95,3	4,7	3,9	40,8	106,2	160,9
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		92,7	7,3	7,1	120,1	177,5	217,6
Przemysł Industry		94,5	5,5	4,6	37,1	93,7	159,6
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		94,8	5,2	4,3	31,1	85,9	149,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		99,5	0,5	-0,2	98,7	167,7	178,4
Budownictwo Construction		92,7	7,3	6,2	72,1	159,0	187,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		97,0	3,0	2,7	27,6	97,7	155,0
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		96,8	3,2	2,8	20,0	105,1	120,4
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		90,5	9,5	8,2	97,8	151,0	173,8
Informacja i komunikacja Information and communication		96,1	3,9	3,3	105,8	247,4	313,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		110,6	-10,6	-12,6	601,5	1018,6	1036,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		94,2	5,8	4,0	131,7	169,6	223,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		91,0	9,0	8,0	283,0	401,2	482,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		90,7	9,3	7,6	94,9	195,4	213,4
Edukacja Education		86,8	13,2	13,0	509,3	560,8	620,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		97,0	3,0	2,4	37,7	84,6	96,7

TABL. 5 (266). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31st December

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Zapasy			
			Ogółem Grand total	razem total	w tym	
					materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress
1	OGÓŁEM TOTAL	2010 2015 2017 2018	15718,7 17284,4 18703,1 19420,6	4182,6 5552,5 5699,7 6575,9	1196,0 1613,8 1504,9 1762,5	822,3 866,0 1035,6 1271,5
2	sektor publiczny public sector		2607,4	1193,7	463,3	229,3
3	sektor prywatny private sector		16813,2	5382,3	1299,2	1042,2
	w tym: of which:					
4	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		135,3	22,7	3,3	3,6
5	Przemysł Industry		11396,5	4508,7	1613,0	1022,3
	w tym: of which:					
6	przetwórstwo przemysłowe manufacturing		9274,0	3796,9	1321,0	1016,2
7	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		385,2	14,8	7,0	1,4
8	Budownictwo Construction		1281,7	129,6	49,1	33,6
9	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		4355,8	1573,3	63,2	17,1
10	Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		342,0	27,8	3,7	–
11	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		73,9	7,6	5,4	0,2
12	Informacja i komunikacja Information and communication		138,2	27,8	11,5	0,7
13	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		130,5	0,1	–	–
14	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		1180,4	254,3	5,7	193,3
15	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		139,0	11,7	0,8	0,8
16	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		145,3	2,5	0,7	0,0
17	Edukacja Education		7,4	0,1	0,0	–
18	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		88,5	8,6	5,5	–

Stocks		Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term inter-period settlements	No.
of which		razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
produkty gotowe finished products	towary goods					
w mln zł		in million PLN				
674,3	1426,7	6823,3	1524,9	4349,5	363,2	1
920,2	1873,9	6552,6	5292,7	4748,2	431,1	
1068,5	1911,2	7079,7	6007,4	5540,2	383,5	
1219,6	2140,3	7370,5	6101,7	5098,4	375,8	
66,8	362,4	544,6	368,7	829,8	39,4	2
1152,9	1777,9	6826,0	5733,0	4268,6	336,4	3
11,9	3,8	35,7	18,1	74,7	2,2	4
1132,7	618,2	4042,7	3332,7	2651,1	194,0	5
1090,2	249,6	3388,4	2889,7	1925,9	162,7	6
0,3	6,1	149,0	109,8	213,2	8,3	7
7,2	32,5	594,0	495,8	492,3	65,9	8
15,7	1438,0	1969,6	1667,3	776,4	36,4	9
–	23,6	241,8	215,6	56,8	15,5	10
–	1,9	22,6	18,2	41,6	2,1	11
7,0	6,8	62,4	53,7	46,7	1,3	12
–	0,1	52,5	49,7	75,8	2,2	13
44,8	4,9	200,1	137,2	694,6	31,4	14
0,1	6,2	34,1	23,8	81,5	11,7	15
0,1	1,6	68,4	51,4	64,6	9,8	16
0,0	–	0,6	0,4	6,1	0,6	17
0,1	2,4	42,9	35,8	34,5	2,5	18

TABL. 6 (267). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 grudnia
 SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				
		kapitał (fundusz) podsta- wowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supple- mentary capital (fund)	niepodzie- lony (nieroz- liczony) wy- nik finanso- wy z lat ubiegłych undistrib- uted (unsett- led) finan- cial result from previ- ous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turn-over year	
		w mln zł	in million PLN			
OGÓŁEM	2010	17488,1	7143,5	7862,7	-779,8	1857,1
TOTAL	2015	22887,5	8456,5	10378,1	-1312,9	3761,4
	2017	22759,4	8168,7	10822,3	-1257,8	2692,7
	2018	23573,0	8978,9	11335,3	-1394,8	2166,9
sektor publiczny public sector		3819,3	2301,1	1254,5	-169,9	240,6
sektor prywatny private sector		19753,7	6677,8	10080,8	-1224,9	1926,2
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		359,9	244,6	68,0	-3,4	28,8
Przemysł Industry		13951,0	5768,2	6516,8	-1149,0	1303,8
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		10689,6	3684,8	5532,4	-886,7	1012,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		932,3	853,8	220,1	-161,1	-1,7
Budownictwo Construction		885,7	156,4	481,2	-40,4	178,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		4195,7	1311,7	2132,7	-69,7	450,5

TABL. 6 (267). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which	
		kapitał (fundusz) podsta- wowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supple- mentary capital (fund)	niepodzie- lony (nieroz- liczony) wy- nik finansowy z lat ubiegłych undistrib- uted (unsett- led) finan- cial result from previ- ous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turn-over year
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	279,3	149,8	89,4	2,9	41,4
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	204,8	142,6	67,7	-48,0	26,0
Informacja i komunikacja Information and communication	191,8	44,8	136,6	-0,4	10,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	99,2	60,2	17,4	–	-6,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	2693,3	808,5	1443,5	2,9	68,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	260,3	23,7	193,1	-7,2	16,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	263,8	126,3	93,0	-6,4	35,3
Edukacja Education	3,9	1,0	0,5	0,1	3,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	186,9	72,6	87,9	1,7	11,4

TABL. 7 (268). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate	
			Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons
			w mln zł		in million PLN	
OGÓŁEM	2010	5501,9	269,4	41,4	1192,5	2529,7
TOTAL	2015	6769,2	52,7	198,5	1031	2581,1
	2017	6481,7	51,0	1001,3	1078,2	1772,4
	2018	7149,0	52,5	1073,6	1080,2	2323,0
sektor publiczny public sector		2068,8	49,1	1070,1	4,7	–
sektor prywatny private sector		5080,3	3,4	3,5	1075,5	2323,0
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		15,1	4,7	–	9,3	–
Przemysł Industry		5243,8	38,7	1073,1	397,2	1587,3
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		3162,8	23,8	27,0	346,6	1580,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		853,8	1,5	71,4	2,4	0,2
Budownictwo Construction		94,3	–	–	72,2	0,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		1052,7	–	–	416,4	563,2

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 7 (268). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie Of which estate			osób zagranicznych of foreign persons
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	87,7	4,8	–	19,3	5,2
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	123,7	–	–	59,2	56,8
Informacja i komunikacja Information and communication	44,8	0,8	0,2	8,7	9,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	60,2	–	–	0,2	50,5
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	140,6	3,4	–	40,9	–
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	17,8	–	0,3	12,4	1,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	126,3	–	–	13,9	–
Edukacja Education	1,0	–	–	0,3	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	72,6	–	–	29,9	–

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (269). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Długoterminowe Long-term			Krótkoterminowe Short-term		
		Ogółem Grand total	razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
						kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and services
		w mln zł	in million PLN				
OGÓŁEM	2010	15886,8	3863,5	2509,4	12023,3	2909,9	5746,0
TOTAL	2015	20265,4	9490,9	8076,5	10774,5	2826,8	5625,0
	2017	18775,7	7067,4	5725,4	11708,2	2971,8	5719,7
	2018	19435,7	7429,9	5971,4	12005,8	2698,5	6409,9
sektor publiczny public sector		1843,0	416,1	363,4	1426,9	224,8	622,4
sektor prywatny private sector		17592,7	7013,9	5608,0	10578,9	2473,7	5787,5
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		75,8	10,6	10,0	65,2	5,1	23,2
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł Industry		11591,3	4390,6	4101,1	7200,7	1817,9	3756,0
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		9909,2	3693,4	3515,0	6215,9	1690,7	3248,7
manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		727,7	507,5	467,6	220,2	66,7	64,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo Construction		737,8	49,0	29,1	688,8	115,7	415,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		4490,9	1671,9	1507,9	2819,0	612,4	1814,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		355,2	69,9	41,7	285,3	76,2	146,9
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		117,6	74,9	69,1	42,7	10,0	13,4
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		48,5	3,7	2,9	44,8	6,2	23,6
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		69,0	4,9	–	64,1	–	1,8
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1588,8	1001,2	66,5	587,6	9,3	136,4
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		38,7	9,5	7,9	29,1	2,7	14,3
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		97,0	26,0	25,6	71,0	12,7	23,2
Administrative and support service activities							
Edukacja		1,2	–	–	1,2	0,1	0,9
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		209,1	117,0	109,5	92,1	23,9	36,2
Human health and social work activities							

DZIAŁ XIX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 869) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241) z późniejszymi zmianami. W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 506),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2019 r. poz. 511),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2019 r. poz. 512),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1530),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2018 poz. 109),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu,

CHAPTER XIX PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finances include the processes connected with accumulation and allocation of public funds.

The legal basis defining these processes is provided by the Law of 27th August 2009 on Public Finances (uniform text Journal of Laws 2019 item 869) and regulations implementing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241) with later amendments. In the case of the financial management of local government units, the legal basis is provided also by the following:

- the Law of 8th March 1990 on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2019 item 506),
- the Law of 5th June 1998 on Powiat Local Government (uniform text Journal of Laws of 2019 item 511),
- the Law of 5th June 1998 on Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2019 item 512),
- the Law of 13th November 2003 on Incomes of Local Government Units (uniform text Journal of Laws 2018 item 1530),
- the Minister of Finances Regulation of 9th January 2018 on Budgetary Reporting (Journal of Laws 2018 item 109),
- the Minister of Finances Regulation of 2nd March 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053).

2. The presented data include information concerning the budgets of local government units (i. e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).

3. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year, within periods and on the basis of principles defined in the Law on Local Government.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received jointly by the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given

natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

4. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań, z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
 - pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

5. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

6. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

4. Budget revenues of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from charges and taxes established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty, royalties for mineral exploration and marketplace stall trading fee,
 - c) revenue from property, e.g.. revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds for the additional financing of own tasks from other sources;
- 2) grants:
 - targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, task realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the European funds budget,
 - received from the appropriated funds (from 2011 state appropriated funds),
 - other grants, of which realised on the basis of agreements with bodies of the local government units;
- 3) general subvention from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing and regional.

5. Expenditures of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditures on wages and salaries (including derivatives),
- expenditures on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets,
- expenditures on debt servicing,
- expenditures related to granting endorsements and guarantees.

6. Information concerning local government units budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.

TABLE 1 (270). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na	Powiaty	Woje-
		Total	Gminas ^a	prawach powiatu	Powiat	wództwo
		w tys. zł		in thousand PLN		
OGÓŁEM	2010	5621198,9	3179123,2	918231,3	1003076,4	520768,0
TOTAL	2015	6183687,2	3395654,7	1091056,4	1032648,9	664327,2
	2017	6979397,9	4162500,4	1226759,2	1076295,4	513842,9
	2018	7668379,4	4549453,1	1275112,7	1187482,0	656331,6
Dochody własne		2808465,9	1624382,3	667799,2	355279,7	161004,7
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udziały w podatku dochodowym						
Share in income tax						
od osób prawnych		137501,4	25645,2	17409,0	5363,9	89083,3
corporate income tax						
od osób fizycznych		1159178,6	658861,5	285283,9	177812,8	37220,3
personal income tax						
Podatek od nieruchomości		549487,1	439697,9	109789,3	–	–
Tax on real estate						
Podatek rolny		58111,8	57894,1	217,7	–	–
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		37475,8	32377,7	5098,0	–	–
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		48146,8	29650,8	18495,9	–	–
Tax on civil law transactions						
Oplata skarbowa		9689,8	5805,7	3884,1	–	–
Treasury fee						
Dochody z majątku		132097,0	59408,6	54204,5	13472,4	5011,5
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych						
umów o podobnym charakterze		77336,3	31651,3	34143,6	6669,1	4872,3
of which income from renting and leasing as						
well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań						
pozyskane z innych źródeł		25849,1	8285,3	11241,8	6322,0	–
Funds for additional financing of own tasks from						
other sources						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (270). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
Dotacje ogółem	2742480,2	1730381,0	330340,9	333167,0	348591,3
Total grants					
Dotacje celowe	2010543,0	1437268,5	256386,9	263637,9	53249,7
Targeted grants					
z budżetu państwa	1936553,5	1419802,2	244915,2	222824,7	49011,5
from the state budget					
na zadania:					
for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	1531457,9	1179947,5	202298,5	120488,5	28723,4
for government administration tasks					
własne	402270,0	237828,4	42310,3	101843,2	20288,1
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	2825,6	2026,2	306,4	493,0	–
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	25303,3	7374,8	7328,5	10520,0	80,0
for tasks realized on the basis of agreements between local government units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	13371,0	8123,8	3760,2	588,1	898,9
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	35315,2	1967,8	383,0	29705,2	3259,3
for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	50180,8	20812,1	12,0	2270,3	27086,4
Grants from paragraphs 200 and 620 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	2117433,3	1194689,8	276972,5	499035,3	146735,6
General subvention from the state budget					
W tym część oświatowa	1416188,5	785247,2	267875,3	352645,7	10420,4
Of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABLE 2 (271). **DOCHODY BUDŻETOW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
OGÓŁEM	7668379,4	4549453,1	1275112,7	1187482,0	656331,6
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	93023,4	74304,8	7,8	5342,7	13368,1
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	1388,8	–	616,5	–	772,2
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę Electricity, gas and water supply	21526,9	21516,6	10,3	–	–
Transport i łączność Transport and communication	477565,6	110939,3	103919,6	99071,3	163635,4
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	165711,9	91216,8	48621,8	25518,9	354,3
Działalność usługowa Service activity	50324,2	9589,5	23295,3	16751,5	687,9
Administracja publiczna Public administration	36311,0	24813,1	6034,4	3530,7	1932,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa Public safety and fire care	95167,9	3991,2	26366,0	64810,8	–
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowo- ści prawnej oraz wydatki związane z ich poborem Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake	2134288,9	1334798,1	460784,5	211967,7	126738,6
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	2319308,3	1214825,6	277700,3	499876,6	326905,8
Oświata i wychowanie Education	241939,1	169439,6	30135,7	36818,4	5545,4
Ochrona zdrowia Health care	38411,7	1570,1	6167,8	30274,4	399,4
Pomoc społeczna Social assistance	303234,8	125844,4	63767,7	113102,0	520,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	42273,1	9187,0	6663,3	21661,1	4761,7
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	17846,7	9683,0	1019,6	7144,1	–
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	224985,0	174384,1	41680,1	7681,3	1239,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	23417,3	16646,2	493,4	6269,7	7,9
Kultura fizyczna Physical education	33896,7	25964,7	6830,3	1098,8	2,8

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (272). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Woje- wództwo
		Total	Gminas ^a	Cities with powiat status	Powiats	Voivodship
		w tys. zł		in thousand PLN		
O G Ó Ł E M	2010	6264122,8	3644235,3	982945,9	1076039,2	560902,5
T O T A L	2015	6238187,4	3325747,6	1204233,4	1018523,4	689683,1
	2017	6981047,9	4158460,9	1268520,5	1069828,4	484238,2
	2018	8029370,9	4762346,2	1373712,4	1190642,1	702670,2
Wydatki bieżące		6274086,8	3814482,2	1152816,8	990221,6	316566,2
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		568775,9	248556,5	114050,9	76550,8	129617,8
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		15893,7	15643,7	–	250,0	–
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		1483920,8	1223970,8	217496,5	38790,4	3663,1
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		4137372,7	2298684,2	798524,3	861823,4	178340,7
Current expenditure of budgetary units						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		2273142,4	1241650,1	404895,4	532763,9	93833,0
wages and salaries						
w tym osobowe		2061430,0	1125467,2	369257,0	480936,2	85769,7
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		418138,8	242246,4	70411,6	88542,3	16938,6
wages and salaries related expenditures ^b						
zakup materiałów i usług		1191288,8	672018,5	281875,4	184625,4	52769,5
purchase of materials and services						
wydatki na obsługę długu publicznego		65657,2	33059,5	19890,3	8888,3	3819,2
expenditures on debt servicing						
wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		–	–	–	–	–
payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		1755284,1	947864,0	220895,6	200420,5	386104,0
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		1729616,8	941262,4	218375,5	199860,5	370118,4
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytalny Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABLE 4 (273). **WYDATKI BUDŻETOW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
OGÓŁEM	8029370,9	4762346,2	1373712,4	1190642,1	702670,2
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	155240,8	140584,2	39,5	5498,0	9119,1
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	4557,7	–	947,3	–	3610,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę Electricity, gas and water supply	29720,7	29449,0	271,7	–	–
Transport i łączność Transport and communication	1148263,1	331534,4	192146,3	179872,3	444710,2
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	170593,9	104009,0	44390,6	19993,2	2201,1
Działalność usługowa Service activity	78489,0	17468,0	39669,9	17704,3	3646,9
Administracja publiczna Public administration	687862,5	424527,9	70592,6	120658,3	72083,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa Public safety and fire care	147731,6	45840,2	35444,3	65725,4	721,7
Obsługa długu publicznego Public debt servicing	65657,8	33060,1	19890,3	8888,3	3819,2
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	29381,2	7138,1	1977,0	3704,2	16561,9
Oświata i wychowanie Education	2237455,2	1450103,6	386057,8	367804,7	33489,2
Ochrona zdrowia Health care	107073,7	28424,0	14517,3	35258,1	28874,3
Pomoc społeczna Social assistance	561927,6	269609,1	158604,0	128789,5	4925,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	106746,5	11607,1	14831,0	55579,0	24729,4
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	174883,7	43466,9	43408,1	88008,6	–
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	483032,4	391163,1	83119,4	7640,4	1109,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	225916,6	139423,6	33126,3	14185,8	39180,8
Kultura fizyczna Physical education	171274,3	137347,8	28562,4	3023,4	2340,8

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (274). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
 REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł		in thousand PLN		
	2015	121503,4	119380,7	–	2122,7	–
Przychody	2017	109274,3	106752,1	–	2522,2	–
Revenue	2018	112126,0	109537,9	–	2588,1	–
w tym:						
of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		56597,2	56369,5	–	227,7	–
Revenue from sale of products, asset components and services						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b		15851,6	15601,6	–	250,0	–
Grants from local government units budgets ^b						
	2015	123226,8	121072,0	–	2154,9	–
Koszty	2016	108522,9	105944,1	–	2578,8	–
Costs	2018	111657,1	109022,5	–	2634,7	–
w tym:						
of which:						
Materiały i usługi		32658,7	32304,7	–	354,0	–
Materials and services						
Podatek dochodowy od osób prawnych		151,1	151,1	–	–	–
Corporate income tax						
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego		243,3	243,3	–	–	–
Surplus payments to local government units budgets						

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XX INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne — jeśli nie zaznaczono inaczej — zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

CHAPTER XX INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentation,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, improvements to land as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005.

In case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays, unless otherwise indicated, are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo mieszkaniowe, sakralne i rekreacyjne nieprzystosowane do stałego zamieszkania — ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkownika wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2019 poz. 351).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 grudnia od 1995 r. należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do

recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready, for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1st January 2002 co-operative ownership right to residential-premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognized, since 1st January 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance with Act of Accounting dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** is understood, as of 31st December since 1995:

- within the scope of fixed assets designated for

eksploatacji:

- przed 1 stycznia 1995 r. - wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
- po 1 stycznia 1995 r. - wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. - również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 stycznia 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Dane według sekcji PKD 2007 – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano metodą przedsiębiorstw, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych — ustalono szacunkowo.

5. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków

exploatacji:

- before 1st January 1995 — the value at replacement prices of September 1994,
- after 1st January 1995 — the purchase or manufacturing value at current prices;
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 - also revaluation according to fair value.

The gross value at replacement prices was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1st December 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20th January 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Data by sections of the NACE Rev. 2 – unless otherwise indicated – were compiled using the enterprise method, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

The value of public roads, streets and squares is included in the section “Transportation and storage”.

4. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.

5. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with

Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and places; since 1st January 2002 co-operative ownership right to residential premise as well as co-operative right to non-residential (utilitarian) premise,
 - b) land and water engineering constructions (excluding detailed meliorations);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and endowments;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABLE 1 (275). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**

INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN
OGÓŁEM	5826,0	4852,3	5706,3
TOTAL			
sektor publiczny public sector	2765,7	1489,7	2275,1
sektor prywatny private sector	3060,2	3362,6	3431,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	166,1	176,8	206,4
Przemysł Industry	2058,1	1882,0	2121,3
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	67,3	141,3	134,9
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1057,3	1280,1	1418,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	362,4	366,9	308,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	571,1	93,7	260,0
Budownictwo Construction	89,5	149,8	159,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	438,4	338,9	380,6
Transport i gospodarka magazynowa ^b Transportation and storage ^b	1276,0	903,3	990,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	52,0	41,6	43,3
Informacja i komunikacja Information and communication	97,3	57,1	41,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	28,7	18,7	21,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	707,2	730,7	654,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	47,0	30,4	41,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	20,7	22,5	46,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	409,7	120,9	264,0
Edukacja Education	84,1	109,1	307,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	237,2	157,1	244,6
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	99,6	99,4	174,0
Pozostała działalność usługowa Other service activities	14,4	13,7	8,7

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (276). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN		
OGÓŁEM TOTAL	2819,6	2419,2	2787,1
sektor publiczny public sector	837,8	422,1	669,6
sektor prywatny private sector	1981,8	1997,1	2117,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	30,2	28,2	35,3
Przemysł Industry	1827,6	1670,9	1880,3
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	65,8	75,7	125,2
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1031,2	1225,6	1359,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	328,1	335,9	293,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	402,6	33,8	102,6
Budownictwo Construction	46,9	49,4	59,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	323,8	237,6	290,4
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	212,3	186,5	220,3
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	33,3	10,7	20,9
Informacja i komunikacja Information and communication	61,3	49,0	35,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	25,0	15,0	17,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	31,5	23,7	28,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	19,9	11,6	10,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	13,8	13,6	14,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	0,0	0,0	0,0
Edukacja Education	1,8	4,8	4,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	179,6	103,9	152,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	12,7	14,1	15,3
Pozostała działalność usługowa Other service activities	0,0	0,3	0,6

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by localization of investments.

TABL. 3 (277). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment		
		w mln zł	in million PLN			
OGÓŁEM	2015	2339,0	914,6	1192,1	216,7	
TOTAL	2017	1941,3	652,5	1098,5	187,4	
	2018	2215,4	737,3	1264,6	207,9	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		35,1	28,2	4,1	2,3	
Przemysł Industry		1506,0	366,5	1048,4	87,8	
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying		125,1	34,8	78,3	11,4	
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		1195,8	239,2	893,3	60,5	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply		81,2	18,1	62,3	0,7	
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		103,9	74,4	14,3	15,2	
Budownictwo Construction		56,8	13,1	20,6	22,9	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		211,5	81,7	80,9	48,5	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		44,3	8,4	4,4	31,4	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		12,3	4,3	5,6	2,4	
Informacja i komunikacja Information and communication		3,9	0,7	2,0	1,3	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		9,8	5,0	2,9	1,8	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		145,1	141,3	3,7	0,2	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		10,0	6,2	2,5	1,2	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		11,8	0,8	6,8	4,2	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		–	–	–	–	
Edukacja Education		4,5	1,3	2,9	0,2	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		148,8	68,4	76,4	3,5	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		14,9	11,5	3,3	0,2	
Pozostała działalność usługowa Other service activities		0,5	0,1	0,4	0,1	

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (278). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 grudnia
GROSS VALUE OF FIXED ASSET (current book-keeping prices)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN
OGÓŁEM TOTAL	89249,3	95625,9	97723,7
sektor publiczny public sector	34196,5	40700,5	40192,5
sektor prywatny private sector	55052,8	54925,4	57531,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	5702,7	5909,4	6056,0
Przemysł Industry	31868,8	32384,7	31269,3
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	1148,5	1084,8	1203,6
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	16202,1	17558,6	18471,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	9557,7	8363,9	6064,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	4960,5	5377,4	5530,1
Budownictwo Construction	1524,1	1529,9	1699,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	4423,9	5192,0	5269,7
Transport i gospodarka magazynowa ^b Transportation and storage ^b	16135,7	17940,9	19453,6
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	809,6	846,4	884,1
Informacja i komunikacja Information and communication	1062,6	1276,1	1305,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	362,7	373,4	382,6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	14806,7	16368,5	16931,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	688,0	754,7	788,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	502,5	611,1	605,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	3299,8	3850,8	3852,6
Edukacja Education	3047,8	3185,2	3455,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	3185,7	3443,5	3661,2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	1666,7	1780,6	1909,5
Pozostała działalność usługowa Other service activities	162,0	178,8	199,1

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (279). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a** (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 grudnia

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISE (current book-keeping prices)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2017	2018
	w mln zł	in million PLN	
OGÓŁEM TOTAL	39985,4	41590,9	40480,3
sektor publiczny public sector	8320,9	12306,8	9751,4
sektor prywatny private sector	31664,5	29284,1	30728,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	499,3	519,8	533,1
Przemysł Industry	28352,7	28691,1	27401,0
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	1082,6	992,3	1104,7
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	15458,2	16752,0	17593,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	9322,5	8067,9	5756,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	2489,4	2879,0	2946,0
Budownictwo Construction	788,3	673,0	778,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	2440,9	3010,1	2960,7
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage ^Δ	752,6	767,6	717,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	558,5	536,1	566,1
Informacja i komunikacja Information and communication	904,8	1101,0	1116,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	302,4	308,6	316,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ	1765,3	2125,8	2116,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	233,3	252,7	255,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ	365,4	441,7	417,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	0,8	0,9	0,9
Edukacja Education	111,0	70,1	79,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	2498,6	2636,4	2763,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	393,7	436,8	432,5
Pozostała działalność usługowa Other service activities	17,9	19,1	25,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXI RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

CHAPTER XXI REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21st May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26th June 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3 Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów i majątku itp., składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów/województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by regions/voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the local kind-of-activity unit method, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),

2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do sektora instytucji finansowych,

3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa, a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora,

4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,

5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among institutional sectors are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),

2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units that meet ESA 2010 classification criteria to financial corporations sector,

3) general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance, entities for which the financial system was defined in special regulations and the main source of financing of which are subsidies from the state budget as well as public corporations and non-profit institutions that meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector,

4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,

5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of hidden economy and illegal activities is included in regional accounts. Hidden economy covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics as well as smuggling of cigarettes.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015-2017 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do tego sektora. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji eksterytorialnych.

14. Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnałnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

13. Data from regional accounts for the years 2015-2017 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition) concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into this sector. Data on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extra-territorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2018" of 4 October 2019, available at website <https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych".

TABL. 1 (280). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	42641	43448	46202	x	x	x
TOTAL						
W tym wartość dodana brutto	37830	38376	40576	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor:						
of which sector:						
przedsiębiorstw	16862	16905	17587	44,6	44,1	43,3
non-financial corporations						
instytucji rządowych i samorządowych	6778	6974	7318	17,9	18,2	18,0
general government						
gospodarstw domowych	13281	13543	14600	35,1	35,3	36,0
households						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1360	1535	1946	3,6	4,0	4,8
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	10306	10442	10583	27,2	27,2	26,1
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	7759	7918	8228	20,5	20,6	20,3
of which manufacturing						
Budownictwo	3399	3175	3330	9,0	8,3	8,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych^A; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia^A; informacja i komunikacja	10453	10556	11409	27,6	27,5	28,1
Trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości^A	2759	2833	2969	7,3	7,4	7,3
Financial and insurance activities; real estate activities						
Pozostałe usługi	9553	9834	10339	25,3	25,6	25,5
Other services						
NA 1 MIESZKAŃCA^a	33844	34633	36970	x	x	x
PER CAPITA^a						

a W złotych.

a In PLN.

TABL. 2 (281). PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)
 BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN			
Produkcja globalna	80742	82481	87564	Gross output
Zużycie pośrednie	42912	44105	46988	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	37830	38376	40576	Gross value added
w tym koszty związane				of which compensation
z zatrudnieniem	15268	16044	17167	of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	22588	22615	23435	Gross operating surplus

TABL. 3 (282). NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH
 NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	29727	31092	33036	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	23594	24785	26435	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	30241	31947	33697	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	24002	25466	26964	per capita in PLN

DZIAŁ XXII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 649 z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. (Dz. U. poz. 2009 z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

The data presented concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th June 1995 (uniform text Journal of Laws 2019 item 649, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30th November 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the manner and methodology of running and updating the national register of business entities, design applications, questionnaires and certificates.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning unique identification numbers to them.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data of entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population Register (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (283) **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	108715	110574^b	112296^b	113717^b	TOTAL
sektor publiczny	3317	3185	2955	2916	public sector
sektor prywatny	105398	106915	108688	110110	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	5	4	4	3	State owned enterprises
Spółki	11930	14116	15181	14249	Companies
w tym:					of which:
handlowe	4760	6514	7528	6563	commercial
cywilne	7128	7545	7593	7624	civil
Spółdzielnie	491	502	491	287	Cooperatives
Fundacje	203	359	429	432	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje					Associations and social
społeczne	3022	3746	4069	3965	organizations
Osoby fizyczne prowadzące					Natural persons conducting
działalność gospodarczą	86663	84406	84820	87153	economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale na sektory własności - bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b Divided by ownerships sectors - excluding entities for which information on the ownership form does not occur in the REGON register.

TABL. 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH**
 Stan w dniu 31 grudnia
 ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^c IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS
 As of 31st December

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne Legal persons		
			razem total	przedsię- biorstwa państwowe state owned enterprises	
1	OGÓŁEM	2010	108715	22052	5
	TOTAL	2015	110574 ^b	26168	4
		2017	112296 ^b	27476	4
		2018	113717^b	26564	3
	w tym: of which:				
2	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		1688	336	–
3	Przemysł Industry		11589	2495	–
4	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		10426	2015	–
5	Budownictwo Construction		15916	1629	1
6	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		31757	4997	1
7	Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		7484	656	–
8	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		2976	715	–
9	Informacja i komunikacja Information and communication		2466	448	–
10	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		2970	325	–
11	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ		3551	2845	1
12	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		8959	1290	–
13	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ		2590	416	–
14	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		1268	1268	–
15	Edukacja Education		3914	2278	–
16	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		5926	827	–
17	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		1955	1093	–
18	Pozostała działalność usługowa Other service activities		8332	4570	–

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji PKD - bez podmiotów,
 a Excluding persons tending private farms in agriculture. b Divided by NACE sections – excluding entities for which

I SEKCJI

AND SECTIONS

i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej and organizational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	No.
w tym of which							
spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partner- ships	spółdzielnie cooperatives			
razem total	w tym of which						
	jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation					
4760	21	563	7128	491	86663	1	
6514	10	632	7545	502	84406		
7528	7	741	7593	491	84820		
6563	7	535	7624	287	87153		
74	–	4	82	43	1352	2	
1372	3	195	1047	29	9094	3	
988	2	118	1000	24	8411	4	
877	–	36	731	11	14287	5	
1536	–	153	3395	60	26760	6	
277	3	23	371	2	6828	7	
205	–	12	472	11	2261	8	
295	1	8	148	2	2018	9	
142	–	6	84	25	2645	10	
360	–	24	125	65	706	11	
695	–	31	512	9	7669	12	
281	–	32	114	18	2174	13	
–	–	–	–	–	–	14	
96	–	5	86	1	1636	15	
242	–	2	200	8	5099	16	
58	–	2	99	1	862	17	
47	–	2	158	2	3762	18	

dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.
the information on kind of predominant activity does not occur in the REGON register.

TABLE 3 (285). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 grudnia
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited partner- ships	komandy- towe limited partner- ships
OGÓŁEM	2010	4760	3824	223	3601	936	822	64
TOTAL	2015	6514 ^a	5303	229	5074	1211	821	275
	2017	7528 ^a	6146	222	5924	1382	826	464
	2018	6563^a	5116	149	4967	1447^b	820	533
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		74	67	-	67	7	5	2
Przemysł Industry		1372	1150	58	1092	222	134	84
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		988	789	44	745	199	127	68
Budownictwo Construction		877	679	16	663	198	64	130
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		1536	1052	31	1021	484	387	93
Transport i gospodarka magazynowa ^Δ Transportation and storage		277	222	6	216	55	33	22
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		205	161	3	158	44	28	16
Informacja i komunikacja Information and communication		295	268	9	259	27	10	17
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		142	125	3	122	17	8	6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ		360	224	5	219	136	33	80
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		695	590	9	581	105	32	48
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ		281	250	2	248	31	15	16
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		-	-	-	-	-	-	-
Edukacja Education		96	88	-	88	8	5	3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		242	143	1	142	99	57	12
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		58	52	6	46	6	3	2
Pozostała działalność usługowa Other service activities		47	42	-	42	5	4	1

a W podziale według sekcji PKD - bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON. b W tym 43 spółki partnerskie i 51 spółek komandytowo-akcyjnych.

b Divided by NACE sections – excluding entities for which the information on kind of predominant activity does not occur in the REGON register. b Of which 43 professional partnerships and 51 limited joint-stock partnerships.

TABLE 4 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym of which							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		Spółki Companies						Spółdzielnie cooperatives	
		w tym of which					cywilne civil law partnerships		
		handlowe companies				z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
		razem total	w tym of which		akcyjne joint stock				
razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	cywilne civil law partnerships	razem total					
O G Ó Ł E M	2010	10548	481	263	3	226	213	3	9625
T O T A L	2015	8931 ^b	696	543	4	436	147	6	7728
	2017	9681 ^b	707	603	2	485	104	5	8557
	2018	10677^b	718	587	2	452	129	4	9091
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		86	4	2	–	1	–	–	82
Przemysł Industry		1067	131	118	–	103	13	–	936
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		879	73	60	–	47	13	–	806
Budownictwo Construction		2367	121	99	2	65	22	–	2246
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		2111	118	79	–	60	39	–	1993
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		610	37	30	–	24	7	–	573
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		282	27	18	–	14	9	1	253
Informacja i komunikacja Information and communication		346	29	28	–	23	1	–	317
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		208	10	9	–	7	1	–	198

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD - bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b Divided by NACE sections – excluding entities for which the information on kind of predominant activity does not occur in the REGON register.

TABL. 4 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym of which						
		Spółki Companies					Spółdzielnie cooperatives	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which					
			handlowe companies			cywilne civil law partnerships		
			razem total	w tym of which				
		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities ^Δ	182	44	34	–	18	10	–	70
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	878	111	101	–	84	10	1	763
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ	464	40	38	–	31	2	–	424
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	–	–	–	–	–	–	–	–
Edukacja Education	299	15	11	–	8	4	–	220
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	362	13	9	–	4	4	1	332
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	180	6	6	–	5	–	1	160
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1120	12	5	–	5	7	–	524

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABLE 5 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym of which						
			Spółki Companies					Spółdzielnie co-operatives	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
			razem total	w tym of which					
				handlowe companies			cywilne civil law partnerships		
				razem total	w tym of which	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			akcyjne joint stock						
OGÓŁEM	2010	7431	142	66	5	49	76	8	7195
TOTAL	2015	8201 ^b	194	68	–	44	126	6	7741
	2017	8234 ^b	208	118	7	78	90	12	7563
	2018	8681^b	1610	1521	76	1390	89	207	6183
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		157	23	23	–	23	–	59	69
Przemysł Industry		1071	332	316	15	293	16	32	702
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		945	314	299	14	277	15	32	596
Budownictwo Construction		1491	283	269	20	246	14	49	1158
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		2662	638	603	29	547	35	39	1985
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		472	50	41	1	38	9	3	419
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		204	20	19	–	18	1	–	184
Informacja i komunikacja Information and communication		150	43	43	3	40	–	–	107
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		193	14	13	2	10	1	2	177

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji PKD - bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b Divided by NACE sections – excluding entities for which the information on kind of predominant activity does not occur in the REGON register.

TABL. 5 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym of which						
		Spółki Companies					Spółdzielnie co-operatives	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which					
			handlowe companies			cywilne civil law partnerships		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	78	13	11	–	8	2	13	52
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	520	112	106	3	100	6	6	402
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	360	41	39	2	35	2	2	315
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	11	–	–	–	–	–	–	–
Edukacja Education	191	7	7	–	7	–	1	120
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	162	16	13	1	8	3	–	141
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	136	5	5	–	5	–	–	76
Pozostała działalność usługowa Other service activities	821	13	13	–	12	–	1	276

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

**PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
ADMINISTRATIVE DIVISION
OF ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP IN 2018
As of 31st December

 KIELCE miasta na prawach powiatu
cities with powiat status

———— granice województwa
voivodship border

———— granice powiatów
powiat borders

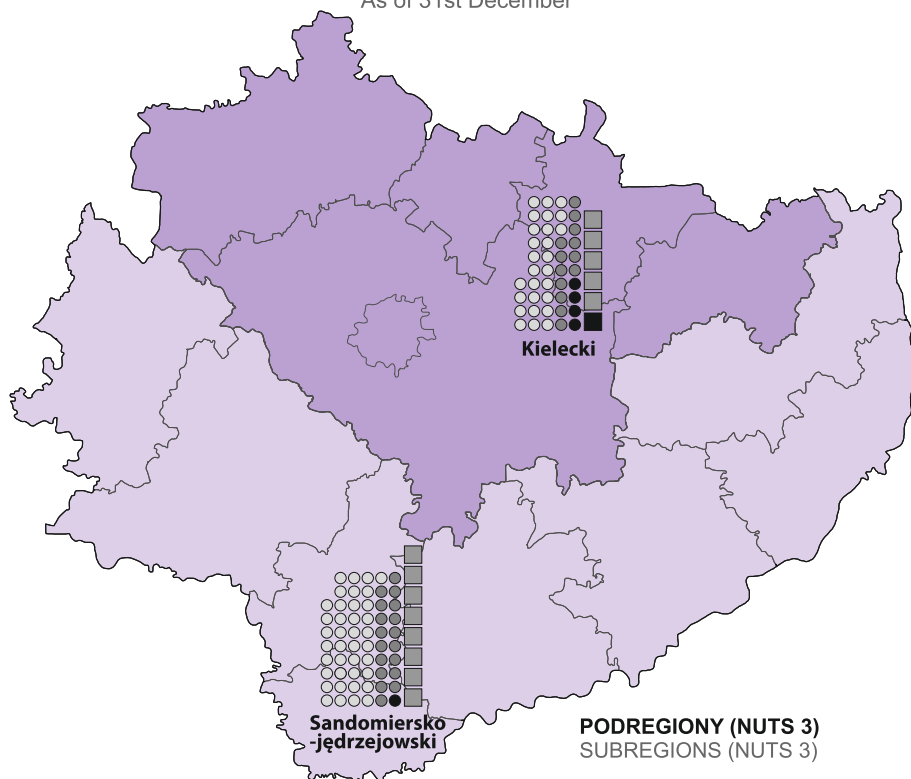
———— granice gmin
gmina borders

**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
WEDŁUG KLASYFIKACJI JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH
DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

DIVISION OF ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP
ACCORDING TO THE CLASSIFICATION
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTIC (NUTS) IN 2018

As of 31st December

- Jeden powiat
One powiat
- Jedno miasto na prawach powiatu
One city with powiat status

Jedna gmina:

One gmina:

- wiejska
rural
- miejsko-wiejska
urban-rural
- miejska
urban

Granice:

Boundaries:

- region NUTS 2
NUTS 2 region
- podregion NUTS 3
NUTS 3 subregion
- powiat
powiat

**PODREGIONY (NUTS 3)
SUBREGIONS (NUTS 3)**

52 – Kielecki

Powiaty (NUTS 4)

Powiaty (NUTS 4)

kielecki	(19)
konecki	(8)
ostrowiecki	(6)
skarżyski	(5)
starachowicki	(5)

Miasto na prawach powiatu (NUTS 4)

City with powiat status (NUTS 4)

Kielce	(1)
--------	-----

53 – Sandomiersko-jędrzejowski

Powiaty (NUTS 4)

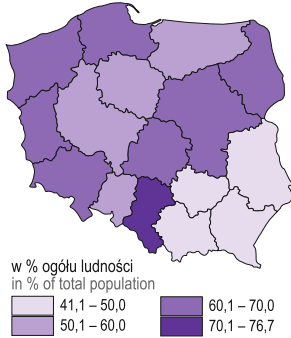
Powiaty (NUTS 4)

buski	(8)
jędrzejowski	(9)
kazimierski	(5)
opatowski	(8)
pińczowski	(5)
sandomierski	(9)
staszowski	(8)
włoszczowski	(6)

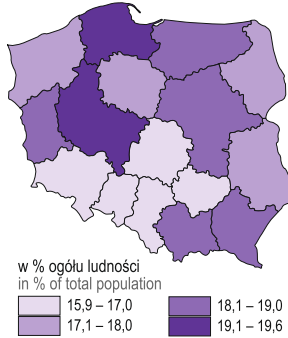
W nawiasach podano liczbę gmin (NUTS 5).
Number of gminas (NUTS 5) is given in parentheses.

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE NA TLE KRAJU W 2018 R.
ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF POLAND IN 2018

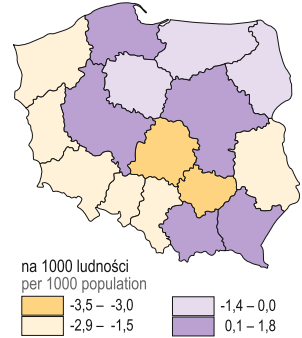
Ludność w miastach
(stan w dniu 31 grudnia)
Urban areas (as of 31st December)

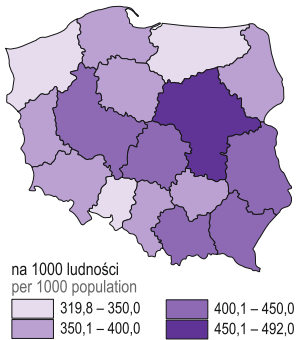
Ludność w wieku przedprodukcyjnym
(stan w dniu 31 grudnia)
Population in pre-working age
(as of 31st December)

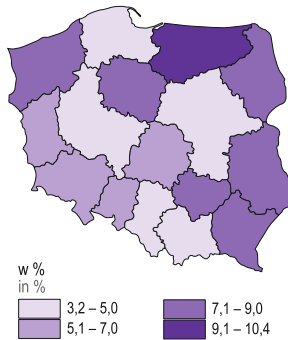
Przyrost naturalny
Natural increase

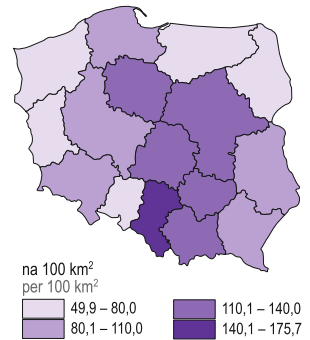
Pracujący
(stan w dniu 31 grudnia)
Employed persons
(as of 31st December)

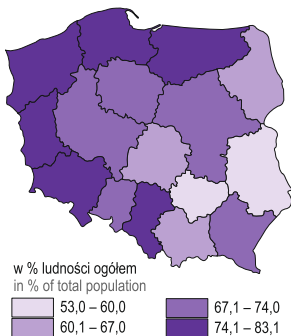
Stopa bezrobocia rejestrowanego
(stan w dniu 31 grudnia)
Registered unemployment rate
(as of 31st December)

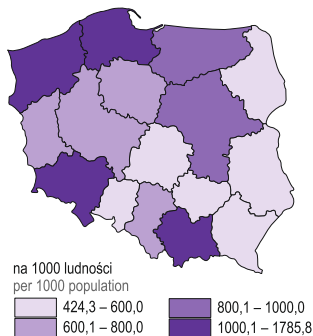
Sieć rozdzielcza wodociągowa
(stan w dniu 31 grudnia)
Water-line distribution system
(as of 31st December)

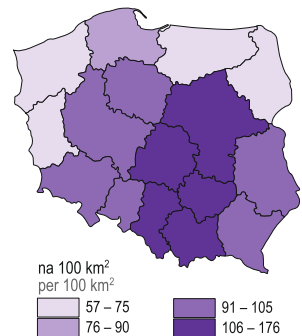
Korzystający z sieci kanalizacyjnej
Population using sewage network

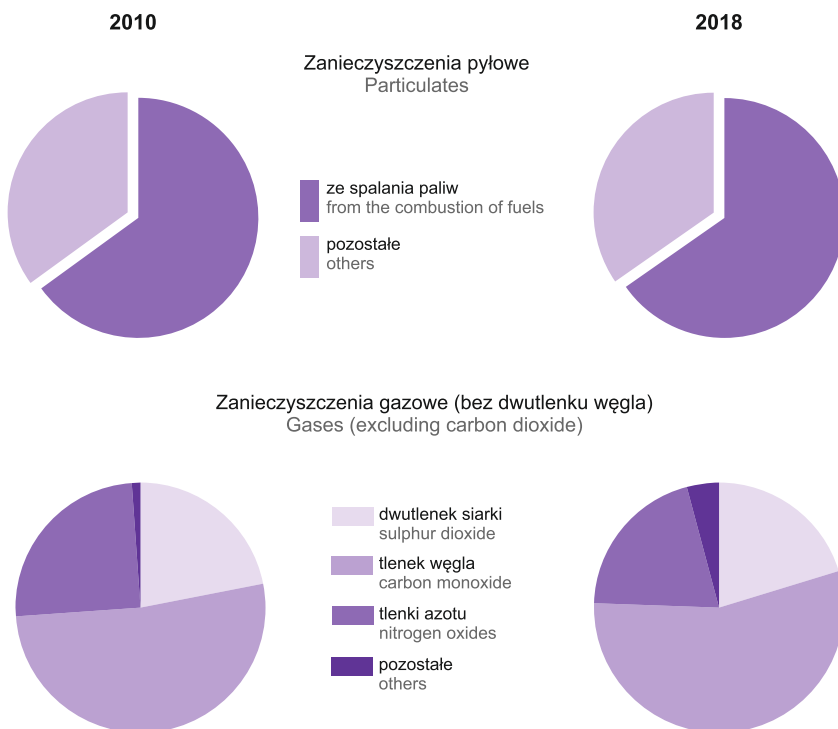
Turyści korzystający z noclegów
Tourists accommodated

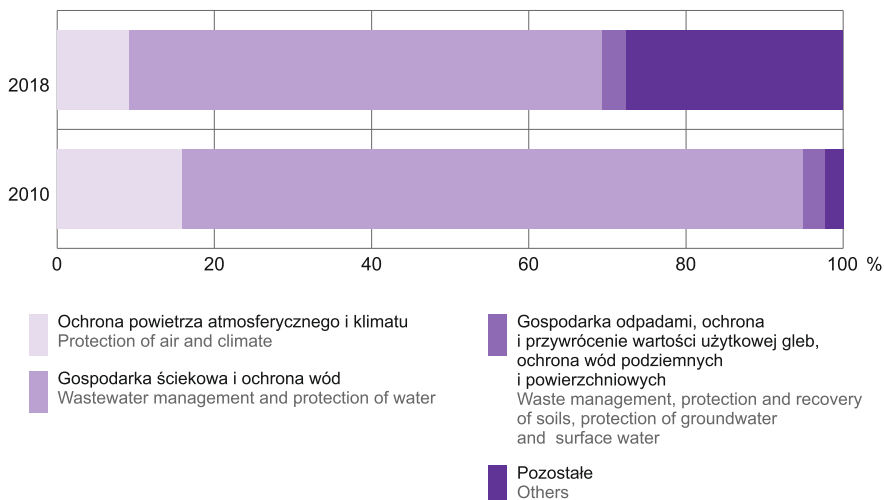
Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Hard surface public roads

STRUKTURA EMITOWANYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA STRUCTURE OF AIR POLLUTANTS EMITTED

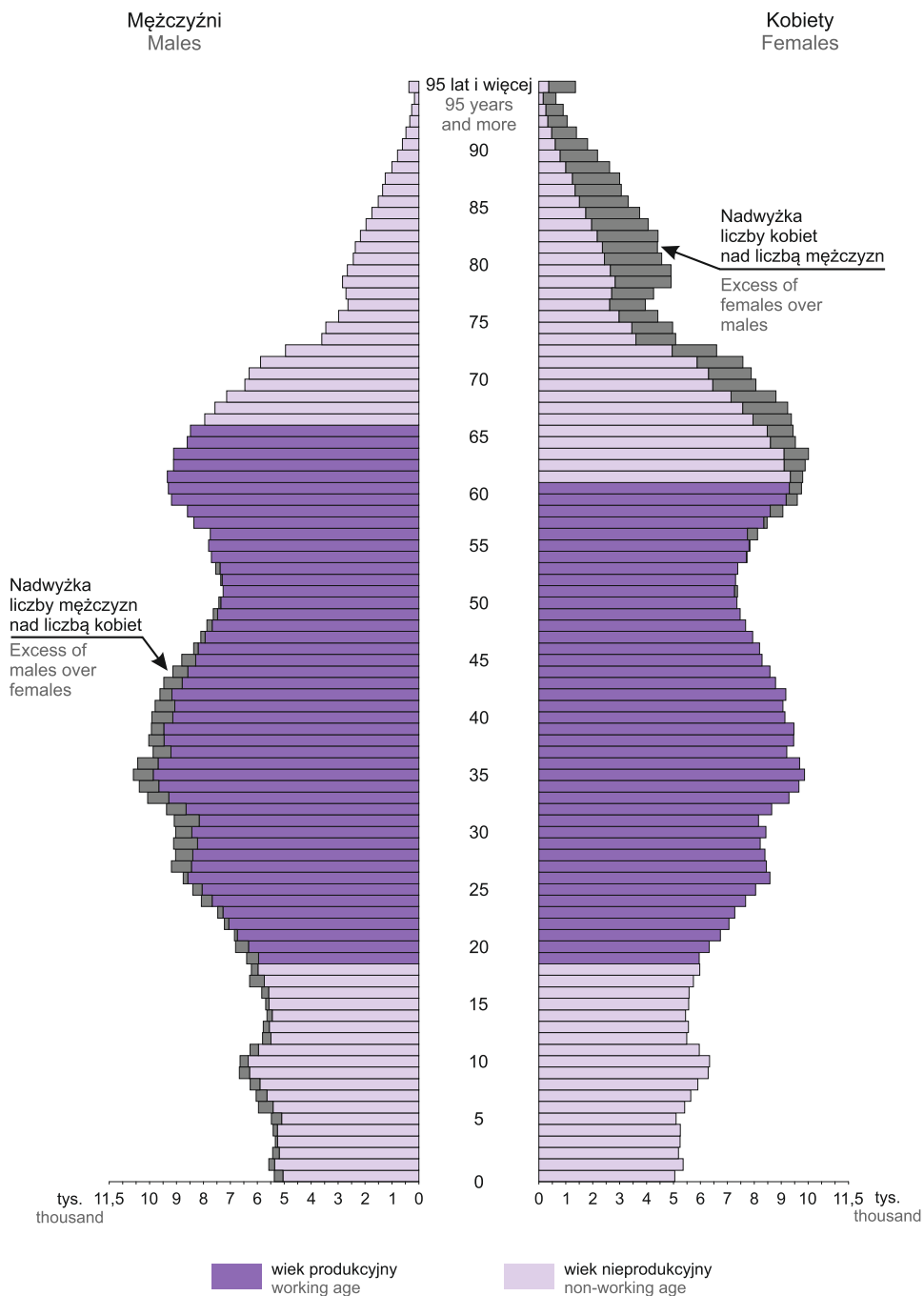

NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION

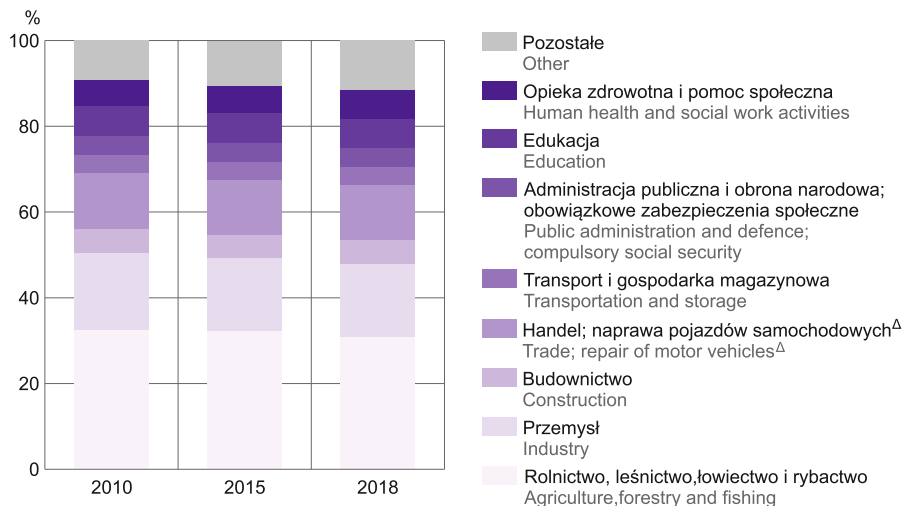

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2018 R. Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2018. As of 31st December

STRUKTURA PRACUJĄCYCH ^a WEDŁUG SEKCJI
Stan w dniu 31 grudnia
STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS ^a BY SECTION
As of 31st December

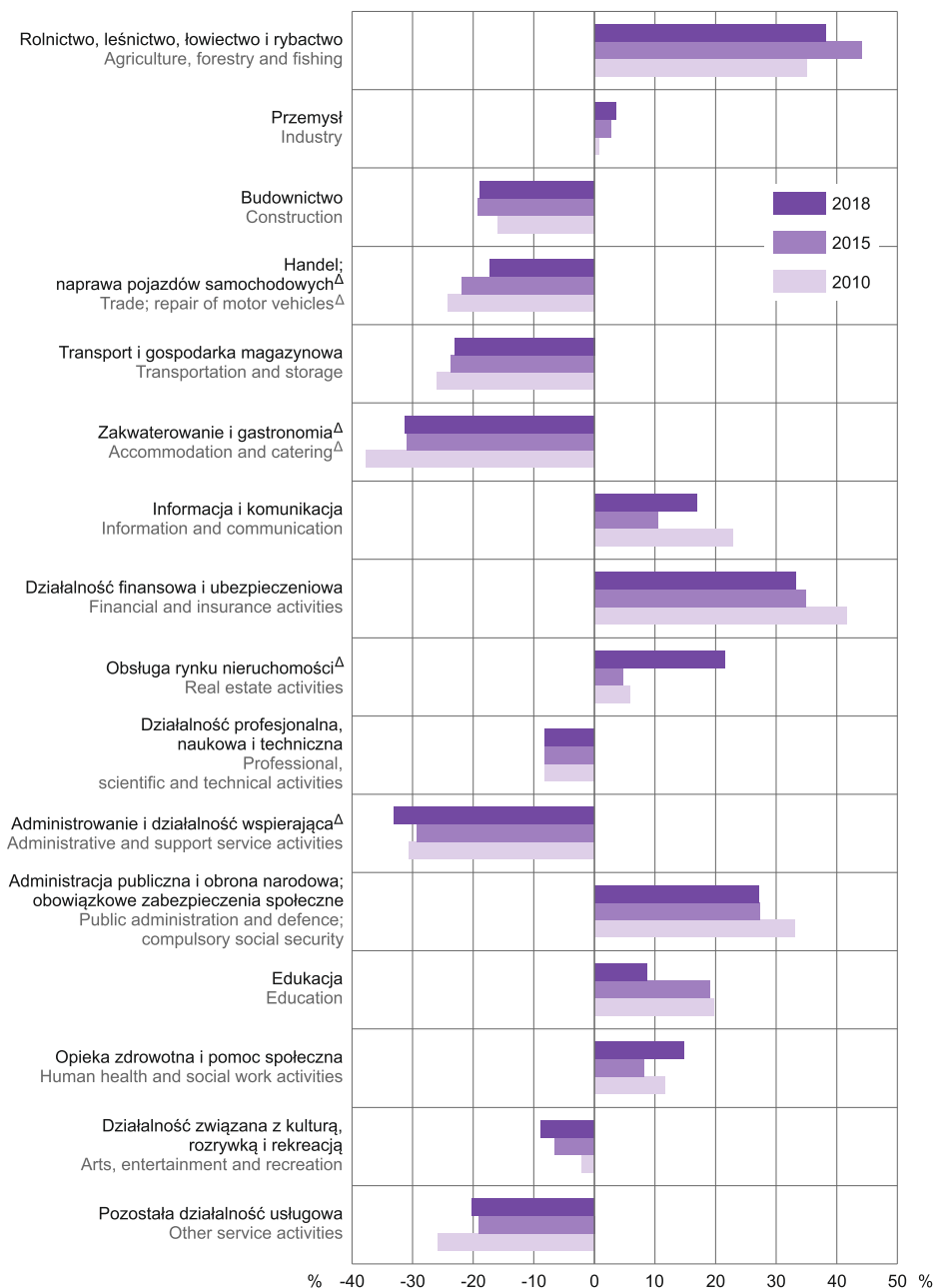

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH
WEDŁUG WIEKU I CZASU POZOSTAWIANIA BEZ PRACY
Stan w dniu 31 grudnia
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS
BY AGE AND DURATION OF UNEMPLOYMENT
As of 31st December

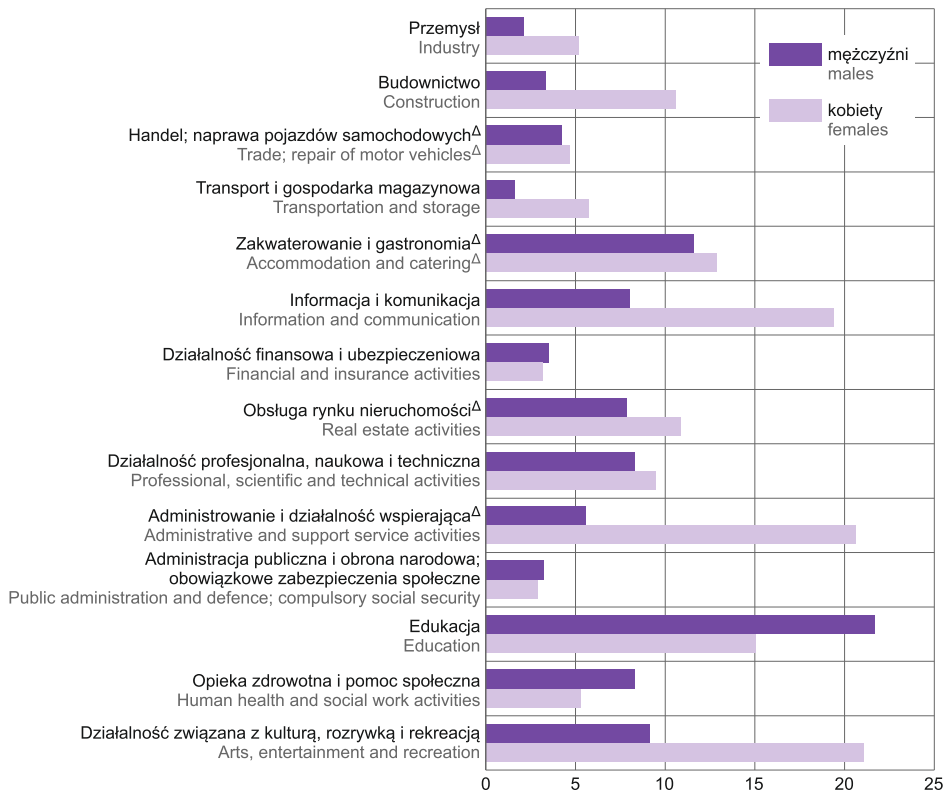
**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ
W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO W WOJEWÓDZTWIE^a**
RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES
IN SELECTED SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN VOIVODSHIP^a

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

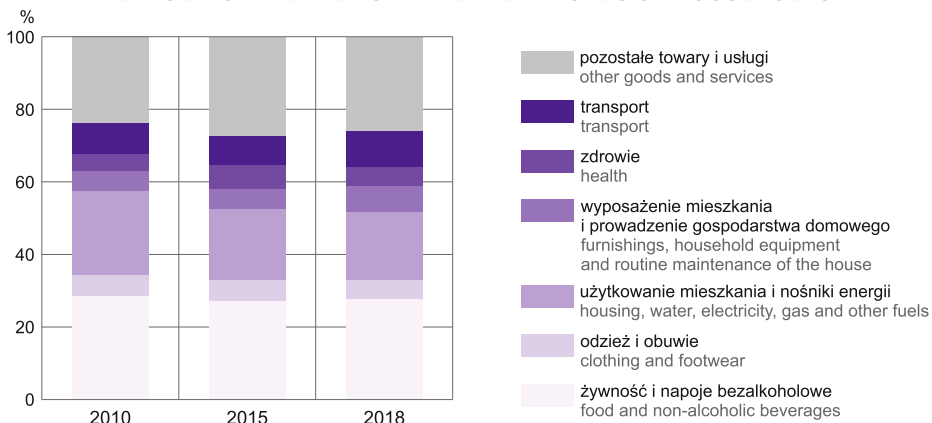
NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH SEKCJI W 2018 R. PART-TIME EMPLOYEES^a BY SEX AND SECTIONS IN 2018

% zatrudnionych na podstawie stosunku pracy
% of employees hired on the basis of employment contact

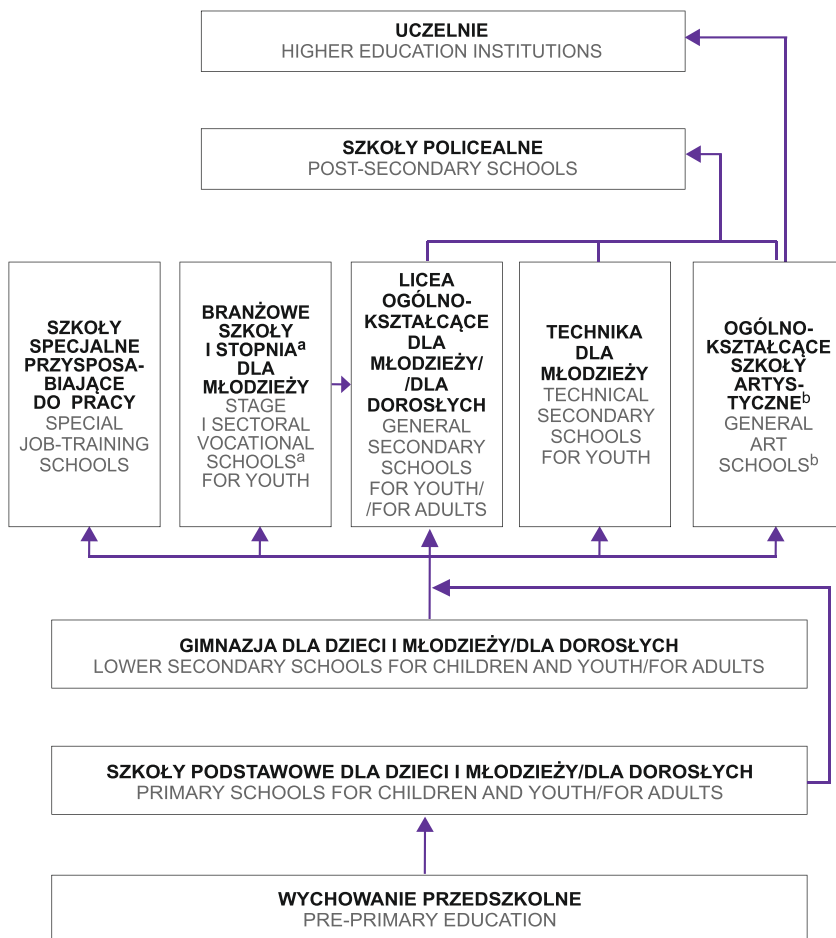

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

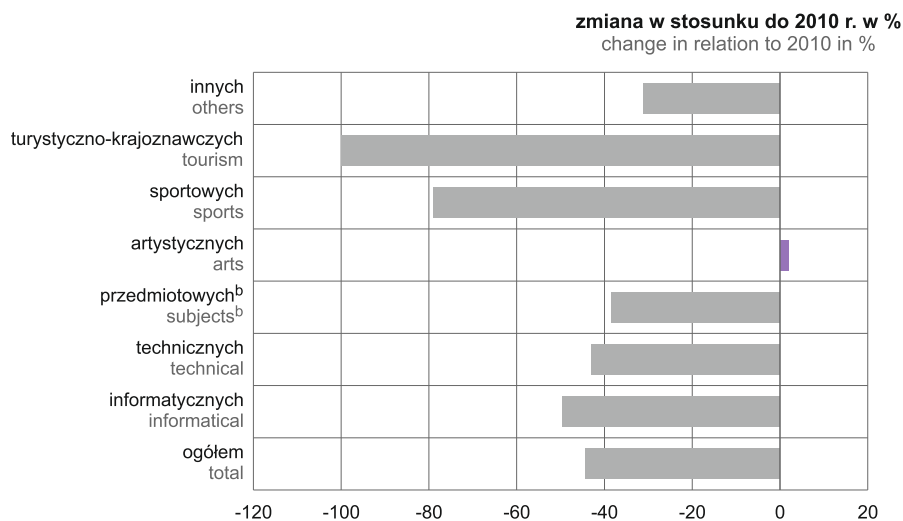

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2018/19
EDUCATION BY LEVELS IN THE 2018/19 SCHOOL YEAR

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
 a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification.

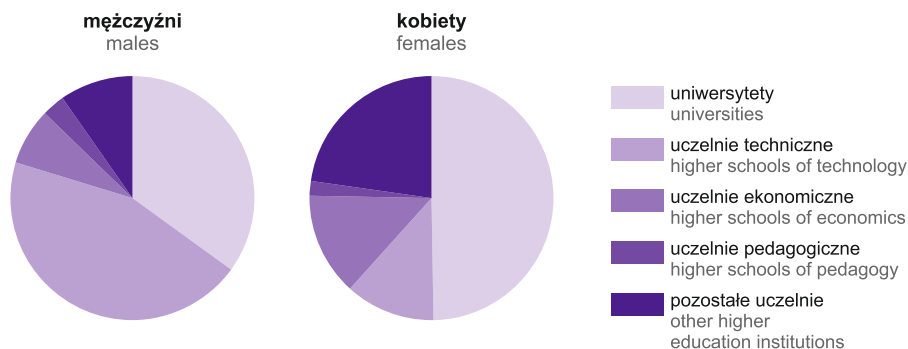
**UCZESTNICY STAŁYCH I OKRESOWYCH FORM ZAJĘĆ
WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO^a W 2018 R.**
PARTICIPANTS IN PERMANENT AND TEMPORARY FORMS
OF ACTIVITIES OF EXTRACURRICULAR EDUCATION^a IN 2018

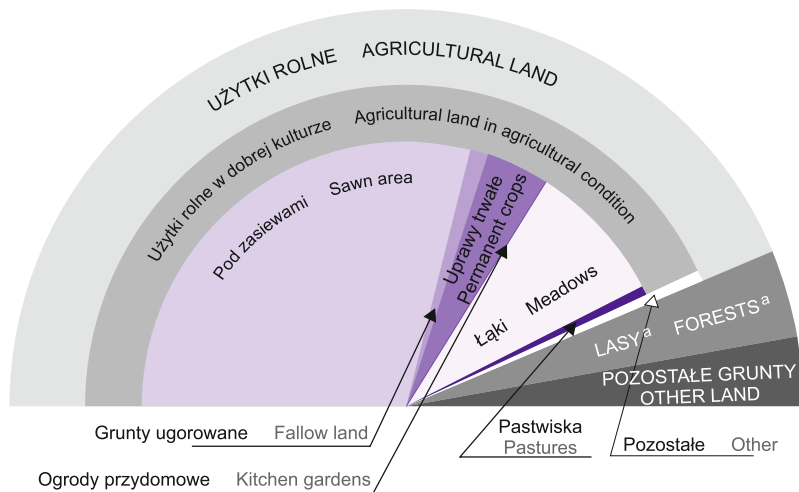
a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 września roku badanego.

a Systematic participation in extracurricular activities from 1st October of the year preceding the surveyed year to 30st September of the surveyed year.

**STRUKTURA STUDENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG PŁCI
I TYPÓW SZKÓŁ W ROKU SZKOLNYM 2018/19**
STRUCTURE OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY SEX
AND TYPE OF SCHOOLS IN 2018/19 SCHOOL YEAR

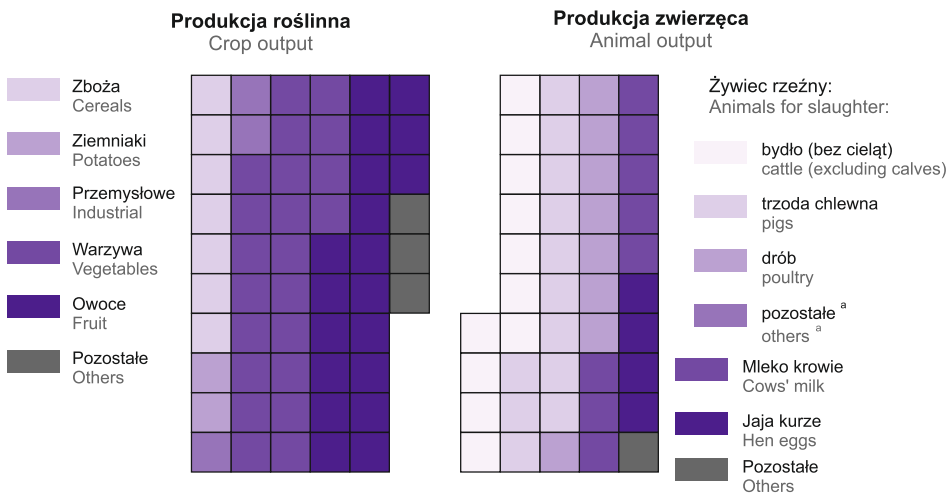

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2018 R.
Stan w czerwcu
LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2018
As of June

a łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.
 a Including land connected with silviculture.

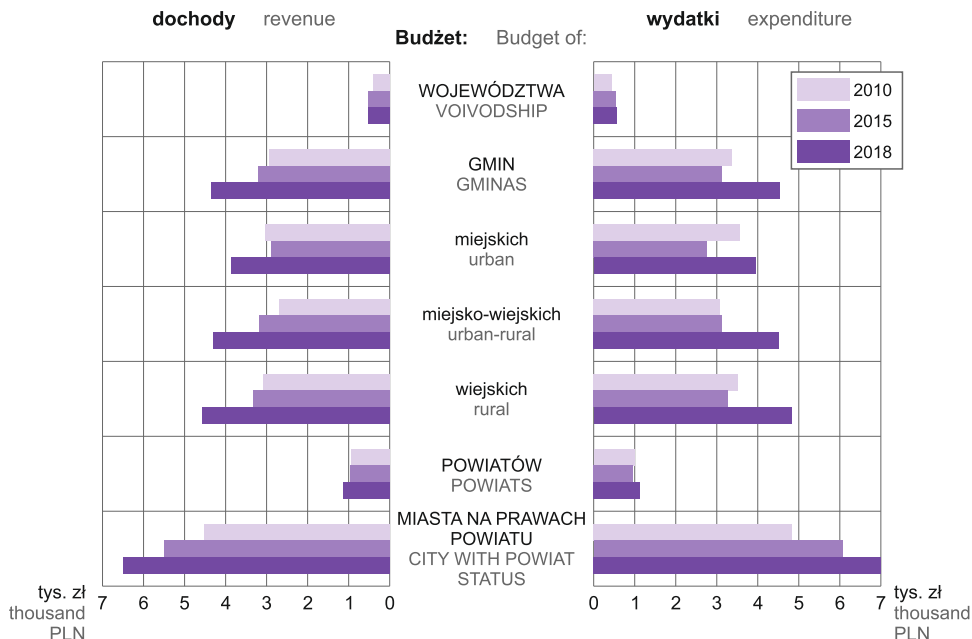
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2017 R. (ceny stałe 2016 r.)
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2017 (constant prices 2016)

a Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.
 a Calves, sheep, horses, goats and rabbits.

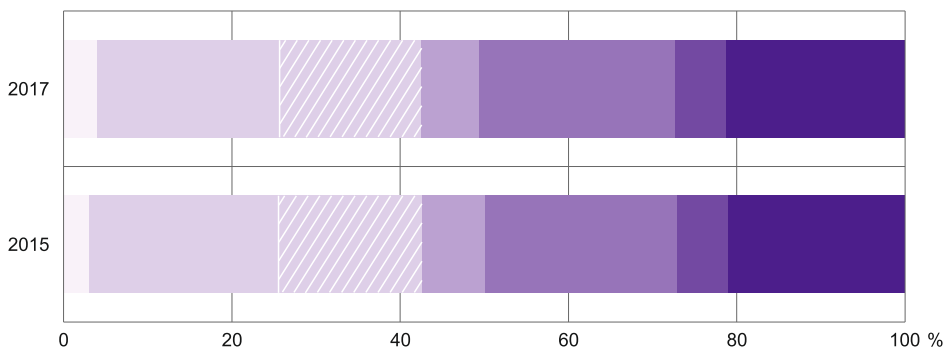
DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA

REVENUE AND EXPENDITURE
OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)

STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED
BY KINDS OF ACTIVITY (current prices)

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Agriculture, forestry and fishing

Przemysł
Industry

w tym przetwórstwo przemysłowe
of which manufacturing

Budownictwo
Construction

Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia^Δ; informacja i komunikacja
Trade; repair of motor vehicles^Δ; transportation and storage; accommodation and catering^Δ; information and communication

Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości^Δ
Financial and insurance activities; real estate activities^Δ

Pozostałe usługi
Other services